

การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

STUDY OF SCHOOL QUALITY DEVELOPMENT USING THE GROWTH CURVE MODEL
FOREXTERNAL SCHOOL QUALITY ASSESSMENT AND DEVELOPING INTERNAL
SCHOOL QUALITY ASSURANCE POLICIES AT THE BASIC EDUCATION LEVEL

เพ็ญนภา แก้วเขียว

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2561

การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมิน
คุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

STUDY OF SCHOOL QUALITY DEVELOPMENT USING THE GROWTH CURVE
MODEL FOREXTERNAL SCHOOL QUALITY ASSESSMENT AND
DEVELOPING INTERNAL SCHOOL QUALITY ASSURANCE POLICIES AT THE
BASIC EDUCATION LEVEL

A Dissertation Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for DOCTOR OF PHILOSOPHY (Research and Development on Human Potentials)

Faculty of Education Srinakharinwirot University

2018

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ของ

เพ็ญนภา แก้วเขียว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษาศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์) (รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตร
คุณ)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมธา
การ)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้วิจัย	เพ็ญนภา แก้วเขียว
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อองอาจ นัยพัฒน์

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วม และที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา 2) ศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่มีพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง และ 3) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยมี 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ โดยใช้ข้อมูลitudinalระยะแนผลผลการประเมินคุณภาพภายนอก จำนวน 1,964 แห่ง ตัวแปรร่วม คือ ภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม M-plus ระยะที่ 2 ศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง ระยะที่ 3 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม ยกเว้นข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ตรวจสอบ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายฯ โดยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมจำนวน 62 คน ผลวิจัยพบว่า (1) โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วม และที่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (2) ค่าคะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมมาตรฐานทั้งสามด้าน พบว่า ภาคเหนือ และภาคใต้ มีค่าคะแนนต่ำกว่าภาคกลาง สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีค่าคะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งในเมืองและนอกเมืองไม่แตกต่างกัน (3) อัตราคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกทุกตัวแปรร่วมไม่มีความแตกต่างกันในมาตรฐานทุกด้าน (4) สถานศึกษาที่มีคะแนนพัฒนาการสูงทุกขนาดมีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ ด้านผู้เรียน เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร สร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการเงิน เน้นการบริหารแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการระดมทรัพยากรสนับสนุน ด้านการบริหารจัดการ เน้นการบริหารงานวิชาการ งานบุคลากร และการจัดการงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ โดยมีความร่วมมือจากทุกฝ่าย ส่วนด้านการเรียนรู้และการพัฒนา เน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากร พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนา และ (5) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 กลยุทธ์ และ 58 แนวทางการปฏิบัติ โดยมีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ

คำสำคัญ : คุณภาพของโรงเรียน, โมเดลโค้งพัฒนาการ, ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

Title	STUDY OF SCHOOL QUALITY DEVELOPMENT USING THE GROWTH CURVE MODEL FOREXTERNAL SCHOOL QUALITY ASSESSMENT AND DEVELOPING INTERNAL SCHOOL QUALITY ASSURANCE POLICIES AT THE BASIC EDUCATION LEVEL
Author	PENNAPA KAEWKHIEW
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2018
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Ong-art Naiyapatana

The purposes of this research were: 1) to study the growth curve model of external quality assessment with and without the covariate variables; 2) to deeply understand the administration of internal school quality assurance which had high results of external quality assessment results; and 3) to establish policy suggestions for internal school quality assurance at the basic education level. This research was divided into three phases: in phase one, the development of the quality of schools was studied through a growth curve model by using secondary data from one thousand nine hundred and sixty-four external quality assessment results. The covariate variables consisted of regions, situated areas, such as urban or rural, and school sizes. M-plus computer program was used to analyze data. In Phase two, the process of internal school quality assurance at eight schools was studied in-depth. Finally, in phase three, the policy suggestions for internal school quality assessment was established by application of participatory action research, drafting policy suggestions, checking, and the evaluation of policy suggestions with the cooperation of sixty-two experts and school stakeholders. The research findings were as follows: (1) The growth curve model of external quality assessment with and without covariate variables of schools fitted to the empirical data; (2) the initial scores of the external quality assessment results, according to holistic standards in three areas, which revealed that the scores in the north and the south were lower than the central region. The small, medium, and large schools had initial external quality assessment scores lower than the extra-large schools. However, the schools situated in and out of urban areas did not exhibit any significant differences; (3) the development score ratio in the external quality assessment results of all covariate variables demonstrated no differences in standards and in all areas; (4) the schools which had a high development score in every school sizes, had the following key processes: learner area focus on the development of learner to have knowledge of and ability in the curriculum; (2) the satisfaction of the stakeholders; areas of the budget focused on planning administration; the budget and the efficient use of resources; transparency; the auditory aspect and the rise of advocate resources; administration areas focused on academic administration; efficient recruitment and general administration; cooperation with all of the participants; learning and development areas focused on the development of human potential; technology and research and development; (5) the policy suggestions for schools consisted of one vision, four missions, four strategies and fifty-eight resolutions. Furthermore, the evaluation results from experts and

stakeholders were found to be at the highest level of every area.

Keyword : School quality, Growth curve model, External School Quality Assessment, Policy suggestions, Internal School Quality Assurance Policies, Basic Education

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ มีแรงบันดาลใจจากการดำเนินงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และได้รับการชี้แนะแนวทางจากรองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มต้น จนสำเร็จ ซึ่งท่านได้สละเวลาอันมีค่าในการแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้ได้รับองค์ความรู้และการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงทำให้ปริญญาานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ กรรมการร่วมควบคุมปริญญาานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและตรวจสอบการเลือกใช้สถิติ รวมทั้งการสรุป และการนำเสนอเนื้อหาสรุปเล่มในครั้งนี้

ขอขอบคุณ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ “สมศ” ที่อนุญาตให้ใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งสามรอบการประเมินมาทำคุณูปการในครั้งนี้

ขอขอบคุณสถานศึกษาตัวอย่างกรณีศึกษา ที่กรุณาให้ข้อมูลและเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาเจาะลึกเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เปิดโอกาสให้สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนพงศ์ สุขสว่าง ที่ให้คำแนะนำและฝึกสอนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม MPlus

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านของภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความรู้ทั้งเชิงศาสตร์ และเชิงศิลป์ และให้คำชี้แนะในทางวิชาการด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ประธานสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมธากการ กรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะและอ่านเล่มปริญญาานิพนธ์อย่างละเอียด ทำให้ปริญญาานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัย

ขอขอบคุณ พี่นง และน้องๆ สาขาการวิจัยและพัฒนาศึกษาศาสตร์ (แขนงวิจัยและสถิติทางการศึกษา) รุ่นที่ 2 คณะทำงานกลุ่มพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งจากส่วนกลางและภูมิภาค รวมถึง พี่นง สำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนแรงเชียร์มาตลอดระยะเวลาของการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง และครอบครัวที่ให้ความรักและกำลังใจมาโดยตลอด จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาได้อย่างดี

เพ็ญภา แก้วเขียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	9
ความมุ่งหมายของการวิจัย	10
ความสำคัญของการวิจัย	10
สมมติฐานของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	16
กรอบแนวคิดในการวิจัย	20
กรอบแนวคิดการวิจัย	23
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
ตอนที่ 1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา.....	25
ตอนที่ 2 การประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐาน และสรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	58
ตอนที่ 3 โมเดลโค้งพัฒนาการ	85

ตอนที่ 4 แนวคิดของการบริหารดุลยภาพ (Balanced Scorecard: BSC)	121
ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบาย	130
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	146
ระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ (แนวดำเนินการเชิงปริมาณ : QUAN).....	149
ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวดำเนินการเชิงคุณภาพ : QUAL)	162
ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวดำเนินการแบบผสมผสาน : qual quan).....	173
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	188
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการ	188
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	230
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	252
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	280
5.1 สังเขปของความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการวิจัย	280
5.2 สรุปผลการวิจัย.....	283
5.3 บทเรียนที่ได้จากการวิจัย.....	294
5.4 อภิปรายผล	296
5.5 ข้อเสนอแนะ	305
บรรณานุกรม	308
ภาคผนวก.....	322
ประวัติผู้เขียน.....	428

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 เปรียบเทียบการดำเนินงานของ QCC Six Sigma และ KM เทียบกับ PDCA	55
ตาราง 2 สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง จำแนกตามมาตรฐาน	67
ตาราง 3 การเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และรอบที่สาม	74
ตาราง 4 งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของการประกันคุณภาพภายใน	78
ตาราง 5 งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	83
ตาราง 6 การเปรียบเทียบวิธีการวัดคะแนนพัฒนาการแบบดั้งเดิมทั้งข้อดีและข้อจำกัด	90
ตาราง 7 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกครบทั้ง สามรอบการประเมิน.....	150
ตาราง 8 เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และ รอบที่สาม.....	152
ตาราง 9 จำนวนตัวอย่างจำแนกตามภาค ขนาด และเขตที่ตั้ง	154
ตาราง 10 ดัชนีพิจารณาความสอดคล้องกล่มกันของโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์.....	159
ตาราง 11 แสดงจำนวนตัวอย่างสถานศึกษาจำแนกตามสถานที่ตั้ง (ภาค ในเมือง/นอกเมือง) ที่เป็น กรณีศึกษา.....	164
ตาราง 12 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลจากการศึกษาเฉพาะพหุกรณี สถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการผลการ ประเมินคุณภาพภายนอกสูง จำนวน 8 แห่ง	165
ตาราง 13 เกณฑ์การประเมินความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	180
ตาราง 14 แสดงจำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตอบแบบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย.....	183
ตาราง 15 กรอบดำเนินงานการวิจัย.....	186
ตาราง 16 ข้อมูลพื้นฐานของผลการประเมินคุณภาพภายนอก.....	191
ตาราง 17 ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรร่วมภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา	192

ตาราง 18 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละด้าน และภาพรวมสถานศึกษา จำแนกตามภาค	196
ตาราง 19 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกจำแนกตามที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง.....	199
ตาราง 20 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกจำแนกตามขนาด.....	200
ตาราง 21 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของการประเมินคุณภาพภายนอกที่ไม่มีตัวแปรร่วม	207
ตาราง 22 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนด้านผลการจัดการศึกษาที่มีตัวแปรร่วม	211
ตาราง 23 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการที่มีตัวแปรร่วม	215
ตาราง 24 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีตัวแปรร่วม	219
ตาราง 25 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมสามด้านที่มีตัวแปรร่วม.....	223
ตาราง 26 การสังเคราะห์ข้อค้นพบที่สำคัญจากวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูง.....	231
ตาราง 27 สรุปวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากฎกระทรวง ฯ พ.ศ. 2553	238
ตาราง 28 สรุปจุดเด่นและปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา แต่ละขนาด.....	246
ตาราง 29 ความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ผลการศึกษาพัฒนาการกับผลการศึกษาเชิงลึกการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน	249
ตาราง 30 ปัจจัยของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ	253

ตาราง 31 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อตัวแปรในด้านภาค ที่ตั้ง และขนาดของ สถานศึกษาที่มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา.....	254
ตาราง 32 ภาพรวมผลการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย.....	276

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	23
ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในศตวรรษที่ 21	31
ภาพประกอบ 3 วงจร PDCA กับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง.....	54
ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างของขั้นตอนการบริหารกิจกรรมการเพิ่มผลผลิตภายในองค์กร ตามแนวทางของ PDCA.....	56
ภาพประกอบ 5 แบบแผนของพัฒนาการ (Growth Pattern) 5 รูปแบบ	87
ภาพประกอบ 6 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาว	98
ภาพประกอบ 7 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้ตัวเดียว (Raykov, 1994)	99
ภาพประกอบ 8 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้หลายตัว (Raykov, 1994).....	101
ภาพประกอบ 9 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงการวิเคราะห์ข้อมูลระยะยาว.....	103
ภาพประกอบ 10 โมเดลพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเชิงเส้นตรงสำหรับการวัดสี่ครั้ง	106
ภาพประกอบ 11 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเชิงเส้นโค้งสำหรับการวัดสี่ครั้งปรับ	107
ภาพประกอบ 12 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเชิงเส้นโค้งสำหรับการวัดสี่ครั้งและมีตัวแปรทำนายชนิดไม่แปรเปลี่ยนตามช่วงเวลาการวัด (Time-Invariant).....	107
ภาพประกอบ 13 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงสำหรับการวัดสี่ครั้งที่มีแบบแผนการเปลี่ยนแปลงเชิงเส้นตรงและมีตัวแปรทำนายชนิดแปรเปลี่ยนตลอดช่วงเวลาการวัด (Time-Varying)	108
ภาพประกอบ 14 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงสำหรับการวัดสี่ครั้งที่มีแบบแผนการเปลี่ยนแปลงเชิงเส้นตรงและมีตัวแปรทำนายชนิดไม่แปรเปลี่ยน (Time- Invariant) และชนิดแปรเปลี่ยนตลอดช่วงเวลาการวัด (Time-Varying)	108

ภาพประกอบ 15 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ (Multivariate Latent Growth Curve Model) สำหรับการวัดสองคุณลักษณะ และมีการวัดสามครั้ง ชนิด Factor of Curves.....	109
ภาพประกอบ 16 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ (Multivariate Latent Growth Curve Model) สำหรับการวัดสองคุณลักษณะ และมีการวัดสามครั้ง ชนิด Curve of Factors.....	109
ภาพประกอบ 17 รูปขั้นตอนการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy Research: PPR)	144
ภาพประกอบ 18 ขั้นตอนการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย.....	145
ภาพประกอบ 19 ขั้นตอนการวิจัย	148
ภาพประกอบ 20 แสดงกรอบในการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการคะแนนการประเมินคุณภาพ.....	161
ภาพประกอบ 21 ขั้นตอนการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.	174
ภาพประกอบ 22 กระบวนการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และตรวจสอบความเชื่อถือได้	177
ภาพประกอบ 23 วิธีการและขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	178
ภาพประกอบ 24 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วม	203
ภาพประกอบ 25 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ ที่ไม่มีตัวแปรร่วม	204
ภาพประกอบ 26 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียน การสอนที่ไม่มีตัวแปรร่วม	205
ภาพประกอบ 27 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมมาตรฐาน ทั้งสามด้านที่ไม่มีตัวแปรร่วม.....	206
ภาพประกอบ 28 โมเดลโค้งคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่มีตัวแปรร่วม.....	210
ภาพประกอบ 29 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ ที่มีตัวแปรร่วม.....	214

ภาพประกอบ 30 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน ที่มีตัวแปรร่วม	218
ภาพประกอบ 31 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมสามด้าน ที่มีตัวแปรร่วม.....	222
ภาพประกอบ 32 แสดงคะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพของแต่ละภาคเทียบกับภาคกลาง	226
ภาพประกอบ 33 แสดงคะแนนเริ่มต้นของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองเทียบกับในเมือง	226
ภาพประกอบ 34 แสดงคะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละขนาด เทียบกับขนาดใหญ่พิเศษ.....	227
ภาพประกอบ 35 แสดงคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพของแต่ละภาคเทียบกับภาคกลาง	228
ภาพประกอบ 36 แสดงคะแนนพัฒนาการของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองเทียบกับในเมือง ..	228
ภาพประกอบ 37 แสดงคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละขนาด เทียบกับขนาดใหญ่พิเศษ	229
ภาพประกอบ 38 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดเล็ก	239
ภาพประกอบ 39 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดกลาง.....	240
ภาพประกอบ 40 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ของสถานศึกษาขนาดใหญ่	241
ภาพประกอบ 41 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	242
ภาพประกอบ 42 จุดร่วมและจุดที่แตกต่างของการดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกขนาด	243
ภาพประกอบ 43 สรุปภาพรวมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกขนาด	245

ภาพประกอบ 44 วงจรของสถานศึกษาคุณภาพ265

ภาพประกอบ 45 ความสัมพันธ์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาตามบทบาทของหน่วยงานแต่ละระดับ.....268

ภาพประกอบ 46 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน279

ภาพประกอบ 47 องค์ความรู้ของกระบวนการวิจัย.....294

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเอง สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ตามบริบทและความต้องการของสถานศึกษาเอง แต่คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารและการจัดการก็ยังคงมีความแตกต่างกัน การประกันคุณภาพการศึกษาจึงถูกนำมาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและที่สังคมต้องการ ทุกหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการในหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัด นอกจากนี้ การประกันคุณภาพการศึกษายังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการวางแผนและจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการทบทวนการปฏิบัติงานว่าเป็นไปอย่างไรจากข้อบกพร่องรวมทั้งให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมาย หลักการจัดการศึกษาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องโดยมีการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 77-94)

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา มี 3 ประการ คือ 1) ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน 2) ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง 3) ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพ นอกจากนี้ การประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่สำคัญ 2 เรื่องดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และ 2) กระบวนการตรวจสอบและประเมินการดำเนินการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 15)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมายังไม่บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะด้านคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนมีแนวโน้มที่ลดต่ำลง (วิทยากร เชียงกูล, 2550; สันติสุข ภูศรีโสม, 2554) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่กำหนดขึ้นมาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำเชิงคุณภาพของสถานศึกษา โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยหน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกกระทรวงที่จัดการศึกษา นำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับจากประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาและหน่วยงานองค์กรหลักที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปใช้ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของแต่ละองค์กร ซึ่งการดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี มีการสร้างระบบ และกลไกเข้ามาประกันคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันในทุกสถานศึกษา และกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาสำหรับสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนด ทำให้เกิดคุณภาพ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเป็นตัวเทียบเคียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น. 1) คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ถูกกำหนดโดยมาตรฐานการศึกษา ซึ่งประเด็นและรายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดที่จะกำหนดมาตรฐานที่ใช้เป็นบรรทัดฐานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา หัวใจของการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ที่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายใน ทั้งการประเมินตามสภาพจริง การบูรณาการการประกันคุณภาพภายในกับการบริหารจัดการ การศึกษา และการทำงานปกติ โดยมีกลยุทธ์ที่นำสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม การกำหนดเจ้าภาพ หรือผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือของผู้เกี่ยวข้อง การสร้าง

ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจ และการมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ การบูรณาการ การประกันคุณภาพกับการบริหารจัดการศึกษา และการปฏิบัติงานปกติ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลมืออาชีพ การวิจัยพัฒนา และประเมินเชิงระบบ (ประวัติ เอราวรณ, 2551; พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ, 2556; และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2556)

จากผลการดำเนินการโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน (พ.ศ. 2557-2560) ตามแนวคิด “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ร่วมหาทางออก” ของกระทรวงศึกษาธิการ สภาพในปัจจุบันมีหลายฝ่ายสะท้อนว่ามาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษามีจำนวนมาก และเกณฑ์ที่กำหนดมีความไม่เหมาะสม เป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยเนื่องมาจากระบบและวิธีการวัดผล ประเมินผลการศึกษาที่ผิดพลาด คลาดเคลื่อน และสร้างภาระหนักให้กับครูและโรงเรียนในการจัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อเตรียมประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งควรมีการปรับตัวชี้วัด เกณฑ์และวิธีการประเมินให้เหมาะสมและง่ายต่อการปฏิบัติ รวมถึงต้องสร้างระบบส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน การประเมินตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการประเมินภายนอก สถานศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน สร้างความสับสนให้แก่ผู้ถูกประเมิน และเพิ่มภาระให้กับครูที่ต้องเสียเวลากับงานจัดทำเอกสาร เป็นการดึงครูออกจากห้องเรียนซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการประเมินของ สมศ. ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่มองว่าไม่คุ้มค่า สูญเสียงบประมาณจำนวนมากโดยไม่ได้ประโยชน์ ทีมผู้ประเมินที่มาประเมินขาดความน่าเชื่อถือ แต่ละทีมมีมาตรฐานไม่เท่ากัน ขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษา ไม่เข้าใจบริบทและไม่ได้ประเมินจากสภาพจริง ที่สำคัญการประเมินมาตรฐานการศึกษาโดยนำผลสอบ O-NET ของสถานศึกษาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งและให้นำหนักคะแนนค่อนข้างมาก ทำให้มาตรฐานที่ 5 ไม่ผ่านการประเมิน รวมถึงการวัดและประเมินโดยใช้มาตรฐานเดียวกันกับทุกโรงเรียนก็มีความไม่ยุติธรรม เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีบริบทและขนาดแตกต่างกัน นอกจากนั้น เมื่อมีการประเมินแล้ว ก็ไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน และเมื่อไม่ผ่านการประเมินก็ไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนเช่นกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558, น. 73)

จากข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพปัญหาของการประเมินคุณภาพภายนอก โดยคณะอนุกรรมการติดตามและพัฒนาคูณภาพมาตรฐานสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปไว้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินและพัฒนาคูณภาพมาตรฐาน

สถานศึกษา มีประเด็นปัญหาหลักๆ 3 ด้าน คือ 1) ด้านมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประเมินภายนอกบางตัวบ่งชี้ไม่สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษา และสภาพของสถานศึกษา และมีตัวบ่งชี้ที่ไม่สะท้อนคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ตัวบ่งชี้ O-NET ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศทางลบของสถานศึกษาทำให้สถานศึกษาเหมือนโรงเรียนกวดวิชา เป็นต้น รวมทั้งกรณีตัวบ่งชี้ที่มากเกินไป ได้สร้างปัญหาให้แก่สถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาต้องสร้างหลักฐาน เอกสารรองรับจำนวนมาก อีกทั้งการกำหนดเกณฑ์ภายในและภายนอกที่ไม่สอดคล้องกันและการประกาศเกณฑ์ตัวบ่งชี้ โดยให้ใช้ประเมินการดำเนินงานย้อนหลัง 3 ปี ซึ่งบางกิจกรรมสถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการตามเกณฑ์การประเมิน และต้องทำข้อมูลย้อนหลังให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ จึงไม่ใช่ข้อมูลจริงที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง และไม่ได้ส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาแต่อย่างใด

2) ด้านผู้ประเมิน ผู้ประเมินมีมาตรฐานไม่เท่ากัน และผู้ประเมินภายนอกไม่เข้าใจบริบทของสถานศึกษาในแต่ละสังกัด ผู้ประเมินให้ข้อเสนอแนะในเชิงการพัฒนาเอกสารให้มีความครบถ้วน อันจะทำให้ได้คะแนนที่สูงขึ้นมากกว่าการให้ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพต่อกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่จะนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน มีผลต่อความเครียดของผู้รับการประเมิน รวมทั้งปัญหาอาจจะเกิดจากผลจากการวัดที่เป็นการวัดเป็นช่วงๆ ไม่ได้มีการวัดแบบต่อเนื่อง ทำให้พัฒนาการคุณภาพการศึกษาอาจจะไม่ดีขึ้น และ 3) ด้านวิธีการประเมิน การประเมินเน้นเอกสารเป็นหลัก ไม่ได้สำรวจจากสภาพจริง สร้างภาระความยุ่งยากแก่สถานศึกษา ใช้เวลาในการประเมินหลายวัน ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น. 1-2 เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือที่เรียกชื่อย่อกันว่า สมศ. เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา ในมาตรฐาน 4 ด้าน ได้แก่ (1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา (3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษานั้นถือเป็นสิ่งสำคัญของประเทศไทยที่ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานอย่างแท้จริง (พลอากาศเอกประจิน จั่นตอง, 2558, ออนไลน์) การดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกในช่วงเวลา 15 ปีที่ผ่านมา มีการดำเนินการ

สามารถรอบโดยกำหนดช่วงระยะเวลารอบละ 5 ปี แต่ละรอบการประเมินมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การประเมินในรอบแรก (พ.ศ. 2544 – 2548) มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงของการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งจะช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่นจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา สาเหตุของปัญหา และเงื่อนไขของความสำเ็จ เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพรอบแรกมี 14 มาตรฐาน ใช้เกณฑ์คุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ และปรับปรุง โดยสรุปพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30,919 แห่ง มีผลการประเมินได้มาตรฐาน 10,147 แห่ง (ร้อยละ 32.82) โดยเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินได้มาตรฐาน คือ สถานศึกษาที่มีผลการประเมินในระดับดี กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินทั้ง 14 มาตรฐานมากกว่า 2.50 และไม่มีมาตรฐานใดอยู่ในระดับปรับปรุง ทั้งนี้ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ (ร้อยละ 65.64) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, น. 62-64)

ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในการพิจารณาให้มีการประเมินแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ซึ่งการประเมินแบบอิงเกณฑ์ พิจารณาตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาของ สมศ. ส่วนการประเมินแบบอิงสถานศึกษาให้พิจารณาจากการที่สถานศึกษาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และพัฒนาการของคุณภาพสถานศึกษา มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสองระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ แบ่งระดับคุณภาพการประเมินเป็น 4 ระดับ คือ ระดับดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง จากการสังเคราะห์ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 82.41 ส่วนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 17.59 เมื่อพิจารณาผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับคุณภาพ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 78.15)

สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลและยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป สมศ. ได้กำหนดตัวบ่งชี้ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 4 มาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ ได้แก่

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ และกลุ่มตัวบ่งชี้ มาตรการส่งเสริม จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ จากผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 75.55 ไม่ได้รับการรับรอง ร้อยละ 24.45 เมื่อพิจารณาผลการประเมินจำแนกตามระดับคุณภาพ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 83.30) รองลงมาคือระดับดีมาก (ร้อยละ 8.50) (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2558, น. 10-15)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมจากการประเมินทั้งสามรอบ พบว่า สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลการประเมินได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 20,376 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.04 ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน จำนวน 12,468 แห่ง หรือคิดเป็น ร้อยละ 37.96 ซึ่ง ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2558, ออนไลน์) ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า ปัญหาใหญ่ที่มีผลกับการศึกษาไทย ได้แก่ 1. การขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบาย 2. การขาดการกำกับเชิงปริมาณ และ 3. การขาดการควบคุมคุณภาพ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูป การศึกษา ที่ต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพภายในในด้านต่างๆของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกให้สูงขึ้น

นอกจากปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาที่มีผลจากการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ยังมีตัวแปรร่วมที่มีผู้นำมาศึกษาร่วมกับ ผลการประเมินคุณภาพภายนอก เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 80) และ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554ข, น. 50) ได้เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยที่ตั้งของสถานศึกษาในแต่ละภาค การตั้งอยู่ในพื้นที่ในเมืองหรือนอกเมือง รวมถึงการจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยผลจากการศึกษา พบว่า ผลการประเมินภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่ต้องปรับปรุงมากกว่าภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคกลาง ซึ่งอาจแสดงว่าสถานศึกษาในภาคที่ห่างไกลจากกรุงเทพฯได้รับ บริการทางการศึกษาน้อยจึงเสียเปรียบภาคที่อยู่ใกล้ๆ กรุงเทพฯ และผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ดีเป็นสัดส่วนสูงขึ้นไป ขณะที่งานวิจัยของ อุมารภรณ์ ภัทรวาณิชย์ และปัทมา อมรสิริสมบุญ (2550, น. 6) ได้ศึกษาเรื่องความเท่าเทียมของ การจัดการศึกษาในด้านโอกาสในการศึกษาตามความแตกต่างของภาค ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า ภาคเหนือมีสัดส่วนของการได้รับการศึกษาตามเกณฑ์สูงกว่าภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ตามลำดับ ส่วน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 17) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน และมีที่ตั้งต่างกัน โดยพบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางในเมือง และสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบทและชุมชนแออัดในเมือง และการกระจายตัวของนักเรียนต่อห้องในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีลักษณะแตกต่างกันมาก ระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา และในโรงเรียนขนาดเล็กในชนบท ซึ่งอาจส่งผลต่อการ ประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ จำนวนหนึ่งในสามของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะขาดความพร้อมในเรื่องการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ จึงทำให้นักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งผลกระทบต่อปัญหาทั้งด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษา ดังที่ปรากฏจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากการประเมินโดย สมศ. ที่กล่าวข้างต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, น. 33)

การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละรอบของ สมศ. จะมีทั้งที่เหมือนและที่แตกต่างกัน แต่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละรอบจะถูกนำมากล่าวถึงในเรื่องคุณภาพการศึกษาอยู่เสมอ ดังนั้น หากได้มีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งสามรอบการประเมินในช่วงระยะเวลาห่างของการประเมินเท่ากัน โดยอาศัยวิธีการวัดที่เรียกว่า การวัดการเปลี่ยนแปลงระยะยาว หรือการวัดพัฒนาการ ดำเนินการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อเป็นการยืนยันถึงความน่าเชื่อถือของการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการอ้างอิงประเมินเกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งการวัดการเปลี่ยนแปลงระยะยาว หรือการวัดพัฒนาการ เป็นวิธีการวัดแนวใหม่ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนพัฒนาการโดยการนำวิทยาการด้านสถิติและความก้าวหน้าทางคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ (สุภมาส อังศุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนีกุล ภิญญานานุวัฒน์, 2554, น. 251) มีลักษณะการวิเคราะห์คะแนนจริง (True score) หรือที่เรียกว่าคะแนนแฝง (Latent score) ร่วมกับคะแนนสังเกตได้ จึงมีค่าประมาณความคลาดเคลื่อนในการวัดด้วยซึ่งโมเดลการวัดการเปลี่ยนแปลงระยะยาวที่ประยุกต์ใช้วิธีการสมการโครงสร้าง (SEM) หรือการวิเคราะห์โครงสร้างความแปรปรวนร่วมมีหลายโมเดล ได้แก่ โมเดลโครงสร้างพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง (Meredith W & Tisak, 1990 อ้างถึงใน สมถวิล วิจิตรวรรณ, 2543, น. 3) แนวคิดนี้ระบุว่า คะแนนการวัดแต่ละครั้งมีองค์ประกอบร่วมที่เป็นตัวแปรแฝง 2 องค์ประกอบ คือ คะแนนเริ่มต้น (Intercept) และอัตราพัฒนาการต่อเนื่องช่วงเวลา (Slope) ซึ่งจะทำให้ทราบถึงปริมาณและความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงที่ขจัดเอาคะแนนความคลาดเคลื่อน (Error score)

นอกจากผลการวัด คะแนนการเปลี่ยนแปลงที่ได้จากการวัดการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มจะเรียกว่า คะแนนพัฒนาการ (Growth score) ปัจจุบันการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง ได้รับการพัฒนาพร้อมแผนการวิเคราะห์ให้มีความหลากหลาย สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์พัฒนาการได้หลายลักษณะ เช่น Multi-factors LGCM, Higher-order LGCM, Multi-level LGCM เป็นต้น (Saengprom, Erawan, Damrongpanit & Sakulk, 2015; อ้างถึงใน สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2559, น. 3)

สำหรับงานวิจัยที่มีการนำตัวแปรร่วมมาศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาร่วมโมเดล โค้งพัฒนาการ ของ กนกกร ศิริสุข (2556, น. 29) พบว่า โมเดลโค้งพัฒนาการผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่มีตัวแปรร่วม ส่วนใหญ่มีอัตราคะแนนพัฒนาการลดลง ในขณะที่อัตราคะแนนพัฒนาการของนักเรียนมีตัวแปรร่วมมีผลแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช (2559) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผล การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม และพัฒนาการของผลคะแนน O-NET ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบโค้งพัฒนาการลำดับขั้นที่สอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดกลุ่มคุณภาพโรงเรียนตามผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ศึกษาพัฒนาการของผลคะแนน O-NET จากกลุ่มโรงเรียนตามผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. จำแนกตามช่วงชั้น และศึกษาอิทธิพลกำกับของปีที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม กลุ่มคุณภาพโรงเรียน ขนาดโรงเรียนสังกัดโรงเรียน และที่ตั้งโรงเรียนที่มีต่อความแตกต่างของพัฒนาการของผลคะแนน O-NET ของนักเรียน ทั้งนี้ ผลจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านขนาด และที่ตั้งของสถานศึกษา (ในเมือง/นอกเมือง) พบว่า อิทธิพลกำกับต่อพัฒนาการของผลคะแนน O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่มีขนาด และที่ตั้งต่างกัน มีระดับพัฒนาการของผลคะแนน O-NET ต่างกันในทุกวิชาและทุกระดับชั้น

จากผลการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผลการประเมินคุณภาพภายนอกยังคงเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น ถึงแม้การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ หรือเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพของการประเมินในแต่ละรอบไม่เหมือนกันทั้งหมด แต่มาตรฐานและตัวบ่งชี้เหล่านั้นอยู่ภายใต้สิ่งที่เป็นกรอบมาตรฐานสำคัญของการจัดการศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อนำมาตรฐานและตัวบ่งชี้จากการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบมาพิจารณาเทียบกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ

ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 จะพบว่าในแต่ละรอบการประเมินมีการกำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ภายใต้ข้อกำหนดในกฎกระทรวง ๓ ด้าน ได้แก่ 1) ผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษา และ 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ส่วนมาตรฐานด้านที่ 4 การประกันคุณภาพภายใน จะไม่มีปรากฏเป็นมาตรฐานสำหรับ การประเมินภายนอกครั้งแรก และยังไม่มีการศึกษาถึงไต่ถามพัฒนาการคุณภาพการศึกษาจากผล การประเมินคุณภาพภายนอก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดล ไต่ถามพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้เหตุผล 4 ประการ คือ 1) การศึกษา พัฒนาการระยะยาวผ่านโมเดลไต่ถามพัฒนาการ ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน แต่การศึกษาระยะยาวผ่านโมเดลไต่ถามพัฒนาการจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ หน่วยงาน หรือองค์กร นับว่าเป็นมิติใหม่ที่ยังไม่มีใครศึกษาค้นคว้ามาก่อน ผลการศึกษาจะทำให้ทราบพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างแท้จริง 2) มาตรฐาน และตัวบ่งชี้สำคัญที่นำมาใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละรอบการประเมินสามารถ เชื่อมโยงกันได้ภายใต้ข้อกำหนดในกฎกระทรวง ๓ ปี พ.ศ. 2553 3) ตัวแปรร่วม ได้แก่ ภาค ที่ตั้งใน เมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา จะมีผลต่อคะแนนพัฒนาการของสถานศึกษา และ 4) สถานศึกษาที่มีระดับผลพัฒนาการคุณภาพการศึกษาสูง และตั้งอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน มีการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในอย่างไร โดยการศึกษาเชิงลึกด้านการ ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นแนวทาง การดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในแก่สถานศึกษาในพื้นที่หรือบริบท ที่แตกต่างกันได้

คำถามการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดคำถามการวิจัยในการศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาด้วยโมเดลไต่ถาม พัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. โมเดลวัดพัฒนาการคุณภาพการศึกษาจากผลคะแนนการประเมินคุณภาพ ภายนอกใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผลการจัดการศึกษา 2) การบริหารและการจัดการศึกษา และ 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละด้านเป็นอย่างไร ภาพรวมทั้งสามด้าน เป็นอย่างไร และโมเดลดังกล่าวนี้ที่ไม่มีตัวแปรร่วมสถานศึกษากลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือไม่ อย่างไร

2. คุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละด้านมีพัฒนาการเป็นอย่างไร

3. โมเดลวัดพัฒนาการคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน ได้แก่ ภาค เขตในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันหรือไม่ รวมทั้งโมเดลดังกล่าวนี้ที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร

4. สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคที่แตกต่างกัน หรือสถานที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง หรือขนาดที่ต่างกันที่มีระดับพัฒนาการคุณภาพสูง มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง

5. ข้อเสนอเชิงนโยบายของหน่วยงานบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับมหัพภาค (กระทรวงศึกษาธิการ / สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษา) และระดับจุลภาค (สถานศึกษา) ที่ควรนำไปใช้ “ขับเคลื่อน” เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในมีอะไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

1.1 โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา

1.2 โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา

2. เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง

3. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงพัฒนาการในการศึกษา การเปลี่ยนแปลงระยะยาวของผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยคาดหวังจะมีประโยชน์เชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้ ดังต่อไปนี้

ประโยชน์เชิงวิชาการ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการคุณภาพการศึกษาด้วยการศึกษาการเปลี่ยนแปลงระยะยาวของโมเดลโค้งพัฒนาการจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในด้านวิธีวิทยาการวัดพัฒนาการและการประยุกต์ใช้

2. ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตลอดจนแนวโน้มของพัฒนาการคุณภาพการศึกษาในแต่ละด้านจากสถานศึกษาที่มีผลพัฒนาการคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดีที่เป็นต้นแบบ (Best practice) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ สามารถนำไปสู่การวางแผนการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ประโยชน์เชิงประยุกต์ใช้

1. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำแบบแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการภายในของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลให้สถานศึกษามีพัฒนาการด้านคุณภาพการศึกษาดียิ่งขึ้น

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นำรูปแบบแนวทางที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ไปขยายผลในสถานศึกษาที่ตนดูแล

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถอธิบายปรากฏการณ์ระหว่างข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา ระดับประเทศอย่างชัดเจน และลึกซึ้ง รวมทั้งเป็นแบบอย่างแก่วงวิชาการทางการศึกษาได้เห็นคุณค่าของการใช้ผลการประเมินที่มีการรวบรวมข้อมูลระยะยาว ซึ่งสามารถพบรูปแบบงานวิจัยลักษณะนี้ได้ยาก เนื่องจากเป็นข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล

4. หน่วยงานที่ทำหน้าที่ปฏิรูปการศึกษานำข้อมูลไปใช้ประกอบเพื่อกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สมมติฐานของการวิจัย

1. โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ตัวแปรร่วม (ภาค ที่ตั้ง และขนาด) มีผลต่อคะแนนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed methods research approach) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีจำนวน 3 ระยะ โดยแต่ละระยะอาศัยแนวดำเนินการวิจัยหลัก (Major research approaches) ในแต่ละระยะ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ
การดำเนินการในระยะนี้ใช้แนวดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative approach) เป็นการศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อ 1 ข้อ 2 และ ข้อ 3 ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. โดยเลือกใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทุกครั้ง ในปีที่สุดของการประเมินในแต่ละรอบ (รอบแรก ปี พ.ศ. 2547 รอบสอง ปี พ.ศ. 2552 และรอบสาม ปี พ.ศ. 2557) ทั้งนี้ เพราะปีที่สุดของการประเมินในแต่ละรอบเป็นปีที่มีจำนวนสถานศึกษาได้รับการประเมินครบทั้งสามรอบมากที่สุด อีกทั้งสถานศึกษาและผู้ประเมินมีความคุ้นเคยกับมาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินในแต่ละรอบแล้ว และเนื่องจากมาตรฐานและตัวบ่งชี้ รวมทั้งเกณฑ์การให้คะแนนและระดับคุณภาพของการประเมินทั้งสามรอบมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เชื่อมโยง และจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ใหม่ โดยยึดตามกรอบมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 38 กล่าวคือ มาตรฐานที่ว่าด้วย 1) ผลการจัดการศึกษา 2) การบริหารและการจัดการศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งการศึกษา ข้อมูลและเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สำคัญ และการพิจารณาจากตัวบ่งชี้ที่ถูกนำมาใช้ในทุกรอบของการประเมิน จัดกลุ่มตัวบ่งชี้ใหม่จำแนกเป็นรายด้าน ตามแนวคิดการทำงานเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย กระบวนการ และ ผลผลิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปมาตรฐานที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยมาตรฐานด้านผลผลิต (ผลการจัดการศึกษา) ด้านกระบวนการ (การบริหารจัดการศึกษา) และด้านปัจจัย (การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ) โดยมีตัวบ่งชี้ที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามรอบ การประเมิน จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ และมีปัจจัยร่วมในการศึกษาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ได้แก่ ภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มาเป็นตัวแปรร่วมในการศึกษาคั้งนี้ด้วย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ได้รับการประเมินครบจำนวนสามครั้ง ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง กล่าวคือ เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกในปีที่สี่ของการประเมินในแต่ละรอบ ได้แก่ สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินรอบแรก ในปี พ.ศ. 2547 รอบที่สอง ปี พ.ศ. 2552 และรอบที่สาม ปี พ.ศ. 2557 รวมจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาระยะที่ 1 จำนวน 1,964 แห่ง

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ได้แก่

1) ตัวแปรแฝง (Latent variable) คือ ผลคะแนนการประเมินคุณภาพการศึกษารอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และรอบที่สาม รวมจำนวนสามครั้ง จำแนกเป็นมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่

1) ผลการจัดการศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ตัวแปรร่วม (Covariate variable) คือ ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ภาค (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้) เขตที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง) และขนาดของสถานศึกษา (ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในช่วงเวลา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 – 2558 ซึ่งจัดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ดังนั้น ข้อมูลที่จะต้องใช้ในการวัดพัฒนาการ จึงเป็นผลการประเมินของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามครั้งของรอบการประเมินในช่วงระยะเวลาห่างเท่าๆ กัน และเพื่อให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันมากที่สุด และมีจำนวนเพียงพอ เพื่อป้องกันปัญหาจากการเปรียบเทียบค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนกลุ่มย่อยไม่เพียงพอ และเป็นการเพิ่มความคงทน (Robustness) ในการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ผู้วิจัยจึงกำหนดเลือกสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินในปีที่สี่ของการประเมินในแต่ละรอบครบทุกรอบ คือ รอบที่หนึ่ง ปี พ.ศ. 2547 รอบที่สอง ปี พ.ศ. 2552 และ รอบที่สาม ปี พ.ศ. 2557 รวมจำนวน 1,964 แห่ง

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
การศึกษาในระยะที่ 2 นี้ ใช้แนวดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative approach) เป็นการศึกษาเฉพาะพหุกรณี (Multi-case study) เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่าสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูงที่

ตั้งอยู่ในภาคที่แตกต่างกัน หรือในเมือง/นอกเมือง หรือสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาที่มีคะแนนอัตราพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับสูง จำแนกตามภาค เขตในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา ขนาดละ 2 แห่ง โดยในแต่ละภาคจะเป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมือง 1 แห่ง และนอกเมือง 1 แห่ง เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) กระจายทุกภาค รวมจำนวนตัวอย่างสถานศึกษา 8 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง จำนวน 6-12 คน ต่อสถานศึกษา 1 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนา เครื่องบันทึกเสียง

ข้อมูลการวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการลงพื้นที่ศึกษาโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง จากบุคลากรในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 8 แห่งๆ ละ 6-12 คน รวม 70 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน และผลจากการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 62 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การดำเนินการในระยะที่ 3 นี้ ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Qualitative and Quantitative approach) ซึ่งเป็นแนวทางการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed methods approach) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (qual → quan) เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่าข้อเสนอเชิงนโยบายของหน่วยงานบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ระดับมหัพภาค (2 ระดับใหญ่ คือ ระดับกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา) และระดับจุลภาค (1 ระดับย่อย คือ สถานศึกษา) ที่ควรนำไปใช้ “ขับเคลื่อน” เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในมีอะไรบ้าง โดยใช้ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic process model) เป็นกรอบในการแบ่งระดับข้อเสนอเชิงนโยบายตามแนวคิดของ วรเดช จันทรศร (2551) ทั้งนี้ ผู้วิจัยดัดแปลงขั้นตอนการศึกษาจากการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy research) แบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และการสนทนากลุ่มยกร่างข้อเสนอ

เชิงนโยบาย และขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นในด้านความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) ความเป็นประโยชน์ (Utility) และความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1) เป็นผู้บริหารที่เคยหรือยังคงดำรงตำแหน่งหน้าที่ในตำแหน่งเป็นผู้กำหนดนโยบายด้านต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

1.2) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

1.3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานหรือเป็นผู้บริหารการดำเนินงานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (องค์การมหาชน)

1.4) เป็นอาจารย์สอนวิชาการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

1.5) เป็นศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2) ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 12 คน เพื่อระดมความคิดเห็น และยกกว้างข้อเสนอเชิงนโยบาย กำหนดคุณสมบัติ โดย

2.1) เป็นผู้มีบทบาทในการการจัดทำนโยบายด้านการศึกษา หรือการกำหนดประกาศหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ในระดับกระทรวงศึกษาธิการ

2.2) เป็นผู้นำนโยบายไปสู่การขับเคลื่อนการปฏิบัติระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการศึกษา/ศึกษานิเทศก์

2.3) เป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา

3) ผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเสนอยกกว้างจากผลการสนทนากลุ่ม จำนวน 11 คน ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive sampling) พิจารณาจากคุณสมบัติ ดังนี้

3.1) ด้านคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก

3.2) มีประสบการณ์ในการจัดทำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

3.3) เป็นผู้ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

4) ผู้ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายฯ จำนวน 62 คน ประกอบด้วย

4.1) บุคลากรที่เคยร่วมเป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนกลาง

4.2) ผู้ขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ และศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4.3) ผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู

4.4) ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา และ ผู้ปกครอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เครื่องบันทึกเสียง แบบตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย และแบบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย

ข้อมูลการวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน และข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณ ที่ได้จากการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 62 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พัฒนาการ (Growth) หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงของผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากการประเมินภายนอก สามารถการประเมินของสถานศึกษาตามมาตรฐาน จำนวน 3 ด้าน ตามที่ผู้วิจัยสังเคราะห์และจัดกลุ่มให้ครบตามด้านที่ระบุตามกฎกระทรวงฯ พ.ศ. 2553 ได้แก่ 1) ด้านผลการจัดการศึกษา 2) ด้านการบริหารจัดการศึกษา และ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. คุณภาพการศึกษา (Quality of education) หมายถึง ผลที่ได้จากการจัดการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และชุมชน ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการวางแผนและดำเนินงานตามแผน การบริหารจัดการเพื่อทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตเกิดการพัฒนามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ

3. โมเดลโค้งพัฒนาการ (Growth curve model) หมายถึง เทคนิควิธีการทางสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีการวัดซ้ำ (Repeated measured data) ตั้งแต่สามครั้งขึ้นไป ใช้เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์น้ำหนักองค์ประกอบ ระหว่างผลการวัดซ้ำกับองค์ประกอบตัวแปรแฝง 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบค่าเริ่มต้น (Initial factor) และองค์ประกอบความชัน (Slope factor) เป็นการศึกษาผลคะแนนว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เปลี่ยนแปลงลักษณะใด และเพื่อการทำนายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

4. คะแนนความสามารถเริ่มต้น (Latent initial score หรือ Intercept) หมายถึง ความสามารถเดิมก่อนการเรียนรู้ เป็นคะแนนจริงที่มีค่าคงที่ตลอดช่วงการวัดได้จากการวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลของคะแนนการวัดบนตัวคงที่ หรือจุดตัดของเส้นทางการเปลี่ยนแปลงที่ประมาณได้บนแกนตั้งของการวัดครั้งแรก

5. อัตราพัฒนาการ (Latent growth rate หรือ Slope) หมายถึง ปริมาณคะแนนจริงที่เพิ่มขึ้น คงที่ หรือลดลงจากความสามารถเดิม โดยคิดเป็นอัตราเฉลี่ยต่อ 1 หนึ่งหน่วยเวลา ตลอดช่วงเวลการวัดได้จากสัมประสิทธิ์การถดถอยบนตัวแปรอิสระ หรือเป็นความชันของเส้นทางการเปลี่ยนแปลงที่ประมาณได้

6. อัตราพัฒนาการคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก (Slope of external school quality evaluation) หมายถึง ปริมาณคะแนนที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ที่เพิ่มขึ้น คงที่ หรือลดลงจากความสามารถเดิม โดยคิดเป็นอัตราเฉลี่ยต่อ 1 หน่วยเวลา ตลอดช่วงเวลการวัด ได้จากสัมประสิทธิ์การถดถอยบนตัวแปรอิสระ หรือเป็นความชันของเส้นทางการเปลี่ยนแปลงที่ประมาณได้ ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดการวัดพัฒนาการคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินรอบที่หนึ่งในปี พ.ศ. 2547 รอบที่สอง ปี พ.ศ. 2552 และ รอบที่สาม ปี พ.ศ. 2557 จากสถานศึกษาแห่งเดิม แต่ครั้งห่างกันครั้งละห้าปี

7. ความเที่ยงตรงของโมเดล (Model accuracy) หมายถึง การที่โมเดลตามสมมติฐานทางทฤษฎี (Proposed model) ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน ได้แก่ χ^2 / df , ดัชนี Tucker-Lewis Index (TLI), ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI), ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA), ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลัง

สองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR), ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังของส่วนเหลือ (RMR) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)

8. ตัวแปรแฝง (Latent variable) หมายถึง ผลคะแนนการประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวนสามครั้ง จำแนกเป็นมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผลการจัดการศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษา และ 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9. ตัวแปรร่วม (Covariate variable) หมายถึง ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนคุณภาพการศึกษา โดยยึดการแบ่งตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555) ดังนี้

9.1 ภาค (Region) หมายถึง พื้นที่ของสถานศึกษาที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 6 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

9.2 ที่ตั้งสถานศึกษา (Location) หมายถึง การจัดกลุ่มสถานที่ตั้งของสถานศึกษา เป็นกลุ่มในเมือง คือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองของทุกจังหวัด รวมถึงกรุงเทพมหานคร ส่วนกลุ่มนอกเมือง คือ สถานศึกษาที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองของทุกจังหวัด

9.3 ขนาด (Size) หมายถึง การจัดประเภทของสถานศึกษาโดยใช้จำนวนนักเรียนในสถานศึกษานั้นๆ เป็นเกณฑ์ในการแบ่งขนาดสถานศึกษา สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก คือ ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 301 - 1,000 คน ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 1,001 - 2,000 คน และขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,001 คนขึ้นไป

10. ผลการประเมินคุณภาพภายนอก (External school quality evaluation) หมายถึง คะแนนที่ได้จากการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากหน่วยงานภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง โดยผลคะแนนที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพสถานศึกษาครบสามครั้งปีที่กำหนดคือ ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2547 ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2552 และครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2557

11. การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality assurance) หมายถึง การปฏิบัติการกิจหลักอย่างมีระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (Quality control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

12. การประกันคุณภาพภายใน (Quality insurance) หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

13. การประกันคุณภาพภายนอก (External quality assurance) หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

14. ระบบและกลไก หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยบุคลากร ทรัพยากร กฎเกณฑ์ มาตรการ แนวปฏิบัติ และปัจจัยต่างๆ เป็นกลไกให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

15. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) หมายถึง ผลคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ประเมินและรวบรวมไว้ในลักษณะของฐานข้อมูล ได้แก่ ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2544 - 2548 ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2549 - 2553 และครั้งที่ 3 พ.ศ. 2554 - 2558 และผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการศึกษาโดยไม่ต้องประเมินใหม่

16. ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Evaluation policy) หมายถึง กระบวนการศึกษารวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อเสนอแนะต่างๆ (Recommendations) ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่อาจจะเป็นไปได้ ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระดับนโยบายที่ผู้วิจัยจะสื่อสารแก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ (Decision-makers) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน หรือปรับปรุงแก้ไขนโยบาย กลยุทธ์หรือโครงการต่าง ๆ ต่อไป

17. ข้อเสนอเชิงนโยบายของหน่วยงานบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับมหัพภาค หมายถึง แนวทางการดำเนินการของระดับองค์กรใหญ่ ๆ ระดับกระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนระดับจุลภาคเป็นแนวทางการดำเนินงานขององค์กรระดับย่อย ในที่นี้ หมายถึง ระดับสถานศึกษา

18. การบริหารจัดการเชิงสมดุล (Balanced Scorecard: BSC) หมายถึง เครื่องมือในการบริหารองค์กรทั้งหมดที่ผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบริหารองค์กร โดยอาศัยการวัดหรือการประเมินเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ขององค์กรไปสู่การปฏิบัติ การกำกับและติดตามผลการดำเนินงาน ประกอบด้วยมุมมอง 4 ด้าน คือ 1. มุมมองด้านการเงิน (Financial

perspective) (งบประมาณ และทรัพยากร) 2. มุมมองด้านลูกค้า (Customer perspective) (คุณภาพของผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) 3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal perspective) (การบริหารจัดการศึกษา) และ 4. มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and growth perspective) (การพัฒนาและสร้างสรรค์คุณค่า)

19. การประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการอิงผู้เชี่ยวชาญ และตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามเกณฑ์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิดชอบ

19.1 ด้านความเหมาะสม (Propriety) หมายถึง การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการพิจารณา จากความครอบคลุมองค์ประกอบ การใช้ถ้อยคำสำนวน การจัดกลุ่มหรือลำดับของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์

19.2 ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) หมายถึง การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย ในเรื่อง การนำไปสู่การปฏิบัติ การมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ ภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และการมีระเบียบกฎหมายที่เอื้อให้สามารถปฏิบัติตามข้อเสนอดังกล่าวได้

19.3 ด้านความสอดคล้อง (Congruity) หมายถึง การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย ในเรื่อง ความสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ บริบทของสถานศึกษา และความสอดคล้องภายในขององค์ประกอบแต่ละด้าน

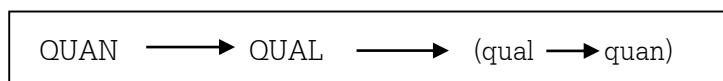
19.4 ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) หมายถึง การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย ในเรื่องผลดีที่จะเกิดขึ้นต่อสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

19.5 ความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายในเรื่อง การปฏิบัติที่ยึดหลักความรับผิดชอบมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณ รวมถึงความถูกต้องและรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นต่อสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาพัฒนาการคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยตามแนวดำเนินการ ด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed methods research approach) แบ่งระยะของการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่าน

โมเดลโค้งพัฒนาการ ดำเนินการวิจัยตามแนวดำเนินการเชิงปริมาณ (QUAN) ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามแนวดำเนินการเชิงคุณภาพ (QUAL) และระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ใช้วิธีแบบผสมผสาน (qual → quan)

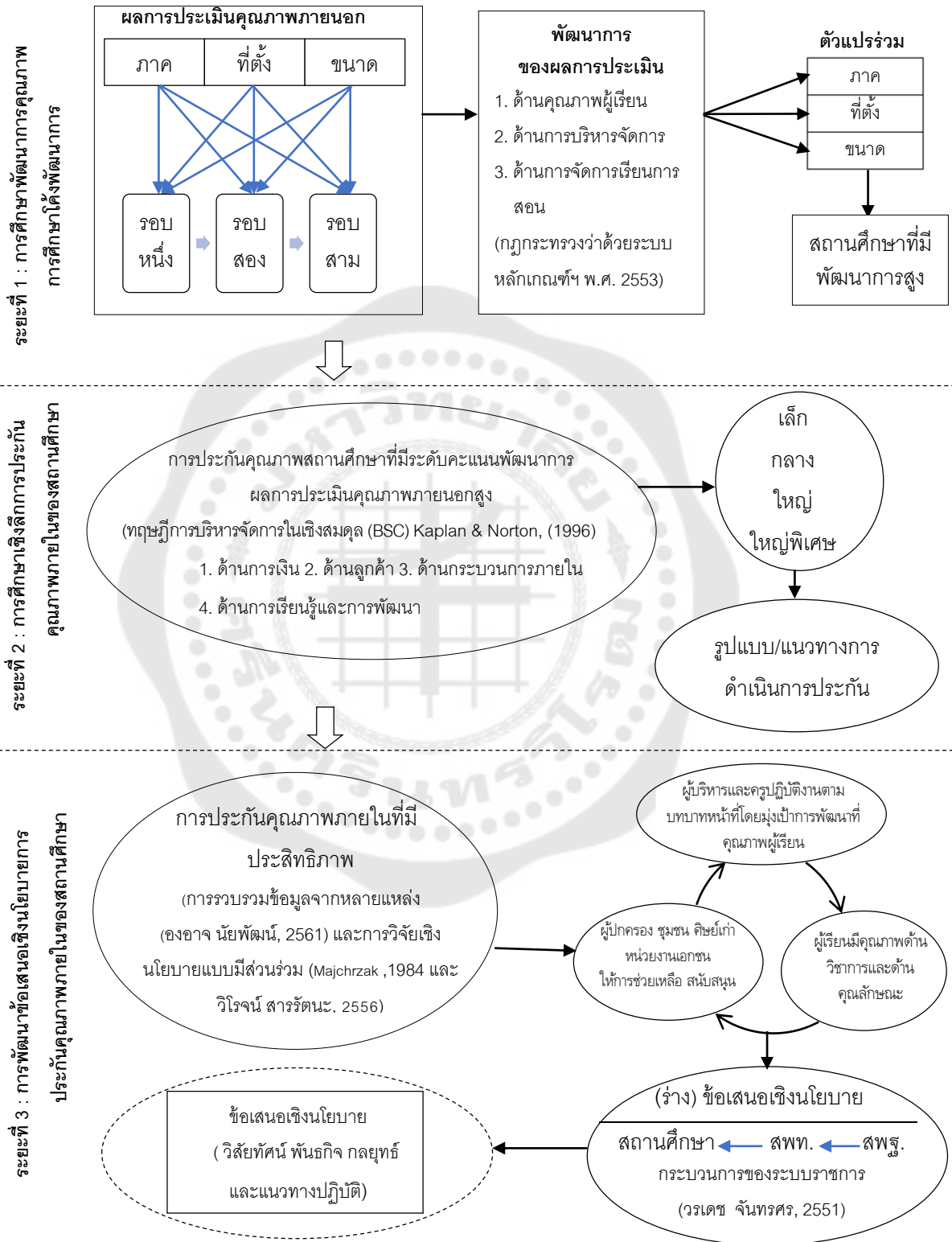

การดำเนินการในระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ ตามแนวดำเนินการเชิงปริมาณ (QUAN) กำหนดกรอบเพื่อการจัดกลุ่มด้านมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก วิเคราะห์เชื่อมโยงมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง สามารถ และจัดกลุ่มมาตรฐานในแต่ละด้านโดยพิจารณามาตรฐานและตัวบ่งชี้เฉพาะที่นำมาใช้ในการประเมินครบทั้ง สามารถการประเมิน และมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบมาตรฐานการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ใช้การวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการแบบมีตัวแปรแฝง (Latent growth curve) เป็นกรอบการวิเคราะห์พัฒนาการด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ 1) มีลักษณะเก็บข้อมูลระยะยาวจากการวัดหลายครั้ง โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้างหรือการวิเคราะห์โครงสร้างความแปรปรวนร่วมที่วิเคราะห์ความคลาดเคลื่อนในการวัดและนำตัวแปรแฝงมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง 2) ตัวแปรจะมีระดับข้อมูลเป็นอันตรภาคชั้น (Interval) 3) คะแนนการวัดซ้ำมีย้อนหลังสามครั้ง (พ.ศ. 2547 พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2557) และด้วยข้อมูลผลการประเมินมีการวัดซ้ำเพียงสามปี สามารถทดสอบพัฒนาการเชิงเส้นตรง (Linear trend) เพียงลักษณะเดียว กล่าวคือ การประมาณค่าพารามิเตอร์พัฒนาการผลการประเมินเป็นรายด้าน 3 ด้าน และผลการประเมินในภาพรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านของมาตรฐาน 3 ด้าน โดยมีตัวแปรแฝงเป็นรายมาตรฐานตามกรอบการวิจัยที่กำหนด วิเคราะห์พัฒนาการแยกตามกลุ่มการวิเคราะห์ ตั้งแต่การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของโมเดล การวิเคราะห์พัฒนาการของแต่ละระดับเป็นรายด้าน 3 ด้าน ร่วมกับตัวแปรร่วม และศึกษาอิทธิพลของตัวแปรร่วมต่อคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรร่วมที่เป็นภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา และเนื่องจากตัวแปรกำกับทั้งสามเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ อยู่ในระดับการวัดนามบัญญัติ (Nominal scale) โดยระเบียบวิธีการทางสถิติ ดังนั้น การวิเคราะห์ลักษณะนี้จะช่วยให้ผลการวิจัยสามารถเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มย่อยในรายพารามิเตอร์

การดำเนินการระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามแนวดำเนินการเชิงคุณภาพ (QUAL) เป็นการศึกษาเฉพาะพหุกรณี (Multi-case study) ทำความเข้าใจเชิงลึกการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูงที่อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันในแต่ละภาค ทั้งเขตในเมือง/นอกเมือง และมีขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน เพื่อศึกษารูปแบบหรือวิธีการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามบริบทของสถานศึกษานั้นๆ โดยกำหนดกรอบในการศึกษาตามทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) (Kaplan R. S. & Norton D.P, 1996, 2000) ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานของสถานศึกษาในมุมมอง 4 ด้าน คือ 1) มุมมองด้านการเงิน 2) มุมมองด้านลูกค้า 3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน และ 4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

การดำเนินการระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ออกแบบแนวดำเนินการตามแนวดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Qualitative and Quantitative approach) ใช้แนวดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed methods approach) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (qual → quan) ประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม ตามขั้นตอนของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) และอาศัยกรอบแนวคิดในการกำหนดระดับของนโยบายแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic process model) ของ วรเดช จันทรร (2551)

กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ □ แทน กิจกรรมการดำเนินการวิจัยตามแนวทางเชิงปริมาณ
○ แทน กิจกรรมการดำเนินการวิจัยตามแนวทางเชิงคุณภาพ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีในเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอเป็น 5 ตอน ตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

- 1.1 ความหมาย ลักษณะ และองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 1.1.1 ความหมายคุณภาพการศึกษา
 - 1.1.2 ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 1.1.3 ลักษณะของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ
 - 1.1.4 องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 1.1.5 ปัจจัยและตัวแปรร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
- 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา
- 1.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 2 การประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอก

- 2.1 แนวคิด และความเป็นมาของการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา
- 2.2 การประเมินคุณภาพภายนอก
 - 2.2.1 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยหน่วยงานภายนอก
 - 2.2.2 ความเชื่อมโยงของมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 งานวิจัยที่ศึกษาการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

ตอนที่ 3 แนวคิด และการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการ

- 3.1 แนวคิดและความเป็นมาของการวัดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการ
- 3.2 การวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิม
- 3.3 แนวคิดของการวัดการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่
- 3.4 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาว

- 3.5 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง
- 3.6 เปรียบเทียบโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงกับโมเดลพหุระดับ
- 3.7 งานวิจัยที่ศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการ

ตอนที่ 4 แนวคิดของการบริหารดุลยภาพ (Balanced Scorecard: BSC)

- 4.1 ความหมายของ Balanced Scorecard
- 4.2 ความสำคัญของ Balanced Scorecard
- 4.3 การนำมุมมอง Balanced Scorecard ไปใช้ในองค์กร
- 4.4 ประโยชน์ของ Balanced Scorecard
- 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำ Balanced Scorecard ไปใช้

ตอนที่ 5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย

- 5.1 ความหมายของนโยบาย
- 5.2 ความสำคัญของนโยบาย
- 5.3 องค์ประกอบของนโยบาย
- 5.4 ข้อคิดของการทำข้อเสนอเชิงนโยบาย
- 5.5 ลักษณะสำคัญของนโยบาย
- 5.6 ขั้นตอนการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย
- 5.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

ตอนที่ 1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

1.1. ความหมาย ลักษณะ และองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.1.1 ความหมายคุณภาพการศึกษา

คุณภาพ โดยทั่วไปมีลักษณะคือ การมีมาตรฐานความเป็นเลิศโดยมีการกำหนดมาตรฐานนั้นไว้ตายตัว กล่าวคือ เป็นความเหมาะสมตรงกับจุดหมายที่กำหนดไว้ (Quality as fitness for purpose) เป็นประสิทธิภาพ (Quality as efficiency) และเป็นการส่งเสริมการปรับปรุงให้ดีขึ้น (Quality as achievement) ส่วนใหญ่มักจะมองคุณภาพในลักษณะ คือ การมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และศักยภาพในการปรับปรุงและฟื้นฟูตนเองอย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การมองคุณภาพในเชิงความสามารถในการพัฒนาตนเองทำให้ “คุณภาพมิใช่เป้าหมายที่จับลง ณ จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นการเดินทางที่ไม่มีวันสิ้นสุด” (Quality is a journey not destination) (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540, น. 1 อ้างถึงใน เกษม เสือนวล, 2551, น. 14)

ในขณะที่ ยูเนสโก (UNESCO, 2005) ได้เสนอว่า การศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพิจารณาได้จากรายละเอียดต่อไปนี้

1. ลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพที่ดี ภาวะโภชนาการที่สมบูรณ์ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ ครูมีคุณภาพในการสอนและมีเทคนิคการสอนที่กระตือรือร้น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นิยามชัดเจนโดยครอบคลุมการวัดความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณค่า
3. เนื้อหาสาระ ได้แก่ หลักสูตรสอดคล้องและสนองความต้องการของสังคมและที่พัฒนามาจากความรู้และประสบการณ์ของครูและผู้เรียน
4. ระบบ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การศึกษามีเพียงพอเหมาะสม สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ และมีความปลอดภัย การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เคารพและผูกพันกับชุมชนท้องถิ่น และวัฒนธรรม

นอกจากนี้ คุณภาพการศึกษา ยังหมายถึงความถึง คุณภาพของผู้เรียนที่เกิดจากความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนที่เอาใจใส่การจัดการศึกษา หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติมีระบบการบริหารที่ได้มาตรฐาน และโดยเฉพาะระดับปฏิบัติซึ่งหมายถึงสถานศึกษามีระบบการเรียนการสอนที่ลงถึงระดับห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ อันเป็นผลมาจากการมีผู้บริหารและครูมืออาชีพ รวมทั้งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้การคำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จนสามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดีมีความสามารถและมีความสุขจะได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมไทยให้มีสันติสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเศรษฐกิจมั่นคงสามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกต่อไป คุณภาพการศึกษา เป็นการทำให้ลูกคำพึงพอใจด้วยการทำให้ความต้องการและความหวังของลูกคำได้รับการตอบสนอง คือ คุณภาพในการศึกษา สถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่อง ความเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ ผู้บริหารต้องมีความมั่นคง มีความมุ่งมั่นใช้วิธีการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเป็นมืออาชีพระดับแนวหน้า มีเป้าประสงค์และวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีวัตถุประสงค์ที่เป็นเอกภาพ มีการปฏิบัติงานที่คงที่ สม่ำเสมอ มีลักษณะที่เป็นองค์กร่วม มีความร่วมมือ มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ

ต่อการเรียนรู้ บรรยากาศในสถานศึกษามีความเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดการเรียนการสอนที่เข้มแข็ง เน้นความสำเร็จ มีการเสริมแรงในเชิงบวก ระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีความชัดเจน และเป็นธรรม มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ การติดตามความก้าวหน้า ติดตามการปฏิบัติของนักเรียน ประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพนับถือตนเอง ส่งเสริมการรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ ควบคุมการปฏิบัติงาน มีความร่วมมือระหว่างบ้านและสถานศึกษา ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนของนักเรียน และมีการจัดการเรียนที่เป็นระบบ ใช้สถานศึกษาเป็นฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ซึ่งผลผลิตรวมของสถานศึกษาจะได้ผลงานเป็นผู้สำเร็จการศึกษา ผลงานและผลการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วยคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ผลิตนั้น อันจะตอบสนองความต้องการของลูกค้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อสังคม โดยรวมในทางที่ตีน่าปรารถนา (ธร สุนทรายุทธ, 2551; รัตนา ดวงแก้ว, 2556ก; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

ดังนั้น คุณภาพการศึกษา จึงหมายถึง ผลที่ได้จากการจัดการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และชุมชน ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการวางแผนและดำเนินงานตามแผน การบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตเกิดการพัฒนาที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ

1.1.2 ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุง พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ความหมายของ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” ตามแนวคิด ISO 9000 (Hoyle D, 2009) การพัฒนาคุณภาพ หรือการปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาเป็นการดำเนินการทั่วทั้งองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจกรรม (Activities) และกระบวนการ (Processes) เพื่อให้เกิดสิทธิประโยชน์แก่ทั้งองค์การ ผู้ปกครอง และชุมชน หรืออาจกล่าวง่าย ๆ ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอะไรก็ตามที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และในการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาตามแนวทางของ ISO 9000 สามารถดำเนินการได้ 2 วิธีพื้นฐาน ได้แก่ วิธีการควบคุมที่ดีกว่า (Better control) และวิธีการสร้างมาตรฐานหรือนวัตกรรม (Raise standards/innovation) (รัตนา ดวงแก้ว, 2556) ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1. การพัฒนาหรือปรับปรุงโดยวิธีการควบคุมที่ดีกว่า เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนมาตรฐานการศึกษาชุดเดิม ไม่ใช่กระบวนการที่สงวนรักษาหรือสร้างมาตรฐานใหม่ มาตรฐานที่

ได้จากวิธีนี้เป็นมาตรฐานที่ได้รับการปรับปรุงผ่านกระบวนการของการเลือก การวิเคราะห์ และการปรับแก้ไขของผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้

2. การพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพโดยวิธีการสร้างมาตรฐานหรือนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่ไม่เกี่ยวกับการสงวนรักษาหรือปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาที่มีอยู่เดิม แต่จะสร้างมาตรฐานขึ้นมาใหม่ผ่านกระบวนการที่เริ่มต้นจากการศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนาผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R & D) มาตรฐานที่สร้างขึ้นใหม่จะผ่านการทดลองนำมาใช้งานแบบทำซ้ำ มาตรฐานดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี การตลาดและการจัดการ

นอกจากนี้ รัตนา ดวงแก้ว (2556) ได้สรุป “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” จากแนวคิดของออฟสเตด (Ofsted) ไว้ว่า “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” จะใช้ในความหมายแตกต่างกัน ใน 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) ยกกระดับมาตรฐาน (Raise standards) 2) เพิ่มคุณภาพ (Enhance quality) 3) เพิ่มประสิทธิภาพ (Increase efficiency) และ 4) บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม จากความหมายทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าว สถาบันการศึกษาสามารถนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาทั้งด้านกระบวนการและเป้าหมายหรือผลลัพธ์ว่ามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือไม่ เพียงใด โดยมีแนวคำถามในการตรวจสอบ 4 ข้อ ได้แก่ 1) สภาพที่เป็นอยู่ในขณะนี้เป็นอย่างไรร 2) ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง 3) เมื่อเวลาผ่านไปจะบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร และ 4) จะทราบได้อย่างไรว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นประสบความสำเร็จ

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินการที่มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุผลตามมาตรฐานที่กำหนด และผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมมีความพึงพอใจ

1.1.3 ลักษณะของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

สถานศึกษาที่มีคุณภาพ ควรที่จะมีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย มิติที่สัมพันธ์กัน 3 มิติ คือ คุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอนและคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา (Input) คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน (Teaching Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) การพิจารณาส่วนประกอบของสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ของสถานศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นบริบท (Context) ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ซึ่งเป็นแนวคิดการใช้องค์ประกอบเชิงระบบ (System Approach) เข้ามาเป็นการรอบการพิจารณา การกำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นสถานศึกษา

คุณภาพ พิจารณาจากความเป็น “สถานศึกษาคุณภาพ” ประยุกต์รูปแบบเชิงระบบ (CIPP Model) มีองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดในองค์ประกอบต่างๆ ทั้งในส่วนของบริบท (Context) ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output หรือ Product) ทั้งนี้ IIEP (1992, p. 93; อ้างถึงใน นันทิตา ทองเจือ, 2554, น. 58) ได้สรุปสถานศึกษาคุณภาพไว้ ดังนี้

1) บริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (School Context)

สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สนองความต้องการและเกิดความพึงพอใจ ชื่นชมศรัทธาต่อคณะผู้บริหาร ผู้สอน ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน ความสัมพันธ์นี้ได้แก่ การแก้ปัญหาร่วมกัน การให้ความรู้และบริการแก่ชุมชน (ความช่วยเหลือ) ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา จึงเป็นบริบทสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษา บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้นอกจากบริบทนอกสถานศึกษา คือ ชุมชนแล้วใน สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศที่ดีด้วย เช่น รมรื่น สะอาด สวยงาม มีรายงานไว้ว่า คุณภาพสถานศึกษา ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่ดีและกำหนดตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง กับบริบทของสถานศึกษาไว้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความเป็นผู้นำ (School Leadership) เป้าหมาย (Goal) ผู้เชี่ยวชาญในชุมชน (Professional Community Discipline) และสิ่งแวดล้อม (Academic Environment)

2) ปัจจัยสถานศึกษา (School Input)

ปัจจัยหลักของสถานศึกษาเป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครูบุคลากรทางการศึกษาบุคลากร/ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน และ ทรัพยากรวัตถุ ได้แก่ หลักสูตร/สื่อการเรียน การสอน แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน สถานภาพ และความพร้อมด้านงบประมาณเพื่อจัดการศึกษา

2.1) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวครู (Presage Variables) ที่ยูเนสโก เสนอไว้ ได้แก่

1) ประสบการณ์การฝึกอบรม เช่น การรับการฝึกอบรมจากมหาวิทยาลัย การฝึกอบรมตามโครงการ / เรื่อง ฯลฯ 2) การฝึกปฏิบัติ เช่น การสอน และ 3) คุณสมบัติความเป็นครู เช่น ทักษะการสอน สติปัญญา แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของการกำกับติดตามด้านครูที่กรมสามัญศึกษาของ สหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Education, 2000, pp. 2-5 อ้างถึงใน นันทิตา ทองเจือ, 2554, น. 58) กำหนดไว้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะด้านความรู้ทางวิชาการ (Teacher Academic Skill) การเตรียมเนื้อหาที่จะสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน (Teacher Assignment) ประสบการณ์ มาทำหน้าที่สอน (Teacher Experience) การพัฒนาวิชาชีพของครู (Professional Development)

2.2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ตัวแปรที่เป็นปัจจัยของสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดสถานศึกษาตามขนาดของพื้นที่ (มี 3 ขนาด) สภาพแวดล้อม (ที่ตั้ง ความสะอาดสวยงาม และ สิ่งจำเป็นในสถานศึกษาอาคารและอุปกรณ์) ห้องสมุด (บรรยากาศดี บริการดี มีความหลากหลาย

มีหนังสือเพียงพอ) จำนวนนักเรียน (ตามขนาดสถานศึกษา เช่น 500 - 2,000 คน จำนวนนักเรียนต่อห้อง เช่น 20 - 30 คน ต่อ 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนต่อครู เช่น 15 - 30 คน ต่อครู 1 คน) ครู จำนวนครูต่อ นักเรียนต่อวิชาที่สอน เช่น ควรมีครบตามรายวิชาที่สอน ครูสนับสนุนการสอน เช่น ควรมีปริมาณ ที่เหมาะสมบุคลิกภาพของครู ผู้บริหาร (นักพัฒนามีความคิดริเริ่ม เอาใจใส่การบริหาร) หลักสูตร (หลักสูตรเฉพาะของสถานศึกษาเน้นความเป็นชาติ ยึดหยุ่นตามสภาพสังคมและความสนใจของนักเรียน)

3) กระบวนการศึกษา (School Process)

ตัวแปรด้านกระบวนการเน้นที่พฤติกรรมในห้องเรียนของครูและนักเรียน การพัฒนาครู ในเรื่องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งขึ้นกับการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัด กิจกรรมทั้งปวง การให้ความสำคัญกับผู้บริหารในประเด็นที่ผู้บริหารต้องจัดสภาพความพร้อมของ สถานศึกษาเพื่อลงมือพัฒนา ต้องมียุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาต้องสร้างสิ่งจูงใจให้ เกิดความพอใจในการทำงาน ผู้บริหารจะต้องเป็นนักบริหารและนักวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

4) ผลผลิต/ผลลัพธ์ (School Output/Outcome หรือ School Product)

ผลผลิตในระยะสั้น ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งวิชาการและไม่ใช่วิชาการ (Cognitive & Non-Cognitive) ทักษะ เจตคติ และเป็นผลผลิตในระยะยาว ได้แก่ บุคลิกภาพ การเรียนต่อ การมีงานทำ / การประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นตัวแปรเดียวกับที่ยูเนสโกกำหนด

1.1.4 องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบที่แตกต่างกันทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบท ที่ต้องการพัฒนา รัตนา ดวงแก้ว (2556, น. 8) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาและผลลัพธ์ แต่ก็ยังไม่สามารถลงข้อสรุปเกี่ยวกับ องค์ประกอบและแนวทางปฏิบัติได้อย่างชัดเจน เนื่องจากขึ้นอยู่กับความสนใจและความเชื่อของนัก การศึกษาแต่ละคนที่มีต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน (Learning outcomes) ในยุคที่สังคมกำลัง เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ ได้นำเสนอไว้ว่าองค์ประกอบของโมเดลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นที่การ เรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ ใน 2 แนวคิด ได้แก่ รูปแบบสี่ประสาน (The four circles model) และ รูปแบบการยกระดับคุณภาพการศึกษาแบบองค์รวม โดยแนวคิดแรกเหมาะสำหรับระดับโรงเรียนและลง ถึงระดับห้องเรียนซึ่งเป็นแนวทางที่ทั้งผู้บริหาร โรงเรียนและครูควรให้ความสนใจอย่างยิ่ง ส่วน แนวคิดที่สอง นักการศึกษาที่สนใจการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งในระดับ เขตพื้นที่การศึกษาและระดับโรงเรียน

นอกจากนี้ ยังได้เสนออีกทางเลือกหนึ่งที่เกิดจากการประยุกต์ใช้แนวคิดการ พัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นข้อเสนอจากงานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ

ไทย หรือ TDRI (2555) โดย TDRI เสนอว่า หัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ที่การสร้างระบบความรับผิดชอบ (Accountability) ของทุกฝ่ายในสังคม นับตั้งแต่ภาคประชาคม ภาครัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยปฏิบัติซึ่งหมายถึงโรงเรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ปกครองและนักเรียนมากขึ้น ควรเป็นหน่วยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมีอิสระในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการออกแบบหลักสูตร วิธีการสอน และวิธีการวัดผลตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเจตนารมณ์ของโรงเรียนซึ่งต้องตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงการฝึกอบรม พัฒนาครูและการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายใน โดยมีการปฏิรูประบบการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูล เกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาต่อสาธารณะเพื่อช่วยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการคัดเลือกโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องปรับวิธีการจัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนและโรงเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ เพื่อสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษายุคใหม่จึงควรดำเนินการร่วมกันในทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักสูตร สื่อการสอนและเทคโนโลยี 2) ระบบการประเมินผลผู้เรียน 3) ระบบประเมินและพัฒนาคูณาภาพครู 4) ระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษา และ 5) ระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดนี้ ต้องดำเนินไปทั้งสองระดับ คือ ระดับประเทศ ที่ต้องสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเน้นบทบาทของรัฐเป็นสำคัญ และระดับสถานศึกษา ในฐานะเป็นหน่วยหลักที่มีความเป็นอิสระในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างเชื่อถือได้

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2555) ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาขึ้นพื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558 จาก www.tdri.or.th

จากภาพประกอบ 2 สามารถอธิบายองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในศตวรรษที่ 21 (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2556) พอสังเขป ดังนี้

1. หลักสูตร สื่อการสอน และเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้ โดยแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งเนื้อหา สมรรถนะ (ทักษะ) และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนักเรียนที่มีความสอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยหลักสูตรมีโครงสร้างกระชับ มีความยืดหยุ่น เน้นกระบวนการคิดขั้นสูง และบูรณาการ ดังเช่น แนวคิดหลักและคำถามสำคัญในสาระ การเรียนรู้ผ่านโครงงานและการทำงานเป็นทีม และการใช้ ICT ในการเรียนรู้

2. ระบบการประเมินผลผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการวัดคุณภาพ ผู้เรียนโดยใช้การทดสอบมาตรฐานในระดับประเทศ ซึ่งควรเป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและ ทักษะ (Literacy-based test) โดยประยุกต์เนื้อหาเข้ากับโจทย์จริงในชีวิตประจำวันได้และการนำผลการ ทดสอบมาตรฐานระดับประเทศ ไปสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในระบบการศึกษา เช่น การประเมินผลงานของครู การประเมินสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและเข้าช่วยเหลือสถานศึกษาที่มี ปัญหา รวมถึงการประเมินผลและให้รางวัลแก่ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ยังเกี่ยวกับการ มีระบบสารสนเทศ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบายของรัฐและการเลือกสถานศึกษาของ ผู้ปกครอง สำหรับในระดับโรงเรียน นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลนักเรียนในระดับห้องเรียนควรมีวิธี หลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการประเมินผลเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และวิเคราะห์ให้ผู้เรียน (Formative test)

3. ระบบประเมินและพัฒนาคุณภาพครูเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูแบบ ใหม่ซึ่งสนับสนุนให้เกิดระบบชุมชนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกัน (Professional Learning Community) แทน การฝึกอบรมครูที่รัฐเป็นผู้กำหนด ให้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้กำกับดูแลคุณภาพและส่งเสริมการจัดการ ความรู้โดยให้โรงเรียนเป็นหน่วยพัฒนาหลัก ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และมีอำนาจในการตัดสินใจ เลือกลักษณะและผู้อบรมเองและให้ความสำคัญกับการนำความรู้ไปสู่ การปฏิบัติจริง นอกจากนี้ ระบบการประเมินครูเพื่อให้ผลตอบแทนต้องขึ้นอยู่กับการพัฒนาการของผลการทดสอบ มาตรฐานระดับประเทศของนักเรียน และควรใช้วิธีสังเกตการณ์ร่วมกับการพิจารณาเอกสาร ทั้งนี้ กำหนดให้มีการประเมินคงสภาพวิทยฐานะทุก 5 ปี และปรับลดงานธุรการของครูลง ให้เน้น หน้าที่ในการสอนเป็นสำคัญ

4. ระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับระบบการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยหลักในการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพ ส่วนระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นหน่วยสนับสนุนด้านความรู้ให้แก่โรงเรียน กำกับคุณภาพของโรงเรียน และประเมินโรงเรียนตามระดับปัญหา (Riskbased inspection) เพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

5. ระบบการเงินเพื่อการศึกษา เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรในระบบการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ โดยมีการใช้ข้อมูลผลการประเมินผู้เรียนซึ่งเป็นคะแนนการทดสอบมาตรฐานชั้นต่ำของนักเรียนในการพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่โรงเรียนในเขตพื้นที่ด้อยโอกาสอย่างเหมาะสม รวมทั้งใช้ประเมินผลการทำงานและให้รางวัลแก่ผู้บริหาร และควรปรับเปลี่ยนงบประมาณด้านการศึกษาไปสู่ระบบการเงินด้านอุปสงค์คือตัวผู้เรียนมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างความรับผิดชอบทางการศึกษา

จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ อันจะนำมาซึ่งความพอใจของผู้ปกครองชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องอาศัยความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในระดับประเทศ และระดับสถานศึกษา

1.1.5 ปัจจัย และตัวแปรร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษา อาจมีผลจากปัจจัยหลายๆ ด้าน ซึ่งการแบ่งประเภทหรือด้านของปัจจัยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยอาจมีทั้งปัจจัยทางตรงและปัจจัยทางอ้อม ดังตัวอย่างของการศึกษาหรือเสนอความคิดเห็นจากนักการศึกษาไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556: Online) วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการศึกษาไทย โดยสรุปไว้ 5 ปัจจัย ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 3. ปัจจัยด้านระบบราชการ 4. ปัจจัยด้านการเมือง และ 5. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ในขณะที่ ศิริภรณ์ ช่วยบำรุง (2556) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน คือ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านกระบวนการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ส่วน ศิริชัย กาญจนวาสี (2555: Online) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญของสถานศึกษาที่ดีว่าสถานศึกษาที่ดีครูจะต้องพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ครูจะต้องทำให้ห้องเรียนมีชีวิตชีวาและมีบรรยากาศที่ทำให้เด็กในห้องมีความสุขในการเรียน ครูจะต้องสร้างความคุ้นเคยรวมถึงทำตัวให้เด็กรู้สึกเป็นมิตรมากกว่าหวาดกลัว เพราะจะช่วยทำให้ห้องเรียนอบอุ่น

ที่สำคัญจะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ให้เด็กได้ใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการให้มากขึ้น โดยครูจะต้องพูดให้น้อยลง ให้เด็กคิดให้มากขึ้น ให้เด็กนักเรียนมีส่วนร่วมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้มากขึ้น และที่สำคัญนักเรียนต้องเรียนให้สนุก เกิดการเรียนรู้ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอก กฤษฎธรรม ธาพันธุ์ (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านกระบวนการดำเนินงานในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาพรวม และรายด้านมีผลต่อการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ด้านผู้บริหาร รายการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ อุทิศเวลาการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ส่วนด้านครู รายการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีความสามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับด้านกระบวนการดำเนินงานในสถานศึกษา มีปัจจัยย่อย ได้แก่ การบริหารสถานศึกษา การพัฒนางานและระบบงาน การพัฒนาระบบสารสนเทศ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การติดต่อสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม ทั้งในภาพรวม แต่ละปัจจัยย่อย และแต่ละรายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน รายการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดคือ สถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนจากชุมชน อย่างแท้จริง และด้านการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาพรวมและรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ส่วน สมบัติ อารงธัญวงศ์ (2557: Online) ได้กล่าวถึง “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา” ได้แก่ 1) คุณภาพผู้สอน คนเก่งไม่มาเป็นครูสอนหนังสือ 2) หลักสูตรและระบบการเรียนการสอน ที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีระบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะการคิด การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ปัญหาหลักของระบบการเรียนการสอนของไทยคือการสอนให้ท่องจำ ไม่มีทักษะในการคิดและวิเคราะห์ ทำให้ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ 3) ผู้เรียน ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสได้พัฒนาตามทักษะของตนให้เต็มความสามารถ เด็กทุกคนก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จตามความสามารถของตนได้ แต่ปัญหาหลักก็คือเด็กจำนวนมากไม่มีโอกาสได้พัฒนาตามทักษะที่ตนถนัด ทำให้กลายเป็นคนด้อยความสามารถไปโดยปริยาย 4) ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนอื่น ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการฝึกงาน ห้องปฏิบัติการระบบสารสนเทศ อุปกรณ์กีฬา และดนตรี เป็นต้น สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาจำนวนมากไม่สามารถจัดหาปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ทำให้การจัด

การศึกษาไม่มีคุณภาพ 5) การบริหารจัดการการศึกษา ซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะผู้บริหารสถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ทั้งเรื่องการจัดให้มีผู้สอนที่มีคุณภาพ การจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ผู้นำในการขับเคลื่อนสถาบันการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ แต่ปัญหาหลักของไทยคือมีสถาบันการศึกษาจำนวนมากที่ผู้บริหารไม่มีภาวะผู้นำและไม่ใส่ใจในการพัฒนาให้การศึกษาที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยยืนยันว่าปัจจัยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความเอาใจใส่ของครอบครัว ด้วย โดยสอดคล้องกับข้อมูลที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552ข, น. 2) ได้สรุปแปลเอกสารรายงานเรื่องระบบสถานศึกษาคุณภาพระดับโลกขึ้นมาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพชั้นนำได้อย่างไร ซึ่งเป็นการสรุปผลจากการวิจัยระบบของสถานศึกษา OECD ในประเทศต่าง ๆ 25 ประเทศ รวมทั้งประเทศที่มีผลการประเมินในโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) สูง ในสิบอันดับแรก โดยพบว่า ประสิทธิภาพของประเทศที่มีผลการประเมินสูงอยู่ในสิบอันดับแรกสรุปได้ถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของระบบสถานศึกษา 3 ประการ ดังนี้

- 1) การคัดคนที่เหมาะสมเพื่อเป็นครู
- 2) การพัฒนาให้เป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ และ
- 3) การประกันระบบการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนทุกคน ซึ่งผลจากการศึกษา สรุปได้ว่าการที่ระบบสถานศึกษาซึ่งสอนได้ดีที่สุดสามารถประสบความสำเร็จได้ในทั้ง 3 ปัจจัยข้างต้น ไม่เกี่ยวกับวัฒนธรรม โดยพบว่าคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้นสามารถเกิดขึ้นในเวลาไม่นานนัก และหากมีการประยุกต์ใช้แนวทางการสอนที่ดีที่สุดเหล่านี้อย่างแพร่หลาย จะช่วยปรับปรุงคุณภาพของระบบสถานศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จได้ ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่แห่งใดก็ตาม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่สำคัญสามารถแบ่งออกเป็น ด้านคุณภาพผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดการศึกษา (ผู้บริหาร) ด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน (ศิรัชัย กาญจนวาสี, 2555; สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2557; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552ข)

สำหรับตัวแปรร่วมอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา พบว่า มีการศึกษาวิจัยตัวแปรร่วมที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ สถานที่ตั้งของสถานศึกษาที่อยู่ในภาคต่าง ๆ ของประเทศ การตั้งอยู่เขตในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

1) ภาค

การแบ่งภูมิภาค สำหรับงานจัดทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทยของราชบัณฑิตยสถาน ยึดถือตามการแบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ ของคณะกรรมการภูมิศาสตร์

แห่งชาติภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งได้เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. 2520 การแบ่งดังกล่าวนี้ได้อาศัยเกณฑ์ในด้านลักษณะภูมิประเทศเป็นสำคัญ แต่ก็ได้นำลักษณะทางด้านภูมิอากาศ วัฒนธรรมด้านเชื้อชาติ ภาษา และความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ได้ แบ่งประเทศไทยออกเป็น 6 ภาค คือ

ภาคที่ 1 ภาคเหนือ มี 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน พะเยา เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน แพร่ ลำปาง ลำพูน และอุตรดิตถ์

ภาคที่ 2 ภาคกลาง ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร และอีก 21 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ ลพบุรี ชัยนาท อุทัยธานี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

ภาคที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 19 จังหวัด ได้แก่ หนองคาย นครพนม สกลนคร อุตรธานี หนองบัวลำภู เลย มุกดาหาร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น อ่างนาจเจริญ ยโสธร ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

ภาคที่ 4 ภาคตะวันออก มี 7 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ภาคที่ 5 ภาคตะวันตก มี 5 จังหวัด ได้แก่ ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

ภาคที่ 6 ภาคใต้ มี 14 จังหวัด ได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา ภูเก็ต พัทลุง ตรัง ปัตตานี สงขลา สตูล นราธิวาส และยะลา

จากการศึกษาวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่นำความแตกต่างของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของแต่ละภาคมาเป็นตัวแปรในการศึกษาด้านคุณภาพของผู้เรียน ผลจากการศึกษาโดยจำแนกข้อมูลตามภาคดังกล่าว พบว่า มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านโอกาสในการได้รับการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ/ปริมณฑล มีโอกาสสูงกว่าภาคอื่นๆ หรือเด็กในกรุงเทพมหานครมีโอกาสสูงกว่าภาคอื่นๆ มาก แสดงให้เห็นถึงความไม่เสมอภาคระหว่างจังหวัดอย่างชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552ก, น. 57) สอดคล้องกับการจัดอันดับคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพฯ และ เมืองใหญ่ 300 กว่าแห่ง กับโรงเรียนที่อยู่อำเภอรอบนอกสามหมื่นกว่าแห่ง พบว่า มีความแตกต่างกันมากในเรื่องผล

การจัดการเรียนการสอน ซึ่งเมื่อนำมาเฉลี่ยทั้งประเทศจึงมีคุณภาพต่ำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555, น. 5) แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษายังคงมีความไม่เสมอภาคในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละพื้นที่ก่อนผลกระทบถึงการขาดโอกาสในการศึกษาต่อและหางานทำ

นอกจากนี้ ปัญหาคุณภาพของสถานศึกษาจากการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกกรอบแรก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ระหว่างปี 2544-2548 เมื่อจำแนกตามภาค พบว่า ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่ต้องปรับปรุงมากกว่าภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคกลาง ซึ่งอาจแสดงว่าสถานศึกษาในภาคที่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ ได้รับบริการทางการศึกษาน้อยจึงเสียเปรียบภาคที่อยู่ใกล้ๆ กรุงเทพฯ และผลการประเมินภายนอกเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ปรากฏว่า ผลการประเมินของสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ดีเป็นสัดส่วนสูงขึ้นไปตามลำดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552ค, น. 80) นอกจากนี้งานวิจัยของ อูมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์ และปัทมา อมรสิริสมบุญ (2550, น. 6) การศึกษาเรื่องความเท่าเทียมของการจัดการศึกษาในด้านโอกาสในการศึกษาตามความแตกต่างของภาค พบว่าภาคเหนือมีสัดส่วนของการได้รับการศึกษาตามเกณฑ์สูงกว่าภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ตามลำดับ จังหวัดที่มีคะแนน O-NET ชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2548 สูงสุด ติด 1 ใน 10 อันดับต่อเนื่อง 5 ปี จำนวน 7 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ นครนายก นครปฐม นนทบุรี ภูเก็ต สมุทรปราการ ส่วนจังหวัดที่มีคะแนนติด 1 ใน 10 อันดับสุดท้าย ต่อเนื่อง 5 ปี จำนวน 6 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส แม่ฮ่องสอน และหนองบัวลำภู (สถาบันทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติ (องค์การมหาชน), 2553ก, น.16)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในลักษณะของภาคนี้ มีการกล่าวถึงเรื่องของการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาไม่เท่าเทียมกัน โดยฟูลเลอร์ (Fuller W.P, 1972, p. 44) ศึกษาพบว่า การจัดสรรงบประมาณการศึกษาจำแนกตามภูมิภาค ปรากฏว่า จังหวัดที่ประชาชนมีการศึกษาอย่างแพร่หลายต้องเสียต้นทุนต่อหัวของการจัดการศึกษาสูงกว่าจังหวัดที่มีการบริการการศึกษาไม่แพร่หลาย และยังมีอัตราการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายเพื่อการศึกษาที่สูงกว่าเดิมด้วย ดังนั้น จึงสามารถยืนยันได้ว่าจังหวัดที่มีประชากรมีการศึกษาค่อนข้างดีอยู่แล้วจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลมากกว่าจังหวัดที่มีประชากรด้อยการศึกษา ทั้งนี้ สามารถพิจารณาจากรายจ่ายของรัฐบาลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย เมื่อเฉลี่ยต่อนักเรียนหนึ่งคน รายจ่ายต่อหัวของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าต่ำที่สุด สามารถสังเกตข้อมูลประกอบได้จากอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในภาคนี้ต่ำกว่าภาคอื่นๆ รัฐบาลมิได้

จัดสรรงบประมาณการศึกษาจากความขาดแคลนปริมาณการศึกษาตามภูมิภาค ไม่เพียงแต่นักเรียนในภูมิภาคนี้จะมีโอกาสไม่ทัดเทียมกับเด็กในภูมิภาคอื่นในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น หากทว่าโอกาสในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาตอนปลายยังน้อยกว่าอีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของโอเวอร์แมนและกิบบอนส์ (Overman & Gibbons, 2011, pp. 23-24) ในเรื่องของความไม่เสมอภาคของรัฐต่างๆ ในสหราชอาณาจักร โดยเฉพาะในเรื่องของพื้นที่ต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐไม่เท่าเทียมโดยตัวชี้วัดอย่างหนึ่งคือการศึกษาที่ยังมีความเหลื่อมล้ำในแต่ละภูมิภาคอยู่มาก เช่นเดียวกับในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของภูมิภาคหรือมลรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ กล่าวคือ การศึกษา เรื่องความไม่เสมอภาคของพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างระหว่างพื้นที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะในเรื่องของการสอบแข่งขันระดับประเทศ (Oakes J. Rogers Silver D. Homg E. and Goode J, 2004, p. 7)

จะเห็นว่า จากการศึกษาทั้งในประเทศไทยหรือต่างประเทศ พบว่า ผลจากการศึกษาของในแต่ละภาคยังมีความแตกต่างในด้านคุณภาพของเด็ก โดยเฉพาะในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งอาจเกิดจากความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล หรือการจัดโอกาสทางการศึกษา การศึกษาตัวแปรภูมิภาคควบคู่ไปกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะทำให้เห็นภาพรวมของแต่ละภูมิภาคในการที่จะเข้าไปแก้ปัญหาการจัดการศึกษาได้ตรงจุดมากขึ้น

2) เขตในเมืองและนอกเมือง

การกำหนดความหมายเพื่อแบ่งเขต “พื้นที่เมือง” (Urban Area) หมายถึง พื้นที่ของเขตเทศบาล เทศบาลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ เทศบาลนคร (มีประชากรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป) เทศบาลเมือง (ประชากรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป) และเทศบาลตำบล (ไม่กำหนดจำนวนประชากร ยกฐานะจากท้องถิ่นตามพระราชกฤษฎีกา) ตามความหมายนี้ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลทุกประเภทจึงถือว่าเป็นประชากรเมือง (Urban Population) ทั้งหมด

งานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาที่จำแนกตามการแบ่งเขตเมือง/เขตชนบทของสถานศึกษา โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555, น. 5) พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษามีความแตกต่างกันมากระหว่างสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพฯ ฯ และเมืองใหญ่สามร้อยกว่าแห่งกับสถานศึกษาที่อยู่อำเภอรอบนอกสามหมื่นกว่าแห่ง ผลการเรียนการสอนเมื่อเฉลี่ยทั้งประเทศจึงมีคุณภาพต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยร่วมของ พัชรวาณิชย์, ลินดี้, โทมัส, และอาชวานิชกุล (Pattaravanich, Lindy, Thomas, & Archavanitkul, 2005, pp. 580 - 582) ที่ได้ศึกษาการเรียน

ต่อระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่า ผลการศึกษาพบความแตกต่างระหว่างเขตเมืองและชนบทที่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยในด้านโอกาสในการศึกษาพบว่า เยาวชน อายุ 16-18 ปี ในเขตเมืองได้เปรียบในด้านการได้รับการศึกษาตามเกณฑ์มากกว่าเยาวชนในเขตชนบท กล่าวคือร้อยละ 44 ของเยาวชนเขตเมืองได้เรียนตามเกณฑ์เปรียบเทียบกับเยาวชนเขตชนบทที่มีเพียงร้อยละ 29 เท่านั้นที่ได้เรียนตามเกณฑ์ ดังนั้น ความเป็นเมืองและชนบทยังคงมีความสัมพันธ์กับโอกาสในการศึกษาของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า นอกจากนี้ การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 (2552, น. 60-61) ได้ดำเนินการทดสอบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยข้อสอบระดับท้องถิ่น ผลการศึกษา พบว่า จากสถานภาพทางสังคมหรือเกี่ยวข้องทางสังคม (Social Implication) เป็นสิ่งก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้สอบแต่ละกลุ่มได้ และความไม่เท่าเทียมกันด้านโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองกับนักเรียนที่อยู่นอกเขต โดยมากกลุ่มนักเรียนที่อยู่นอกเขตอำเภอเมืองมีสภาพความเป็นอยู่ที่เป็นชนบท ขาดความพร้อมทางด้านอุปกรณ์การเรียน ขาดงบประมาณ ขาดครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูง ขาดโอกาสในการรับรู้สื่อที่ทันสมัย เมื่อเทียบกับกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองที่เป็นสังคมเมืองและมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากกว่า

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาของเขตเมืองและเขตชนบทนั้น พบได้หลายประเทศ เช่น การศึกษาในประเทศแคนาดา (Canadian Council on Learning, 2006, p. 3) พบว่ามีความแตกต่างมีช่องว่างของการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในเขตเมืองและชนบทเมืองที่เลวร้ายที่สุด ดังนั้น สิ่งสำคัญเร่งด่วน คือ การหาวิธีการลดช่องว่างระหว่างเขตเมืองและเขตชนบทในด้านการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของประเทศจีนโดย หู (Wu Xiaogang, 2011, , pp. 33-34) ที่พบว่าโอกาสทางการศึกษาของประเทศจีนขาดความเท่าเทียมกันในเขตเมืองและเขตชนบทโดยวิเคราะห์จากข้อมูลการสำรวจระดับชาติในปี 2005 และกระทำมาอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นถึงช่องว่างทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่ พบว่า เกิดความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของสถานศึกษาระหว่างเขตพื้นที่ในเมืองและพื้นที่นอกเมือง โดยเฉพาะโอกาสทางการศึกษา รองลงมา เรื่องความพร้อมในการจัดการศึกษาที่ยังขาดความเท่าเทียมกัน ตัวแปรที่ตั้งในเมืองและนอกเมืองจึงเป็นตัวแปรสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจในการศึกษาคั้งนี้

3) ขนาดสถานศึกษา

การแบ่งขนาดของสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- (1) โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 1-120 คน
- (2) โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 121-600 คน
- (3) โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 601-1,500 คน
- (4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 1,501 คน ขึ้นไป

ส่วนการแบ่งขนาดของสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น 4 ระดับ โดยกำหนดจำนวนของนักเรียนแต่ละระดับแตกต่างกันกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- (1) โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 1- 300 คน
- (2) โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 301-1,000 คน
- (3) โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 1,101- 2,000 คน
- (4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 2,000 คนขึ้นไป

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขนาดของสถานศึกษาจากการศึกษาปัญหาคุณภาพของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษายานอกรอบแรก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ระหว่างปี 2544 - 2548 โดยสรุปผลการประเมินจำแนกตามขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ปรากฏว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดีเป็นสัดส่วนสูงขึ้นตามลำดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552ค, น. 80) และคุณภาพของการศึกษายังมีความแตกต่างกันสูงระหว่างสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางในเมือง และสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบท และชุมชนแออัดในเมือง นอกจากนี้ ในส่วนของการกระจายตัวของนักเรียนต่อห้องในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีลักษณะแตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและในสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบท ที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552ข, น. 17) ปัญหาสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากมีสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวนหนึ่งในสามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่เหล่านั้น ขาดความพร้อมในการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากข้อจำกัดหลายประการทำให้นักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็กขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อปัญหาทั้งด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและคุณภาพศึกษาโดยรวม ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพยานอกของสมศ. พบว่า สถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่อยู่ใน ชนบทห่างไกล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, น. 33) สอดคล้องกับรายงานจากสถาบันทดสอบทาง

การศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2553, น. 22) ที่พบว่าขนาดของสถานศึกษาต่างกัน ผลคะแนน O-NET ก็ต่างกัน โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนน O-NET สูงกว่าสถานศึกษาอื่นๆ รองลงมาคือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีคะแนน O-NET ชั้น ม.6 แตกต่างกันเล็กน้อย โดยมีข้อสังเกตว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษมีคะแนน O-NET ที่แยกให้เห็นระดับที่ชัดเจนกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีคะแนนแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าขนาดของสถานศึกษาแยกกันไม่ชัดเจน โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ แมคมิเลน (McMillen, 2004, p. 5) ศึกษาขนาดสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าขนาดของสถานศึกษามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและเล็ก ขนาดของสถานศึกษา ก่อให้เกิดช่องว่างทางการศึกษา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ The of Wake Education Partnership (2003, p. 8) ที่พบว่าสถานศึกษาขนาดเล็กนั้นเสียเปรียบกว่าสถานศึกษาขนาดอื่นๆ ในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน

ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวแปรร่วมในด้านภาค ที่ตั้งของสถานศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบท และขนาดของสถานศึกษา มีผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาเพิ่มเติมผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านภูมิภาค ที่ตั้งในเขตเมืองและเขตชนบท และขนาดของสถานศึกษา

1.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถดำเนินการได้หลายวิธี ดังเช่น ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ปกครอง การปฏิรูปต้องเริ่มต้นที่ข้อมูล โดยจะต้องมีระบบการสอบวัดมาตรฐานที่สามารถวัดความสามารถของนักเรียนได้จริงในหลายระดับชั้น ผลการสอบจะต้องมีความหมายทั้งสำหรับนักเรียนและครู และจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อสาธารณะ มีระบบให้คุณให้โทษต่อครูและผู้บริหารของโรงเรียนที่ผูกกับผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว องค์กรในพื้นที่และผู้ปกครองจะต้องร่วมกันตรวจสอบคุณภาพโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และเมื่อโรงเรียนมีระบบตรวจสอบและกลไกความรับผิดชอบที่ดีแล้ว การปฏิรูปการกระจายอำนาจการบริหารสู่โรงเรียน จึงจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของนักเรียนได้

การพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพนั้น สามารถทำได้ในหลายวิธี หากพิจารณาถึงเทคนิคการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่หน่วยงานต่างๆ ได้นำมาปฏิบัติ อาจจำแนกได้ ดังนี้

1. การพัฒนาปัจจัยในการจัดการศึกษา ปัจจัยในการจัดการศึกษานั้นมีมากมายหลายอย่าง เช่น การได้รับการพัฒนาส่งเสริม หรือช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ การจัดสร้างอาคารเพื่อการสอนสำหรับวิชาเฉพาะ การจัดทำสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ การเพิ่มงบประมาณในการจัดการศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา ได้แก่ การฝึกอบรมบุคลากรในเรื่องการวางแผน การศึกษา การฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพแรงงาน การฝึกอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาเหล่านี้เป็นการมุ่งใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ถือเป็นเรื่องของพัฒนาคุณภาพในการทำงานและจัดว่าเป็นวิธีที่มีคุณค่ามากที่สุด

3. การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตจากการจัดการศึกษา เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เป็นตัวเร่งในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา วิธีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตในการจัดการศึกษาเป็นวิธีการควบคุมการบริหารซึ่งเป็นการบริหารงานโดยยึดจุดประสงค์ แต่มีจุดอ่อน คือ การแข่งขันคุณภาพของผลผลิตในการจัดการศึกษา เนื่องจากสภาพของปัจจัยในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งนั้นแตกต่างกัน ทั้งในด้านสภาพปัจจุบันที่มีอยู่และในสภาพความพร้อมของการปฏิบัติ

การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามแนวทางขององค์ประกอบเชิงระบบ หน่วยงานที่มีสถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ของดัชนีชี้วัดเฉพาะของตนเองตามกรอบปัจจัยหลักความสำเร็จ และดัชนีชี้วัดสถานศึกษาคุณภาพ โดยสถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ มีขั้นตอนในการดำเนินการในระดับสถานศึกษา 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการและสร้างความเข้าใจ เป็นขั้นของการเตรียมการ และสร้างความเข้าใจของสถานศึกษาก่อนเริ่มดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ โดยดำเนินการเตรียมการ และสร้างความเข้าใจ ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาแนวคิดสถานศึกษาคุณภาพอย่างลึกซึ้ง สร้างความเชื่อมโยงกับแนวคิดการพัฒนาอื่นๆ ที่สถานศึกษากำลังดำเนินการโดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาแบบองค์รวม รับฟังความคิดเห็นเบื้องต้นของคณะกรรมการ

สถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษารวมทั้งพิจารณาตัดสินใจและประกาศนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ

1.2 ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหารจะต้องดำเนินการให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาได้ศึกษา และสร้างความเข้าใจในแนวคิด สถานศึกษาคุณภาพ ตระหนักถึงความจำเป็นของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ เปิดโอกาสให้ครูในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็น และสร้างค่านิยมร่วมในการพัฒนา

1.3 ผู้รับผิดชอบดำเนินการ ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ซึ่งอาจจัดตั้งในรูปคณะกรรมการหรือคณะทำงานหรือทั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน เพื่อรับผิดชอบในการกำหนดแนวทาง ประสานการพัฒนาตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินการพัฒนา สถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ รวมทั้งสร้างความเข้าใจและมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบมีการเตรียมการเพื่อดำเนินการพัฒนา

1.4 ข้อมูล ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการเตรียมข้อมูลในภาพรวมของโรงเรียน โดยเฉพาะ ข้อมูลตามดัชนีชี้วัด (Key Performance Indicators : KPI) ของสถานศึกษาคุณภาพ รวมทั้งจัดให้มีการเตรียมการนำเสนอข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอย่างเป็นรูปธรรมสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินการในขั้นของการเตรียมการ และสร้างความเข้าใจ คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนัก ในความสำคัญจำเป็น ต้องการและมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ รวมทั้งสถานศึกษามีผู้รับผิดชอบและมีข้อมูลที่พร้อมในการดำเนินการ

2. ขั้นตอนตรวจสอบสถานภาพสถานศึกษา การตรวจสอบสถานภาพเป็นการประเมินตนเองของสถานศึกษาว่าอยู่ ณ จุดใดของการเป็นสถานศึกษาคุณภาพ ซึ่งมี 14 องค์ประกอบ โดยตรวจสอบว่าแต่ละองค์ประกอบ มีสถานภาพในระดับใด แล้วตรวจสอบว่าภาพรวมสถานศึกษาอยู่ในระดับใดของการเป็นสถานศึกษาคุณภาพ การรู้ระดับสถานภาพของแต่ละองค์ประกอบของสถานศึกษาคุณภาพ จะทำให้สถานศึกษารู้ว่าจะเน้นยกระดับองค์ประกอบใดก่อน-หลัง ตามความพร้อมและสมรรถนะของตนเองรวมทั้งรู้ว่าการบรรลุผลสำเร็จของปัจจัยหลักความสำเร็จจะต้องดำเนินการพัฒนาในปัจจัยใดบ้างและ ก่อน-หลัง อย่างไร ในการตรวจสอบสถานภาพของสถานศึกษาจะใช้เครื่องมือที่ประเมินตามองค์ประกอบปัจจัยหลักความสำเร็จ และดัชนีชี้วัดของสถานศึกษาคุณภาพ แต่ละปัจจัยหลัก ความสำเร็จจะกำหนดระดับผลการประเมินไว้ 3 ระดับเป็นไปตามที่ระบุไว้ในดัชนีชี้วัด สถานศึกษาสามารถนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาเลื่อนระดับสถานภาพได้

การดำเนินการตรวจสอบสถานภาพของสถานศึกษามี 2 ขั้นตอน คือ

2.1 ตรวจสอบสถานภาพตนเองในแต่ละองค์ประกอบของการเป็นสถานศึกษาคุณภาพ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ 2 ทางเลือก คือ ทางเลือกที่ 1 ตรวจสอบโดยกำหนดให้ทุก ปัจจัยหลักความสำเร็จมีความสำคัญเท่ากัน คือ ไม่กำหนดน้ำหนักของปัจจัยหลักความสำเร็จ ถ้า สถานศึกษาเลือกแนวทางนี้ สถานศึกษาจะดำเนินการยกระดับคุณภาพโดยให้ความสำคัญของแต่ละ ปัจจัยหลักความสำเร็จเท่ากัน และเลือกยกระดับตามความพร้อมของตนเอง ทางเลือกที่ 2 ตรวจสอบโดย กำหนดให้แต่ละปัจจัยหลักความสำเร็จมีความสำคัญไม่เท่ากัน ด้วยการกำหนดน้ำหนักความสำเร็จ ตามที่กรมต้นสังกัดหรือสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด ทางเลือกนี้ใช้ได้กับองค์ประกอบที่มีมากกว่า 1 ปัจจัย หลักความสำเร็จการให้ความสำคัญไม่เท่ากันนี้เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ยกระดับคุณภาพว่าควร ยกระดับปัจจัยหลักความสำเร็จใดก่อน-หลังตามค่าน้ำหนักที่กำหนด

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบสถานภาพ ถ้าองค์ประกอบใดมี 1 ปัจจัยหลักความสำเร็จ มีดัชนีชี้วัดมากกว่า 1 ตัว ให้ตรวจสอบ 1 ปัจจัยหลักความสำเร็จ และคำนวณหาค่าเฉลี่ยระดับ ผลการประเมินของดัชนีชี้วัด แล้วสรุปผลการประเมินเป็นระดับสถานภาพองค์ประกอบ ถ้าองค์ประกอบใดมีตั้งแต่ 2 ปัจจัยหลักความสำเร็จขึ้นไป ให้ดำเนินการตรวจสอบทุกปัจจัยหลัก ความสำเร็จ และคำนวณหาค่าเฉลี่ยระดับผลการประเมินของปัจจัยหลักความสำเร็จ แล้วแปล ความหมายตามเกณฑ์ ได้ผลการประเมินเป็นระดับสถานภาพองค์ประกอบนั้นๆเมื่อได้ระดับสถานภาพ ของแต่ละองค์ประกอบแล้ว ให้สรุปผลการตรวจสอบทั้ง 14 องค์ประกอบ เป็นสถานภาพการเป็น สถานศึกษาคุณภาพ ขึ้นตอนนี้สถานศึกษาต้องตรวจสอบที่ละองค์ประกอบจนครบ 14 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) แต่ละองค์ประกอบ ให้ตรวจสอบปัจจัยหลักความสำเร็จขององค์ประกอบนั้นๆ ที่ละปัจจัย หลักความสำเร็จเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมได้เสนอไว้ในภาคผนวก โดยทุกปัจจัยหลักความสำเร็จได้ กำหนดระดับผลการประเมิน (ระดับ 1 ระดับ 2 และ ระดับ 3) และเครื่องมือ / วิธีเก็บรวบรวมกำกับ ไว้ด้วย 2) ถ้าองค์ประกอบมีปัจจัยหลักความสำเร็จ 1 ปัจจัย และมีดัชนีชี้วัดมากกว่า 1 ตัว ให้คำนวณหาค่าเฉลี่ยระดับผลการประเมินของดัชนีชี้วัด ผลที่ได้คือ ระดับสถานภาพ องค์ประกอบดังแสดงในตัวอย่างที่ 1 ถ้าองค์ประกอบใดมีปัจจัยหลักความสำเร็จมากกว่า 1 ปัจจัย ต้อง คำนวณหาค่าเฉลี่ยระดับผลการประเมินของปัจจัยหลักความสำเร็จเพื่อนำผลมาเป็นระดับสถานภาพ องค์ประกอบโดยมีทางเลือกปฏิบัติ 2 ทาง คือ ทางเลือกที่ 1 ไม่กำหนดค่าน้ำหนักปัจจัยหลักความสำเร็จ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 2 ทางเลือกที่ 2 กำหนดค่าน้ำหนักปัจจัยหลักความสำเร็จ

2.2 สรุปการตรวจสอบสถานภาพการเป็นสถานศึกษาคุณภาพ การตรวจสอบสถานภาพ ของการเป็นสถานศึกษาคุณภาพต้องดำเนินการตามข้อ 3.2.1 คือ ตรวจสอบสถานภาพของแต่ละ องค์ประกอบ รวม 14 องค์ประกอบ

3. **ขั้นกำหนดเป้าประสงค์ของการพัฒนา** การกำหนดเป้าประสงค์ของการพัฒนา เป็นการกำหนดจุดหมายวัตถุประสงค์ และระดับความสำเร็จที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาร่วมกัน การพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพมีสภาพความสำเร็จที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาคุณภาพ(ทุกองค์ประกอบ) เป็นจุดหมายของการพัฒนา มีปัจจัยหลักความสำเร็จ (CSFs) ซึ่งเป็นความสำเร็จที่ต้องทำให้บรรลุในแต่ละองค์ประกอบ และเป็นวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และมีดัชนีชี้วัดเป็นสิ่งบ่งบอกความสำเร็จ การกำหนดเป้าประสงค์ของการเป็นสถานศึกษาคุณภาพ ต้องอาศัยข้อมูลการตรวจสอบสถานภาพของสถานศึกษาตาม 2.2 รวมทั้งเงื่อนไขเวลาการพัฒนา สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาคุณภาพโดยสถานศึกษาจะต้องดำเนินการพัฒนาทุกองค์ประกอบของสถานศึกษาคุณภาพ และเน้นองค์ประกอบที่สถานศึกษาต้องการยกระดับก่อน-หลัง ตามสภาพความพร้อมของสถานศึกษา

4. **ขั้นกำหนดแผนปฏิบัติการยกระดับ** การจัดทำแผนปฏิบัติการยกระดับ สถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพมุ่งให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพความพร้อม และความเป็นไปได้ในบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกันเพื่อนำไปสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ ในวิธีการที่สถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้โดยอาจกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาสถานศึกษาที่ดำเนินการตามปกติ หรือแยกเป็นแผนพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพต่างหาก ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของสถานศึกษา โดยมีแนวดำเนินการดังนี้

4.1 **ศึกษา และวิเคราะห์องค์ประกอบ** สถานศึกษา ศึกษาและวิเคราะห์ องค์ประกอบ 14 องค์ประกอบ และปัจจัยหลักความสำเร็จของสถานศึกษาคุณภาพ แล้วนำผลการศึกษา วิเคราะห์ผลการตรวจสอบสถานภาพของสถานศึกษา ตลอดจนเป้าประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษา มาพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์

4.2 **กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา** สถานศึกษากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา สถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ 6 ด้าน ซึ่งเป็นกลุ่มขององค์ประกอบด้านปัจจัยกระบวนการและบริบท ประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาบุคลากร
- 2) การจัดการทรัพยากร เทคโนโลยีและงบประมาณ
- 3) การจัดการกระบวนการเรียนรู้
- 4) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
- 6) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

การเน้นยุทธศาสตร์ด้านใดก่อน-หลัง ในช่วงปีใดให้เป็นที่ไปตามผลการตรวจสอบสถานภาพความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ ที่ได้ดำเนินการมาแล้วข้างต้น โดยมีกลยุทธ์การดำเนินการในแต่ละยุทธศาสตร์ กล่าวคือ

1) การพัฒนาบุคลากร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดหาให้มีจำนวนเพียงพอ เหมาะสมกับภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดกลยุทธ์ดำเนินการ ดังนี้

- 1.1) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 1.2) เสริมสร้างคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 1.3) กำหนดความรับผิดชอบ และภาระงานที่เหมาะสมเป็นธรรม
- 1.4) จัดสวัสดิการและกิจกรรมสร้างเสริมขวัญกำลังใจของบุคลากร
- 1.5) จัดตั้งกองทุนพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมการพัฒนาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย
- 1.6) จัดหา/จัดสรรครูให้มีเพียงพอและเป็นไปตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่กำหนด
- 1.7) กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เน้นคุณภาพผู้เรียน
- 1.8) กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความศรัทธา ความชื่นชม การเป็นแบบอย่างแก่ชุมชน และสถานศึกษาอื่น

2) การจัดการทรัพยากร เทคโนโลยี และงบประมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน พัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้หลากหลาย และจัดงบประมาณด้วยระบบงบประมาณมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting : PBB) โดยกำหนดกลยุทธ์ดำเนินการ ดังนี้

- 2.1) ปรับปรุงบริเวณพื้นที่สถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การพักผ่อนและการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการต่างๆ
- 2.2) จัดโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมต่อประโยชน์ใช้สอยทั้งอาคารและสถานที่ต่างๆ ภายในสถานศึกษา

2.3) จัดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและเหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษา (จากการตรวจสอบสถานภาพสถานศึกษา)

2.4) จัดหา พัฒนา ปรับปรุงสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการใช้งาน

2.5) ออกแบบการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เข้าไปแสวงหาความรู้

2.6) ปรับระบบการบริหารงบประมาณให้เป็นระบบงบประมาณ มุ่งเน้นผลงาน พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ด้านงบประมาณของสถานศึกษา

2.7) ระดมทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่น ในชุมชนเพื่อการศึกษาดูด้วยรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของสถานศึกษาให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด และจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดกลยุทธ์ดำเนินการ ดังนี้

3.1) เสริมสร้างความรู้และทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนสำคัญที่สุดให้กับครูทุกคนในสถานศึกษา

3.2) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาให้มีความเข้าใจตรงกันและสนับสนุนแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3.3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ

3.4) พัฒนาอาคารสถานที่ บริเวณสถานศึกษาให้มีความร่มรื่น สวยงาม และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3.5) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมชมรมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.6) จัดเครือข่ายแหล่งเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

4) การประกันคุณภาพการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเน้นให้มีการประกัน

คุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยกำหนดกลยุทธ์ดำเนินการ ดังนี้

4.1) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.2) จัดระบบการควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพ และประเมินคุณภาพตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพทางการศึกษา

4.3) เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

4.4) จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR & SAR)

4.5) รายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถระดมทรัพยากรในชุมชนทั้งทรัพยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรอื่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา รวมทั้งการสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกรูปแบบโดยกำหนดกลยุทธ์ดำเนินการ ดังนี้

5.1) บริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

5.2) เพิ่มบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากขึ้น

5.3) จัดระบบเครือข่ายแหล่งเรียนรู้และการเทียบโอนผลการเรียน

5.4) จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

5.5) บริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

6) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สภาพแวดล้อมบริเวณรอบสถานศึกษามีบรรยากาศและสิ่งแวดลอมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ความร่วมมือของชุมชน การปลอดจากมลภาวะและแหล่งอบายมุขและมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนหลากหลาย โดยกำหนดกลยุทธ์ดำเนินการดังนี้

6.1) จัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์และร่วมงานประเพณีท้องถิ่น

6.2) จัดเครือข่ายความร่วมมือชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาอบายมุขและมลภาวะ

6.3) จัดจรรยาอาสาเพื่อความปลอดภัยจากการจราจรของนักเรียน

6.4) จัดหน่วยเฝ้าระวังการมั่วสุมของนักเรียนโดยชุมชนอาสา

6.5) จัดค่ายเยาวชนเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น และองค์กรชุมชน

4.3 จัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ สถานศึกษาจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ตามสภาพของสถานศึกษาและความต้องการ จำเป็นเร่งด่วนที่สถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนา (ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง)

4.4 วิเคราะห์เป้าประสงค์ของการพัฒนา และกำหนดเป้าหมายรายปีสถานศึกษา วิเคราะห์เป้าประสงค์ของการพัฒนาและนำมากำหนดเป้าหมายรายปีตามสภาพของสถานศึกษาและความต้องการที่จะยกระดับในแต่ละองค์ประกอบโดยพิจารณาความเป็นไปได้ของการดำเนินงานทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณและปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.5 กำหนดแนวทางดำเนินการยกระดับสถานศึกษา กำหนดแนวทางดำเนินการยกระดับ (แผนงาน/งาน/โครงการ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ) โดยพิจารณาจากผลการตรวจสอบสภาพของสถานศึกษาในชั้นตอนที่ 2.2 ซึ่งมีแนวพิจารณา ดังนี้

1) สถานศึกษาที่มีลักษณะความเป็นสถานศึกษาคุณภาพระดับสูง ควรดำเนินการพัฒนาทุกองค์ประกอบ เพื่อให้เป็นสถานศึกษาคุณภาพ ภายใน 1 ปี และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) สถานศึกษาที่มีลักษณะความเป็นสถานศึกษาคุณภาพระดับปานกลาง ควรดำเนินการพัฒนาทุกองค์ประกอบ และเน้นองค์ประกอบที่สถานศึกษาต้องการยกระดับเพื่อให้เป็นสถานศึกษาคุณภาพภายใน 3 ปี และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) สถานศึกษาที่มีลักษณะความเป็นสถานศึกษาคุณภาพระดับต่ำ ควรดำเนินการพัฒนาทุกองค์ประกอบ และเน้นองค์ประกอบที่สถานศึกษาต้องการยกระดับเพื่อให้เป็นสถานศึกษาคุณภาพภายใน 5 ปี และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การจัดทำแผนต้องให้ครูดำเนินการตามแผนด้วยจิตสำนึกของตนเอง

5. ขั้นดำเนินการยกระดับสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ การยกระดับสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

5.1 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์แผนปฏิบัติการเพื่อให้ครูบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบภารกิจที่สถานศึกษาจะดำเนินการ มีความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (วิถีคิด วิถีทำงาน และวิถีบริหารจัดการ) ของตนเอง และมีส่วนร่วมในการดำเนินการยกระดับสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาคุณภาพ

5.2 กำหนดกลไกและภารกิจ สถานศึกษากำหนดองค์คณะบุคคลรับผิดชอบในการดำเนินการติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงาน โดยเน้นการระดมสรรพกำลัง และสร้างจิตสำนึกของการเป็นเจ้าของ กำหนดพันธกิจที่ชัดเจน มอบหมายงานต่างๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ร่วมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสถานศึกษาในระยะเวลาที่รวดเร็ว

5.3 ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการสถานศึกษาดำเนินการตามยุทธศาสตร์พัฒนาสถานศึกษาคุณภาพทั้ง 6 ด้าน ครอบคลุมมิติองค์ประกอบของสถานศึกษาคุณภาพ ทั้ง 14 องค์ประกอบ โดยดำเนินการตามสถานภาพของสถานศึกษาและช่วงระยะเวลาที่สถานศึกษากำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการรวมทั้งกระตุ้นและเสริมแรงให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

เงื่อนไขความสำเร็จของการยกระดับ

- 1) ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ (วิธีคิด วิธีการทำงาน และวิธีบริหารจัดการ) ของครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 2) สร้างกลไก ความรับผิดชอบที่ชัดเจน
- 3) สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- 4) เรียนรู้ร่วมกัน ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้ของบุคคล องค์กร และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 5) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้ศักยภาพ ร่วมคิดร่วมทำเต็มกำลังความสามารถ
- 6) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ

6. ชั้นประเมินความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ

การประเมินความเป็นสถานศึกษาคุณภาพมุ่งหวังให้นำผลการประเมินมาพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพยิ่งขึ้น การประเมินชั้นนี้แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

6.1 สถานศึกษาประเมินตนเอง เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาตามแนวทางในขั้นตอนที่ผ่านมาเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาจะต้องประเมินความเป็นสถานศึกษาคุณภาพแบบของตนเอง เพื่อทบทวนหรือตรวจสอบการพัฒนาที่ผ่านมาว่ามีการพัฒนาตามองค์ประกอบและปัจจัยหลักความสำเร็จของความเป็นสถานศึกษาคุณภาพมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอาจเป็นเครื่องมือเดียวกันกับการประเมินตรวจสอบสถานภาพในช่วงแรกซึ่งอาจจะเป็นเครื่องมือมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการหรือของต้นสังกัดหรือสถานศึกษาอาจจะพัฒนาเครื่องมือของสถานศึกษาเอง

การประเมินตนเอง เป็นการประเมินภายในสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อทราบผลการพัฒนาของตนเอง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาและเตรียมการพัฒนาในปีต่อไป ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดย

สถานศึกษาที่มีสถานภาพการเป็นสถานศึกษาคุณภาพระดับสูงสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นสถานศึกษาคุณภาพได้อย่างรวดเร็วภายใน 1 ปี ควรประเมินภาพรวมในปีที่ 1

สถานศึกษาที่มีสถานภาพการเป็นสถานศึกษาคุณภาพระดับกลางอาจใช้เวลา 3 ปี จึงจะสามารถพัฒนาตนเองเป็นสถานศึกษาคุณภาพ ควรประเมินภาพรวมในปีที่ 3

สถานศึกษาที่มีสถานภาพการเป็นสถานศึกษาคุณภาพระดับต่ำ อาจจำเป็นต้องใช้เวลานานถึง 5 ปี ในการพัฒนาตนเองเป็นสถานศึกษาคุณภาพ ควรประเมินภาพรวมในปีที่ 5 ตลอดช่วงเวลาของการพัฒนาสถานศึกษาต้องประเมินภาพรวมของตนเองอย่างต่อเนื่องไปด้วยทุกปี เพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ทันการณ์

6.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ประเมิน การประเมินในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ประกาศยกย่องสถานศึกษาที่มีผลการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อเป็นกรณีตัวอย่างเรียนรู้ (Show Case) โดยใช้เครื่องมือมาตรฐานที่กรมต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษากำหนด และให้การช่วยเหลือสถานศึกษาที่มีผลการพัฒนาน้อย หรือมีปัญหาต้องการความช่วยเหลือ ตลอดจนสนับสนุนให้สถานศึกษาที่สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนมีผลสำเร็จเป็นที่ปรากฏได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ และรวบรวมข้อมูลผลการประเมินไว้เป็นฐานข้อมูล

6.3 กระทรวง/องค์กรหลักเป็นผู้ประเมิน การประเมินในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่อง สถานศึกษาที่สามารถพัฒนาเป็นสถานศึกษาคุณภาพ เป็นที่ปรากฏชัดเจนโดยกระทรวงอาจสุ่มประเมินสถานศึกษาที่เขตพื้นที่การศึกษา เสนอทุกปี การประเมินในขั้นนี้ใช้เครื่องมือมาตรฐานที่กระทรวง / องค์กรหลักกำหนด และประกาศยกย่องเป็นสถานศึกษาคุณภาพระดับกระทรวง / องค์กรหลักจัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษาคุณภาพระดับกระทรวง / องค์กรหลักและเผยแพร่สู่สาธารณชนต่อไป

6.4 กระบวนการประเมิน เกณฑ์ เครื่องมือ และข้อมูล มีแนวคิดของการพิจารณาเพื่อให้เห็นพัฒนาการของสถานศึกษาที่มีกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลสภาพจริง และประโยชน์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลการประเมินจะสะท้อนให้สถานศึกษาผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนรับทราบการพัฒนาสู่ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ ตามเจตนารมณ์

7. ขั้นสร้างความยั่งยืนในการเป็นสถานศึกษาคุณภาพ ขั้นนี้เป็นขั้นทำของกระบวนการพัฒนา แต่ไม่ใช่ขั้นสุดท้ายแล้วจบการพัฒนา เพราะขั้นนี้จะเป็นจุดเชื่อมสู่การพัฒนากรอบใหม่

หรือสู่การพัฒนาต่อเนื่องต่อไปได้อย่างเหมาะสมและในขั้นตอนนี้สถานศึกษา ต้นสังกัด เขตพื้นที่ การศึกษา กระทรวงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะมีบทบาทเสริมกันและกันที่จะผดุงการพัฒนานำให้เกิดความ ต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปกล่าวคือ

7.1 สถานศึกษาประเมินความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ สถานศึกษาประเมิน ความเป็นสถานศึกษาคุณภาพ แล้วนำผลการประเมินมาร่วมกันทบทวนสรุปจุดสำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุง แก้ไขและร่วมกับบุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้องซึ่งชื่นชมผลงานที่ได้ทำ นำประสบการณ์ผลงานสู่การแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับสถานศึกษาอื่นๆ หรือหน่วยงานอื่นๆ และมีการกำหนดจุดเด่น จุดที่จะปรับปรุง แล้วกำหนด แผนผดุงพัฒนาที่จะดำเนินการต่อไป

7.2 เขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ / องค์การหลักยกย่องและประกาศ รับรอง เขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ / องค์การหลักรวบรวมข้อมูลความสำเร็จ และ ผลงานการพัฒนาที่น่าชื่นชมแล้วจัดยกย่องประกาศรับรอง และอาจจัดเวทีนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน เพื่อเปิดมิติการพัฒนาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและ ให้ทุกฝ่ายได้รับทราบผลการพัฒนาที่เกิดขึ้น ซึ่งแต่ละระดับความสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามความ เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่

นอกจากนี้ ทีวีล อรัญเวศ (2557: ออนไลน์) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ไว้ว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ก็คือการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานสูงขึ้น โดยการสร้างโอกาสให้ผู้เรียน เข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน และการเปิดโอกาสให้ภาคีทุกภาคส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษามีภารกิจสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สถานศึกษาจึงต้องมีศักยภาพสูงในการเปล่งนโยบายและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การ ปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละแห่งจึงเป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาจึงต้องมีคุณลักษณะสำคัญที่เป็นที่ ยอมรับอย่างสูงทั้งด้านความรู้และความเชี่ยวชาญมีความรับผิดชอบสูง มุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีภาวะผู้นำโดยเฉพาะการเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลงที่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาและสามารถพัฒนาสถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการ เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ วิสัยทัศน์สถานศึกษาถือว่าเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพสูง ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสำหรับผู้เรียน เป็นต้นแบบของสังคมแห่งการเรียนรู้สู่สังคม สมานฉันท์และสันติสุข ผู้เรียนจะต้องได้รับโอกาสให้เข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเสมอ

ภาค เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และภาคภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสถานศึกษาต้องดำเนินการตามพันธกิจ ดังนี้

1. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และเป็นต้นแบบขององค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization) สามารถขับเคลื่อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สู่เป้าหมายได้แท้จริง

2. สร้างความเข้มแข็งของระบบประกันคุณภาพ และประกันโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเสมอภาคอย่างยั่งยืนถ้วนหน้า

3. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นองค์กรหลักในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และเป็นต้นแบบของสังคมแห่งคุณธรรมและสันติสุขของสังคมอย่างยั่งยืน

4. เสริมสร้างศักยภาพของคณะกรรมการบริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้เป็นผู้นำทางวิชาการและผู้นำเชิงจริยธรรม เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษารอบด้าน

5. สร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายทางการศึกษา แสวงหาความร่วมมือและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าแนวทางในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้สนับสนุนแนวคิดของการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน โดยต้องมีการประเมินตนเองในระหว่างการทำงานเป็นระยะ เพื่อการปรับแก้ไขให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

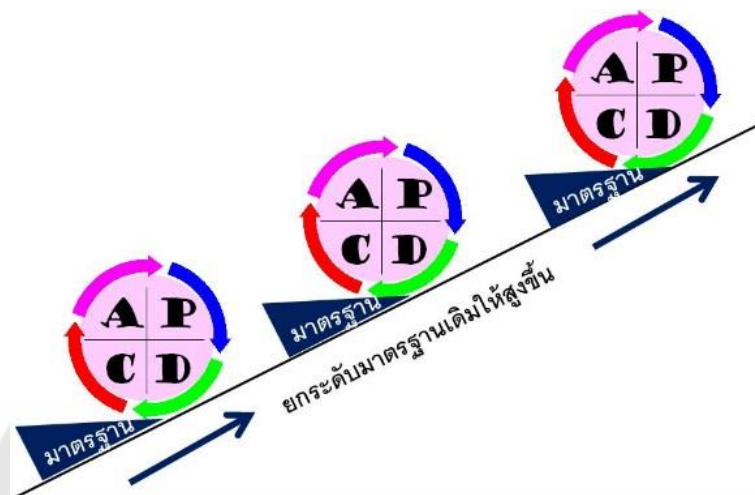
1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

PDCA เป็นแนวคิดหนึ่งที่น่าให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวคิด PDCA ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Walter Shewhart ซึ่งถือเป็นผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม และต่อมาวงจรร PDCA ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้น เมื่อปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ อย่าง W.Edwards Deming ได้นำมาเผยแพร่ ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการ วงจรนี้จึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า “Deming Cycle” (สุทธาสินี โพธิจันทร์, 2558, น. 93 - 97)

วงจร PDCA หรือ Deming Cycle ถูกนำมาประยุกต์ใช้ทั้งการทำงานประจำ และการปรับปรุงงาน โครงสร้างของ PDCA ประกอบด้วย 1) Plan คือ การวางแผน 2) DO คือ การ

ปฏิบัติตามแผน 3) Check คือ การตรวจสอบ และ 4) Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือ การจัดทำมาตรฐานใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพ

ทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงใน ภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 วงจร PDCA กับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ที่มา: สุธาสินี โพธิจันทร์, 2558

จากหลักการของวงจร PDCA หากพิจารณาเทียบกับหลายๆ เครื่องมือ หรือ เทคนิคการปรับปรุงงานต่างๆ ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือด้านคุณภาพอย่าง QCC เครื่องมือที่ต้องใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูง อย่าง Six Sigma หรือแม้แต่เครื่องมือที่เน้นเรื่องของการจัดการความรู้ อย่าง KM พบว่า ล้วนมีพื้นฐานของแนวคิด PDCA ทั้งสิ้น ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบการดำเนินงานของ QCC Six Sigma และ KM เทียบกับ PDCA

PDCA	QCC	Six sigma	KM
P	1. กำหนดหัวข้อปัญหา 2. สํารวจสภาพปัจจุบัน และตั้งเป้าหมาย 3. วางแผนดำเนินงาน 4. วิเคราะห์สาเหตุและ กำหนดแนวทาง แก้ปัญหา	Define – ระบุหัวข้อในการ ดำเนินการ Measure – วัดสภาพปัจจุบันของ กระบวนการ Analyze – วิเคราะห์ข้อมูลโดย อาศัยหลักการทาง สถิติ เพื่อหาตัวแรกที่เป็น สาเหตุของปัญหา	บ่งชี้ความรู้
D	ลงมือปฏิบัติการแก้ไข	Improve – ปรับปรุงหรือออกแบบ กระบวนการใหม่เพื่อ ควบคุมตัวแปรที่เป็น สาเหตุของปัญหา	1. สร้างและ แสวงหาความรู้ 2. จัดความรู้ให้เป็น ระบบ
C	ติดตามผลการแก้ปัญหา	Control – ออกแบบระบบควบคุม กระบวนการ เพื่อให้ มั่นใจว่าตัวแรกที่เป็น สาเหตุหลักของปัญหา ได้ถูกควบคุม หรือ กำจัดออก ทำให้ ปัญหาที่ได้รับแก้ไข ไม่ กลับมาเกิดซ้ำได้อีก	1. ประมวล และ กลั่นกรองความรู้ 2. เข้าถึงความรู้ 3. แบ่งปัน แลกเปลี่ยนและ เรียนรู้
A	ทำให้เป็นมาตรฐาน		

จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือพื้นฐานหรือเครื่องมือระดับสูง ที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้เกิดการยกระดับคุณภาพ ปรับปรุง และพัฒนาต่อยอด ล้วนจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานอย่างครบถ้วน ตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการทำให้เป็นมาตรฐานทั้งสิ้น เหตุผลก็เพราะจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ ถูกทิศทาง และหากพบปัญหา

หรืออุปสรรคระหว่างทาง ก็จะต้องรู้ตัวได้ก่อน สามารถปรับแก้และหาทางรับมือได้ทัน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามต้องการและเป็นพื้นฐานที่ดีของการต่อยอดการปรับปรุง

การทำกิจกรรมการเพิ่มผลิตภาพ หรือกิจกรรมปรับปรุงงานเพื่อยกระดับคุณภาพงานภายในองค์กร ปัญหาส่วนใหญ่คือการขาดการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร หรือเป็นการทำที่ยังไม่ถึงระดับปฏิบัติการ และในหลายองค์กร มักพบว่า การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางหนึ่งที่จะขจัดปัญหาที่กล่าวมานี้ให้หมดไปได้ คือ การวางระบบบริหารกิจกรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งแน่นอนที่สุดว่าควรที่จะมีการดำเนินงานตามแนวทางของ PDCA ให้ครบวงจร เพราะจะทำให้การดำเนินงาน ตอบโจทย์ขององค์กรได้ตรงจุด ส่งผลให้การดำเนินงานสอดคล้องกับธรรมชาติของคนในองค์กร จากการวางแผนอย่างเหมาะสมด้วยการใช้ข้อมูลของสถานการณ์จริง และที่สำคัญ การดำเนินการได้รับการเฝ้าติดตามอย่างเป็นระยะ ซึ่งก็จะทำให้สามารถปรับแผน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ รวมถึงมีการสรุปบทเรียนที่ได้หลังจากจบโครงการ ทำให้สามารถเรียนรู้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับองค์กร และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานรอบใหม่ ซึ่งจะทำให้กิจกรรมการเพิ่มผลิตภาพได้รับการพัฒนาและยกระดับได้อย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างของขั้นตอนการบริหารกิจกรรมการเพิ่มผลิตภาพภายในองค์กร
ตามแนวทางของ PDCA

ขั้นตอนการบริหารกิจกรรมการเพิ่มผลิตภาพที่ดำเนินการสอดคล้องกับแนวทางของ PDCA นั้น จะเป็นไปอย่างมีระบบ และครบถ้วน ซึ่งก็จะทำให้กิจกรรมการเพิ่มผลิตภาพมีความเหมาะสมกับองค์กร จากการทำมีการสำรวจสถานการณ์ขององค์กรในประเด็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการผลิตหรือด้านบุคลากร เพื่อมาใช้เป็นข้อมูลป้อนเข้าสำหรับการวางแผนและกำหนดแนวทาง การดำเนินงาน มีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะทำให้สามารถปรับแผนให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ได้ อีกทั้งยังมีการวิเคราะห์ผลสำเร็จของโครงการทำให้รู้ถึงจุดอ่อน จุดแข็งของ การดำเนินงาน และถือเป็นบทเรียนสำหรับการดำเนินงานต่อไป และตรงจุดนี้เองที่จะทำให้ สามารถยกระดับการปรับปรุงและพัฒนาได้จริง จึงมีโอกาที่การพัฒนาต่อยอดจะเป็นไปอย่าง เหมาะสมและถูกทิศทางจะเห็นได้ว่า การดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นปรับปรุงผ่านเครื่องมือการ เพิ่มผลิตภาพ หรือการปรับปรุงคุณภาพ หรือแม้แต่การบริหารกิจกรรมภายในองค์กร การวางแผน งานอย่างเหมาะสมจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และการ ดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนจะเป็นเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จ และบรรลุตามเป้าหมาย ที่วางไว้ แต่ก็จะต้องมีการตรวจสอบความคืบหน้า หรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระยะ เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ และที่สำคัญ เมื่อการ ดำเนินงานเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง บทเรียนต่างๆ ที่ได้รับ ก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ หากได้มีการนำมา ทบทวน และสรุปข้อดี ข้อด้อย หรือหาจุดปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินงานในรอบต่อไปทำได้ง่าย ขึ้น ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น และที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ก็คือการดำเนินงานอย่างครบถ้วนตามแนวคิดของ วงจร PDCA ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

สำหรับในการจัดการศึกษา สุวิมล ว่องวาณิช (2544, น. 13 อ้างถึงใน อุดม ฉายา ภัคดี, 2553, น. 19) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษากับการ ทำงานปกติว่า การดำเนินงานในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการตามแนวคิดนี้มีการทำงาน 4 ขั้นตอน คือการวางแผนการทำงาน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการ ประเมินผล (Check) และนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุง แก้ไขการทำงาน (Action) การ ทำงานตามกระบวนการหรือวงจรนี้เรียกว่าวงจรการทำงานแบบ PDCA ซึ่ง Edward Deming ได้ เป็นผู้นำมาใช้กับการบริหารจัดการในปัจจุบัน ซึ่งในขั้นตอนการตรวจสอบการทำงานนั้นก็ยังม ีวงจรการทำงานที่เป็น PDCA คือ การวางแผนประเมิน การลงมือทำ การประเมิน การตรวจสอบ ผลการประเมิน และการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน จะเห็นว่ามีมีความสอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 การประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐาน และสรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 แนวคิด และความเป็นมาของการประกันคุณภาพภายใน

ในสถานการณ์ปัจจุบัน สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในด้าน งบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเอง สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ตามบริบทและความต้องการของสถานศึกษาเอง แต่คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารและจัดการก็ยังคงมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานการประกันคุณภาพการศึกษาจึงยังเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติ ดังกล่าว ยังกำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในทางปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงการกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้ให้สถานศึกษาที่มีความคล่องตัวมีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐาน และความเข้มแข็งให้กับ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน ” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ จึงต้องยึดหลักแนวคิดต่อไปนี้

ผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งคอยติดตามผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงผู้เรียนที่บ้าน

ชุมชน มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมคิด/ร่วมทำ ร่วมให้และใช้ข้อมูล เพื่อการกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนา ตรวจสอบ ประเมินผลไปพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และการสนับสนุนทรัพยากรรวมทั้งการกำกับติดตามให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ เช่น รายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน ที่ผู้มีส่วนร่วมจะได้รับ

ผู้เรียนและผู้ปกครองมีหลักประกันและความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ครูได้ทำงานอย่างมืออาชีพ มีการทำงานที่เป็นระบบ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ และเน้นคุณภาพ ได้พัฒนาตนเองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน

ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำและความรู้ ความสามารถ ในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีความโปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและนิยมชมชอบของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

กรรมการสถานศึกษา ได้ทำงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม เป็นผู้ที่ทำประโยชน์และมีส่วนพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพทางการศึกษาให้แก่เยาวชนและชุมชนร่วมกับผู้บริหารและครูสมควรที่ได้รับความไว้วางใจให้มาเป็นกรรมการสถานศึกษา

หน่วยงานที่กำกับดูแล ได้สถานศึกษาที่มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระในการกำกับดูแลสถานศึกษาและก่อให้เกิดความมั่นใจคุณภาพของทางการศึกษาและคุณภาพของสถานศึกษา

ชุมชนและสังคมประเทศชาติได้เยาวชนและคนที่ดีมีคุณภาพและศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาองค์กร ชุมชน และสังคมประเทศชาติต่อไป (<http://www.jr.ac.th/turakarn>, 2554 : ออนไลน์)

การประกันคุณภาพการศึกษา มีวิวัฒนาการเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 สืบเนื่องจากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาต้องมีระบบหลักเกณฑ์และวิธีการเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น ในช่วงเวลาที่ยังไม่มีกฎกระทรวง

ได้มีการออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัยให้สถานศึกษาถือปฏิบัติไปพลางก่อน

ต่อมา ปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาโดยเน้นความร่วมมือจากทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตามภารกิจ 8 ประการ ดังนี้ 1) การจัดระบบ บริหารและสารสนเทศ 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และ 8) การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาตามกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างเป็นระบบโดยเน้นการดำเนินการประเมินตนเอง พัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและจัดทำ รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกแนวคิดการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันเพื่อให้การดำเนินการจัด การศึกษาได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ปี พ.ศ. 2553 มีการปรับปรุงประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยที่หลอมรวมการประกันคุณภาพภายในของการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกไว้ใน ฉบับเดียวกัน กฎกระทรวงฉบับนี้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกัน คุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการตั้ง คณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน” ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการ จัดการศึกษา การบริหารสถานศึกษาหรือการประเมินการจัดการศึกษา จำนวนไม่เกิน 9 คน แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนดรวมทั้งสามารถแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศและผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ใน ระดับต้น ๆ เมื่อเข้าร่วมแข่งขันในเวทีโลก

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มี 8 ประการ ดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ยังคงกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติไว้เช่นเดิม กล่าวคือให้สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายซึ่งได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการพัฒนาและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีใช้กระบวนการบริหารที่ดีสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการบริหารและจัดการศึกษามุ่งให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็น “การประกันคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผลอันเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด” (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554ก)

ในระยะแรก กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งทุกสังกัดที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยประกอบด้วยมาตรฐาน 18 มาตรฐาน 85 ตัวบ่งชี้ ต่อมาได้มีการปรับมาตรฐานใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง จึงมีประกาศใช้มาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2553 โดยมี 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษาของไทยนับแต่นั้นมาจะมุ่งเน้นไปที่การขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ จัดให้มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2546 และฉบับที่ประกาศใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2554 เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการและจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อเป็นหลักประกันว่า การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาหรือที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น จะสามารถสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมได้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องยึดมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัดเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนเพื่อเป็นหลักประกันว่ากระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุตามมาตรฐานคุณภาพที่ได้กำหนดไว้ตลอดเวลา พร้อมทั้งมีการทบทวนตรวจสอบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากหน่วยงานอิสระภายนอกเป็นระยะ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแนวคิดของต่างประเทศและในบริบทของสังคมไทยมีความสอดคล้องกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเป็น

กระบวนการ “เปลี่ยนแปลง” หรือ “ปรับปรุงหรือพัฒนา” ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังซึ่งเป็นมาตรฐานที่กำหนดไว้จะนำมาซึ่งความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลนั้น ไม่มีสูตรเฉพาะหรือแบบแผนที่ตายตัวและก็ไม่ง่ายในการขับเคลื่อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมนั้น ๆ และการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2559 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบายการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา จึงได้มีการทำงานร่วมกันกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (องค์การมหาชน) เพื่อให้มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกัน โดยมีแนวคิดที่ว่ามาตรฐานที่กำหนดต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุได้ ประเมินได้ อย่างเป็นรูปธรรม กระชับ สามารถสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง ปรับรูปแบบและวิธีการประเมินแบบองค์รวม ตามสภาพและบริบทของสถานศึกษา ประเมินสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมินเพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งให้มีการพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายในให้มีมาตรฐาน ข้อมูลที่เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับหน่วยงานต้นสังกัด และระดับชาติ จึงเป็นที่มาของการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2559 โดยมีจำนวน 4 มาตรฐานหลัก ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

รายละเอียดของแต่ละมาตรฐานมีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1) ความสามารถในการอ่านเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น

2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ ญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา

- 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 4) ความก้าวหน้าทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการจากผลการสอบวัดระดับชาติ
- 6) ความพร้อมในการศึกษาต่อ การฝึกงาน หรือการทำงาน

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

- 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) สุขภาวะทางร่างกาย และลักษณะจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

1. การมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
2. การวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.1 การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.3 การวางแผนการบริหารและการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

2.4 การวางแผนและจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

4. การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม
2. การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น
3. การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

การใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้ สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน คือคุณภาพของการศึกษา สามารถทำให้เกิดผลอย่างยั่งยืนแก่ผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ส่วนการประกันคุณภาพภายนอก (External Quality Assurance) มาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ดังนั้น ทุกหน่วยงานต้นสังกัด จึงได้มีการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายใน โดยที่การประกันคุณภาพภายในจะเป็นการตรวจสอบ การควบคุม การติดตาม

ประเมินผลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ผลจากการตรวจสอบคุณภาพภายใน คือ มีการวางระบบงานที่มีระบบและกลไกชัดเจนมีการดำเนินงานรวมทั้งมีการพัฒนาฐานข้อมูลในด้านต่างๆ จากนั้น สถานศึกษาจึงจะได้รับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากสำนักงานภายนอกหรือผู้ประเมินภายนอกเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น การประเมินคุณภาพภายใน จะเน้นการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้านต่างๆ ของปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกจะเน้นการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในด้านต่างๆ ของผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ดังนั้น การประกันคุณภาพภายในย่อมส่งผลถึงการประกันคุณภาพภายนอกโดยตรง

2.2 การประเมินคุณภาพภายนอก

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการประเมินตามแนวคิดวัฏจักรคุณภาพ (Deming Cycle) ได้แก่ วงจร “PDCA” คือ (1) ก่อนการประเมิน เป็นการเตรียมคณะผู้ประเมินภายนอก (P: Plan) ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของคณะผู้ประเมินภายนอก การวางแผนการตรวจเยี่ยมและการประเมินตามมาตรฐาน (2) ระหว่างการประเมิน คณะผู้ประเมินภายนอกเดินทางมาตรวจประเมินสถานศึกษา (D: Do) ที่มีกระบวนการที่สำคัญ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธีคือ การศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต คณะผู้ประเมินภายนอกนำเสนอผลการประเมินต่อสถานศึกษาด้วยวาจา (C: Check) ที่มีกระบวนการที่สำคัญ คือ การสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะ (3) หลังการประเมิน คณะผู้ประเมินจัดทำรายงานสรุปผลการประเมิน (A: Act) ที่มีกระบวนการที่สำคัญ คือ การจัดทำรายงาน และการติดตามการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก

2.2.1 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยหน่วยงานภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง (พ.ศ. 2544 - 2548) การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบแรก ดำเนินการในปี พ.ศ. 2544 - 2548 มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงของการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งจะช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่นจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา สาเหตุของปัญหา และเงื่อนไขของความสำเร็จ เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพรอบแรก มี 14 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
 วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้
 และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน
 ร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและ
 กีฬา

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน
 ในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่าง
 เป็นระบบครบวงจรให้ บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้น
 ผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อ
 การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี
 ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 24 ครู มีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ
 และมีครูเพียงพอ

การตัดสินคุณภาพใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ และปรับปรุง ข้อสรุป
 จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากข้อมูลที่
 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษาสังกัด สพฐ. จำนวน
 31,099 แห่ง (ข้อมูลจากการตรวจสอบกับเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2550) ส่วน

ใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ จำนวน 20,412 แห่ง (ร้อยละ 65.64) สถานศึกษาที่มีผลการประเมินในระดับดีที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรก มีจำนวน 10,095 แห่ง (ร้อยละ 32.46) ส่วนสถานศึกษาที่มีผลการประเมินในระดับปรับปรุง มีจำนวน 529 แห่ง (ร้อยละ 1.90) โดยสรุปจำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามมาตรฐานและระดับคุณภาพ (ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร) ดังนี้

ตาราง 2 สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่หนึ่ง จำแนกตามมาตรฐาน

ด้าน	ไม่ได้มาตรฐาน	ได้มาตรฐาน
ผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ 2. ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร 3. ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4. ทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 2. สุขภาพดี มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและ กีฬา
ผู้บริหาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ 2. ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
ครู	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเพียงพอของครู 2. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 	วุฒิการศึกษา
โดยรวมของสถานศึกษา	66% เกือบทั้งหมดเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบท	34%

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, น. 67

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง (พ.ศ. 2549 - 2553) การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองได้ดำเนินการต่อเนื่องจากการประเมินคุณภาพภายนอกแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยพิจารณาให้มีการประเมินแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ซึ่งการประเมินแบบอิงเกณฑ์ พิจารณาตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาของ สมศ. ส่วนการประเมินแบบอิงสถานศึกษาให้พิจารณาจากกรณีที่สถานศึกษาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และพัฒนาการของคุณภาพสถานศึกษา ตลอดจนมีผลการดำเนินงานบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษารวมทั้งมีความตระหนักในความสำคัญและความพยายามในการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา

มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) มี 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดดังนี้

- มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
- มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรรณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
- มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ
- มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ
- มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง มี 4 ระดับ คือ ระดับดีมาก ดีพอใช้ และปรับปรุง

สำหรับวิธีการประเมินในแต่ละแบบ มีรายละเอียดดังนี้

การสรุปผลการประเมินอิงสถานศึกษา

1. ไม่มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและไม่บรรลุมาตรฐานเป้าหมายตามแผน ให้ 1 คะแนน (ระดับปรับปรุง)

2. ไม่มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาแต่บรรลุมาตรฐานเป้าหมายตามแผนหรือมีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา แต่ไม่บรรลุมาตรฐานเป้าหมายตามแผนและหลักฐานแสดงความตระหนักในความสำเร็จและความพยายามในการปฏิบัติอย่างไม่เด่นชัด ให้ 2 คะแนน (พอใช้)

3. มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและมีหลักฐานแสดงความตระหนักในความสำเร็จและความพยายามในการปฏิบัติอย่างเด่นชัดแต่ไม่บรรลุมาตรฐานเป้าหมายตามแผน ให้ 3 คะแนน (ดี)

4. มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและบรรลุมาตรฐานเป้าหมายตามแผน ให้ 4 คะแนน (ดีมาก)

สำหรับการรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับมาตรฐานให้เฉลี่ยผลประเมินระดับมาตรฐานแบบอิงเกณฑ์และแบบอิงสถานศึกษาถ้าได้ค่าเฉลี่ยของผลประเมิน 2.75 จากระบบ 4 คะแนน แสดงว่าสถานศึกษามีผลการจัดการศึกษาในมาตรฐานนั้น ๆ ที่ได้มาตรฐานคุณภาพ สมศ. จะให้การรับรองคุณภาพการศึกษาในมาตรฐานนั้น ๆ ของสถานศึกษา และกำหนดการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพที่กำหนด คือ

1) สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยผลประเมินคุณภาพภายนอกไม่ต่ำกว่าระดับดี 2.75 ในระบบ 4 คะแนน

2) สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยของผลประเมินในระดับดีขึ้นไปไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของมาตรฐานที่ประเมินกล่าวคือได้ระดับดีขึ้นไป ไม่ต่ำกว่า 11 มาตรฐานใน 14 มาตรฐาน

3) สถานศึกษาไม่มีผลประเมินคุณภาพภายนอกของมาตรฐานอยู่ในระดับปรับปรุงโดยนับเฉพาะมาตรฐานที่ได้ระดับปรับปรุงทั้งแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา

กรณีที่สถานศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพ สมศ. ให้ระบุนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาด้วย (ถ้ามี)

สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากข้อมูล ณ วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 จำนวน 31,480 แห่ง มีผลการประเมิน โดยสรุป ดังนี้

1) สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 25,944 แห่ง (ร้อยละ 82.41) และไม่ได้ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 5,536 แห่ง (ร้อยละ 17.59)

2) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามรายมาตรฐานสรุปได้ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน จำนวน 7 มาตรฐาน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีทุกมาตรฐาน (ร้อยละ 49.41 - 66.13) โดย ทั้ง 7 มาตรฐาน สถานศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับดี เรียงลำดับจากมากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานที่ 3 และ มาตรฐานที่ 6 (ค่าเฉลี่ย 2.90 - 3.39) มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 2 รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 1 (ร้อยละ 3.39 และ 3.36 ตามลำดับ) ส่วนมาตรฐานที่ 4 และ มาตรฐานที่ 5 อยู่ในระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 2.68 และ 2.69 ตามลำดับ)

มาตรฐานด้านครู จำนวน 2 มาตรฐาน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินมาตรฐานที่ 8 และ มาตรฐานที่ 9 อยู่ในระดับดีทั้งสองมาตรฐาน (ร้อยละ 60.71 และ 47.50 ตามลำดับ) โดยมีค่าเฉลี่ยรายมาตรฐานอยู่ในระดับดีทั้งสองมาตรฐานเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.28 และ 2.81 ตามลำดับ)

มาตรฐานด้านผู้บริหาร จำนวน 5 มาตรฐาน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีทั้ง 5 มาตรฐาน (ร้อยละ 52.14 - 66.43) มาตรฐานที่สถานศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับดีสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 12 (ร้อยละ 65.15) รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 11 (ร้อยละ 63.16) โดยค่าเฉลี่ยรายมาตรฐาน มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีทั้ง 5 มาตรฐานเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.07-3.38) เรียงลำดับจากมากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 10 มาตรฐานที่ 14 มาตรฐานที่ 11 มาตรฐานที่ 12 และ 13 มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 14 (ค่าเฉลี่ย 3.38)

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม (พ.ศ. 2554 - 2558) การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ดำเนินการประเมินปี พ.ศ. 2554 - 2558 มี

วัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลและยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดตัวบ่งชี้ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 4 มาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ ได้แก่ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน

1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้ต่อเนื่อง
4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
6. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา
8. พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด

กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์

1. ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา
2. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม

1. ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา
2. ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

เกณฑ์การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษารอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การให้คะแนนรายตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักรวม 80 คะแนน (ตัวบ่งชี้ที่ 1-4 และตัวบ่งชี้ที่ 6 มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีค่าน้ำหนัก 20 คะแนน และตัวบ่งชี้ที่ 7-8 มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักรวม 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักรวม 10

คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) ส่วนการคำนวณผลการประเมิน จะคำนวณผลเป็นรายตัวบ่งชี้และแยกตามแต่ละประเภทของตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยผลการประเมินแต่ละตัวบ่งชี้ในการคำนวณทศนิยม ใช้ทศนิยม 2 ตำแหน่ง หากทศนิยมตำแหน่งที่สามมีค่าตั้งแต่ .005 ขึ้นไปให้ปัดขึ้นและนำเสนอผลการประเมินในภาพรวมเพื่อใช้พิจารณาตัดสินและรับรองมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา

รูปแบบการประเมิน การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบการประเมิน 5 รูปแบบ ดังนี้ (1) การประเมินเชิงปริมาณ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 และ 6.1 (2) การประเมินเชิงปริมาณและเชิงพัฒนาการ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1, 5.1 – 5.8 และ 8 (3) การประเมินเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 และ 2.2 (4) การประเมินเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 6.1, 7, 9, 10 และ 12 (5) การประเมินเชิงคุณภาพและการพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (Better) ได้แก่ตัวบ่งชี้ที่ 11

ระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามมี 5 ระดับ คือ ต้องปรับปรุง เร่งด่วน ต้องปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก ส่วนในการรับรองมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาของ สมศ. ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) จะต้องมีผลการประเมิน ดังนี้

1. มีผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกระดับสถานศึกษา ตั้งแต่ 80.00 คะแนนขึ้นไป

2. มีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ที่มีระดับคุณภาพแต่ละตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

3. ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุง หรือ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน

สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2558 จากฐานข้อมูลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) สรุปได้ว่ามีสถานศึกษาที่รับการประเมิน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 28,848 แห่ง สรุปได้ดังนี้

1) ผลการประเมินจำแนกตามผลการรับรองมาตรฐาน สรุปได้ว่าผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 28,848 แห่ง มีผลได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 21,726 แห่ง (ร้อยละ 75.55) ส่วนที่ไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 7,122 แห่ง (ร้อยละ 24.45)

2) ผลการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามภูมิภาคและระดับคุณภาพ พบว่า สถานศึกษาในแต่ละภูมิภาคส่วนใหญ่มีผลการประเมินในระดับดี โดย

สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีส่วนผลการประเมินในระดับดีสูงสุด (ร้อยละ 87.31) รองลงมา คือ สถานศึกษาในภาคกลาง (ร้อยละ 86.03)

3) ผลการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามขนาดและระดับคุณภาพ พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 78.40 – 95.59) โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีส่วนผลการประเมินระดับดีสูงสุด (ร้อยละ 95.59) รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดกลาง (ร้อยละ 88.67) ส่วนสถานศึกษาที่มีผลการประเมินระดับต้องปรับปรุงและต้องปรับปรุงเร่งด่วนสูงสุด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก (ร้อยละ 0.05 และ 0.21 ตามลำดับ)

4) ผลการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตัวบ่งชี้ สรุปได้ดังนี้

4.1) กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีและดีมาก โดยตัวบ่งชี้ที่มีจำนวนสถานศึกษาได้รับผลการประเมินในระดับดีมากสูงสุดคือ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (ร้อยละ 90.57) รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (ร้อยละ 86.75) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีจำนวนสถานศึกษาได้รับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วนมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (ร้อยละ 4.00)

4.2) กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทั้งสองตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา มีจำนวนสถานศึกษาได้รับผลการประเมินในระดับดีมากสูงสุด (ร้อยละ 78.89)

4.3) กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทั้งสองตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา มีจำนวนสถานศึกษาได้รับผลการประเมินในระดับดีมากสูงสุด (ร้อยละ 78.51)

2.2.2 ความเชื่อมโยงของมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละรอบ พบว่าบางมาตรฐานหรือบางตัวบ่งชี้จะถูกกำหนดให้มีในทุกกรอบของการประเมิน ในขณะที่บางมาตรฐานหรือบางตัวบ่งชี้ จะถูกกำหนดนำมาใช้ในการประเมินเพียงรอบเดียว หรือ 2 รอบ ดังนั้น เพื่อให้การจัดกลุ่มประเภทของตัวบ่งชี้ในการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ในครั้งนี้ มีการประเมินที่ครอบคลุมการจัด

การศึกษาใน 4 ด้าน ตามที่ปรากฏในกฎกระทรวง กล่าวคือ สำหรับการประกันคุณภาพภายนอก ได้กำหนดไว้ ข้อ 38 ว่าในการประกันคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (องค์การมหาชน) ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องต่อไปนี้ 1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา 2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการการศึกษา 3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

โดยสรุปภาพรวมการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบ ได้แก่ รอบที่หนึ่ง (พ.ศ. 2544-2548) จำนวน 14 มฐ. 53 ตบข. รอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) จำนวน 14 มฐ. 60 ตบข. และ รอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) จำนวน 4 มฐ. 12 ตบข. ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 การเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และรอบที่สาม

มาตรฐาน	กฎกระทรวง	มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้		
		รอบที่หนึ่ง	รอบที่สอง	รอบที่สาม
การศึกษาของชาติ	ปี พ.ศ. 2553			
มฐ. 1 คุณลักษณะ ของคนไทยที่ พึงประสงค์ ทั้งในฐานะ พลเมืองและ พลโลก	ผลการจัด การศึกษา (ผู้เรียน)	มฐ. 1 : ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึง ประสงค์	มฐ. 1: ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์	ตบข. 2: ผู้เรียนมี คุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์
		มฐ. 4 : ผู้เรียนมีความสามารถใน การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมี วิสัยทัศน์	มฐ. 4 : ผู้เรียนมีความสามารถใน การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมี วิสัยทัศน์	ตบข. 4: ผู้เรียนคิด เป็น ทำเป็น
		มฐ. 5: ผู้เรียนมีความรู้และทักษะ พื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร	มฐ. 5 : ผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	ตบข. 5 : ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของ ผู้เรียน

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	กฎกระทรวง	มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้		
การศึกษาของชาติ	ปี พ.ศ. 2553	รอบที่หนึ่ง	รอบที่สอง	รอบที่สาม
		มฐ.6 : ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	มฐ. 6 : ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	ตบช. 3 : ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้ต่อเนื่อง
		มฐ.9 : ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	มฐ. 7 : ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	
		มฐ.10 : ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	มฐ. 2 : ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	ตบช.1: ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
		มฐ.12 : ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา	มฐ. 3 : ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา	
มฐ. 2 แนวทางการจัดการศึกษา	การบริหารจัดการการศึกษา	มฐ. 14: สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	มฐ. 14 : สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	ตบช. 9 : ผลการพัฒนาได้บรรลุตามปรัชญา ปณิธานวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา
มฐ. 3 แนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้		มฐ.13: สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	มฐ. 11 : สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	
		มฐ.18: สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	มฐ.12: สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ตบช.10 : ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	กฎกระทรวง	มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้		
การศึกษาของชาติ	ปี พ.ศ. 2553	รอบที่หนึ่ง	รอบที่สอง	รอบที่สาม
		มฐ.20: ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการ บริหารจัดการ	มฐ. 10 : ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการ บริหารจัดการ	ตบช.7: ประสิทธิภาพ ภาพ ของการบริหาร จัดการและการพัฒนา สถานศึกษา
		มฐ.25: สถานศึกษามีหลักสูตร เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมี สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการ เรียนรู้	มฐ. 13 : สถานศึกษามี หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการ สอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	ตบช. 11 : ผลการ ดำเนินงานโครงการ พิเศษเพื่อส่งเสริม บทบาทของ สถานศึกษา
	การจัดการ เรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	มฐ.22 : ครูมีความสามารถในการ จัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	มฐ. 9 : ครูมีความสามารถใน การจัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	ตบช.6ประสิทธิผลของ การจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ
		มฐ.24 : ครู มีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ	มฐ. 8 : ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	
	การประกัน คุณภาพ ภายใน		ตบช. 8 : พัฒนาการของการ ประกันคุณภาพภายใน โดย สถานศึกษาและต้นสังกัด	ตบช. 8 : พัฒนาการ ของการประกัน คุณภาพภายใน โดย สถานศึกษาและต้น สังกัด
				ตบช. 12 : ผลการ ส่งเสริมพัฒนา สถานศึกษาเพื่อ ยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และ พัฒนาสู่ความเป็น เลิศที่สอดคล้องกับ แนวทางการปฏิรูป การศึกษา

ดังนั้น เมื่อจัดกลุ่มมาตรฐานการศึกษาใหม่ตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2558 ข้อ 38 กล่าวคือมาตรฐานที่ว่าด้วย 1) ผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การประกันคุณภาพภายใน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ถูกกำหนดนำมาใช้ในการประเมินทั้ง 3 ครั้ง เป็นดังนี้ คือ 1) ด้านผลการจัดการศึกษา มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการบริหารจัดการศึกษา จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 1 ตัวบ่งชี้ ส่วน 4) ด้านการประกันคุณภาพภายใน ไม่มีจำนวนตัวบ่งชี้ที่ใช้ร่วมกันครบทั้งสามครั้ง ดังนั้น ในการศึกษาพัฒนาการด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งสามครั้ง และพิจารณาเฉพาะตัวบ่งชี้ที่ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาครบทุกครั้ง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นภารกิจที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ โดยระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้น จึงมีผู้สนใจศึกษาวิจัย งานวิจัย โดยสรุป ดังนี้

2.3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของการประกันคุณภาพภายใน

ตาราง 4 งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของการประกันคุณภาพภายใน

ผู้วิจัย(ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์หลัก	กลุ่มเป้าหมาย	ข้อค้นพบจากผลการวิจัย
วาณิช สีทา (2559)	สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6	ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6	<p>ปัญหาสำคัญการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการวางแผนเตรียมการปัญหาสำคัญ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน 2. ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามปฏิทินการปฏิบัติงาน 3. ด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงาน ได้แก่ ขาดระบบและความไม่จริงจังของคณะกรรมการประกันคุณภาพ และ 4. ด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ ขาดงบประมาณและความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน
ว่าที่ ร.ต.ธนุ วงษ์จินดา (2556)	ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดแนวทางในการพัฒนาและการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างจริงจัง

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้วิจัย(ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์หลัก	กลุ่มเป้าหมาย	ข้อค้นพบจากผลการวิจัย
จันทร์ เพชรบูรณ์ (2556)	ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับ ระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2	ผู้บริหาร และครู ใน สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2	1. ปัญหาที่พบคือ การกำกับ ติดตามการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไม่เป็นไป ตามแผนและไม่เป็นระบบ 2. ประเด็นที่มีความต้องการ ในภาพรวม มากที่สุด ได้แก่ 1) การพัฒนาผู้บริหารและครูให้เห็น ความสำคัญของการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารและครูดำเนินการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาโดยถือ เป็นวัฒนธรรมองค์กร และ 3) การดำเนินการจัดทำรายงาน ประจำปีที่เป็นรายงานประเมิน คุณภาพภายใน คู่มือ/แนวปฏิบัติ ในการปฏิบัติงานตามระบบ ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา
กนกกรณ์ ทองไพจิตร (2556)	ศึกษาสภาพ ปัญหาและ แนวทางพัฒนาการประกัน คุณภาพการศึกษา ภายใน โรงเรียนสาธิต “พิบูล บุรพา” มหาวิทยาลัย บูรพา	ผู้บริหาร และครู ใน โรงเรียนสาธิต “พิบูล บุรพา” มหาวิทยาลัย บูรพา	ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายใน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างไม่ มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาใน เรื่อง 1. การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เป็นระบบ และ ไม่เป็นปัจจุบัน 2. การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน 3. ขาดแบบแผนที่แน่นอนเนื่องจากเกณฑ์ การประเมินของ สมศ. มีการ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้วิจัย(ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์หลัก	กลุ่มเป้าหมาย	ข้อค้นพบจากผลการวิจัย
นิวัติ เชียงแรง (2556)	ศึกษาการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษา เขต 36	ผู้บริหาร และ ครู สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยม ศึกษา เขต 36	ปัญหาที่พบบ่อย คือ 1. สถานศึกษาไม่มีการจัดระบบสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา 2. ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาน้อย
วราเศรษฐ์ อรรถวิวัฒน์ และ ธนินาฏ ณ สุทธ (2555)	ศึกษาปัญหาและแนว ทางแก้ไขการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา	ผู้อำนวยการและครูจาก โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา ที่ไม่ผ่าน การรับรองในการประเมิน ภายนอกในรอบที่สอง จาก สมศ.	1) ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง 2) แนวทางแก้ไขปัญหาคือการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษา (1) ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ควรมี การพัฒนาความรู้ความเข้าใจการ ประกันคุณภาพการศึกษาให้กับ บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ (2) ด้านการดำเนินการตามแผน ควร สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรใน การดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา (3) ด้านการตรวจสอบประเมินผล ควร จัดเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานในการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างเป็นระบบ (4) ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง งาน ควรใช้ผลการประเมินมาวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการประกันคุณภาพ การศึกษา ในปีการศึกษาต่อไป

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้วิจัย(ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์หลัก	กลุ่มเป้าหมาย	ข้อค้นพบจากผลการวิจัย
สินธุทัย ใจนันตะ (2555)	ศึกษากระบวนการบริหาร งานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนวัง เหนือวิทยา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35	ผู้บริหาร ครู และ คณากรรมการ สถานศึกษา ในโรงเรียน วังเหนือวิทยา	ปัญหาที่พบคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความ เข้าใจในบทบาทของตนเองเกี่ยวกับการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา
มันทนา เบ็ญชา (2555)	ศึกษาการปฏิบัติงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ของครูปฏิบัติ การสอน หัวหน้างานวิชาการ และ ผู้บริหารสถานศึกษา ใน โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	ผู้บริหาร ครูหัวหน้างาน วิชาการ และครู ใน โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา อำเภอแม่ สรวย จังหวัดเชียงราย	ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ 1. สถานศึกษายังไม่ชัดเจนในการกำหนด บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วน เสียในการจัดการศึกษา 2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจและ เข้ามามีบทบาทน้อยในการกำหนดมาตรฐาน การศึกษา
โยธกา ชุ่มใจ (2555)	ศึกษากระบวนการบริหารงาน ระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ของ โรงเรียนขยายโอกาสใน อำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ลำปาง เขต 3	ผู้บริหาร ครู และ คณากรรมการ สถานศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสใน อำเภอแจ้ ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ลำปาง เขต 3	ปัญหาที่พบโดยทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขยาย โอกาสทางการศึกษา คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย ขาดการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้วิจัย(ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์หลัก	กลุ่มเป้าหมาย	ข้อค้นพบจากผลการวิจัย
อัญชลี อินทกาโมทย์ (2554)	ศึกษาดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนบน พื้นที่ดอยอ่างขาง จังหวัด เชียงใหม่	ผู้บริหาร ครู และ บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา กรรมการประกัน คุณภาพภายใน และ ศึกษานิเทศก์ประกัน คุณภาพ	ปัญหาในการดำเนินงานคือ 1. มีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบ่อยทำให้ขาด ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน 2. ขาดความชัดเจนในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกันคุณภาพภายใน และขาดการ ประสานงานที่ดี 3. ด้านการดำเนินการบางส่วนยังไม่เป็น ระบบ เช่น การจัดทำคู่มือประกันคุณภาพ ภายใน 4. ขาดการนำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงในแต่ ละงาน 5. ด้านการรายงาน มีการจัดทำรายงานการ ประเมินตนเอง แต่ขาดการเผยแพร่ รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีสู่สาธารณชน
พิเชฐ พงศ์ศรี (2553)	ศึกษาดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาที่เปิดสอนช่วง ชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2	ผู้บริหาร และครู ใน สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาลำพูน เขต 2	ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรในสถานศึกษา ขาดความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือ ในการดำเนินงานตามระบบประกัน คุณภาพภายใน

กล่าวโดยสรุปปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายผู้บริหารบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาไม่มีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และครูและบุคลากรควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาน้อย และ บุคลากรในสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายใน

2.3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตาราง 5 งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ผู้วิจัย (ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์หลัก	กลุ่มเป้าหมาย	สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
เทวัน เกาะ เศษ และ หิรัญ ประสาร การ (2560)	ศึกษาระดับปัจจัยที่ ส่งผลต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัด กระบี่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 13	ผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13	ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้าง ปัจจัยด้าน เทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยด้านความ ผูกพันต่อองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
วินัย ป้อมคำ (2556)	ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อประสิทธิผลการบริหาร ระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานเขต ภาคเหนือ	ผู้บริหาร ครูวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคเหนือ	<ol style="list-style-type: none"> ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหาร ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษา ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรง ต่อประสิทธิผลการบริหารระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม พบว่า พฤติกรรม การบริหารของผู้บริหาร และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ ผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการ บริหารระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดย ผ่านบรรยากาศองค์กร ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความกลมกลืนของ แบบจำลองทฤษฎี พบว่า มีโครงสร้างความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยทั้งหมดอธิบายประสิทธิผลการบริหารระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 86

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้วิจัย (ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์หลัก	กลุ่มเป้าหมาย	สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกัน คุณภาพภายใน
เอื้องฟ้า บัว ชุม และคณะ (2557)	ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ การดำเนินการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33	ผู้บริหาร และครูใน สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยม ศึกษา เขต 33	การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา พบว่า 1. ผู้บริหารและครู มีการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้าน โครงสร้างองค์กร ด้านเทคโนโลยี ด้านการ ติดต่อสื่อสาร และด้านความผูกพันต่อองค์กร มี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา 2. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การดำเนินการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ .778 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 60.00
ณัฐมนวรรณ ศิริสุขชัยวุฒ (2552)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อ คุณภาพของระบบ ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รับการรับรอง มาตรฐานการศึกษา ใน เขตภาคเหนือตอนล่าง	ผู้บริหาร ครู/บุคลากรที่ เกี่ยวข้องกับการ ประกันคุณภาพภายใน และประธานกรรมการ สถานศึกษา ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลการประเมิน คุณภาพภายนอกรอบ ที่สอง จาก สมศ. ในปี การศึกษา 2549 – 2550) ที่ได้รับการ รับรองมาตรฐาน การศึกษาในเขต ภาคเหนือตอนล่าง	ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพของระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัย ด้านทรัพยากร

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหลายประการ อาทิ ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยบรรยากาศองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และปัจจัยอื่นๆ อาทิ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร ก็มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 3 โมเดลโค้งพัฒนาการ

3.1 แนวคิดและความเป็นมาของการวัดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการ

ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ปัญหาวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาถึงพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การตอบปัญหาวิจัยดังกล่าวจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Data) หรือการเก็บข้อมูลโดยการวัดซ้ำ (Repeated Measurement) จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิมโดยใช้เครื่องมือชุดเดิม สำหรับจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อตอบปัญหาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประการ ประการแรกเพื่อการวัดและการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง (Measure and Analysis of Change) โดยจะศึกษาถึงปริมาณการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ว่าตัวแปรใดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประการที่สอง เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการวัดแต่ละครั้งหรือไม่ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

คะแนนการเปลี่ยนแปลง (Change Score) เป็นปริมาณที่ได้จากการเปรียบเทียบกับผลการวัดตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป คะแนนการเปลี่ยนแปลงมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามลักษณะการวิเคราะห์และจำนวนครั้งในการวัด ได้แก่ คะแนนเพิ่ม (Gain Score) คะแนนพัฒนาการ (Growth Score) คะแนนความแตกต่าง (Difference Score) เป็นต้น คะแนนเพิ่มเป็นคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่ได้จากการวัดก่อนและหลังการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้เสนอวิธีการวิเคราะห์ไว้หลายวิธี ส่วนวิธีการวัดแบบดั้งเดิมจริง ๆ จะเรียกชื่อเฉพาะว่า คะแนนความแตกต่าง เป็นคะแนนที่ได้จากผลต่างของคะแนนที่วัดก่อนและหลัง ส่วนคะแนนพัฒนาการ (growth score) เป็นปริมาณที่ได้จากการเปรียบเทียบผลการวัดตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป โดยมีการเรียกชื่อที่แตกต่างกันไป เช่น คะแนนเพิ่ม (gain score) เป็นชื่อที่ใช้เรียกคะแนนของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวัดก่อนและหลังการเรียนรู้ คะแนนความแตกต่าง (difference score) เป็นชื่อที่ใช้เรียกเมื่อมีการวัดโดยใช้วิธีวัดแบบ

ดั้งเดิม (สมถวิล วิจิตรวรรณ, 2548; สุรินทร์พจน์ ดำรงค์พานิช, 2552; กอบชัย โพธินาแค, 2558 และ อองอาจ นัยพัฒน์, 2554)

ในการศึกษาเกี่ยวกับการวัดคะแนนพัฒนาการ จำเป็นจะต้องระบุรูปแบบของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากพัฒนาการอาจจะเป็นบวกหรือลบ อาจจะเป็นเส้นตรงหรือไม่เป็นเส้นตรงก็ได้ (Acock, 2000) คะแนนพัฒนาการจากการวัดระยะยาวรายบุคคลจะมีแบบแผนการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน บางคนมีแนวโน้มเป็นแบบเส้นตรง บางคนมีแนวโน้มเป็นแบบไม่ใช่เส้นตรง แต่เมื่อนำมาพิจารณาในภาพรวมเป็นกลุ่มและรายบุคคลร่วมกัน จำแนกลักษณะของการเปลี่ยนแปลงได้เป็น 5 แบบ ได้แก่

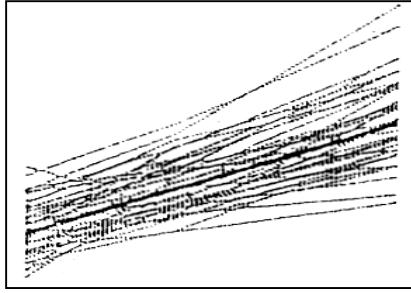
1. พัฒนาการเชิงเส้นตรง (Straight Line Growth) คือ คะแนนของกลุ่มผู้สอบส่วนใหญ่มีลักษณะเพิ่มขึ้นในอัตราค่อนข้างสม่ำเสมอ พัฒนาการจะมีค่าเป็นบวก ถ้าคะแนนลดลงค่อนข้างสม่ำเสมอ พัฒนาการจะมีค่าเป็นลบ ดังนั้นน้ำหนักองค์ประกอบของอัตราพัฒนาการ (Slope) กำหนดด้วยเมทริกซ์ของเวลาเชิงเส้นตรง

2. พัฒนาการที่ไม่ใช่เส้นตรง (Non-Linear Growth) คือ พัฒนาการของกลุ่มส่วนใหญ่มีลักษณะกระเพื่อม เช่น บางครั้งเพิ่มขึ้น ลดลง หรือเพิ่มขึ้นในอัตราไม่สม่ำเสมอ โค้ง พัฒนาการลักษณะนี้ น้ำหนักองค์ประกอบของอัตราพัฒนาการ (Slope) กำหนดด้วยเมทริกซ์ของเวลาที่ไม่ใช่เส้นตรง

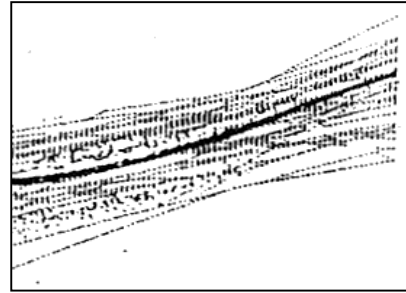
3. พัฒนาการรายบุคคลไม่ต่างกัน (No Individual Difference in Growth) คือ คะแนนการวัดตลอดทุกครั้งของแต่ละคนมีลักษณะขนานกัน (Parallel Stability) ทำให้ไม่มีความแปรปรวนของพัฒนาการ นั่นคือ ความแปรปรวน (Variance) ของอัตราพัฒนาการ (Slope) เท่ากับศูนย์ซึ่งเป็นไปได้ทั้งแบบแผนเส้นตรงและไม่ใช่เส้นตรง

4. ลำดับที่รายบุคคลไม่เปลี่ยนแปลง (No Change in Rank Order) คือ คะแนนการวัดตลอดทุกครั้งระหว่างกลุ่มมีลำดับเหมือนเดิมทุกครั้ง แต่ช่วงห่างของคะแนนในกลุ่มแต่ละครั้งต่างกัน มีลักษณะกระจายออก (Monotonic Stability or Fan Spread) นั่นคือ ความแปรปรวนของคะแนนการวัดครั้งหลังมีมากกว่าครั้งแรก ๆ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งแบบแผนเส้นตรงและไม่ใช่เส้นตรง

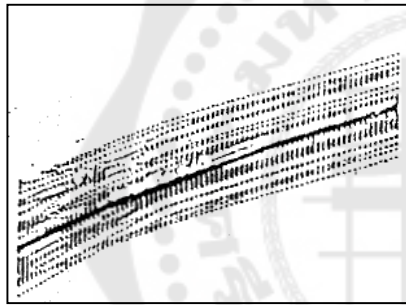
5. ไม่มีค่าเฉลี่ยของพัฒนาการ (No Mean Growth) คือ คะแนนการวัดตลอดทุกครั้งของกลุ่มมีลักษณะทั้งเพิ่มขึ้น ลดลง หรือ คงที่ นั่นคือ คนเก่งอาจมีแนวโน้มคะแนนต่ำลง และขณะเดียวกันคนไม่เก่งก็อาจมีแนวโน้มคะแนนสูงขึ้น ทำให้ค่าเฉลี่ยของพัฒนาการของกลุ่มเป็นศูนย์ นั่นคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ของอัตราพัฒนาการ (Slope) เท่ากับศูนย์ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งแบบแผนเส้นตรงและไม่ใช่เส้นตรง ตัวอย่างแบบแผนของพัฒนาการ 5 รูปแบบ ดังแสดงในภาพประกอบ 5

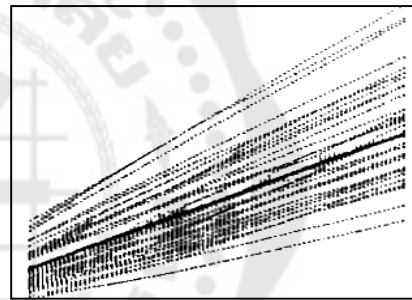
1. พัฒนาการเชิงเส้นตรง
(Straight Line Growth)

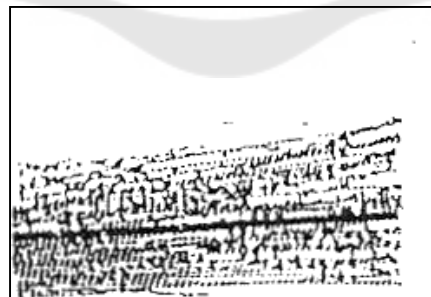
2. พัฒนาการที่ไม่ใช่เส้นตรง
(Non-Linear Growth)

3. พัฒนาการรายบุคคลไม่ต่างกัน
(No Individual Difference in Growth)

4. ลำดับที่รายบุคคลไม่เปลี่ยนแปลง
(No Change in Rank Order)

5. ไม่มีค่าเฉลี่ยของพัฒนาการ
(No Mean Growth)

ภาพประกอบ 5 แบบแผนของพัฒนาการ (Growth Pattern) 5 รูปแบบ
ที่มา: กัตแมน (Gottman, 1995; อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2552)

จากแบบแผนการเปลี่ยนแปลงทั้ง 5 แบบนี้ สามารถจัดกลุ่มของแบบแผนการออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ แบบแผนการเปลี่ยนแปลงที่มีแนวโน้มเป็นแบบเส้นตรง และแบบแผนการเปลี่ยนแปลงที่มีแนวโน้มไม่เป็นแบบเส้นตรง

วิธีการวัดคะแนนพัฒนาการเป็นเรื่องที่นักวิจัยและนักวัดผลให้ความสนใจและศึกษาโดยมีการพัฒนาแนวคิดต่าง ๆ มาเป็นระยะเวลาหลายปี เริ่มจากการศึกษาของ Thorndike และ Thomson ในปี 1924 เป็นต้นมา โดยการวัดพัฒนาการในระยะแรกเรียกว่า การวัดคะแนนความเปลี่ยนแปลง (change score) ต่อมานักวิจัยต่างมุ่งพัฒนาสูตรสำหรับประมาณค่าคะแนน ความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล จนกระทั่งในปี 1962 Chester Harris ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาเรื่อง การวัดความเปลี่ยนแปลง และมีการจัดเผยแพร่หนังสือชื่อ *problems in measuring change* ซึ่งนับว่าเป็นการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการวัดคะแนนพัฒนาการเป็นครั้งแรก (Gottman J. M, 1995; อ้างถึงใน นางลักษณ วัชรชัย, 2542) จากนั้นเป็นต้นมาก็มีการพัฒนาและนำเสนอวิธีการวัดต่าง ๆ มากมาย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวคิดของวิธีการวัดคะแนนพัฒนาการแบ่งออกได้เป็น 2 แนวคิด ได้แก่ การวัดคะแนนพัฒนาการแบบดั้งเดิม และการวัดคะแนนพัฒนาการแนวใหม่ หากมีความเข้าใจในแนวคิดและวิธีการวัดรูปแบบที่หลากหลาย จะช่วยให้สามารถเลือกวิธีการวัดที่เหมาะสมและได้ผลการวัดที่มีความถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดการวัดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองกลุ่มต่อไป

3.2 การวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิม

การวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิม (Classical Methods for Measuring Change) เป็นการวัดที่มีการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง (Two Waves) เท่านั้น คำว่า Wave เป็นศัพท์เฉพาะของการวัดการเปลี่ยนแปลงระยะยาว หมายถึง จำนวนครั้งการวัด กล่าวคือ เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการเรียนรู้ การวัดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวเกิดจากแนวคิดที่ว่า เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ บุคคลจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ การวัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงเป็นการวัดความแตกต่างของพฤติกรรมระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ (Willett, 1994) การวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมมีวิธีการวัดที่สำคัญ ได้แก่ วิธีหาคะแนนความแตกต่าง (Difference Score) วิธีหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงส่วนที่เหลือ (Residual Change Score) วิธีหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอิสระจากคะแนนก่อนเรียน (Base-Free Measurement of Change) วิธีประเมินค่าคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงของลอร์ด (Lord's Estimated True Gain Score) วิธีหาคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ (Relative Gain Score) และวิธีการวัด

การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้โดยขีดจำกัดอิทธิพลเพดาน (Ceiling Effect) สำหรับวิธีการวัดแต่ละวิธีนั้น ยังคงพบว่ามีข้อจำกัดดังที่จะเสนอต่อไปนี้

1) วิธีหาคะแนนความแตกต่าง (Difference Score) เป็นวิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงจากผลต่างของคะแนนการวัดครั้งหลังกับคะแนนการวัดครั้งแรก นับเป็นวิธีเริ่มแรกที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก แต่ก็มีข้อบกพร่องสรุปได้สี่ประการ คือ ประการแรกความเที่ยงของคะแนนความแตกต่างมีค่าต่ำ ประการที่สอง สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความแตกต่างกับคะแนนการวัดครั้งแรกมีแนวโน้มเป็นลบ กล่าวคือ นักเรียนที่ได้คะแนนสูงในการวัดครั้งแรกจะแนวโน้มที่จะได้คะแนนความแตกต่างต่ำซึ่งขัดกับสภาพความเป็นจริง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ประการที่สาม คะแนนความแตกต่างเกิดปัญหาเรื่องอิทธิพลเพดาน (Ceiling Effect) กล่าวคือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงในการวัดครั้งแรกจะมีโอกาสน้อยมากที่จะได้คะแนนเพิ่มสูง เพราะคะแนนในครั้งแรกที่ทำได้เกือบจะเท่าคะแนนเต็มแล้ว ประการที่สี่ก็คือ วิธีนี้ไม่ใส่ใจกับความคลาดเคลื่อนในการวัดซึ่งจะมีผลทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าตัวแปรได้

2) วิธีหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงส่วนที่เหลือ (Residual Change Score) วิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงวิธีนี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอย คะแนนการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นผลมาจากผลต่างระหว่างคะแนนการวัดครั้งหลังกับคะแนนการทำนายครั้งหลังที่มีคะแนนการวัดครั้งแรกเป็นตัวทำนาย วิธีดังกล่าวทำให้การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงไม่มีความคงเส้นคงวา (Inconsistent Estimates of Change) (Raykov, 1993)

3) วิธีหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอิสระจากคะแนนก่อนเรียน (Base Free Measurement of Change) วิธีการนี้มีข้อบกพร่องในส่วนที่ความคลาดเคลื่อนของคะแนนการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มที่จะมีค่ามากกว่าความคลาดเคลื่อนของคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่ได้จากวิธีหาคะแนนความแตกต่างและวิธีหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงส่วนที่เหลือ

4) วิธีประมาณค่าคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงของลอร์ด (Lord's Estimated True Gain Score) วิธีนี้สามารถทำให้ผู้ที่ได้คะแนนครั้งแรกสูงจะได้คะแนนสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนครั้งแรกต่ำ แต่ก็มีข้อบกพร่อง คือ คะแนนการเปลี่ยนแปลงที่ได้จากวิธีนี้จะแคบกว่าวิธีการหาคะแนนความแตกต่าง (Rogasa, & Saner, 1995; Willet, 1994, และ สุนทรพจน์ ดำรงพานิช, 2552)

5) วิธีการหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ (Relative Gain Score) วิธีการดังกล่าวนี้ นำเสนอโดย ศิริชัย กาญจนวาสี ในปี ค.ศ. 1989 แม้ว่าวิธีนี้จะสามารถขจัดปัญหาเรื่องอิทธิพลเพดานและปัญหาการถดถอยเข้าสู่ส่วนกลางได้ แต่ก็มีข้อบกพร่องคือยังไม่มีวิธีประเมินค่าความเที่ยงของคะแนนการเปลี่ยนแปลง

6) วิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้โดยขีดอิทธิพลเพดาน (Ceiling Effect) วิธีนี้ถูกพัฒนาขึ้นโดย อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2537) ถึงแม้ว่าวิธีนี้จะมีค่าความเที่ยงสูงกว่าค่าความเที่ยงของคะแนนเพิ่มและวิธีคะแนนความแตกต่าง และวิธีของลอร์ด แต่ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะยืนยันได้ว่าความเที่ยงของคะแนนการเปลี่ยนแปลงของวิธีการกล่าวว่ามีค่าสูงกว่าความเที่ยงของคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่ได้

จากข้อจำกัดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมมีข้อบกพร่องโดยสรุปได้สามประการ ได้แก่ ประการแรก การวัดการเปลี่ยนแปลงที่มีการวัดเพียง 2 ครั้ง ยังให้สารสนเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงไม่เพียงพอ คือ สามารถหาค่าคะแนนการเปลี่ยนแปลงและอัตราการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในรูปสมการเส้นตรง แต่ไม่สามารถบอกวิถีการเปลี่ยนแปลง (Trajectory) หรืออัตราการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในรูปสมการเส้นโค้งได้ ประการที่สอง เนื่องจากวิธีการหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงด้วยวิธีดั้งเดิมแต่ละวิธียังมีข้อจำกัดของแต่ละวิธี จึงต้องพิจารณาข้อจำกัดของแต่ละวิธีก่อนนำไปใช้ ข้อจำกัดที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ค่าความเที่ยงของคะแนนการเปลี่ยนแปลงมีค่าต่ำ และ ประการที่สาม การวัดการเปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการแบบดั้งเดิมยังไม่สามารถประมาณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดได้ จึงต้องฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎีการวัดแบบดั้งเดิมที่ว่า คะแนนสังเกตได้นั้นได้มาจากผลรวมของคะแนนจริงกับความคลาดเคลื่อนในการวัด ($X = T + E$) โดยอนุโลมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดเกิดขึ้นอย่างสุ่มและหักลบกันเป็นศูนย์ อย่างไรก็ตามการวัดการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมก็ยังสามารถนำมาใช้ในการวัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดได้ เพียงแต่ต้องคำนึงถึงข้อบกพร่องของแต่ละวิธีและเลือกใช้อย่างระมัดระวัง

ตาราง 6 การเปรียบเทียบวิธีการวัดคะแนนพัฒนาการแบบดั้งเดิมทั้งข้อดีและข้อจำกัด

วิธี	จุดเด่น	จุดบกพร่อง
1) วิธีหาคะแนนความแตกต่าง (Difference Score)	1. ง่าย ไม่ซับซ้อน 2. มีค่าความเที่ยงสูง	1. ความเที่ยงของคะแนนความแตกต่างมีค่าต่ำ 2. สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความแตกต่างกับคะแนนการวัดครั้งแรกมีแนวโน้มเป็นลบ 3. คะแนนความแตกต่างเกิดปัญหาเรื่องอิทธิพลเพดาน (Ceiling Effect) 4. ไม่ใส่ใจกับความคลาดเคลื่อนในการวัดซึ่งจะมีผลทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าตัวแปรได้
2) วิธีหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงส่วนที่เหลือ (Residual Change Score)	เป็นอิสระจากการวัดครั้งแรกที่ใช้เป็นคะแนนฐาน	1. ถ้าคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนมีความสัมพันธ์กันสูงจะทำให้ความเชื่อมั่นต่ำ 2. ไม่สามารถแสดงถึงปริมาณการเปลี่ยนแปลงรายบุคคลได้โดยตรง

ตาราง 6 (ต่อ)

วิธี	จุดเด่น	จุดบกพร่อง
3) วิธีหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอิสระจากคะแนนก่อนเรียน (Base-Free Measurement of Change)	1. คะแนนพัฒนาการเป็นอิสระจากคะแนนจริงก่อนเรียน 2. กำจัดความสัมพันธ์ลงระหว่างคะแนนพัฒนาการกับคะแนนเริ่มต้น	ความคลาดเคลื่อนของคะแนนการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มที่จะมีค่ามากกว่าความคลาดเคลื่อนของคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่ได้จากวิธีหาคะแนนความแตกต่างและวิธีหาคะแนนการเปลี่ยนแปลงส่วนที่เหลือ
4) วิธีประเมินค่าคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงของลอร์ด (Lord's Estimated True Gain Score)	1. ยุติธรรมต่อผู้ที่ทำคะแนนสอบในครั้งแรกได้สูง (ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนครั้งแรกต่ำ) 2. ความคลาดเคลื่อนในการวัดต่ำ	คะแนนการเปลี่ยนแปลงมีพิสัยแคบกว่าพิสัยของคะแนนพัฒนาการจากวิธีจากความแตกต่างระหว่างคะแนนดิบ
5) วิธีหาคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ (Relative Gain Score) (ศิริชัย กาญจนวาสี)	สามารถขจัดปัญหาเรื่องอิทธิพลเพดานและปัญหาการถดถอยเข้าสู่ส่วนกลาง	ยังไม่มีวิธีประเมินค่าความเที่ยงของคะแนนการเปลี่ยนแปลง
6) วิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้โดยขจัดอิทธิพลเพดาน (Ceiling Effect)	ค่าความเที่ยงสูงกว่าค่าความเที่ยงของคะแนนเพิ่มและวิธีคะแนนความแตกต่าง และวิธีของลอร์ด แต่ก็ไม่แม่นยำสำคัญทางสถิติ	ยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะยืนยันได้ว่าความเที่ยงของคะแนนการเปลี่ยนแปลงของวิธีการกล่าวมีค่าสูงกว่าความเที่ยงของคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่ได้ (คะแนนการเปลี่ยนแปลงจะมีประสิทธิภาพดีเมื่อความสัมพันธ์ของคะแนนก่อนและหลังเรียนมีค่าสูง)

ดังนั้น นักวิจัยจึงได้พยายามเสนอวิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการ เพื่อใช้แทนวิธีการวัดคะแนนเพิ่ม แต่ยังคงใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัดสองครั้งเช่นเดิม วิธีการที่แนะนำให้เสนอเพิ่มเติมมีหลายวิธี สามารถจัดกลุ่มตามความคล้ายคลึงกันของแนวคิดในการวัดคะแนนการเปลี่ยนแปลงได้สามกลุ่ม ดังนี้

3.2.1 กลุ่มแนวคิดการวัดคะแนนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอิสระจากการวัดครั้งแรก (Base free measure) วิธีการวัดคะแนนพัฒนาการตามกลุ่มนี้เป็นการแก้ไขจุดอ่อนของการวัดคะแนนเพิ่มที่ไม่คำนึงถึงคะแนนเดิมหรือคะแนนการวัดครั้งแรกที่ใช้เป็นฐาน นักวิจัยที่พัฒนาวิธี การวัด ตามแนวคิดนี้มีแนวคิดที่ว่า คะแนนพัฒนาการที่ดีควรจะเป็นอิสระจากคะแนนการวัดครั้งแรก การ

วิเคราะห์ใช้หลักการของการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) และการคำนวณใช้การวิเคราะห์การถดถอย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งมีผู้เสนอสมการในการประมาณค่าจำนวน 3 สมการ ดังนี้

$$\text{สมการที่ 1} \quad RS_1 = Y_2 - Y_2' \quad \text{หรือ} \quad RS_1 = Y_2 - [a + b(Y_1)]$$

สมการนี้เสนอโดย Dubois ดูบิวส์ (Pike, 1991) หรือเรียกว่า การวัดคะแนนส่วนที่เหลือ (Residual Scores) เมื่อ Y_2 เป็นคะแนนพยากรณ์การวัดครั้งหลัง ซึ่งประมาณค่าได้จากการวิเคราะห์การถดถอยโดยใช้การวัดครั้งหลัง (Y_2) เป็นตัวแปรตาม และการวัดครั้งแรก (Y_1) เป็นตัวแปรต้น ดังนั้น การวัดคะแนนส่วนที่เหลือประมาณค่าได้จากผลต่างระหว่างคะแนนสอบครั้งหลังและคะแนนพยากรณ์ของการวัดครั้งหลังที่เป็นอิสระจากการวัดครั้งแรก (Raykov, 1993; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) จุดเด่นของวิธีนี้คือ คะแนนพัฒนาการเป็นอิสระจากคะแนนสอบก่อนเรียน กล่าวคือ ถ้าในกรณีนี้ที่นักเรียนสองคนมีคะแนนการวัดครั้งแรกต่างกัน คนแรกได้ 10 คะแนน คนที่สองได้ 80 คะแนน แม้ว่าทั้งสองคนจะมีคะแนนเพิ่มเท่ากับ 10 คะแนนเหมือนกัน เมื่อคำนวณด้วยวิธีคะแนนส่วนที่เหลือนี้จะได้ผลต่างกัน โดยคนหลังจะมีคะแนนส่วนที่เหลือสูงกว่าคนแรก (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) นอกจากนี้การวัดคะแนนส่วนที่เหลือยังสามารถกำจัดความสัมพันธ์ลวงระหว่างคะแนนพัฒนาการกับคะแนนสอบก่อนเรียนได้ (Raykov, 1993; อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2537) สำหรับจุดอ่อนของวิธีนี้คือ ถ้าคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความสัมพันธ์กันสูง ความเที่ยงของคะแนนพัฒนาการก็จะมีค่าต่ำ คะแนนพัฒนาการส่วนที่เหลือไม่สามารถแสดงถึงปริมาณการเปลี่ยนแปลงรายบุคคลได้โดยตรง และคะแนนพัฒนาการขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่าง (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2537)

$$\text{สมการที่ 2} \quad RS_2 = Y_2 - [a + b(TY_1)]$$

สมการนี้เสนอโดยทักเกอร์ ดามารินและเมสซิค (Pike, 1991) หรือมีชื่อเรียกว่า คะแนนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอิสระจากคะแนนจริงก่อนเรียน (Base Free Measure of Change) มีวิธีการประมาณค่าเช่นเดียวกันกับวิธีของ Dubois แต่แตกต่างกันตรงที่คะแนนพยากรณ์การวัดครั้งหลังประมาณค่าได้จากคะแนนจริงของคะแนนการวัดครั้งแรก ดังนั้น คะแนนเปลี่ยนแปลงที่เป็นอิสระจากคะแนนก่อนเรียน ประมาณค่าได้จากผลต่างระหว่างคะแนนสอบครั้งหลังและคะแนนพยากรณ์ของการวัดครั้งหลังที่เป็นอิสระจากคะแนนจริงของคะแนนการวัดครั้งแรก (Raykov, 1993; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) จุดเด่นและจุดอ่อนของวิธีนี้มีลักษณะเช่นเดียวกันกับคะแนนพัฒนาการส่วนที่เหลือที่เสนอโดย Dubois เนื่องจากมีหลักการวิธีคำนวณเดียวกัน นอกจากนี้ความคลาดเคลื่อนของคะแนนพัฒนาการที่ได้จากการวัดวิธีนี้มีแนวโน้มที่จะสูงกว่าความคลาดเคลื่อนของวิธีการวัดคะแนน

เพิ่มและวิธีวัดคะแนนพัฒนาการส่วนที่เหลือ และถ้าหากค่าความเที่ยงในการวัดก่อนเรียนมีค่าเป็น 1 วิธีการวัดคะแนนพัฒนาการส่วนที่เหลือจะเป็นกรณีเฉพาะของวิธีการวัดคะแนนพัฒนาการที่เป็นอิสระจากคะแนนจริงก่อนเรียน (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2537)

$$\text{สมการที่ 3} \quad RS_3 = W_1T_1 + W_2T_2 + C$$

สมการนี้เสนอโดย Lord (Pike, 1991) เรียกว่า การวัดคะแนนเพิ่มที่แท้จริง (True Gain Score) ได้มาจากการถดถอยพหุคูณของคะแนนดิบที่มีการวัดครั้งแรกและการวัดครั้งหลังเป็นตัวพยากรณ์หรือตัวแปรต้น เมื่อ W_1 เป็นสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณที่มีการวัดครั้งแรก (Y_1) เป็นตัวแปรตาม W_2 เป็นสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณที่มีการวัดครั้งหลัง (Y_2) เป็นตัวแปรตาม และ C เป็นค่าคงที่จากสมการถดถอยพหุคูณ ดังนั้น คะแนนเพิ่มที่แท้จริงที่เสนอโดย Lord ประมาณค่าได้จากฟังก์ชันของคะแนนการวัดครั้งแรกและคะแนนการวัดครั้งหลังที่เป็นอิสระจากคะแนนการวัดทั้งสองครั้ง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) จุดเด่นของวิธีนี้คือ เป็นวิธีที่ให้ผลการวัดดีขึ้น เช่น ถ้าคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนดิบก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากัน ผู้ที่ได้คะแนนก่อนเรียนสูงจะได้คะแนนพัฒนาการสูงกว่าซึ่งทำให้เด็กเก่งได้คะแนนพัฒนาการมากกว่าเด็กอ่อน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Blooms และผลการหาคะแนนพัฒนาการของ Lord จะให้ผลคงเส้นคงวา กล่าวคือ ถ้ามีการเก็บข้อมูล 3 ครั้ง และแยกวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการของ Lord จำนวนสามคู่ นำผลการหาคะแนนพัฒนาการจากการวัดครั้งแรกและครั้งที่สองรวมกับคะแนนพัฒนาการจากการวัดครั้งที่สองและครั้งที่สาม จะเท่ากับคะแนนพัฒนาการจากการวัดครั้งแรกและครั้งที่สาม (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2537); (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) สำหรับจุดอ่อนของวิธีนี้คือ คะแนนไม่สะท้อนความเปลี่ยนแปลง คะแนนขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่เพื่อให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมีความหมายตามที่ควรจะเป็น และพิสัยของคะแนนพัฒนาการของ Lord แคบกว่าพิสัยของคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนดิบก่อนเรียนและหลังเรียน (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2537; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

3.2.2 กลุ่มแนวคิดการวัดการเปลี่ยนแปลงจากคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score) วิธีการวัดคะแนนการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการตามกลุ่มนี้เป็นการแก้ไขจุดอ่อนของผลการวัดทั้งสองครั้งที่น่ามาคำนวณหาค่าพัฒนาการ ซึ่งอาจมีสเกลการวัดต่างกัน และมีการแจกแจงต่างกัน จึงทำการแปลงข้อมูลที่เป็นคะแนนดิบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน วิธีการแปลงมีสองวิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 แปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score) วิธีนี้เป็นวิธีที่ Labouvie เสนอขึ้นในปี ค.ศ. 1982 (Burr J.A. & Nesselroade J.R, 1990) เรียกว่า วิธีการวัดคะแนนพัฒนาการจากคะแนนมาตรฐาน (Standard Change Score) โดยมีแนวคิดที่ว่าคะแนนที่วัดได้ในครั้งแรกและครั้งหลังไม่อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน การแจกแจงไม่เหมือนกัน จึงแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน ดังนั้น คะแนนพัฒนาการ

ประมาณค่าได้จากผลต่างระหว่างคะแนนมาตรฐานหลังเรียนกับคะแนนมาตรฐานก่อนเรียน (อวยพร เรื่อง ตระกูล, 2544) เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$SC = Z_2 - Z_1$$

เมื่อ SC คือ วิธีการวัดคะแนนพัฒนาการจากคะแนนมาตรฐาน

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานหลังเรียน

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานก่อนเรียน

จุดเด่นของวิธีนี้คือ สามารถแก้ปัญหาในด้านคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่มีการแจกแจงแตกต่างกัน เมื่อแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานจะได้คะแนนอยู่ในมาตราเดียวกัน (Scale) ซึ่งทำให้คะแนนพัฒนาการสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ระหว่างคนหรือระหว่างวิชาที่ต่างกัน (อวยพร เรื่องตระกูล, 2544)

วิธีที่ 2 แปลงเป็นค่าลอการิทึมธรรมชาติ (Natural log) วิธีนี้เป็นวิธีที่ Tomquist, Vartia, & Varita เสนอขึ้นในปี ค.ศ. 1985 ((Burr J.A. & Nesselrode J.R, 1990) เรียกว่า วิธีการวัดคะแนนเพิ่มมาตรฐาน (Standardized or relative measure of change) โดยมีแนวคิดที่ว่า ถ้าคะแนนที่วัดได้ในครั้งแรกและครั้งหลังมีสเกลการวัดต่างกัน มีการแจกแจงต่างกันและไม่เป็นโค้งปกติ และมีแนวโน้มจะเป็นสัดส่วนกัน จึงแปลงเป็นค่าลอการิทึมธรรมชาติ ดังนั้นคะแนนเพิ่มมาตรฐานประมาณค่าได้จากผลต่างระหว่างลอการิทึมธรรมชาติของคะแนนสอบหลังเรียนกับลอการิทึมธรรมชาติของคะแนนสอบก่อนเรียน (อวยพร เรื่องตระกูล, 2544) เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$SG = \ln Y_2 - \ln Y_1$$

เมื่อ SG คือ วิธีการวัดคะแนนเพิ่มมาตรฐาน

$\ln Y_2$ คือ ลอการิทึมธรรมชาติของคะแนนสอบหลังเรียน

$\ln Y_1$ คือ ลอการิทึมธรรมชาติของคะแนนสอบก่อนเรียน

จุดเด่นของวิธีนี้คือ คะแนนพัฒนาการที่ได้จะมีการแจกแจงแบบสมมาตร เป็นฟังก์ชันแบบบวกและมีคุณสมบัติการแจกแจงปกติ (Systematic, Additive and Normalized Properties) (Bure, & Nesselrode, 1990) ส่วนจุดอ่อนของวิธีนี้คือ คะแนนเพิ่มมาตรฐานมิใช่ฟังก์ชันเชิงเส้นของคะแนนเพิ่ม แต่เป็นผลรวมของคะแนนเพิ่มกับคะแนนเบี่ยงเบนจากค่าเฉลี่ย ถ้าความแปรปรวนของคะแนนการวัดทั้ง 2 ครั้งไม่เท่ากัน ค่าคะแนนมาตรฐานจะมีความลำเอียง โดยมีค่าสูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

3.2.3 กลุ่มแนวคิดวิธีการวัดการคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative Gain Score) วิธีการวัดคะแนนพัฒนาการตามกลุ่มนี้เป็นการแก้ไขจุดอ่อนในเรื่องปัญหาการถดถอยเข้า

สู่ส่วนกลางและอิทธิพลเพดาน (Ceiling Effect) วิธีการวัดที่เป็นหลักตามแนวคิดนี้นำเสนอโดย ศิริชัย กาญจนวาสี ในปี ค.ศ. 1989 โดยมีแนวคิดที่ว่า อัตราพัฒนาการขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงสัมบูรณ์และศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาได้ของผู้สอบ และต้องขจัดอิทธิพลเพดานด้วย ดังนั้นคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ประเมินค่าได้จากอัตราส่วนร้อยละระหว่างผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับคะแนนสอบครั้งแรก กับผลต่างของคะแนนเต็มกับคะแนนสอบครั้งแรก เขียนเป็นสมการได้ดังนี้ (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2537)

$$S = \frac{(Y - X)}{(F - X)} \times 100$$

เมื่อ S คือ วิธีการวัดคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (คิดเป็นร้อยละ)

F คือ คะแนนเต็ม

X คือ คะแนนวัดครั้งแรก

Y คือ คะแนนวัดครั้งหลัง

จุดเด่นของวิธีนี้คือ สามารถลดปัญหาการถดถอยเข้าสู่ส่วนกลาง รวมทั้งคำนึงถึงอัตราพัฒนาการเนื่องจากได้นำทั้งพัฒนาการสัมบูรณ์ และพัฒนาการที่น่าจะพัฒนาได้ของแต่ละคนมาคิด ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเรื่องอิทธิพลเพดาน เป็นวิธีการที่ง่าย สะดวกในการนำไปใช้ และตีความหมายได้ชัดเจน (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2537; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542; และ อวยพร เรื่องตระกูล, 2544) ส่วนจุดอ่อนของวิธีนี้คือ ยังไม่มีวิธีประมาณความเที่ยง เนื่องจากไม่ใช่โมเดลเชิงบวก (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2537; Archwamety T. & Tangdhanakanond K, 2007)

นอกจากวิธีดังกล่าวข้างต้นแล้ว วีระ อาชวเมธี และกมลวรรณ ตังธนากานนท์ (Archwamety, & Tangdhanakanond, 2007) ได้นำเสนอวิธีการวัดพัฒนาการที่ปรับปรุงจากวิธีการวัดพัฒนาการสัมพัทธ์ที่มีจุดอ่อนในเรื่องความไม่เป็นโมเดลเชิงบวก (Additive) เรียกว่า วิธีการวัดคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์สะสม (Cumulative Relative Gain Score: CRGS) ซึ่งมีสูตรในการประมาณค่าพัฒนาการจำนวนสามสูตร ดังนี้

$$\text{สูตรที่ 1 } CRGS = \ln(1 - Y_a) - \ln(1 - Y_b)$$

$$\text{สูตรที่ 2 } CRGS = -2 \sqrt{-\ln(1 - Y_a)} + 2 \sqrt{-\ln(1 - Y_b)}$$

$$\text{สูตรที่ 3 CRGS} = \left[\frac{1 - Y_a}{Y_a} \right] - \ln \left[\frac{1 - Y_b}{Y_b} \right]$$

เมื่อ Y_a คือ คะแนนการวัดก่อนเรียน

Y_b คือ คะแนนการวัดหลังเรียน

จุดเด่นของวิธีการวัดพัฒนาการที่พัฒนาขึ้นมาใหม่คือทำให้คะแนนพัฒนาการในแต่ละช่วงการวัดเท่าเทียมกัน และคะแนนพัฒนาการที่ได้มีลักษณะสอดคล้องและครอบคลุมลักษณะของพัฒนาการการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเชิงเส้นตรงและเส้นโค้ง

3.3 แนวคิดของการวัดการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่

นักสถิติได้มีการพัฒนาวิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่ขึ้นมา เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา แต่การเก็บข้อมูลจากการวัดเพียงสองครั้งนั้นไม่เพียงพอที่จะใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสมเหตุสมผล เนื่องจากขึ้นอยู่กับการตัดช่วงเวลามาใช้ในการวัดครั้งแรก และรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของบุคคลมีหลายแบบแผน ซึ่งอาจจะไม่ใช่แนวทางเชิงเส้นตรงเพียงอย่างเดียว ดังนั้นควรมีการเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Data) จากการวัดหลายครั้ง และเรียกคะแนนการเปลี่ยนแปลงนี้ว่า คะแนนพัฒนาการ (Growth Score)

การพัฒนาวิธีการวัดพัฒนาการจากข้อมูลการศึกษาระยะยาว (Longitudinal Study) โดยการวัดการเปลี่ยนแปลงที่อาศัยการเก็บข้อมูลจากการวัดพัฒนาการที่มีการวัดซ้ำมากกว่าสองครั้ง (Multi-Waves) และนำโมเดลการวัด (Measurement Model) ในรูปสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Equation) มาใช้ศึกษาการวัดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะโมเดลการวัดในรูปสมการโครงสร้างเชิงเส้นมีคุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถนำความคลาดเคลื่อนในการวัด (Measurement Error) มาร่วมวิเคราะห์ได้ เพราะถ้าตัวแปรในทางวิจัยใด ๆ ถูกวัดโดยไม่คำนึงถึงความคลาดเคลื่อนในการวัดแล้วจะมีผลทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น อีกทั้งโมเดลการวัดในรูปสมการโครงสร้างเชิงเส้นยังสามารถทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมด โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดเป็นอิสระต่อกันหรือมีความสัมพันธ์กันได้ และสามารถทดสอบโครงสร้างขององค์ประกอบเดียวกันที่ถูกวัดในช่วงเวลาที่ต่างกันได้ (Rogasa, & Willett, 1985; Meredith, & Tisak, 1990 ; สมถวิล วิจิตรวรรณ, 2543)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการวัดการเปลี่ยนแปลงหรือการวัดพัฒนาการแนวใหม่ที่สำคัญ พบว่า แนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายนั้นมี 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการวัดการเปลี่ยนแปลงในโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation

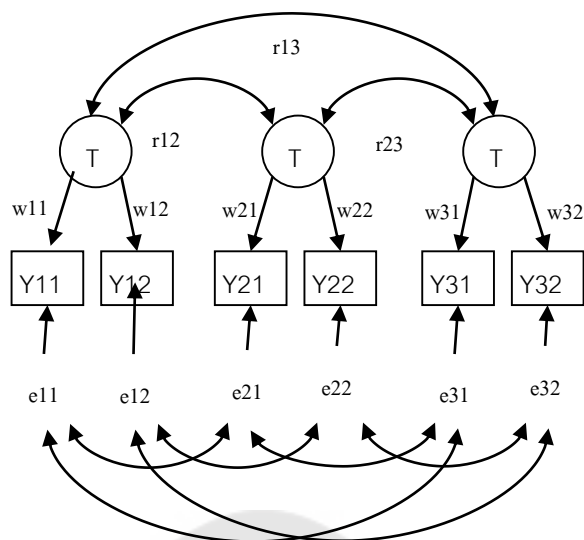
Model: SEM) โดยเฉพาะอย่างยิ่งโมเดลโค้งพัฒนาที่มีตัวแปรแฝง (Latent Growth Curve Model: LGCM) และแนวคิดการวัดพัฒนาการโดยโมเดลเชิงเส้นระดับลดหลั่น (Hierarchical Linear Model: HLM) หรือโมเดลพหุระดับ (Multilevel Model: MLM) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปสาระนำเสนอโดยแบ่งออกเป็นสามประเด็น ประกอบด้วย โมเดลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบระยะยาว (Longitudinal Factor Analysis Model) โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง (Latent Growth Curve Model) และจุดเด่นโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงกับโมเดลพหุระดับ

3.4 โมเดลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบระยะยาว (Longitudinal Factor Analysis)

โมเดลการวัดการเปลี่ยนแปลงนี้พัฒนาโดยเมอร์ดิธและทิซาค (Meredith, & Tisak, 1990; Raykov, 1994) ซึ่งมีหลักการ คือ คะแนนดิบของแต่ละบุคคลที่วัดตัวแปรหนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาที่ต่างกันจะประกอบด้วยคะแนนสองส่วน ได้แก่ คะแนนดิบของห้วงค์ประกอบร่วม (Common Factor Score) ที่สะท้อนถึงคะแนนจริง และคะแนนของห้วงค์ประกอบเฉพาะ (Unique Factor Score) ซึ่งรวมทั้งความคลาดเคลื่อนในการวัดเขียนในรูปดังสมการได้ดังนี้

$$Y_{m,t,n} = W_{m,t} (T_{t,n}) + E_{m,t,n}$$

เมื่อ $Y_{m,t,n}$ คือ คะแนนดิบในการวัดตัวแปรที่ m ในการวัดครั้งที่ t ของคน n ซึ่งประกอบด้วยของห้วงค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นผลคูณระหว่างน้ำหนักของห้วงค์ประกอบ (Factor Loading) ($W_{m,t}$) กับของห้วงค์ประกอบร่วม ($T_{t,n}$) ส่วนที่สอง คือ ของห้วงค์ประกอบเฉพาะ ($E_{m,t,n}$) ซึ่งก็คือ ความคลาดเคลื่อนในการวัดนั่นเอง ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้เสนอภาพโมเดลของห้วงค์ประกอบระยะยาวสำหรับตัวบ่งชี้สองตัวและมีการวัดซ้ำสามครั้ง ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาว

ที่มา: Meredith, & Tisak, 1990; Raykov, 1994

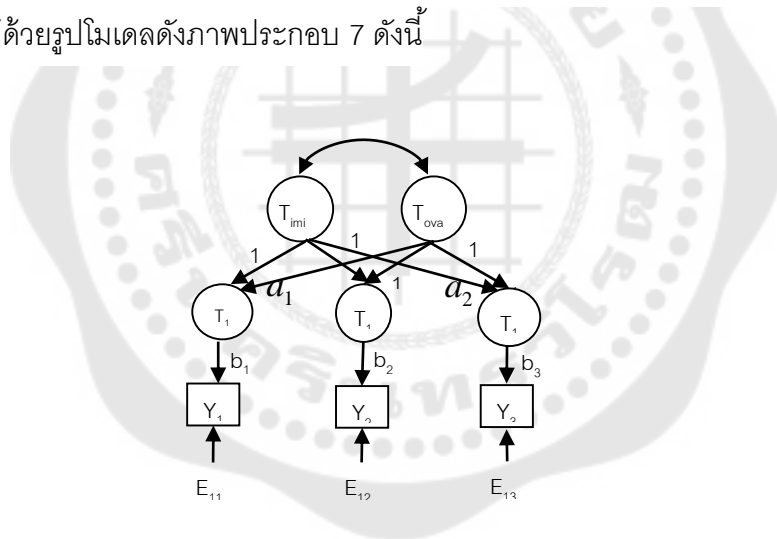
จากภาพประกอบ 6 ตัวแปร T1, T2 และ T3 เป็นคะแนนจริง (True Score) ที่ผู้วิจัยมุ่งจะศึกษาว่าจะมีพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ แต่คะแนนจริงดังกล่าวไม่สามารถวัดได้โดยตรงต้องวัดจากตัวบ่งชี้ (Indicators) ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ตามแผนภาพตัวแปรแฝง คะแนนจริงในการวัดซ้ำสามครั้ง วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้สองตัว เช่น คะแนนจริง T1 วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ Y11 และ Y12 จะเห็นได้ว่าความแปรปรวนในตัวแปรสังเกตได้ (Y) เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรแฝงคะแนนจริงและเทอมความคลาดเคลื่อน (E) ลูกศรจากตัวแปรแฝงคะแนนจริง (T) แสดงอิทธิพลจากคะแนนจริงต่อตัวแปรสังเกตได้ (Y) คือน้ำหนักองค์ประกอบ (W) ตามโมเดล และเห็นว่าตัวแปรแฝงองค์ประกอบร่วมที่วัดในแต่ละช่วงเวลามีความสัมพันธ์กันได้ แทนด้วยเส้นโค้งที่เป็นลูกศรสองหัวเชื่อมระหว่างองค์ประกอบร่วมทั้งสององค์ประกอบ เส้นโค้งที่เป็นลูกศรสองหัวแต่ละเส้นแทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบร่วมที่เป็นคะแนนจริง (r_{12} , r_{23} , r_{13}) ถ้าขนาดของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าสูง แสดงว่า คะแนนจริงในการวัดครั้งแรกจะสามารถทำนายและคะแนนจริงในการวัดครั้งต่อไปได้ สำหรับลูกศรที่เชื่อมระหว่างเทอมความคลาดเคลื่อน (e) แสดงให้เห็นว่าเทอมความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ที่วัดในช่วงเวลาการวัดช่วงเดียวกันต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่เทอมความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้เดียวกันที่วัดในช่วงเวลาการวัดต่างกันมีความสัมพันธ์กันได้

ต่อมา Raykov ได้พัฒนาโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้ตัวเดียว (Longitudinal Factor Analysis Model with Single Indicator Model) ขึ้นในปี 1994

(Raykov, 1994) โดยพัฒนาจากแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาว ซึ่งโมเดลนี้มีแนวคิดในการวัดตัวแปรตามทฤษฎีการวัดตัวแปรแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory; CTT) หลักการของโมเดลอธิบายว่า คะแนนดิบของตัวแปรสังเกตได้ที่วัดในแต่ละช่วงเวลาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญอยู่ในรูปตัวแปรแฝงสามส่วน คือ องค์ประกอบในสถานะเริ่มต้น (Initial Factor) ส่วนที่สองคือ องค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (Overall Change Factor) และส่วนที่สาม คือ องค์ประกอบเฉพาะซึ่งก็คือ เทอมความคลาดเคลื่อนในการวัดจากความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$T_k = T_1 + a_k (T_k - T_1) + \delta_k$$

จากสมการที่ 2 เมื่อ T_k คือ คะแนนจริงในรูปตัวแปรแฝงในการวัดครั้งที่ k , a_k คือ พารามิเตอร์ที่บ่งชี้อัตราการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และ δ_k คือ องค์ประกอบเฉพาะของตัวแปรที่วัดในแต่ละครั้งซึ่งก็คือ ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด (E_k) นั้นเอง จากสมการสามารถเขียนอธิบายได้ด้วยรูปโมเดลดังภาพประกอบ 7 ดังนี้

ภาพประกอบ 7 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้ตัวเดียว (Raykov, 1994)

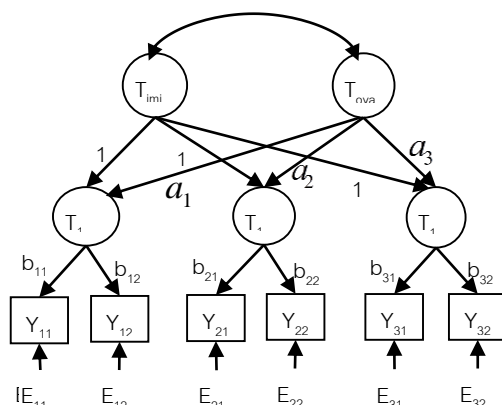
เมื่อพิจารณาจากภาพประกอบ 7 ประกอบกับสมการจะเห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้ (Y_1 , Y_2 และ Y_3) เป็นตัวแปรตัวเดียวกันที่วัดในช่วงเวลาต่างกัน t_1 , t_2 และ t_3 ตามลำดับ คะแนนดิบของตัวแปร Y_1 , Y_2 และ Y_3 ประกอบด้วยองค์ประกอบสามส่วน ส่วนแรก คือ ผลคูณระหว่างองค์ประกอบสถานะเริ่มต้นที่ (T_{imi}) กับน้ำหนักองค์ประกอบของสถานะเริ่มต้นซึ่งกำหนดให้มีค่าเป็น 1 ในการวัดทุกช่วงเวลา เพื่อให้องค์ประกอบสถานะเริ่มต้นในการวัดทุกครั้งมีค่าเท่ากัน ส่วนที่สอง คือ ผลคูณของคะแนนการเปลี่ยนแปลง (T_{ova}) กับน้ำหนักองค์ประกอบต่อองค์ประกอบการ

เปลี่ยนแปลงทั้งหมด (a_k) โดยกำหนดให้น้ำหนักองค์ประกอบในการวัดครั้งแรก (a_1) มีค่าเป็นศูนย์ เนื่องจากถือว่า การวัดในครั้งแรกยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น และส่วนที่สามคือเทอมความคลาดเคลื่อนในการวัด (E_k)

ต่อมาได้มีการพัฒนาโมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้หลายตัว (Longitudinal Factor Analysis Model with Several Indicators Model) ซึ่งมีหลักการแนวคิดว่าในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคุณลักษณะ (Trait) ทางจิตวิทยาหรือตัวแปรแฝง (Latent Variables) ควรมีการวัดซ้ำหลายครั้งด้วยตัวบ่งชี้หลายตัว (Bollen, 1989; Joreskog, & Sorbom, 1989; Raykov, 1994) ทั้งนี้ เพราะการวัดองค์ประกอบใดด้วยตัวบ่งชี้เพียงตัวเดียวนั้นจะให้สารสนเทศที่ขาดทั้งความตรงและความเที่ยง แนวคิดในการประเมินค่าพารามิเตอร์ของโมเดลจะใช้แนวคิดทฤษฎีแบบดั้งเดิม เช่นเดียวกับการประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้ตัวเดียว กล่าวคือ องค์ประกอบร่วมที่วัดในช่วงเวลาต่าง ๆ ยังคงประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญสามส่วน คือ องค์ประกอบในสถานะเริ่มต้น (Initial Factor) องค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (Overall Change Factor) และองค์ประกอบเฉพาะหรือเทอมความคลาดเคลื่อน จากความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$T_{jk} = T_{j1} + a_{jk} (T_{jk} - T_{j1}) + \delta_{jk}$$

จากสมการ เมื่อ T_{jk} คือ คะแนนจริงในรูปตัวแปรแฝงจากการวัดตัวแปรที่ j ในการวัดครั้งที่ k , T_{j1} คือ องค์ประกอบในสถานะเริ่มต้นซึ่งก็คือคะแนนที่อยู่ในรูปตัวแปรแฝงของการวัดตัวแปรที่ j ในครั้งแรก a_{jk} คือ พารามิเตอร์ที่บ่งชี้อัตราการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวแปรที่ j ในการวัดครั้งที่ k และ δ_{jk} คือ องค์ประกอบเฉพาะของตัวแปรที่วัดในแต่ละครั้งซึ่งก็คือความคลาดเคลื่อนในการวัด (E_{jk}) นั้นเอง จากสมการสามารถเขียนอธิบายได้ด้วยรูปโมเดลดังภาพประกอบ 8 ดังนี้

ภาพประกอบ 8 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้หลายตัว (Raykov, 1994)

เมื่อพิจารณาจากภาพประกอบ 8 ประกอบกับสมการจะเห็นว่าองค์ประกอบร่วมที่วัดในช่วงเวลาที่ต่างกันประกอบด้วย องค์ประกอบสามส่วน ส่วนแรก คือ ผลคูณระหว่างองค์ประกอบสถานะเริ่มต้น (T_{ini}) กับน้ำหนักองค์ประกอบของสถานะเริ่มต้นซึ่งกำหนดให้มีค่าเป็น 1 ในการวัดทุกช่วงเวลา ส่วนที่สอง คือ ผลคูณของคะแนนการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (T_{ova}) กับน้ำหนักองค์ประกอบต่อองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (a_{jk}) โดยกำหนดให้น้ำหนักองค์ประกอบต่อองค์ประกอบคะแนนการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดในการวัดครั้งแรก (a_1) มีค่าเป็นศูนย์ และส่วนสุดท้าย คือองค์ประกอบเฉพาะหรือเทอมความคลาดเคลื่อน (E_{jk}) การกำหนดในสองส่วนแรกนั้นเป็นเช่นเดียว กับโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้ตัวเดียว แต่มีส่วนที่แตกต่างตรงที่โมเดลดังกล่าวนี้้องค์ประกอบร่วมที่วัดในแต่ละช่วงเวลาจะถูกวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้หลาย ๆ ตัว

3.5 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง (Latent Growth Curve Model: LGCM)

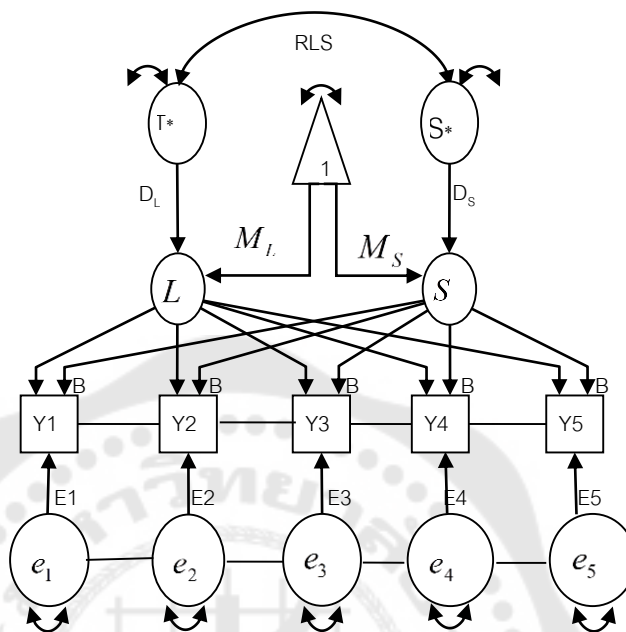
การวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น เป็นประมาณค่าตัวแปรแฝงองค์ประกอบร่วมจากการวัดแต่ละครั้งแล้วนำมาเปรียบเทียบหรือหาผลต่างเพื่อดูระดับพัฒนาการ กล่าวคือ โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวมิได้ให้ระดับพัฒนาการโดยตรง นักวัดผลและนักสถิติทางการศึกษาจึงได้พัฒนาวิธีการวัดพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงซึ่งจะสามารถบ่งบอกรูปแบบ (Pattern) ที่มีระบบของคะแนนพัฒนาการซึ่งแตกต่างกันระหว่างบุคคลได้

Meredith และ Tisak เป็นบุคคลที่นำแนวคิดเกี่ยวกับโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง มาใช้ จากนั้นก็มีงานวิจัยของ McArdle J. J. & Epstein D, 1987; McArdle J. J. & Epstein D, 1987; McArdle, & Hamagami, 1991; Raykov T, 1994) ซึ่งได้พัฒนาโมเดลให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำตัวแปรเข้ามาในโมเดล ทำให้การวิเคราะห์ถูกต้องมากขึ้น ลักษณะของโมเดลเป็นโมเดล

สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model: SEM) มีลักษณะเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จากนั้นได้มีนักวิจัยปรับปรุงเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้เดียว และโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่วัดด้วยตัวบ่งชี้หลายตัว ซึ่งมีลักษณะเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) การวิเคราะห์พัฒนาการจากโมเดลพื้นฐานการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวทั้งสามโมเดลนี้มีจุดอ่อนที่ไม่สามารถให้ค่าพัฒนาการโดยตรง ผู้วิจัยต้องประมาณค่าตัวแปรแฝงองค์ประกอบร่วมจากการวัดแต่ละครั้งแล้วนำมาเปรียบเทียบหรือหาผลต่างเพื่อดูระดับพัฒนาการจากจุดอ่อนนี้ทำให้นักวิจัยหลายคน เช่น Meredith W & Tisak (1990), Raykov T (1994); McArdle J. J. & Hamagami F (1995) ได้พยายามพัฒนาโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวให้ดีขึ้น โดยมีตัวแปรสำคัญในโมเดลคือพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง คือ ตัวแปรงสังเกตได้ ($Y_{t,n}$) ที่มีค่าแตกต่างกันตามช่วงเวลาของการวัด โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญสามส่วน ส่วนแรกคือตัวแปรแฝงระดับ (Level: L_n) ซึ่งแสดงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผลสัมฤทธิ์ในการวัดครั้งแรก ตัวแปรนี้จะเป็นค่าคงที่ของแต่ละบุคคลตลอดช่วงเวลาการศึกษา ส่วนที่สองคือ ตัวแปรแฝงความชัน (Slope: S_n) ซึ่งแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของแต่ละบุคคลตลอดช่วงเวลา เครื่องหมายบวกหรือลบของคะแนนของตัวแปรจะแสดงถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรนี้เป็นค่าคงที่ของแต่ละบุคคลเช่นเดียวกับตัวแปร L_n แต่การส่งผลต่อตัวแปรสังเกตได้ $Y_{t,n}$ ของตัวแปรแฝงความชันสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากตัวแปรนี้จะถูกคูณด้วยน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: B_t) และส่วนที่สามคือ ตัวแปรแฝงความคลาดเคลื่อนหรือคะแนนเศษเหลือที่เป็นตัวแปรสุ่ม (e_t) ซึ่งจะมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์ และไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นในทุกช่วงเวลา จากความสัมพันธ์ดังกล่าวเขียนด้วยสมการ ดังนี้

$$Y_{t,n} = L_n + B_t S_n + E_{t,n}$$

จากสมการ อธิบายได้ว่าคะแนนที่สังเกตได้ของคนที่ n ในการวัดครั้งที่ t ได้มาจากคะแนนในการวัดครั้งแรกบวกกับผลคูณของค่าน้ำหนักในช่วงเวลาที่ t กับคะแนนพัฒนาการของบุคคลนั้นรวมกับความคลาดเคลื่อนในการวัดแต่ละครั้งของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ในโมเดลโครงสร้างพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงยังประกอบด้วย ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดไว้ในภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงการวิเคราะห์ข้อมูลระยะยาว

ที่มา: (Bollen K. A. & Curran P. J, 2006)

เมื่อพิจารณาภาพประกอบ 9 ในโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงประกอบด้วยค่าพารามิเตอร์ ได้แก่ ตัวแปรแฝงค่าคงที่ (Constant) ซึ่งมีค่าเป็น 1 ตัวแปรแฝงความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแฝงระดับ (L^*) ตัวแปรแฝงความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแฝงความชัน (S^*) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ต่อตัวแปรแฝงความชันในการวัดครั้งที่ t (B_t) ค่าพารามิเตอร์น้ำหนักองค์ประกอบนี้จะเป็นสัมประสิทธิ์ที่มีค่าแปรเปลี่ยนตามลักษณะรูปแบบโค้งพัฒนาการที่นักวิจัยกำหนด ค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงระดับ (M_L) ค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงความชัน (M_S) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแฝงระดับ (D_L) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแฝงชัน (D_S) ส่วนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดครั้งที่ t (e_t) และค่าความสัมพันธ์หรือความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแฝงระดับกับตัวแปรแฝงความชัน (RLS) โดยมีสัญลักษณ์ในโมเดลดังนี้ คือ รูปสี่เหลี่ยมแทนตัวแปรสังเกตได้ รูปวงกลมแทนตัวแปรแฝง รูปสามเหลี่ยมแทนค่าคงที่ ลูกศรทางเดียวแทนสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรแฝงบนตัวแปรสังเกตได้ และลูกศรสองทางแทนค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง

จุดเด่นที่สำคัญประการหนึ่ง ในการวิเคราะห์ข้อมูลระยะยาวของโมเดล
 โค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงระยะยาวที่ McArdle, Epstein และ
 Hamagami ได้พัฒนา ขึ้นก็คือ มีความยืดหยุ่น (Flexible) กล่าวคือ สามารถวิเคราะห์
 โค้งพัฒนาการได้หลายรูปแบบ เนื่องจากนักวิจัยสามารถกำหนดค่าพารามิเตอร์น้ำหนัก
 องค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ Y หรือค่าสัมประสิทธิ์พื้นฐาน (Basis Coefficient) $B(t)$
 ตามทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือจะกำหนดเป็นพารามิเตอร์อิสระ (Free Parameter)
 ให้โปรแกรมประมาณค่า

โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงมีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญสี่ประการ
 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ประการแรก คือ ตัวแปรแฝงระดับ และตัวแปรแฝงอัตราพัฒนาการมีความ
 คลาดเคลื่อนสัมพันธ์กัน ประการที่สอง ตัวแปรแฝงองค์ประกอบร่วมทั้งที่เป็นตัวแปรแฝงระดับ
 และตัวแปรแฝงอัตราพัฒนาการ ไม่สัมพันธ์กับเทอมความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้หรือ
 องค์ประกอบเฉพาะ ประการที่สาม เทอมความคลาดเคลื่อนมีเส้นทางอิทธิพลเป็นสัญลักษณ์แทน
 ข้อตกลงเบื้องต้นว่าเทอมความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ในการวัดแต่ละครั้งไม่สัมพันธ์กัน
 และประการสุดท้าย เทอมความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติสมมาตร

จากการที่ผู้วิจัยสามารถกำหนดค่าพารามิเตอร์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกต
 ได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์พื้นฐาน (B_t) ตามหลักฐานจากการศึกษาทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือ
 จะไม่กำหนดค่าสัมประสิทธิ์พื้นฐาน หรือปล่อยให้พารามิเตอร์อิสระให้โปรแกรมที่ใช้ในการ
 คำนวณประมาณค่าให้ก็ได้ นับเป็นจุดเด่นที่สำคัญประการหนึ่งของโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัว
 แปรแฝงที่มีความยืดหยุ่น สามารถใช้วิเคราะห์โค้งพัฒนาการได้หลายแบบตามลักษณะของการ
 กำหนดค่าสัมประสิทธิ์พื้นฐาน (B_t) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย,
 2542)

รูปแบบที่ 1 โมเดลพัฒนาการที่กำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐานเป็นศูนย์ หรือโมเดล
 พัฒนาการที่เป็นฐาน (Baseline Growth Model: BAS model) โมเดลพัฒนาการแบบนี้ผู้วิจัย
 จะกำหนดให้ค่าพารามิเตอร์สัมประสิทธิ์พื้นฐาน B_t เท่ากับศูนย์ในการวัดทุกครั้ง ซึ่งหมายความว่าไม่มี
 พัฒนาการนั่นเอง นั่นคือกำหนดให้เวกเตอร์ $[B_1, B_2, B_3, B_4, B_5]$ มีค่าเท่ากับ $[0, 0, 0, 0, 0]$ จึงเรียกอีก
 ชื่อหนึ่งว่า โมเดลพัฒนาการไม่มีความชัน (No Slope Baseline Growth Model) โมเดลรูปแบบ
 นี้นิยมใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบกับโมเดลอื่น

รูปแบบที่ 2 โมเดลพัฒนาการที่กำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐานเป็นแบบเส้นตรง หรือโมเดล
 พัฒนาการเชิงเส้นตรง (Linear Growth Model: LIN Model) โมเดลพัฒนาการแบบนี้ผู้วิจัยจะ

กำหนดให้ค่าพารามิเตอร์สัมประสิทธิ์พื้นฐาน B_i เป็นเวกเตอร์ที่มีค่าเพิ่มขึ้นแต่ละช่วงเท่ากันโดยนักวิจัยจะมีทฤษฎีสนับสนุนว่าพัฒนาการที่ศึกษานั้นมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีพัฒนาการเป็นแบบเส้นตรง เช่น อาจกำหนดให้เวกเตอร์ $[B_1, B_2, B_3, B_4, B_5]$ มีค่าเท่ากับ $[0, 1, 2, 3, 4]$

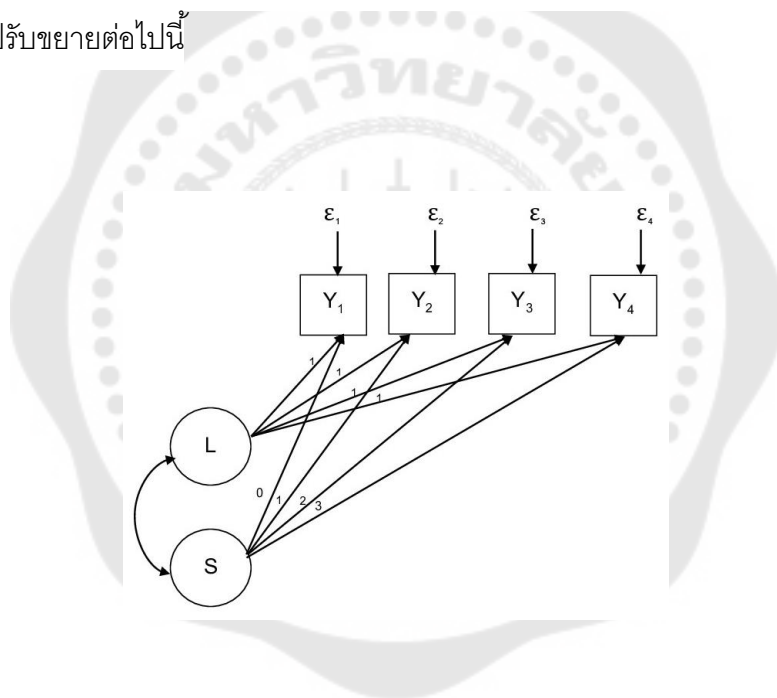
รูปแบบที่ 3 โมเดลโค้งพัฒนาการที่กำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐานเป็นแบบพารามิเตอร์กำหนดชนิดเส้นโค้ง หรือ โมเดลโค้งพัฒนาการพารามิเตอร์กำหนด (Fixed Curve Growth Model: FIC Model) โมเดลโค้งพัฒนาการรูปแบบนี้ นักวิจัยจะต้องมีทฤษฎีหรืองานวิจัยสนับสนุน ทำให้ทราบค่าพารามิเตอร์สัมประสิทธิ์พื้นฐาน B_i นักวิจัยอาจกำหนดค่าเวกเตอร์ B_i ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการเป็นเส้นโค้งในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่มีงานวิจัยสนับสนุน เช่น นักวิจัยอาจกำหนดให้เวกเตอร์ $[B_1, B_2, B_3, B_4, B_5]$ เท่ากับ $[0, 2, 2, -1, 3]$

รูปแบบที่ 4 โมเดลโค้งพัฒนาการที่กำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐานเป็นแบบพารามิเตอร์อิสระหรือโมเดลโค้งพัฒนาการพารามิเตอร์อิสระ (Free Curve Growth Model: FRE Model) รูปแบบนี้นักวิจัยไม่มีข้อมูลหรือทฤษฎีสนับสนุนเกี่ยวกับพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่าง นักวิจัยจึงกำหนดพารามิเตอร์ให้เป็นพารามิเตอร์อิสระสำหรับสัมประสิทธิ์พื้นฐาน B_2, B_3, B_4, B_5 ส่วนสัมประสิทธิ์ B_1 มีค่าเป็นศูนย์อยู่แล้ว เพราะคะแนนการวัดครั้งแรกเท่ากับตัวแปรแฝงระดับหรือยังไม่มีพัฒนาการนั่นเอง และในส่วนของพารามิเตอร์อิสระจะถูกประมาณค่าพารามิเตอร์ให้ได้ค่าที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ลักษณะของโมเดลโค้งพัฒนาการรูปแบบนี้จึงเป็นโมเดลที่มีเงื่อนไขจำกัด (Restriction) น้อยที่สุด

รูปแบบที่ 5 โมเดลพัฒนาการที่กำหนดพารามิเตอร์ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนแตกต่างกัน หรือโมเดลพัฒนาการความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่เท่ากัน (Unequal Disturbance Variance Growth Model = UDV Model) โมเดลพัฒนาการในรูปแบบที่ 5 นี้เป็นผลมาจากการที่นักวิจัยผู้ออกแบบข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่าเทอมความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการวัดแต่ละครั้งต้องมีค่าเท่ากันซึ่งเป็นข้อตกลงเบื้องต้นสำคัญของโมเดลโค้งพัฒนาการตามรูปแบบที่ 1-4 ที่เหมือนกับกรณีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) เมื่อนักวิจัยยอมให้ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการวัดแต่ละครั้งมีค่าไม่เท่ากันได้ จะทำให้เกิดโมเดลโค้งพัฒนาการความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่เท่ากัน

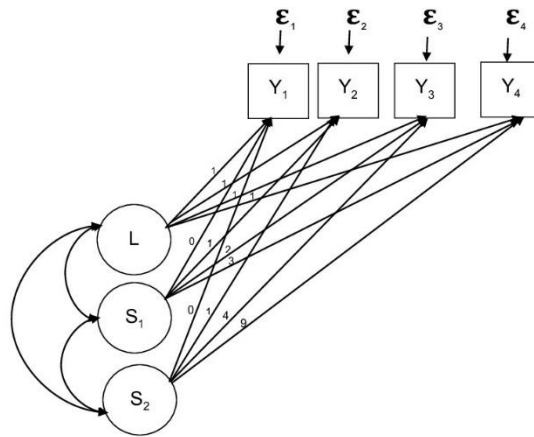
จากความยืดหยุ่นของโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงที่ให้นักวิจัยสามารถกำหนดรูปแบบของพัฒนาการได้นี้ นักวิจัยสามารถพัฒนาและตรวจสอบโมเดลแต่ละแบบได้ว่ามีประสิทธิภาพแตกต่างกันเพียงใด ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดที่จะใช้ในการศึกษาพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้นักวิจัยสามารถ

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบได้ว่าโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงรูปแบบใดที่สอดคล้องกับ
 คะแนนพัฒนาการที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อได้รูปแบบของโมเดลโค้งพัฒนาการที่เหมาะสม
 แล้วนักวิจัยจะทำการประมาณค่าตัวแปรแฝงอัตราพัฒนาการเป็นระดับพัฒนาการต่อไป
 นอกจากนี้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงยังมีความยืดหยุ่นในการให้นักวิจัยได้ขยายโมเดล
 ด้วยการเพิ่มตัวแปรร่วม (Covariate) หรือตัวแปรทำนาย (Predictors) เข้าไปในโมเดลโค้ง
 พัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง ทั้งตัวแปรร่วมที่ไม่แปรเปลี่ยนตามเวลา (Time-Invariant) และ/หรือ
 ตัวแปรร่วมที่แปรเปลี่ยนตามช่วงเวลากการวัด (Time-Varying) รวมทั้งขยายโมเดลเป็นโมเดลโค้ง
 พัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ (Multivariate Latent Growth Curve Model: MLGC) ในรูปแบบ
 ต่าง ๆ ได้อีกด้วย ดังแสดงตัวอย่างลักษณะของโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงที่ผู้วิจัย
 สามารถปรับขยายต่อไป

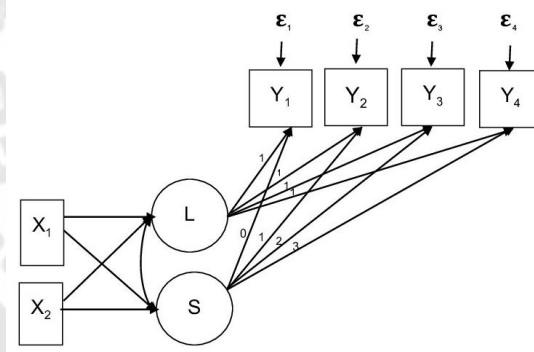
ภาพประกอบ 10 โมเดลพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเชิงเส้นตรงสำหรับการวัดสี่ครั้ง

ที่มา: (Bollen K. A. & Curran P. J, 2006)

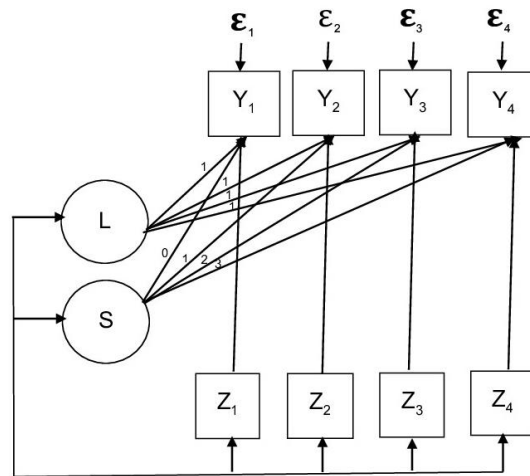
ภาพประกอบ 11 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเชิงเส้นโค้งสำหรับการวัดสี่ครั้งปรับ

ที่มา: (Bollen K. A. & Curran P. J, 2006)

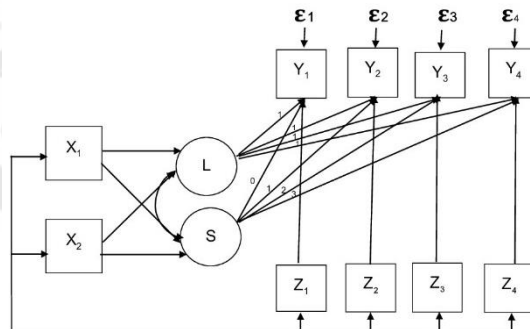
ภาพประกอบ 12 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเชิงเส้นโค้งสำหรับการวัดสี่ครั้งและมีตัวแปรทำนายชนิดไม่แปรเปลี่ยนตามช่วงเวลาการวัด (Time-Invariant)

ที่มา: (Bollen K. A. & Curran P. J, 2006)

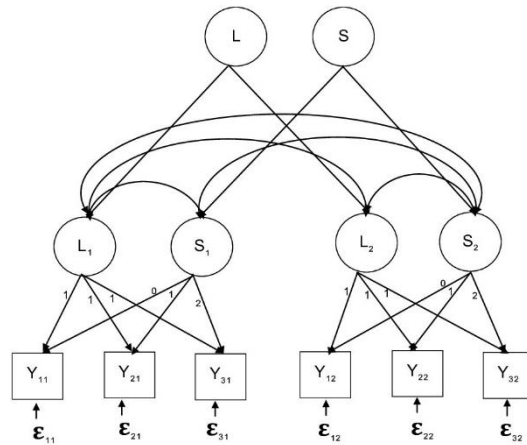
ภาพประกอบ 13 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงสำหรับการวัดสี่ครั้งที่มีแบบแผนการเปลี่ยนแปลงเชิงเส้นตรงและมีตัวแปรทำนายชนิดแปรเปลี่ยนตลอดช่วงเวลากการวัด (Time-Varying)

ที่มา: (Bollen K. A. & Curran P. J, 2006)

ภาพประกอบ 14 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงสำหรับการวัดสี่ครั้งที่มีแบบแผนการเปลี่ยนแปลงเชิงเส้นตรงและมีตัวแปรทำนายชนิดไม่แปรเปลี่ยน (Time-Invariant) และชนิดแปรเปลี่ยนตลอดช่วงเวลากการวัด (Time-Varying)

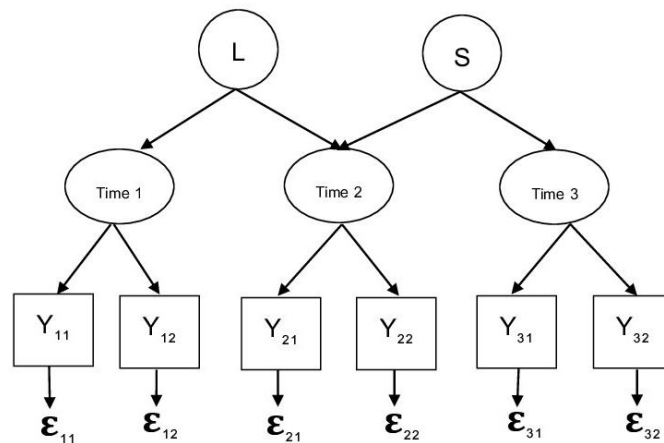
ที่มา: (Bollen K. A. & Curran P. J, 2006)

ภาพประกอบ 15 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ (Multivariate Latent Growth Curve Model)

สำหรับการวัดสองคุณลักษณะ และมีการวัดสามครั้ง ชนิด Factor of Curves

ที่มา: (Duncan T. E. et al, 1999)

ภาพประกอบ 16 โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ (Multivariate Latent Growth Curve Model)

สำหรับการวัดสองคุณลักษณะ และมีการวัดสามครั้ง ชนิด Curve of Factors

ที่มา: (Duncan T. E. et al, 1999)

กล่าวโดยสรุป โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเป็นโมเดลที่พัฒนามาจากโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบระยะยาวที่นำเสนอโดย Meredith และ Tisak เป็นการบูรณาการแนวคิดการวิเคราะห์ตัวแปรแฝงร่วมกับการวิเคราะห์ในโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น ทำให้โมเดลนี้มีจุดเด่นในการวัดพัฒนาการที่ผู้วิจัยสามารถประมาณค่าพัฒนาการได้โดยตรง สามารถกำหนดรูปแบบของพัฒนาการได้หลากหลายตามกรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย นอกจากนี้ยังสามารถขยายโมเดลโดยนำตัวแปรร่วมหรือตัวแปรทำนายในลักษณะต่าง ๆ มาศึกษาและสามารถศึกษาความสัมพันธ์ของพัฒนาการในกรณีที่มีตัวแปรตามหลายตัว หรือโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุได้อีกด้วย

3.6 เปรียบเทียบโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงกับโมเดลพหุระดับ

แนวคิดการวัดพัฒนาการแนวใหม่ทั้งโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงและโมเดลพหุระดับ ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัย 3 ประการ (Stoel R.D. van den Wittenboer R. & Hox J.J., 2003) กล่าวคือ ประการแรก ความก้าวหน้าของการวิเคราะห์ที่มีโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์สำหรับใช้วิเคราะห์อย่างหลากหลาย เช่น โปรแกรม SPSS Proc Mixed, Mplus, LISREL, AMOS, MLwiN, HLM เป็นต้น ประการที่สอง มีตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการเพิ่มมากขึ้น และตำราต่าง ๆ เหล่านี้ได้แสดงแนวคิดการวัดพัฒนาการตลอดจนให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่าง ๆ เช่น Chou et al., (1998); Duncan T. E. et al., (1999); Duncan T. E. Duncan S. C. & Strycker L. A., (2006); Little, Schnabel, & Baumert, (2000); Rovine, & Molenaar, (1998, 2000); Bollen K. A. & Curran P. J., (2006); นงลักษณ์ วิรัชชัย, (2542) เป็นต้น และประการสุดท้าย ผลการวิเคราะห์ของทั้งสองวิธีนี้สามารถแสดงพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในบุคคล และระหว่างบุคคลตามระยะเวลาที่เปลี่ยนไป โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงและโมเดลพหุระดับ เมื่อนำมาวิเคราะห์พัฒนาการจะให้ผลการวิเคราะห์ที่คล้ายกันมาก หากทำการวิเคราะห์ภายใต้ข้อมูลระยะยาวเดียวกันหรือภายใต้ข้อตกลงเบื้องต้นเดียวกัน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ตามวิธีการวิเคราะห์ของแต่ละแนวคิดจะเห็นความยืดหยุ่นที่เป็นจุดเด่นที่ต่างกัน (Stoel R.D. van den Wittenboer R. & Hox J.J., 2003) ดังนี้

โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง มีจุดเด่น คือ 1) สามารถตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญของโมเดลการวัด กล่าวคือ ความไม่แปรเปลี่ยนของโครงสร้างตัวแปรแฝงตลอดระยะเวลาการวัดได้ 2) มีความยืดหยุ่นในการกำหนดสัมประสิทธิ์พื้นฐาน ซึ่งทำให้สามารถประมาณค่ารูปแบบของโค้งพัฒนาการได้อย่างหลากหลาย เช่น ไม่มีพัฒนาการ พัฒนาการ

เชิงเส้นตรง พัฒนาการเชิงเส้นโค้ง พัฒนาการอิสระหรือกำหนด และพัฒนาการที่มีความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กัน 3) มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดตัวแปรร่วม (Covariate) เข้าไปในโมเดล โดยเฉพาะตัวแปรร่วมที่แปรเปลี่ยนตามระยะเวลา (Time-Varying Covariates) ซึ่งมีความสะดวกและง่ายต่อการประมาณค่าอิทธิพลของตัวแปรในแต่ละช่วงเวลาที่ทำการวัด (Occasion) 4) สามารถปรับขยายโมเดลโดยเพิ่มตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดได้หลายลักษณะ ทำให้โมเดลการวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับโมเดลเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบได้ เช่น Multiple Indicator Model หรือ Curve-of-Factor Model หรือ Higher Order Factor Model เป็นต้น และ 5) ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลขาดหาย (Missing Data) โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์เมื่อตัวแปรทำนายมีค่าขาดหายได้ เนื่องจากมีการประมาณค่าแบบ Full-Information Maximum Likelihood

โมเดลพหุระดับมีความยืดหยุ่นที่สามารถวิเคราะห์พัฒนาการเมื่อข้อมูลมีลักษณะระดับลดหลั่นมากกว่า 3 ระดับ โดยโปรแกรม MLwiN 1.10 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่มีระดับลดหลั่นได้ถึง 50 ระดับ และการวิเคราะห์ในโมเดลพหุระดับ จำนวนโอกาสในการวัด (Number of Measurement Occasion) และช่วงห่างของเวลาในการวัดแต่ละครั้งไม่จำเป็นต้องเท่ากัน และเหมือนกันสำหรับทุก ๆ กลุ่มตัวอย่าง (Subject)

นอกจากนี้ สโตลและคณะ (Stoel R.D. van den Wittenboer R. & Hox J.J, 2003) ยังได้สรุปงานวิจัยที่ศึกษาพัฒนาการโดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ในโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น และโมเดลพหุระดับและมุ่งเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างแนวคิดทั้งสองวิธีนี้ พบว่า ความแตกต่างยังไม่ชัดเจน (Blurring) ดังนั้น หากนักวิจัยจะใช้แนวคิดใดในการวิเคราะห์ก็สามารถเลือกได้ตามลักษณะของกรอบแนวคิดในการวิจัยและลักษณะข้อมูลของงานวิจัย ปัจจุบันนักวิจัยกำลังพยายามที่แก้ไขปัญหานี้โดยการบูรณาการการวิเคราะห์ทั้งสองแนวคิดนี้ให้อยู่ในโปรแกรมสำเร็จรูปเดียวกัน เช่น โปรแกรม Mplus หรือ LISREL ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) ได้รวมลักษณะของการวิเคราะห์พหุระดับไว้ในโปรแกรมด้วย เช่นเดียวกับกับโปรแกรม HLM หรือ GLLAMM ซึ่งเป็นโปรแกรมที่มีจุดเด่นในการวิเคราะห์พหุระดับ ได้รับโปรแกรมโดยยินยอมให้มีการวิเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างพารามิเตอร์ของพัฒนาการ และมีการประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้วยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า แนวคิดที่นิยมใช้ในการวัดพัฒนาการแนวใหม่ทั้งโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงและโมเดลพหุระดับ มีแนวคิดพื้นฐานในการวิเคราะห์ลักษณะเดียวกัน มีการกำหนดเงื่อนไขจำเพาะเบื้องต้นที่เหมือนกัน และให้ผลการวิเคราะห์ที่คล้ายกันมาก แต่เมื่อมีการ

ปรับขยายโมเดลแล้ว ดูเสมือนว่าการวิเคราะห์ในโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงจะมีความยืดหยุ่นมากกว่า อย่างไรก็ตามการที่จะเลือกใช้แนวคิดใดในการวิเคราะห์ขึ้นอยู่กับกรอบแนวคิดในการวิจัยและลักษณะข้อมูล และโปรแกรมการวิเคราะห์ในปัจจุบันเริ่มมีการบูรณาการให้สามารถวิเคราะห์ได้ทั้งสองแนวคิด สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาพัฒนาการของเยาวชนเชิงบวก ซึ่งมีการเก็บข้อมูลแบบเหลื่อมลำดับ และลักษณะโมเดลการวิเคราะห์สอดคล้องกับโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์ตามแนวคิดโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง

3.7 งานวิจัยที่ศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการ

ชาน และคณะ (Chan et al., 2000, pp. 365-396) ได้พัฒนารอบแนวคิดและทำการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านทักษะทางสังคมของเด็กที่เกิดขึ้นที่บ้านและที่โรงเรียน เป็นการประยุกต์ใช้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ (Multivariate Latent Growth Curve Model) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก โดยมีคำถามวิจัยที่สำคัญ คือ เด็กมีการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะทางสังคมอย่างไร และทักษะทางสังคมของเด็กมีความแตกต่างกันหรือไม่เมื่อเด็กอยู่ที่บ้านกับอยู่ที่โรงเรียน ซึ่งงานวิจัยก่อนหน้านี้อย่างขาดทฤษฎีที่เหมาะสมในการใช้อธิบายและขาดหลักฐานที่ช่วยสนับสนุนในการกำหนดสมมติฐานความแตกต่างด้านทักษะทางสังคมของเด็กเมื่ออยู่ในสถานที่ต่าง ๆ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเด็กตั้งแต่วัยต้นอนุบาลจนถึงเกรด 3 จากการติดตามระยะยาวจำนวน 4 ครั้ง ห่างกันช่วงละ 12 เดือน จำนวน 378 คน โดยผู้ปกครองและครูเป็นผู้ประเมินทักษะทางสังคมของเด็ก นอกจากนี้ยังเก็บรวบรวมตัวแปรที่จะใช้เป็นตัวแปรทำนายพัฒนาการทักษะทางสังคมอีก 3 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรรายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของพ่อแม่ และทักษะทางภาษาของเด็ก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8 และทำการวิเคราะห์ใน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นแรก เริ่มจากการวิเคราะห์พัฒนาการด้านทักษะทางสังคมของเด็กจากข้อมูลแต่ละแหล่ง (ที่บ้าน, โรงเรียน) ตามโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง เพื่อศึกษารูปแบบพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมของเด็ก ซึ่งค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะถูกใช้เป็นค่าในการกำหนดข้อมูลจำเพาะในการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป ขั้นที่สอง วิเคราะห์พัฒนาการด้านทักษะทางสังคมของเด็กจากข้อมูลทั้งสองแหล่งไปพร้อม ๆ กัน เป็นการวิเคราะห์ตามโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ ผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ของพัฒนาการทักษะทางสังคม และขั้นตอนสุดท้าย ทำการวิเคราะห์พัฒนาการด้านทักษะทางสังคมเมื่อเพิ่มตัวแปรทำนายเข้าสู่โมเดลผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการ

ด้านทักษะทางสังคมของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านมีรูปแบบพัฒนาการเชิงเส้นโค้ง ในขณะที่อยู่ที่โรงเรียนมีพัฒนาการเชิงเส้นตรง ตัวแปรสถานะเริ่มต้นของทักษะด้านสังคมเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียนสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรทำนายที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมของเด็ก ได้แก่ ตัวแปรรายได้ของครอบครัวที่ส่งผลต่ออัตราพัฒนาการทักษะทางสังคมเมื่อเด็กอยู่ที่บ้าน ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลต่อสถานะเริ่มต้นของทักษะทางสังคมของเด็กเมื่ออยู่ที่โรงเรียนด้วย ตัวแปรทักษะทางภาษาของเด็กส่งผลต่อสถานะเริ่มต้นของทักษะทางสังคมของเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ส่วนตัวแปรระดับการศึกษาของพ่อแม่ไม่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมของเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนแต่อย่างใด

กรอกท (George, 2000, pp. 213-225) ได้พัฒนาโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงโดยการเพิ่ม ตัวแปรทำนาย (Predictor) หรือตัวแปรร่วม (Covariate) เข้าไปในโมเดล เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดของโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) มีความเหมาะสม โดยดำเนินการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยใช้ข้อมูลitudinal จากการศึกษาระยะยาวของเยาวชนอเมริกา (Longitudinal Study of American Youth: LSAY) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในส่วนที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 444 คน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะยาวจำนวน 5 ครั้ง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 จนถึงปี ค.ศ. 1991 ห่างกันครั้งละ 1 ปี เริ่มเก็บครั้งแรกเมื่อนักเรียนอยู่ในเกรด 7 ติดตามนักเรียนคนเดิมจนถึงเกรด 11 ข้อมูลที่ใช้เป็นตัวแปรทำนายเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์มีทั้งตัวแปรที่ไม่แปรเปลี่ยนตลอดช่วงการวัด (Time-invariant) และตัวแปรที่แปรเปลี่ยนตลอดช่วงเวลาการวัด (Time-Varying) ตัวแปรที่ไม่แปรเปลี่ยนตลอดช่วงการวัด (Time-Invariant) ประกอบด้วยตัวแปรเพศ ระดับการศึกษาของมารดา จำนวนสื่ออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่บ้าน ความเป็นโรงเรียนเขตชนบทและความเป็นโรงเรียนในเขตเมือง ส่วนตัวแปรที่แปรเปลี่ยนตามช่วงเวลาการวัด (Time-Varying) ประกอบด้วยตัวแปรการสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์จากเพื่อน ครู ผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อุตมโนทัศน์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ความวิตกกังวลในวิชาวิทยาศาสตร์ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม LISREL ผลการวิจัยพบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นสามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม และตรวจสอบพบว่าเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากเกรด 7 จนถึงเกรด 11 ตัวแปรที่ส่งผลต่อพัฒนาการเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์มากที่สุดคือ อุตมโนทัศน์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ รองลงมาคือ การสนับสนุนจากครู และเพื่อน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนชายมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์เริ่มต้น (เกรด 7) สูงกว่า

นักเรียนหญิง และมีอัตราพัฒนาการลดลงเร็วกว่านักเรียนหญิง ส่วนตัวแปรความเป็นโรงเรียนในเขตชนบท หรือในเมืองเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่อยู่บริเวณชานเมือง พบว่า นักเรียนในโรงเรียนเขตชนบท หรือในเมืองมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์เริ่มต้นต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนแถบชานเมือง และมีอัตราพัฒนาการลดลงเร็วกว่านักเรียนในโรงเรียนแถบชานเมือง

ฟาน (Fan, 2001, pp. 27-61) ใช้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงตามกรอบแนวคิดของโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และขยายโมเดลโดยการเพิ่มตัวแปรทำนาย (Predictor) หรือตัวแปรร่วม (Covariate) ในการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Parental Involvement) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาระยะยาวทางการศึกษาแห่งชาติในปี ค.ศ. 1988 โดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนจากการติดตามผลจำนวน 3 ครั้งในปี ค.ศ. 1988, 1990 และ 1992 ซึ่งตรงกับช่วงเวลาที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ในเกรด 8 เกรด 10 และเกรด 12 ข้อมูลตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการประกอบด้วยคะแนนในวิชาต่าง ๆ 4 วิชา ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ส่วนตัวแปรที่ใช้ในการทำนาย ประกอบด้วยตัวแปรการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และตัวแปรสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นตัวแปรที่ไม่แปรเปลี่ยนตลอดช่วงการวัด (Time-Invariant)

โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มต้นจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อหาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง ทั้งข้อมูลจากนักเรียน และจากผู้ปกครอง ซึ่งพบว่ามีจำนวนองค์ประกอบแตกต่างกัน กล่าวคือ ข้อมูลจากนักเรียนได้ 4 องค์ประกอบ ส่วนข้อมูลจากผู้ปกครองได้ 7 องค์ประกอบ และผู้วิจัยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ได้นี้เป็นตัวแปรทำนายผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ร่วมกับตัวแปรสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป สำหรับการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของการมีส่วนร่วมดูแลของพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม LISREL โดยแยกวิเคราะห์เป็นโมเดลย่อย ๆ จำแนกตามรายวิชาและเชื้อชาติของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อสถานะเริ่มต้น (Initial Status หรือ Intercept) และอัตราพัฒนาการ (Growth Rate หรือ Slope) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน รองลงมาคือตัวแปรการมีส่วนร่วมดูแลของพ่อแม่ผู้ปกครอง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ตรวจสอบว่าเมื่อมีการควบคุมและไม่มี การควบคุมอิทธิพลของตัวแปรสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม ตัวแปรการมีส่วนร่วมดูแลของพ่อแม่ผู้ปกครองจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอย่างไร ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า ถ้าไม่มีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปร

สถานภาพเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ตัวแปรการมีส่วนร่วมดูแลของพ่อแม่ผู้ปกครองจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากกว่าตัวแปรสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมสอดคล้องกันในทุกรายวิชาและทุกเชื้อชาติของนักเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายว่าเนื่องมาจากตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูงนั่นเอง

จอร์จ (George, 2000, pp. 439-448) ใช้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงตรวจสอบเจตคติต่อประโยชน์ของวิทยาศาสตร์ โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูล ตัวแปร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการวิจัยเช่นเดียวกันกับงานวิจัยที่ทำในปี ค.ศ. 2000 กล่าวคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลระยะยาวจำนวน 5 ครั้ง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 จนถึงปี ค.ศ. 1991 ห่างกันครั้งละ 1 ปี เริ่มเก็บครั้งแรกเมื่อนักเรียนอยู่ในเกรด 7 ติดตามนักเรียนคนเดิมจนถึงเกรด 11 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อเจตคติต่อประโยชน์ของวิทยาศาสตร์มากที่สุดคือ อุตมโนทัศน์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ รองลงมาคือ การสนับสนุนจากครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ในขณะที่การสนับสนุนจากเพื่อนส่งผลกระทบต่อเจตคติต่อประโยชน์ของวิทยาศาสตร์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนชายมีเจตคติต่อประโยชน์ของวิทยาศาสตร์เริ่มต้นสูงกว่านักเรียนหญิง และมีอัตราพัฒนาการเร็วกว่านักเรียนหญิง ส่วนตัวแปรความเป็นโรงเรียนในเขตชนบทหรือในเมือง พบว่า นักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทหรือในเมืองมีเจตคติต่อประโยชน์ของวิทยาศาสตร์เริ่มต้นต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนแถบชานเมือง และยังพบว่า มีอัตราพัฒนาการลดลงเร็วกว่านักเรียนในโรงเรียนแถบชนบท

สโตอีล (Stoel R.D. Peetsma T.TD. & Roeleveld J, 2003, pp. 313 - 333) ใช้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ (Multivariate Latent Growth Curve Model) ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียน ความมั่นใจในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษา หรือความสามารถทางภาษาของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการ PRIMA ของประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 4 ครั้ง ห่างกันช่วงละ 2 ปี เก็บข้อมูลเมื่อนักเรียนเรียนอยู่ในเกรด 2 เกรด 4 เกรด 6 และเกรด 8 ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ข้อมูลการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียน ความมั่นใจในตนเอง และความสามารถทางภาษา นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลเซาว์นปัญญาของนักเรียน เพื่อใช้เป็นตัวแปรในการควบคุม อีกด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Mplus 1.04 และมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ที่สำคัญ 2 ขั้นตอน เริ่มจากการวิเคราะห์พัฒนาการของการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียน ความมั่นใจในตนเอง และความสามารถทางภาษาที่ละตัวแปร เป็นการวิเคราะห์ตามโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง

เพื่อศึกษาระดับและรูปแบบของพัฒนาการ ซึ่งค่าพารามิเตอร์ที่ได้จะนำไปใช้ในการกำหนดข้อมูลจำเพาะในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตามโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของค่าพารามิเตอร์ของแต่ละตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยแยกวิเคราะห์ทั้งการใช้ตัวแปรเซวาร์ปัญญาเป็นตัวแปรควบคุม และไม่มีการควบคุมตัวแปรเซวาร์ปัญญา

ผลการวิจัยตามโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง พบว่า ความมั่นใจในตนเองมีรูปแบบพัฒนาการเชิงเส้นตรง ในขณะที่การลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียน และความสามารถด้านภาษาของนักเรียนมีรูปแบบพัฒนาการเชิงเส้นโค้ง ส่วนผลการวิจัยตามโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงพหุ เมื่อไม่ควบคุมตัวแปรเซวาร์ปัญญา พบว่า ความมั่นใจในตนเองของนักเรียนไม่มีพัฒนาการ ความสามารถด้านภาษาของนักเรียนมีอัตราพัฒนาการเพิ่มขึ้น ส่วนการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนมีแนวโน้มของอัตราพัฒนาการลดลง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ของแต่ละตัวแปร พบว่า สถานะเริ่มต้นของความสามารถด้านภาษาของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราพัฒนาการของความมั่นใจในตนเอง และการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเด็กที่มีอัตราพัฒนาการสูงด้านความสามารถทางภาษา จะมีความมั่นใจในตนเองสูงยิ่งขึ้น ในขณะที่อัตราพัฒนาการด้านการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย สถานะเริ่มต้นของการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับอัตราพัฒนาการความมั่นใจในตนเอง ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการลงทุนทางการศึกษาสูงจะทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองเพิ่มสูงมากขึ้น และสถานะเริ่มต้นทั้งด้านความมั่นใจในตนเอง และการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถด้านภาษาของนักเรียน ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่มีความสามารถด้านภาษาสูงจะมีความมั่นใจในตนเองสูง และได้รับการลงทุนทางการศึกษาจากโรงเรียนมากในช่วงเวลาขณะนั้น นอกจากนี้เมื่อควบคุมตัวแปรเซวาร์ปัญญา ผลการวิจัยพบว่าค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ยังคงมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเช่นเดิม แต่ขนาดความสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์มีค่าลดลง ซึ่งแสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการวิจัยประกอบด้วยการลงทุนด้านการศึกษาของโรงเรียน ความมั่นใจในตนเอง และความสามารถด้านภาษาของนักเรียนได้นำเอาตัวแปรเซวาร์ปัญญาเข้าไปร่วมพิจารณาด้วยแล้ว

ชีวลิน และ มิลลา (Shevlin M. & Millar R, 2006, pp. 141-153) ได้ประยุกต์โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยได้ขยายโมเดลพื้นฐานโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงด้วยการเพิ่มตัวแปร

ทำนายที่มีลักษณะเป็นโมเดลเชิงสาเหตุของทฤษฎีแบบแผนพฤติกรรม (Theory of Planned Behaviors: TPB) ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นเพื่อการศึกษาในครั้งนี้มีความเหมาะสม เนื่องจากถ้าหากใช้การวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis) จะสามารถตรวจสอบได้เฉพาะความผันแปรในตัวแปรที่ศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยได้ และถ้าหากจะใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ทั้งการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนในโมเดลพื้นฐาน ก็จะทำให้คำตอบได้เฉพาะรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ย แต่ไม่สามารถศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทำนายไปพร้อมกันได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงที่สามารถให้คำตอบได้ทั้งพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา และตรวจสอบผลกระทบของตัวแปรในทฤษฎีแบบแผนพฤติกรรมต่อพัฒนาการของพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ทั้งสถานะเริ่มต้นและอัตราพัฒนาการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตะวันตกเฉียงเหนือของไอซ์แลนด์ จำนวน 3 โรงเรียนที่มีการสอนเกี่ยวกับอาชีพและมีห้องสมุดเกี่ยวกับอาชีพ โดยมีนักเรียนเข้าร่วมในการวิจัยจำนวน 325 คน เก็บรวบรวมระยะเวลาจำนวน 3 ครั้ง ห่างกันช่วงเวลาละ 6 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม LISREL 8.3 ผลการวิจัยพบว่า โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงที่พัฒนาขึ้นสามารถให้คำอธิบายได้อย่างเหมาะสม โดยชี้ว่ามีความแปรผันในระดับบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสถานะเริ่มต้นและอัตราพัฒนาการของพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของนักเรียน ซึ่งตัวแปรสำคัญในทฤษฎีแบบแผนพฤติกรรมที่ส่งผลต่อสถานะเริ่มต้นและอัตราพัฒนาการของพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของนักเรียนคือ ตัวแปรความสนใจต่อพฤติกรรมของมนุษย์ (Behavioral Intention) และถูกส่งผ่านมาจากตัวแปรเจตคติต่อพฤติกรรม

สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช (2552) กล่าวว่า การวิเคราะห์โมเดลพัฒนาการตัวแปรแฝง (Latent Growth Curve Model: LGCM) เป็นวิธีการที่พัฒนาจากโมเดลพัฒนาการเชิงเส้นโค้ง (Growth Curve) ซึ่ง Rao (1958) และ Tucker (1958) มีแนวคิดที่ว่าแม้จะได้รับการพัฒนาด้วยวิธีเดียวกัน แต่ความเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคลย่อมแตกต่างกันเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคลนั่นเอง

กอบชัย โพธินาแค (2558) ศึกษาในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคะแนนพัฒนาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคะแนนพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดยวิธีการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง 3) เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคะแนนพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 4) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์โมเดล สมการโครงสร้างทุกระดับ ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคะแนนพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการวิเคราะห์ระดับนักเรียนพบว่า ตัวแปรแฝง ปัจจัยทางครอบครัว มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถเริ่มต้นระดับนักเรียนและอัตราพัฒนาการระดับนักเรียน ตัวแปรแฝงเขาวนปัญญา มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถเริ่มต้นระดับนักเรียน ส่วนตัวแปรแฝงเขาวนอารมณ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถเริ่มต้นระดับนักเรียน และอัตราพัฒนาการระดับนักเรียน และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับโรงเรียน พบว่า ตัวแปรแฝงคุณลักษณะด้านการบริหารมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถเริ่มต้นระดับโรงเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมต่ออัตราพัฒนาการระดับโรงเรียน ส่วนตัวแปรแฝงคุณลักษณะด้านครูผู้สอนมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถเริ่มต้นระดับโรงเรียน และอัตราพัฒนาการระดับโรงเรียน

วชิราภรณ์ ทะคะทิน (2551) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการจากศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ สมรรถนะของผู้บริการ คุณลักษณะของครู การมีส่วนร่วมของชุมชน และบริบทของสถานศึกษา โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อคุณภาพคือ สมรรถนะของผู้บริหาร ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สมรรถนะของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยโมเดลเชิงสาเหตุนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมเกียรติ ทานอก (2553, น. 64-67) ได้ทำการพัฒนาและตรวจสอบโมเดลโค้งพัฒนาการเหลือเวลาระยะยาวที่มีตัวแปรแฝงเจตคติต่ออาชีพครู ศึกษาพัฒนาการเจตคติต่ออาชีพครู และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเจตคติต่ออาชีพครู โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ที่เข้าศึกษาในสถาบันผลิตครูในปีการศึกษา 2548, 2549, 2550 และ 2551 จำนวน 1,876 คน จำแนกเป็น 4 กลุ่มตามชั้นปีที่เก็บ แต่ละกลุ่มมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 4 ครั้ง ห่างกันประมาณ 5 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการประมาณค่าพัฒนาการเจตคติต่ออาชีพครูด้วยการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการเหลือเวลาระยะยาวที่มีตัวแปรแฝง และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเจตคติต่ออาชีพครูด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลโค้งพัฒนาการเหลือเวลาระยะยาวที่

มีตัวแปรแฝงเจตคติต่ออาชีพครูที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีรูปแบบพัฒนาการแบบไม่ใช่เส้นตรง 2) เจตคติต่ออาชีพครูมีค่าเฉลี่ยสถานะตั้งต้นในการวัดครั้งแรกเท่ากับ 3.8732 และมีอัตราพัฒนาการเพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลาการศึกษาตามหลักสูตร จากภาคเรียนที่ 1 ถึงภาคเรียนที่ 10 ด้วยอัตราพัฒนาการเฉลี่ย 0.0789 และ 3) ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อพัฒนาการเจตคติต่ออาชีพครู คือ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน รองลงมา คือ ความตั้งใจประกอบอาชีพครู คะแนนเฉลี่ยสะสม และสาขาวิชา

กนกกร ศิริสุข (2556, น. 31-60) ศึกษาและพัฒนาโมเดลโค้งพัฒนาการในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงระยะยาวของผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ที่ไม่มีตัวแปรร่วมและมีตัวแปรร่วมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างคือ ผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2551 - 2554 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,360 โรงเรียน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 415 โรงเรียน รวม 2,775 โรงเรียน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบตรวจรายการผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และแบบแยกรายการตามตัวแปรร่วม ได้แก่ ภูมิภาค สังกัด เขตชนเมือง/เขตชนบท และขนาดของโรงเรียน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลโค้งพัฒนาการผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่มีตัวแปรร่วมในวิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ มีอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีมีแนวโน้มลดลง โดยวิชาภาษาอังกฤษมีแนวโน้มลดลงมากที่สุด ส่วนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยทุกโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) โมเดลโค้งพัฒนาการผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีตัวแปรร่วม พบว่า ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคเหนือมีคะแนนเริ่มต้นวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มี

คะแนนเริ่มต้นไม่ต่างกัน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มีอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีน้อยกว่าภาคอื่นทุกวิชา โรงเรียนเอกชนมีคะแนนเริ่มต้นสูงกว่าโรงเรียนรัฐบาลทุกวิชา ยกเว้นวิชาภาษาไทยมีคะแนนเริ่มต้นไม่ต่างกัน แต่มีอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีน้อยกว่าโรงเรียนรัฐบาลในวิชาภาษาไทยและวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนวิชาอื่นไม่ต่างกัน โรงเรียนในเขตเมืองมีคะแนนเริ่มต้นสูงกว่าโรงเรียนในเขตชนบททุกวิชา แต่มีอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีน้อยกว่าโรงเรียนเขตชนบททุกวิชา ยกเว้นวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีไม่ต่างกัน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีคะแนนเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทุกวิชา ยกเว้นวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีไม่ต่างกัน โรงเรียนขนาดใหญ่มีคะแนนเริ่มต้นในวิชาภาษาไทยและวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนวิชาอื่นไม่ต่างกัน และมีอัตราคะแนนพัฒนาการต่อปีในวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนวิชาอื่นไม่ต่างกัน โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีคะแนนเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนาการไม่ต่างกันทุกวิชา โดยทุกโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช (2559, น. 209-215) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามและพัฒนาการของผลคะแนน O-NET ในสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบโค้งพัฒนาการลำดับขั้นที่สอง จากการศึกษา พบว่า ผลการศึกษาอิทธิพลกำกับของปีที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม กลุ่มคุณภาพโรงเรียน ขนาดโรงเรียน สังกัดโรงเรียน และที่ตั้งโรงเรียน สรุปได้ว่า 1) อิทธิพลกำกับที่มีต่อระดับพัฒนาการของคะแนน O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมได้รับอิทธิพลกำกับจากทุกตัวแปร โรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามปี 2554 อยู่ในกลุ่มโรงเรียนคุณภาพ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และมีที่ตั้งอยู่ในเมือง มีแนวโน้มของระดับพัฒนาการของคะแนน O-NET สูงกว่าโรงเรียนลักษณะอื่น โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา และคณิตศาสตร์ 2) อิทธิพลกำกับที่มีต่อระดับพัฒนาการของคะแนน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมได้รับอิทธิพลกำกับไม่สมบูรณ์ทุกตัวแปร โรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามปี 2558 อยู่ในกลุ่มโรงเรียนคุณภาพ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มักมีระดับพัฒนาการของผลคะแนน O-NET มากกว่าโรงเรียนในกลุ่มอื่น โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ 3) อิทธิพลกำกับที่มีต่อระดับพัฒนาการของคะแนน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมได้รับอิทธิพลกำกับ

จากทุกตัวแปร โรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามปี 2554 อยู่ในกลุ่มโรงเรียนคุณภาพ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และมีที่ตั้งอยู่ในเมือง มีแนวโน้มของระดับพัฒนาการของคะแนน O-NET สูงกว่าโรงเรียนลักษณะอื่น

โดยสรุปผลงานวิจัยที่นำเสนอข้างต้น เป็นการประยุกต์ใช้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง (Latent Growth Curve Model : LGCM) ซึ่งงานวิจัยที่นำเสนอเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการวิจัยที่ใช้โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง และกำหนดขอบเขตเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรทางด้านพฤติกรรมและทางการศึกษาเท่านั้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงที่สามารถศึกษาพัฒนาการได้อย่างหลากหลาย และครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัยของผู้วิจัยทั้งการวิเคราะห์ในลักษณะตัวแปรตามตัวเดียว (Univariate Latent Growth Curve Analysis) และการวิเคราะห์ที่มีตัวแปรตามตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป (Multivariate Latent Growth Curve Analysis) ดังนั้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพื่อนำมาเป็นเงื่อนไขในการศึกษา จะเห็นได้ชัดเจนว่าโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเป็นวิธีการวัดพัฒนาการที่เป็นที่นิยม และมีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงนั้น คะแนนพัฒนาการขึ้นอยู่กับรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงระดับการวัดในครั้งแรก หรือ ML และค่าอัตราพัฒนาการ หรือ MS ซึ่งรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลจะขึ้นอยู่กับสัมประสิทธิ์พื้นฐาน โดยลักษณะการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลแบ่งได้เป็นสองแบบหลัก ๆ คือ มีการเปลี่ยนแปลงแบบเส้นตรง ซึ่งจะสอดคล้องกับโมเดลพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเชิงเส้นตรง และการเปลี่ยนแปลงแบบไม่ใช่เส้นตรง ซึ่งจะสอดคล้องกับโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงเชิงเส้นโค้ง

ตอนที่ 4 แนวคิดของการบริหารดุลยภาพ (Balanced Scorecard: BSC)

ปัจจุบันสถานศึกษาต่างตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องการประกันคุณภาพทางการศึกษา หน่วยงานของภาครัฐบาลไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวงอื่นๆ ที่มีสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแล รวมถึงหน่วยงานอิสระอย่างสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดเป็นนโยบายที่พึงปฏิบัติและตรวจสอบเพื่อเป็นการประกันว่าสถาบันการศึกษาในรูปแบบและระดับการศึกษาต่างๆ จะสามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ดัชนีวัดผลการดำเนินงานจึงจะเป็นตัวช่วยให้สถานศึกษาสามารถยืนยันถึงคุณภาพทางการศึกษาของตนเองได้ ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สามารถ

นำวิธี Balanced Scorecard มาใช้เพื่อกำหนดดัชนีวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานได้ ซึ่งวิธีนี้พัฒนาขึ้นโดย Prof. Robert S. Kaplan และ Dr. David P. Norton แห่ง Harvard Business School เครื่องมือนี้ได้รับการออกแบบขึ้นมาในปี ค.ศ. 1996 (Kaplan R. S. & Norton D.P, 1996) เพื่อพัฒนาปรับปรุงระบบการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ และต่อมาได้รับการนำไปใช้ในองค์กรทั้งที่เน้นกำไรและไม่หวังผลกำไรอย่างแพร่หลาย

Balanced Scorecard (BSC) ได้ถูกพัฒนาขึ้นเมื่อปี 1990 โดย Drs. Robert Kaplan จาก Harvard Business School และ David Norton จาก Balanced Scorecard Collaborative โดยตั้งชื่อระบบนี้ว่า “Balanced Scorecard” ซึ่งเป็นเครื่องมือเทคนิคที่ช่วยการจัดการจัดการองค์กรในการประเมินผล และวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กร (Arveson, 1998) ซึ่งแต่เดิม การประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรมักเน้นการวัดผลการปฏิบัติงานด้านการเงินเพียงด้านเดียว แต่ BSC จะช่วยเพิ่มมุมมองด้านอื่นเพิ่มขึ้น เป็นต้นว่า มุมมองด้านลูกค้า มุมมอง ด้านกระบวนการภายใน และ มุมมองด้านการเรียนรู้ และการพัฒนาขององค์กร นอกจากนั้น BSC ยังเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้ และทำให้แนวคิดในการประเมินผลการปฏิบัติงาน การนำ Balanced Scorecard มาใช้จะเริ่มต้นด้วยคณะผู้บริหารขององค์กร ซึ่งการกำหนดรายละเอียดในตารางกรอบการประเมินนั้น คณะผู้บริหารจะเริ่มต้นด้วยการสร้างวัตถุประสงค์ (Objectives) และการวัด (Measures) และจะต้องร่วมกันดำเนินงาน 2 งาน คือ การกำหนดตารางกรอบการประเมิน (Scorecard) และการใช้ตารางกรอบการประเมินโดยทั้ง 2 งาน มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ทั้ง 4 มุมมอง ได้แก่ การเงิน ลูกค้า กระบวนการภายใน และการเรียนรู้และการพัฒนา รวมทั้งมีงานวิจัยอ้างอิงเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard (BSC) โดยสุนันทา สังขทัตต์ (2556) การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานโดยตัวชี้วัดตามแนวคิด Balanced Scorecard: กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดย ภาคภูมิ นันทปรีชา (2555) และการศึกษาวิจัยเรื่องการออกแบบตัววัดผลการปฏิบัติงานของคลังสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดย อนุวัฒน์ ภัคดี (2554) จะเห็นได้ว่าการใช้ BSC ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งมีรายละเอียดของ Balanced Scorecard ดังนี้

4.1 ความหมายของ Balanced Scorecard

Balanced Scorecard ตามความหมายของพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายการประเมินแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ไว้ว่า

เทคนิคการประเมินที่คำนึงถึงความสมดุล 4 มิติ คือ มิติผู้รับบริการ มิติการเงิน มิติการบริหารจัดการ และมิตินวัตกรรมการเรียนรู้ โดยพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละมิติเพื่อที่ใช้ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน การประเมินคุณภาพขององค์กร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น. 38) ในขณะที่ พสุ เดชะรินทร์ (2551, น. 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า Balanced Scorecard หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการวัดประเมินองค์กร แต่ BSC เป็นมากกว่าที่ใช้เป็นเครื่องมือที่วัดและประเมินผล BSC เป็นเครื่องมือทางด้านการจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) โดยอาศัยการวัดหรือการประเมิน (Measurement) ที่จะช่วยให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมุ่งเน้นในสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (Alignment and focused)

Balanced Scorecard ตามความหมายของ นภดล ร่มโพธิ์ (2553, น. 80) เป็นเครื่องมือในการประเมินผลและเป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ องค์กรจำนวนมากที่นำแนวคิดนี้ไปใช้ หลายองค์กรประสบความสำเร็จและส่งผลให้เกิดกำไรเพิ่มขึ้น และมีหลายองค์กรที่ไม่ประสบความสำเร็จในการนำไปใช้ หรืออาจเรียกได้ว่าล้มเหลวด้วยซ้ำไป ถ้าเทียบกับการลงทุนลงแรงไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งองค์กรเหล่านี้มีจำนวนไม่น้อยกว่าองค์กรที่ประสบความสำเร็จ เพียงแต่ว่าองค์กรเหล่านี้ไม่ได้ออกมาแสดงตัวเองเหมือนกับองค์กรที่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ วิโรจน์ ลักษณะอดิสร (2552, น.14) ได้ให้ความหมายของ Balanced Scorecard ว่าเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กรที่จะนำเอากลยุทธ์ขององค์กรมาสู่การปฏิบัติ โดยใช้เป้าหมายซึ่งสามารถวัดผลได้ในการสื่อสารให้ทุกๆ องค์กรประกอบขององค์กร มีความสอดคล้อง และมีทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ อัจฉรา จันทร์ฉาย (2553, น. 107) ได้ให้ความหมายของ Balanced Scorecard ว่าเป็นเครื่องมือทางการบริหารที่เชื่อมโยงการวัดผลกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร พัฒนาโดย Robert S. Kaplan และ David Norton ซึ่งจะมีการวัดและประเมินองค์กร 4 ด้าน ได้แก่ ผลการดำเนินงานด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการบริหารภายใน และการเรียนรู้และการเติบโต Balanced Scorecard จะเริ่มจากองค์กรที่มีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ จากนั้นจึงวัดความสำเร็จขององค์กร

โดยสรุปการบริหารดุลยภาพ (Balanced Scorecard : BSC) หมายถึง เครื่องมือในการบริหารองค์กรทั้งหมดที่ผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบริหารองค์กร โดยอาศัยการวัดหรือการประเมินเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ขององค์กรไปสู่การปฏิบัติ การกำกับ และติดตามผลการดำเนินงาน ประกอบด้วยมุมมองด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน เป็นด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านการเรียนรู้ และเติบโต เป็นด้านการเรียนรู้และพัฒนา และด้านการเงินเป็นด้านงบประมาณและทรัพยากร

4.2 ความสำคัญของ Balanced Scorecard

Balanced Scorecard ในฐานะเครื่องมือในการประเมินผลองค์กร พสุ เดชะรินทร์ (2551, น. 25-26 ได้อธิบายถึงระบบ Balanced Scorecard ที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ว่า Balanced Scorecard จะยังคงคำนึงถึงมุมมองของการวัดผลทางการเงินอยู่เหมือนเดิม แต่ผลลัพธ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นจะบอกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับองค์กรในช่วงที่ผ่านมา บอกถึงเรื่องราวของความสามารถกับอายุของบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมนี้ แต่มันไม่ได้บอกถึงความสำเร็จขององค์กรที่จะมีต่อผู้ลงทุนที่จะมาลงทุนระยะยาวโดยการซื้อหุ้นของบริษัท และความสัมพันธ์ของลูกค้าแต่อย่างใด จะเห็นว่าเพียงการวัดผลทางการเงินด้านเดียวไม่เพียงพอ แต่อย่างไรก็ตาม มันก็ใช้เป็นแนวทางและการตีค่าของผลการประกอบการขององค์กร ใช้เป็นข้อมูลที่จะเพิ่มมูลค่าขององค์กรในอนาคตและสร้างแนวทางสำหรับลูกค้า ผู้ขายวัตถุดิบ หรือสินค้า ลูกจ้าง การปฏิบัติงาน เทคโนโลยี และการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ จะทำให้เราเห็นภาพองค์กรใน 4 มุมมอง

Balanced Scorecard ในฐานะเครื่องมือที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ พสุ เดชะรินทร์ (2551, น. 31-33) ได้เสนอแนวคิดด้าน Balanced Scorecard ไว้ว่าได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 1992 จากเดิมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเพียงอย่างเดียว และได้พัฒนามาเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งในปัจจุบันพบจุดอ่อนที่สำคัญของผู้บริหารส่วนใหญ่ ไม่ได้อยู่ที่การวางแผนหรือการจัดทำกลยุทธ์ แต่อยู่ที่ความสามารถในการนำกลยุทธ์ที่ได้กำหนดขึ้นไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบด้วยกลยุทธ์ที่ดี และการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ถ้าองค์กรมีเพียงแต่กลยุทธ์ที่ดีเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่สามารถดำเนินงานได้ตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ในขณะเดียวกันถ้ามีความสามารถแต่ขาดกลยุทธ์ที่ดี ย่อมทำให้องค์กรขาดทิศทางที่ชัดเจน และถ้าองค์กรขาดทั้งกลยุทธ์ที่ดีและความสามารถในการปฏิบัติที่ดี องค์กรนั้นย่อมจะประสบความล้มเหลวตั้งแต่ต้น ดังนั้นแนวทางสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ จึงต้องประกอบด้วยทั้งการมีกลยุทธ์ที่ดีและความสามารถในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

ความสำคัญของ Balanced Scorecard มีดังนี้

1. ช่วยทำให้วิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กรมีความชัดเจน และสามารถแปรไปสู่แนวทางการดำเนินการต่าง ๆ ที่ชัดเจน เป็นที่เข้าใจร่วมกันได้

2. ทำให้เกิดการสื่อสาร วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และเชื่อมโยงกับมาตรการที่จะใช้ ผลวัดได้ชัดเจน

3. ทำให้เกิดการวางแผน และการกำหนดเป้าหมาย และสร้างสรรค์กิจกรรมเชิงกลยุทธ์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมที่จะใช้วัดผล หรือตัวชี้วัดสำคัญด้วย ทั้งมาตรการที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงินด้วย

4. ทำให้เกิดการย้อนกลับและการเรียนรู้ให้ผู้บริหาร นอกจากเพื่อให้ทราบว่าได้มีการ ปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ที่วางไว้หรือไม่ และผลเป็นอย่างไร ระบบนี้ยังช่วยให้ข้อมูลเอให้ทราบว่ากลยุทธ์ที่ ได้วางไว้นั้นยังคงเป็นกลยุทธ์ที่จะประสบความสำเร็จ และทำให้องค์การอยู่รอดได้ต่อไปหรือไม่

4.3 การนำมุมมอง Balanced Scorecard ไปใช้ในองค์กร

เนื่องจากในปัจจุบันเรามอง Balanced Scorecard ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือประเมิน อย่างเดียว แต่เป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ แนวทางในการออกแบบและจัดทำ BSC ในระดับองค์กรซึ่งจะครอบคลุมทั้งการกำหนดจำนวนมุมมอง การกำหนดวัตถุประสงค์ และการสร้างแผนที่ทางกลยุทธ์พร้อมทั้งการสร้างตัวชี้วัดภายใต้วัตถุประสงค์ด้านต่างๆ (พสุ เดชะรินทร์, 2551, น. 61-64) ดังนี้

การกำหนดมุมมองต่าง ๆ ภายใต้ Balanced Scorecard ในองค์กรธุรกิจ ในการ แปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติโดยอาศัย Balanced Scorecard นั้นสิ่งแรกที่จะต้องกำหนด คือ จำนวนมุมมอง (Perspectives) ที่องค์กรจะมีการกำหนดมุมมองนั้นไม่ได้มีกฎตายตัวว่าจะต้อง ประกอบด้วยสี่มุมมองตามที่ Kaplan กับ Norton ผู้คิดค้น BSC กำหนดขึ้นเพียงแต่สี่มุมมอง มาตรฐานได้แก่ ด้านการเงิน ลูกค้า กระบวนการภายใน การเรียนรู้ และการพัฒนาได้ครอบคลุม หลักการพื้นฐานขององค์กรธุรกิจไว้แล้ว แต่ถ้าองค์กรใดที่ต้องการมีมากกว่า หรือน้อยกว่าสี่ มุมมองมาตรฐานนี้ก็คงไม่ผิดกติกาใด ๆ แต่จะขึ้นอยู่กับกลยุทธ์และความสำคัญที่องค์กรให้ มากกว่า ในองค์กรบางแห่งมีการนำมุมมองที่ห้าในด้านของสถานะแวดล้อมหรือชุมชนโดยรอบ ในการจัดทำ BSC ขององค์กรหลาย ๆ แห่งได้มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางถึงความสำคัญ ของมุมมองที่ห้า คือในด้านของสังคมซึ่งอาจเป็นประเด็นในเรื่องของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ บางแห่งเป็นเรื่องของชุมชนและสังคม หรือในหน่วยราชการที่ทางสำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือนได้มีการกำหนดให้หน่วยราชการทุกแห่ง ทำการประเมินผลการดำเนินงานของ หน่วยงานตนเองได้เพิ่มขึ้นอีกมุมมองหนึ่งได้แก่ ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งการ กำหนดมุมมองที่ห้านี้ก็จะต้องขึ้นอยู่กับกลยุทธ์และทิศทางขององค์กรเป็นหลักการกำหนด มุมมองต่าง ๆ ภายใต้ Balanced Scorecard ในองค์กรภาครัฐ

ด้านการประยุกต์ใช้ BSC กล่าวได้ว่า การศึกษาการประยุกต์ใช้ BSC ในการติดตามการประเมินผลการบริหาร และการจัดการองค์การการศึกษาพบว่าการประยุกต์ใช้ระบบติดตามการบริหารจัดการองค์การด้วย BSC ที่มีการแสดงผลแบบทันทีทันใดนั้นมีประโยชน์สำหรับผู้บริหารองค์การ ในการเฝ้าติดตามความก้าวหน้าผลการบริหารจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถประเมินทิศทางของผลการดำเนินงานในอนาคตได้อีกด้วย อีกทั้งยังส่งผลให้สามารถปรับเปลี่ยนทิศทางการทำงานสู่เป้าหมายสูงสุดได้อย่างทันท่วงที (ณัฐพร ใจพุทธ, 2550)

การศึกษาแนวความคิดในการวัดผลสำเร็จของธุรกิจโดย BSC ทำให้เป้าหมายของบริษัทชัดเจน และครอบคลุมมากขึ้น ช่วยให้ธุรกิจสามารถกำหนดแผนงานและงบประมาณได้สอดคล้องกับเป้าหมายของบริษัทมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้การติดตามผลปฏิบัติงานการรายงานผลการปฏิบัติงานสะดวกขึ้น และผู้บริหารสามารถเห็นผลการปฏิบัติงานในทุกมุมมองในเวลาเดียวกัน แต่เนื่องจากเป็นระยะเริ่มแรกของการนำ BSC มาใช้ บริษัทจึงยังไม่นำเอา BSC เชื่อมโยงกับระบบการให้รางวัล (จักรชัย บุตรศรีค้อย, 2551)

ด้านการนำเอา BSC มาใช้ในองค์กร กล่าวได้ว่า การศึกษาถึงการนำ BSC มาใช้ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กรจากหน่วยงานรัฐบาลของสหรัฐอเมริกา พบว่าผู้จัดการสามารถใช้ BSC พัฒนาศักยภาพด้านดำเนินงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ และมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร (Barnes Barry, Deem Jackie W., Preziosi Robert, & Segal Sabrina, 2010)

สำหรับการใช้ BSC ในการวัดประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการแข่งขัน พัฒนาระบบองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ พบว่า BSC เป็นเครื่องมือในการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญมาก ซึ่งจะช่วยให้องค์กรในด้านการวัดประสิทธิภาพการทำงาน การตัดสินใจ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข เพื่อให้เป้าหมายระยะยาวประสบความสำเร็จ และเพื่อสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ สามารถพัฒนาศักยภาพด้านการแข่งขันได้ และพัฒนาระบบองค์กรให้ประสบความสำเร็จ (Sharma, 2009)

การใช้ BSC สามารถนำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติงานทั้งทั้งองค์กรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้การประเมินความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับกรอบที่ควบคุมที่มีสี่มิติคือ ด้านลูกค้า ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ด้านการเงิน ด้านกระบวนการภายในองค์กร พบว่าการวัดผลงานแบบเดิม เน้นหลักในตัวชี้วัดทางการเงิน ไม่เพียงพอสำหรับการประเมินเงินลงทุนในการริเริ่มปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ

การแสวงหา BSC ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นเพื่อนำเสนอวิธีการแบบองค์รวมมากขึ้นในการวัดประสิทธิภาพ BSC มีกรอบสำหรับการวัดผลงาน และการประเมินความสำเร็จกับกรอบที่ครอบคลุมที่มีสี่มิติ (Radhika, et al., 2011, pp. 26-32)

การพัฒนา BSC ขึ้นด้วยระเบียบวิธีวิจัยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กล่าวได้ว่า การพัฒนา BSC ของศูนย์ดัชนีผลิตภัณฑ์ไลฟ์ จังหวัดนครนายก ด้วยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และเพื่อประเมินประสิทธิภาพของ BSC ที่พัฒนาขึ้นด้วยระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่าระบบประเมินการปฏิบัติงานที่พัฒนาขึ้นมามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และมีประสิทธิภาพระดับมาก พนักงานมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน เกิดการเรียนรู้ ตระหนักในหน้าที่ และพึงพอใจต่อระบบประเมินในระดับมาก และพนักงานมีความเห็นว่า ระบบประเมินมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทขององค์กร จึงควรใช้ต่อไป โดยควรมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง (สมพร แก้วเรืองฤทธิ์, 2550)

โดยแนวคิดประเด็นหลัก ๆ ที่นักวิชาการผู้พัฒนา BSC ได้เสนอไว้ คือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยใช้มุมมองใหม่ในการประเมินผลองค์กรซึ่งประกอบด้วยมุมมอง 4 ด้าน และมุมมองแต่ละด้าน จะมีตัวชี้วัดที่สำคัญ หรือ Key Performance Indicators (KPI) เป็นชุดที่มีความสัมพันธ์กันคือ

1. มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นมุมมองที่มีความสำคัญที่จะบอกถึงผลประกอบการขององค์กรได้ ว่าเป็นอย่างไร มุมมองด้านการเงินมีตัวอย่างของตัวชี้วัด หรือ KPI เช่น การเพิ่มขึ้นของกำไร การเพิ่มขึ้นของรายได้หรือยอดขายและการลดลงของต้นทุน

2. มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) เป็นมุมมองที่จะตอบคำถามว่าลูกค้ามองเราอย่างไร มีตัวอย่างตัวชี้วัด KPI เช่น ความพึงพอใจของลูกค้า ส่วนแบ่งตลาด การรักษาลูกค้าเก่า การเพิ่มขึ้นของลูกค้าใหม่และกำไรต่อลูกค้าเป็นต้น

3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) เป็นมุมมองที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการองค์กรสามารถนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าต้องการได้ มีตัวอย่างตัวชี้วัด KPI เช่น ผลผลิตภาพ (Productivity) หรือประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร กระบวนการขนส่งภายใน การเก็บรักษา และวงจรเวลา (Cycle Time)

4. มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) เป็นมุมมองที่ผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กร มีตัวอย่างตัวชี้วัด เช่น ความพึงพอใจของพนักงานทัศนคติของพนักงานและอัตราการเข้าออกของพนักงาน (ความรู้ของระบบบริหารจัดการ คุณภาพ BSC)

การประยุกต์ใช้ Balanced Scorecard ในระบบคุณภาพของสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงลงมา จะมีการเน้นให้ดำเนินการจัดทำตัววัดผลการปฏิบัติงานให้ครอบคลุม 4 ด้าน ไม่ควรเฉพาะเจาะจงไปเพียงด้านใดด้านหนึ่ง (Kaplan และ Norton, 1992) ซึ่ง Balanced Scorecard จะเป็นกลไกช่วยให้สามารถควบคุมให้การทำงานเป็นไปตามแผนเชิงกลยุทธ์ที่วางไว้ เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์และพันธกิจของสถานศึกษา โดยมีดัชนีวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานที่วัดผลในแง่มุมต่างๆ อย่างสมดุลของมุมมองด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่การเงินที่จะช่วยให้สถานศึกษาบริหารงาน และมีการดำเนินงานอย่างมั่นใจได้ว่าจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ ในขณะที่เดียวกันก็จะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความสามารถของสถานศึกษาในการปฏิบัติภารกิจว่าเป็นไปอย่างมีคุณภาพและบรรลุความคาดหวังของสังคมได้ในระดับใดถึงแม้ว่าจะยังไม่มีหน่วยงานประเมินมาตรฐานการศึกษาใดในประเทศไทยที่กำหนดองค์ประกอบ การตรวจสอบคุณภาพจากมุมมองตามวิธีของ BSC แต่สถานศึกษาก็สามารถใช้เพื่อการประกันคุณภาพภายในได้ และน่าจะเป็นการพัฒนาอีกแนวทางหนึ่งด้วย ซึ่ง วีระเดช เขื่อนนาม (2546, น. 28-29) ได้กล่าวถึงการใช้ BSC ในองค์กรซึ่งเป็นกรณีศึกษา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยได้มีการนำแนวคิด Balance Scorecard มาใช้ โดยได้แบ่งมุมมอง (Perspective) ด้านการจัดการศึกษาออกเป็น 4 มุมมอง คือ

1. มุมมองด้านนักเรียน (Student) โดยเน้นที่ โอกาสด้านการได้รับบริการการศึกษา การจบหลักสูตร คุณภาพตามหลักสูตร การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
2. มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process) โดยเน้นด้านรูปแบบการจัดการศึกษา เครือข่ายที่เข้าร่วม การพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน
3. มุมมองด้านการเรียนรู้และเจริญเติบโต (Learning and Growth) โดยเน้นความสามารถของบุคลากรตามมาตรฐานวิชาชีพ ระบบ ICT เพื่อการบริหาร วัฒนธรรมค่านิยม
4. มุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร (Budget and Resource) โดยเน้นด้านความเพียงพอของทรัพยากรและเหมาะสม การบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับมุมมองของ นิพนธ์ เสือก้อน (2559, online) ได้สรุปการประยุกต์ใช้ระบบการวัดผลเชิงดุลยภาพ (BSC) ไว้ดังนี้

1. มุมมองด้านผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร (Customers or External Stakeholders Perspective) ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา องค์กร ชุมชนหน่วยงานราชการอื่นๆ สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา รัฐบาล ฯลฯ

2. มุมมองด้านองค์กร (Internal Organization Perspective) ได้แก่ โครงสร้างการบริหารบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และมาตรฐานการปฏิบัติ การบริหารครูและบุคลากรของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป คุณภาพ และประสิทธิภาพกระบวนการปฏิบัติ บรรยากาศของสถานศึกษากระบวนการให้บริการทางการศึกษา การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ฯลฯ โดยมีจุดเน้นอยู่ที่กระบวนการให้บริการทางการศึกษา

3. มุมมองด้านนวัตกรรม (Learning & Growth or Innovation Perspective) ได้แก่ ศักยภาพและสมรรถภาพของครูและบุคลากร ความสามารถของผู้บริหาร ความสามารถในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ความสามารถในการพัฒนา ปรับปรุง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร การสร้างสรรค์ คิดค้น และเรียนรู้ ความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่การปฏิรูป ฯลฯ

4. มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) ได้แก่ ประสิทธิภาพด้านการเงิน ความประหยัดทรัพยากรทางการบริหาร ความคุ้มค่าของเงินงบประมาณ การใช้งบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์ ความสามารถด้านการบริหารทางการเงิน ระบบการตรวจสอบทางการเงิน ความโปร่งใส ความรับผิดชอบด้านการเงิน ภาระงานด้านการเงินที่ตรวจสอบได้

นอกจากนี้ ยังได้สรุปมุมมองระดับสถานศึกษา คือ

มุมมองที่ 1 ด้านผู้รับบริการ (Customer Perspective) เป็นมุมมองที่มุ่งความสำเร็จที่ผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ

มุมมองที่ 2 ด้านองค์กร (Internal Organization Perspective) เป็นมุมมองที่มุ่งกระบวนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดคุณภาพภายในองค์กร เช่น การจัดการเรียนการสอน การจัดแหล่งเรียนรู้ ฯลฯ

มุมมองที่ 3 ด้านนวัตกรรม (Learning & Growth or Innovation Perspective) เป็นมุมมองด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่จะเป็นเครื่องมือการพัฒนา ปรับปรุง ริเริ่ม เพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การใช้เทคโนโลยีฯ

มุมมองที่ 4 ด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นมุมมองด้านงบประมาณ และทรัพยากรที่นำไปใช้เป็นตัวทุนของการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จของมุมมองอื่นๆ

ทั้งนี้ โดยสรุปไว้ว่าการบริหารแบบดุลยภาพนั้นเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของเป้าหมายตลอดจนติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม กลยุทธ์ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ให้ความสำคัญในการวัดผลงานทั้งทางด้านการเงินและไม่ใช้การเงิน แต่เป้าหมายของการบริหารแบบดุลยภาพมีมากกว่าการวัดผลและการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการเงินและด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านการเงิน การ

บริหารแบบคุณภาพเป็นกระบวนการวิเคราะห์ พันธกิจ และกลยุทธ์ไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์และการ เป็นเครื่องมือช่วยนำทางให้ผู้บริหารไปสู่ความสำเร็จหรือการแข่งขันในอนาคต ช่วยให้ผู้บริหารมีความชัดเจนเกี่ยวกับ เป้าหมายของหน่วยงานสามารถแปลงกลยุทธ์ไปสู่การวัดผลที่ชัดเจน ซึ่งทำให้มีการวัดยุทธศาสตร์และการบริหารเป็นไปอย่างเป็นระบบ BSC จึงเป็นเครื่องมือที่ในการวัดและประเมินองค์การ เป็นมากกว่าที่ใช้เป็นเครื่องมือที่วัดและประเมินผล BSC เป็นเครื่องมือทางด้านการจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) โดยอาศัยการวัดหรือประเมิน (Measurement) ที่จะช่วยให้องค์การเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมุ่งเน้นในสิ่งที่มีมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การ (Alignment and focused) เช่นเดียวกัน (วีระเดช เขื่อนาม, 2547, น. 12; พสุ เตชะวิรินทร์, 2551, น. 45)

ดังนั้น ในการศึกษาความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบในการศึกษา จากหลักการ Balanced Scorecard ที่จะช่วยในการหาคำตอบจากสถานศึกษา 4 ข้อ ต่อไปนี้

1. คนทั่วไปและสาธารณชนมีมุมมองต่อสถานศึกษานี้อย่างไร และสถานศึกษาควรตอบสนองลูกค้า (นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า) อย่างไร (มุมมองลูกค้า)
2. สถานศึกษาต้องดีเด่นในเรื่องใด (มุมมองกระบวนการภายใน)
3. สถานศึกษาจะสามารถพัฒนาและสร้างสรรค์คุณค่าต่อไปได้อย่างไร (มุมมองการเรียนรู้และการพัฒนา)
4. ผลการดำเนินงานทางการเงินของสถานศึกษาเป็นอย่างไร (มุมมองด้านการเงิน)

ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายที่จะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ในการพัฒนาองค์กรต่อไป

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบาย

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งกำหนดแนวทางการดำเนินการของแต่ละสถาบันหรือหน่วยงานจากปัจจุบันไปสู่อนาคต เพื่อมุ่งหวังให้การตัดสินใจสู่การดำเนินการดังกล่าวมีความถูกต้องเหมาะสม และเป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งจากการศึกษากระบวนการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย พบว่าสามารถทำได้หลากหลายวิธี โดยส่วนใหญ่จะใช้กระบวนการวิจัย

การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นกรอบข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและ

นำมาเป็นกรอบในการวิจัยในครั้งนี้ จึงประกอบด้วย ความหมายของนโยบาย ความสำคัญของนโยบาย องค์ประกอบของนโยบาย ลักษณะของนโยบายที่ดี ข้อคิดของการทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ลักษณะสำคัญของข้อเสนอเชิงนโยบาย ขั้นตอนการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ความหมายของนโยบาย

นักการศึกษาได้ให้ความหมายนโยบายไว้อย่างหลากหลาย สรุปได้ว่า นโยบายคือ หลักหรือวิธีการปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวทางดำเนินการที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยถูกต้อง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Greenwood, 1965; Haimann & Scott, 1974; Anderson, 1975; Terry, 1977; Dye, 1995) ในขณะที่ เจมสัน (Jamson, 1994) ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า นโยบายเป็นยุทธศาสตร์ที่เลือกสรร แล้วนำไปสู่การแก้ปัญหา นโยบายจึงเปรียบเสมือนแนวทางการแก้ปัญหา การกำหนดนโยบายจึงเป็นความพยายามขององค์กรเพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลในองค์กร พ็อฟเฟเนอร์ (Piffner, 1995, p. 3) ได้ให้ความหมายของนโยบายไว้ว่าเป็นหลักเกณฑ์และแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานดำเนินไปโดยมีเสถียรภาพ (Stability) มีความสอดคล้องกัน (Consistency) มีมาตรฐานหรือเอกรูปเดียวกัน (Uniformity) และมีความต่อเนื่องกัน (Continuity) ส่วน International Livestock Research Institute (ILRI) (1995) กำหนดนิยามของนโยบายไว้ว่า 1) เป็นแนวหรือวิธีการเพื่อการปฏิบัติที่รัฐบาล หรือสถาบัน หรือกลุ่ม หรือบุคคล เลือกลงจากทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ และโดยปกติจะสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจในปัจจุบันและในอนาคต 2) การตัดสินใจหรือชุดของการตัดสินใจนั้นจะออกแบบเพื่อให้แนวทางการปฏิบัตินั้นบรรลุผลสำเร็จ 3) การตัดสินใจหรือชุดของการตัดสินใจดังกล่าวจะเกี่ยวพันกับแผนงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้วย 4) แผนงานที่ได้รับการวางแผนนั้นจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา (Desired objectives) และวิถีทาง (Means) เพื่อการบรรลุผล สุรชัย เชนประโคน (2552, online) ให้ความหมาย นโยบาย หมายถึง แนวทางกว้าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งในความหมายนี้จะไม่แยกแยะว่าจะเป็นนโยบายของเอกชนหรือของรัฐ ก็เป็นแนวทางกว้าง ๆ ในการปฏิบัติงานทั้งสิ้น ให้ความหมายเกี่ยวกับนโยบาย

นอกจากนี้ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) กล่าวไว้ว่า นโยบาย (Policy) หมายถึง แนวหรือวิธีการเพื่อการปฏิบัติที่รัฐบาลหรือสถาบัน หรือกลุ่มหรือบุคคล เลือกลงจากทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยปกติจะสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจในปัจจุบันเพื่อการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผลและเพื่ออนาคตที่ดีกว่า โดยสอดคล้องกับ (นาคด พูลสวัสดิ์, 2551) ได้สรุปความหมาย

ของนโยบายไว้ว่าเป็นข้อความหรือความเข้าใจร่วมกันอย่างกว้าง ๆ ที่มีความยืดหยุ่นสูงใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของผู้บริหารและของหน่วยงาน ข้อความที่ใช้เป็นนโยบายมักเป็นคำที่มีความยืดหยุ่นได้ เพราะนโยบายมิได้เป็นแนวทางที่ชี้เฉพาะว่าจะต้องปฏิบัติเช่นนั้นเช่นนั้น นโยบายเป็นแต่เพียงแนวทางกว้าง ๆ ที่ช่วยในการตัดสินใจเพื่อกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเท่านั้น หรือเป็นสิ่งที่ควรเลือกหรือไม่ควรเลือกกระทำ

ดังนั้น จึงพอจะสรุปได้ว่า นโยบาย (Policy) จะมีความหมายที่สามารถนิยามได้หลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยเป็นไปได้ทั้งเป็นแนวทางหรือวิธีการเพื่อการปฏิบัติที่รัฐบาล หรือสถาบัน หรือกลุ่ม หรือบุคคล เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง เพื่อใช้เป็นแนวทาง การปฏิบัติ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจในปัจจุบันและในอนาคต นำไปสู่การตัดสินใจที่จะออกแบบเพื่อให้แนวทางการปฏิบัตินั้นบรรลุผลสำเร็จ สามารถกำหนดแผนงานที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา (Desired objectives) และวิถีทาง (Means) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอ หมายถึง เรื่องราวที่น่าเสนอเพื่อพิจารณา (ความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน)

ดังนั้น ข้อเสนอเชิงนโยบาย จึงหมายถึง ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยนโยบายเพื่อการปฏิบัติในเชิงนโยบาย ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ (Policy objectives) แนวการดำเนินงานของนโยบาย (Policy means) และกลไกของนโยบาย (Policy mechanism) (รัตนภรณ์ สมบูรณ์, 2556.)

5.2 ความสำคัญของนโยบาย

นโยบายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะนโยบายเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการบริหาร และเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารพิจารณาใช้เพื่อการตัดสินใจและสั่งการ การบริหารงานโดยปราศจากนโยบาย ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เพราะนโยบายเกิดจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการบริหารก็เกิดจากวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน และเป้าหมายจะสามารถเป็นไปได้ ก็ด้วยนโยบายที่กำหนดขึ้น ฉะนั้นเมื่อไม่มีนโยบาย ย่อมจะไม่มีทั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารงาน นอกจากนี้ นโยบายยังจัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการจัดการ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในสี่ของปัจจัยทางการบริหาร การบริหารจะไม่เกิดขึ้นหรือไม่ประสบความสำเร็จหากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง ดังนั้นนโยบายจึงมีความสำคัญต่อการบริหารในลักษณะดังต่อไปนี้ (Lasswell & Kaplan, 1970; คเนิง สายแก้ว, 2549 ; อ้างถึงใน รัตนภรณ์ สมบูรณ์, 2556)

1) นโยบายจะช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าทำอะไร ทำอย่างไร และใช้ปัจจัยชนิดใดบ้าง นโยบายจะช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างมีความมั่นใจ เพราะนโยบายเป็นทั้งแผนงาน เครื่องชี้ทิศทางและหลักประกันที่ผู้บริหารทุกระดับชั้นจะต้องยึดถือ

2) นโยบายจะช่วยให้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์กรได้เข้าใจถึงภารกิจของหน่วยงานที่ตนเองสังกัด รวมทั้งวิธีการที่จะปฏิบัติภารกิจให้ประสบผลสำเร็จ โดยไม่ซ้ำซ้อนกับภาระหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ ภายในองค์กรเดียวกัน และนโยบายยังช่วยให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นไปได้ง่ายขึ้น

3) นโยบายก่อให้เกิดเป้าหมายในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการบริหารงานทุกชนิด การบริหารงานโดยมีเป้าหมายจะทำให้ประหยัดทั้งการเงิน เวลา บุคลากร รวมถึงพลังความสามารถหรือศักยภาพของบุคลากรเหล่านั้นด้วย นอกจากนี้ยังทำให้การทำงานของบุคลากรเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุถึงเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพด้วย เช่นเดียวกัน

4) นโยบายที่ดีจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมการใช้อำนาจของผู้บริหารให้เป็นไปโดยถูกต้องมีเหตุผลและมีความยุติธรรม อันจะนำมาซึ่งความเชื่อถือ ความจงรักภักดี และความมีน้ำใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

5) นโยบายจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านการบริหาร เพราะนโยบายจะพัฒนา ผู้บริหารงานหรือผู้ใช้ให้มีความสามารถในการแปลความ และทำให้นโยบายเป็นสิ่งที่สามารถจะปฏิบัติได้ นอกจากนี้ นโยบายจะพัฒนาผู้บริหารให้รู้จักคิดทำนโยบายขึ้น แทนที่จะคิดปฏิบัติตามนโยบายแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากความสำคัญของนโยบายที่ได้กล่าวแล้ว

ความสำคัญของนโยบายกับการบริหารสอดคล้องและตรงกันหลายประการ ดังนี้ คือ

1) นโยบายช่วยให้ประหยัดเวลา กล่าวคือนโยบายเป็นสิ่งที่คิดหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าก่อนแล้ว ดังนั้นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติจึงไม่จำเป็นจะต้องคิดขึ้นใหม่ทั้งหมด เป็นแต่เพียงการเอาข้อมูลที่มีอยู่ก่อนแล้วเป็นปัจจัยเพื่อประกอบการตัดสินใจ และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

2) นโยบายก่อให้เกิดการประสานงาน กล่าวคือในองค์กรหนึ่ง ๆ ย่อมประกอบด้วยหน่วยงานย่อยหลายหน่วยงาน นโยบายเดียวกันจะช่วยให้แต่ละหน่วยงานย่อยสามารถคาดการณ์ตัดสินใจและปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องยิ่งขึ้น และโดยนโยบายเดียวกันย่อมจะช่วยให้หน่วยงานเหล่านั้นทำงานประสานกันด้วยดี

3) นโยบายช่วยให้องค์การเกิดความมั่นคง และสามารถลดความเครียดของสมาชิกภายในองค์การได้เพราะสมาชิกทุกคนเข้าใจถึงทิศทางและเป้าหมายในการปฏิบัติงาน

4) นโยบายที่ชัดเจนจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารแต่ละระดับและแต่ละบุคคลกล้าที่จะคิดตัดสินใจ เพราะทุกคนทราบถึงพิสัยและขอบเขตของความรับผิดชอบที่ตนเองสามารถตัดสินใจได้

5) นโยบายจะทำหน้าที่เป็นโครงร่างที่จะนำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริหารระดับต้น และจะเป็นตัวที่ช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงสามารถมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้กับผู้บริหารระดับต้นเหล่านั้นได้ตรงกับความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง

6) นโยบายที่ชัดเจนจะช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปโดยถูกต้อง ยุติธรรม และเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

อนึ่ง นโยบายในการปฏิบัติงานขององค์การนั้น อาจเป็นนโยบายที่ใช้ได้นานถ้าองค์การมีเสถียรภาพและมั่นคง หรือนโยบายที่กำหนดขึ้นมีความชัดเจนเป็นที่ เข้าใจของบุคลากรทุกฝ่ายในองค์การ และเป็นนโยบายที่บุคคลทุกฝ่ายในองค์การคิดค้น

ทั้งนี้ นโยบายที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ คือ 1) ต้องมีเป้าหมายที่ส่งผลประโยชน์แก่องค์การหรือประชาชนโดยส่วนรวมมากที่สุด 2) ครอบคลุมภารกิจทุกด้านและมีความสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกันไม่ขัดแย้งกัน 3) ควรได้มาจากการกลั่นกรองถึงความสำคัญหรือความต้องการ 4) นโยบาย ที่ดีควรประกอบด้วยเป้าหมาย แนวทาง และกลวิธีที่ดี ดำเนินการได้รวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด 5) ต้องมีเนื้อหาเป็นหลักในการดำเนินงานและมีหลักประกันในการประเมินความสำเร็จทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และ 6) นโยบายที่ดีจะเป็นข้อความที่ชัดเจน ถ่ายทอดไปสู่ผู้ปฏิบัติได้โดยง่ายและมีความเข้าใจตรงกัน (กาญจนา พงษ์ใหม่, 2541; ประชุม รอดประเสริฐ, 2545; นภดล พูลสวัสดิ์, 2551; และ วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่านโยบายขององค์กรใด องค์กรหนึ่งมีคุณลักษณะที่ดีที่เหมาะสมโดยจะถือเอาทัศนคติของบุคคลเป็นที่ตั้ง เพราะนโยบายสามารถมองได้จากหลายแง่มุมซึ่งในมุมหนึ่งอาจเป็นที่ยอมรับของบุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง แต่อีกคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งอาจเห็นว่ายังไม่เหมาะสมดีพอ ดังนั้น คุณลักษณะที่ดีของนโยบายจะเป็นคุณลักษณะที่เป็นไปตามหลักการถือเสียงข้างมากหรือเป็นทัศนคติของกลุ่มคนส่วนใหญ่โดยอนุโลมที่อาจมีคนอื่นกลุ่มหนึ่งหรือจำนวนน้อยใจมตีคัดค้านและวิพากษ์วิจารณ์ไปตามทัศนคติหรือตามเหตุผลของบุคคลกลุ่มนั้น

5.3 แนวคิดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

แนวคิดทฤษฎีนี้เป็นการศึกษาว่าองค์กรต่าง ๆ จะสามารถนำนโยบาย แผนงาน โครงการไปปฏิบัติได้จะต้องมีปัจจัยอะไรเป็นเงื่อนไขสำคัญ ที่จะทำให้โครงการสำเร็จบรรลุ จุดมุ่งหมายของการพัฒนา ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น และต่อการเพิ่มสมรรถนะของภาครัฐในการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมส่วนรวมให้ได้มากยิ่งขึ้น การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความยุ่งยากและซับซ้อน ครอบคลุมถึงองค์กรและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ไม่มีใครสามารถควบคุมผลหรือทิศทางของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ด้วยตนเองทั้งหมด จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติในประเด็นปัญหาทางด้านสมรรถนะด้านต่าง ๆ ปัญหาการควบคุม ปัญหาความร่วมมือ รวมถึงปัญหาด้านการสนับสนุน

วรเดช จันทรศร (2551, น. 129-146) ได้มีการประมวลตัวแบบของนักวิชาการที่ได้ศึกษาเพื่อสังเคราะห์แนวคิดที่ได้จากการศึกษาและพัฒนาเป็นตัวแบบทางทฤษฎี เพื่อใช้อธิบายว่าองค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำนโยบาย แผนงาน โครงการไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีปัจจัยอะไรที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้นโยบาย แผนงานโครงการ ดำเนินการสำเร็จบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งตัวแบบที่เลือกอันวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติรวม 6 ตัวแบบ ได้แก่

1. ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) ตัวแบบนี้มีแนวคิดว่าการใช้หลักด้านเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ องค์กรหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติการนั้นจะต้องมีค่านิยมแบบยึดหลักเหตุผลเป็นเหตุผลสำคัญในการตัดสินใจ ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ต้องยึดหลักมีเหตุมีผลเป็นสิ่งที่จะต้องขยายผลให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางที่สุด นโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่จะประสบความสำเร็จ จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจอย่างชัดเจน มีการมอบหมายงาน มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยหลักการที่มีเหตุผลชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าองค์กรหรือหน่วยงานจะมีองค์ประกอบในการดำเนินงานอยู่ 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1.1 นโยบายจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งหน่วยงานสามารถแปรวัตถุประสงค์ถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.2 ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างบรรลุผลใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยทั่วไป ระดับความสำเร็จของการดำเนินนโยบายหรือ

โครงการไปสู่การปฏิบัติ จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ประการ ดังนี้

ประการแรก ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของนโยบายหรือโครงการ

ประการที่สอง การกำหนดภารกิจและมอบหมายอย่างชัดเจน

ประการที่สาม การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ประการที่สี่ การสร้างระบบประเมินผลที่เหมาะสม และ

ประการที่ห้า การสร้างมาตรฐานการจูงใจ (ให้คุณให้โทษ) ที่เหมาะสม

2. ตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model) ตัวแบบนี้จะให้ความสำคัญในเรื่องสมรรถนะขององค์กรเป็นหลัก โดยถือว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายแผนงานหรือโครงการ ไปปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบาย แผนงานหรือโครงการไปปฏิบัติว่าขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกับความคาดหวังของหน่วยงานเพียงใด องค์กรจำเป็นต้องมีโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งทางด้านการบริหารและทางเทคนิคอย่างเพียงพอ มีการวางแผนเตรียมการ หรือมีความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และงบประมาณ ตัวแบบนี้มีความพยายามที่จะศึกษาหาทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติงานตามแผนงานและนโยบายในอดีต เช่น การแก้ไขปัญหาคารขาดแคลนงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความล่าช้าในการสรรหาบุคลากร ความล่าช้าในการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความล่าช้าในการจัดตั้งระบบงานการแก้ไขปัญหาการประสานงาน

3. ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development model) แนวคิดตามตัวแบบนี้ได้ให้ความสำคัญเฉพาะบุคลากรในหน่วยงานเป็นหลัก โดยมีแนวคิดที่ว่า บุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในองค์กร จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม (Participation) ของคนในองค์กร การทำงานเป็นทีม โดยการทำงานในทีมจำเป็นต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมคำนึงถึงการจูงใจการใช้ผู้นำอย่างเหมาะสม การสร้างความรู้สึกรักผูกพันกับองค์กร การยอมรับ การพัฒนาที่มั่งคั่งมากกว่าการใช้กำลังบังคับควบคุม ตัวแบบนี้จึงให้ความสำคัญเพิ่มเติมต่อกระบวนการสื่อสารสองทาง การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างความตระหนักและผูกพันกับนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ขณะที่การให้ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้กำหนดนโยบายแต่เพียงลำพัง จะเป็นผลเสียและไม่สอดคล้องกับฐานคติการพัฒนาองค์กรตามแนวคิดนี้

4. ตัวแบบทางด้านการกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) เป็นแนวคิดทางสังคมวิทยาที่อธิบายถึงองค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งมีกฎระเบียบขั้นตอนค่อนข้างมาก มีแบบแผนความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ และมีการกำหนดระบบคุณธรรมเอาไว้อย่างแน่นอนตายตัวอย่างไรก็ตาม ภายในองค์กรขนาดใหญ่ก็ไม่ได้มีแบบแผนความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (รูปนัย) เพียงอย่างเดียว แต่จะประกอบด้วยแบบแผนความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการด้วย แต่มักจะ

เป็นกรณีของข้าราชการระดับล่างทั้งสิ้น เพราะว่าข้าราชการระดับล่าง เป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และเป็นผู้ใช้วิจรรย์ญาณของตนในการตัดสินใจให้บริการประชาชนทั้งสิ้นผู้บังคับบัญชาไม่มีโอกาสที่จะติดตามไปควบคุมบัญชาตลอดเวลาได้ ดังนั้นสิ่งที่จะวัดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนโยบายจึงขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้บริหารนโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่ไปปฏิบัติ โดยตรงว่ายินดีพร้อมทุ่มเทให้กับการปฏิบัติราชการหรือมีอุปสรรคข้อจำกัดมากน้อยประการใด ความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากปัจจัย 2 ประการ คือ ประการแรก ระดับความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบายต่อสภาพแวดล้อมความเป็นจริงของหน่วยงานและองค์กร สภาพปัญหา และข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ปริมาณงานเกินกำลัง การขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะเรื่อง ขาดแรงจูงใจ ขาดขวัญกำลังใจที่เหมาะสมเพียงพอ เป็นต้น ประการที่สอง ระดับการยอมรับ เห็นพ้องในนโยบาย และการปรับนโยบายใหม่ ให้สอดคล้องกับภารกิจปกติหรือเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ราชการของบุคลากรแต่ละคน

5. **ตัวแบบทางการเมือง (Political Model)** ตัวแบบนี้ยึดหลักการว่า นโยบายเป็นการแบ่งสรรคุณค่าในสังคม ดังนั้นนโยบายในเรื่องหนึ่ง ๆ จะมีผู้ที่ได้รับประโยชน์กับผู้สูญเสียประโยชน์เสมอ และโดยปกติในแต่ละฝ่ายจะให้คุณค่าของนโยบายแตกต่างกัน และจะเน้นการรักษาผลประโยชน์ของตนไว้เป็นอันดับแรก ดังนั้น จึงเป็นการยากที่ทุกฝ่ายจะเห็นชอบและปฏิบัติตามนโยบายอย่างเป็นทางการ เอกฉันท์ ตัวแบบนี้เห็นว่าจำนวนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นประเด็นที่สำคัญในการเจรจาต่อรอง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีจำนวนน้อย โอกาสที่จะสร้างความเห็นพ้องต้องกันก็มีมากกว่า ในการเจรจาที่มีหน่วยงานมากมายความสามารถในการเจรจาต่อรองของผู้เล่นจะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการชักจูงต่อรอง สถานภาพของผู้มีอำนาจและทรัพยากรขององค์กร ตลอดจนการสนับสนุนจากบุคคลและองค์กรต่าง ๆ เช่น บุคคลสำคัญ หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน และกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ

6. **ตัวแบบเชิงบูรณาการ (Integrated Model)** ตัวแบบนี้เป็นตัวแบบที่รวบรวมจากแนวคิดของทั้ง 5 ตัวแบบ โดยมุ่งแสวงหาผลกระทบของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จทั้งในมิติของผลผลิต ผลลัพธ์และประเทศชาติโดยรวมได้รับ ส่วนตัวแปรอิสระที่นำมาพิจารณา ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ สมรรถนะขององค์กร ประสิทธิภาพในการวางแผน และควบคุม ภาวะผู้นำและความร่วมมือ และการเมืองและการบริหารสิ่งแวดล้อมภายนอก

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประมวลตัวแบบของนักวิชาการที่ได้ศึกษาเพื่อสังเคราะห์แนวคิดที่ได้จากการศึกษาและพัฒนาเป็นตัวแบบทางทฤษฎี จะมีหลายตัวแบบ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเลือกใช้ได้ตามบริบทของเรื่องที่ทำงานศึกษา สำหรับเรื่องของผู้วิจัยศึกษานี้ เป็นการจัดทำข้อเสนอ

เชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานที่เป็นทั้งระดับมหัพภาค และจุลภาค ซึ่งประกอบด้วยองค์กรที่อยู่ในระดับกำหนดนโยบาย และนโยบายสำหรับระดับปฏิบัติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ตัวแบบทางด้านการกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) เป็นกรอบการดำเนินการวิจัยพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในครั้งนี้

5.3 องค์ประกอบของนโยบาย

International Livestock Research Institute: ILRI (1995) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของนโยบายที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy objectives) และ 2) เครื่องมือของนโยบาย (Policy instruments) โดยวัตถุประสงค์ของนโยบายหมายถึง “จุดหมาย” (Ends) ที่เป็นที่คาดหวังให้บรรลุผล และเครื่องมือของนโยบาย หมายถึง “วิถีทาง” (Means) ที่จะทำให้บรรลุผลในจุดหมายนั้น ซึ่งวัตถุประสงค์หนึ่ง ๆ อาจมีวิถีทางหรือทางเลือก (Alternatives) เพื่อการปฏิบัติที่หลากหลาย หรือในทางกลับกัน วิถีทางหรือทางเลือกหนึ่งอาจสะท้อนเพื่อการบรรลุจุดหมายเกินกว่าหนึ่งจุดหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) ที่ได้สรุปองค์ประกอบของนโยบายที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy objectives) โดยวัตถุประสงค์ของนโยบาย หมายถึง “จุดหมาย” (Ends) ที่คาดหวังให้บรรลุผล และ 2) แนวทางของนโยบาย (Policy means) หมายถึง “วิถีทาง” (Means) ที่จะทำให้บรรลุผลในจุดหมายนั้น ซึ่งจุดหมายหนึ่ง ๆ อาจมีแนวทางเพื่อการปฏิบัติที่หลากหลาย ในทางกลับกัน แนวทางหนึ่งอาจเพื่อการบรรลุผลเกินกว่าหนึ่งจุดหมายได้ Carl Joachim Friedrich ซึ่งเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียง มีชีวิตอยู่ในช่วง 1901 - 1984 ได้กล่าวถึง 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมาย (targets) ของสิ่งที่ต้องการกระทำ วิถีทาง (Means) ในการดำเนินงาน และปัจจัยสนับสนุน (Resources) การกระทำตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2554) โดยได้ขยายความดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการกระทำในการกำหนดนโยบายเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด องค์ประกอบที่สำคัญสิ่งแรกคือเป้าหมาย (Target) ซึ่งอาจเป็นทั้งจุดประสงค์ (Purpose) และผลงานที่เกิดขึ้นในที่สุด (Ended result) ในลักษณะที่เป็นการกระทำอะไร ได้อะไร และเพื่ออะไร 2) การกำหนดวิถีทางในการดำเนินงาน ย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญคือ หลักการและเกณฑ์ของนโยบายซึ่งผู้กำหนดนโยบายจะต้องมีความรู้และกำหนดไว้ก่อน นอกจากนี้วิถีทางที่จะสามารถทำให้นโยบายดำเนินการได้ยังรวมไปถึงกลยุทธ์ (Strategies) และกลวิธี (Tactics) ต่าง ๆ อีกด้วย 3) ปัจจัยสนับสนุนในการกำหนดนโยบาย ประกอบด้วย 2 ประการ คือ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการในการกำหนดนโยบาย และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือแม้แต่

สภาพดินฟ้าอากาศ หากสภาพแวดล้อมด้านในด้านหนึ่งมีผลกระทบอย่างรุนแรง นโยบายอาจไม่เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่อาจกำหนดขึ้นมาได้ จึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะขาดไม่ได้คือการประเมินผลหรือประเมินนโยบาย เพื่อให้นโยบายมีความเป็นไปได้ เหมาะสมกับกาลเวลา สถานการณ์และมีความเป็นจริง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการข้อเสนอเชิงนโยบาย จะมีการกำหนดกรอบของนโยบายไว้หลากหลาย เช่น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ได้จัดทำรายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง โดยกำหนดประเด็นที่สมควรนำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง จาก 1) ประเด็นที่ปฏิบัติอยู่แล้วและสมควรกำหนดเป็นนโยบายภายใต้ชัดเจนและเข้มแข็งขึ้น 2) ประเด็นที่เป็นบทเรียนของต่างประเทศที่สมควรนำมาประยุกต์เข้ากับบริบทในการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของประเทศไทย โดยบูรณาการประเด็นข้อเสนอตามกรอบแนวคิดและข้อค้นพบ

จรรยาศักดิ์ พุดน้อย (2559) ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสรุปองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายแต่ละด้านประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ

ธนุ วงษ์จินดา (2556) ศึกษาวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 1 พันธกิจ 8 กลยุทธ์ 17 (วิธี) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ และ 20 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

รุ่งนภา รุ่งเรืองศิลป์ (2557) วิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนานโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากผลการวิจัยทำให้ได้องค์ประกอบและรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบตามลำดับขั้นตอนคือ 1) ด้านการระบุปัญหา มี 18 ตัวแปรย่อย 2) ด้านการรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อมูลสารสนเทศ มี 26 ตัวแปร 3) ด้านการกำหนดทางเลือกและเลือกทางเลือกไปสู่การปฏิบัติ มี 17 ตัวแปร 4) ด้านการยกย่องนโยบายและการจัดทำนโยบาย มี 19 ตัวแปร 5) ด้านการประกาศใช้นโยบายและการกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มี 15 ตัวแปร

วิจิต กำมันตะคุณ (2552) วิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้กำหนดมิติการวิจัย 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากรการวิจัย 2) ด้านทรัพยากรการวิจัย 3) ด้านการบริหารงานวิจัย และ 4) ด้านนโยบายและแผนงานระดับประเทศ มีองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย 2 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย และ 2) แนวทางของนโยบาย โดยในส่วนวัตถุประสงค์ของนโยบายแยกย่อยออกเป็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ในส่วนแนวทางของนโยบาย แยกย่อยออกเป็น ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ กลไกสู่การปฏิบัติ และกลไกการประเมินผล

สมภาร ศิโล (2552) วิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้กำหนดมิติการวิจัย 8 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านนักศึกษา ด้านคณาจารย์ ด้านการบริหารจัดการ ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านหลักสูตร และด้านสื่อและนวัตกรรม มีองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย 2 องค์ประกอบ คือ เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ

จากการศึกษาองค์ประกอบของนโยบาย ดังกล่าวสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก เน้นการกำหนดกรอบแนวคิดไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าต้องการอย่างไร และมีแนวทางหรือวิธีดำเนินการอย่างไร ในขณะที่กลุ่มหลัง เน้นการกำหนดกรอบแนวคิดไว้อย่างละเอียดทั้งเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตามก็ยังคงประกอบที่สำคัญของนโยบายมี 2 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy objective) และ 2) แนวดำเนินงานของนโยบาย (Policy means) หรือเครื่องมือของนโยบาย (Policy instruments) โดยในบางครั้งอาจมีองค์ประกอบส่วนที่สามด้วย คือ 1) กลไกของนโยบาย (Policy mechanism) แต่ในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยอาจกำหนดองค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลักของนโยบายดังกล่าวได้อีกได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นสถานศึกษาระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น เพื่อให้สามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปใช้ได้กับสถานศึกษาระดับการศึกษาระดับพื้นฐานทุกแห่ง จึงกำหนดองค์ประกอบของนโยบายไว้อย่างกว้าง ๆ จากผลของการลงพื้นที่ศึกษาสภาพจริงของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการสูง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้แนวคิดของการบริหารดุลยภาพ (Balanced Scorecard: BSC) เป็นกรอบในการสรุปผล

5.4 ข้อคิดของการทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

ผลจากการวิจัยเป็นเพียงส่วนหนึ่งของบรรดาปัจจัยป้อนเข้า (Inputs) ที่จะนำเข้าสู่การตัดสินใจเชิงนโยบาย (Policy decision) ยังมีปัจจัยป้อนเข้าอื่น ๆ ที่จะต้องนำมาประกอบการตัดสินใจอื่น ๆ อีก (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556)

การวิจัยเชิงนโยบายไม่ใช่เป็นยาครอบจักรวาลที่จะรักษาได้ทุกโรคในการแก้ปัญหาสังคมนั้น สิ่งที่สามารถกระทำได้ก็คือการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณค่าเพื่อประกอบการตัดสินใจ โดยคาดหวังว่าจะช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปด้วยดี

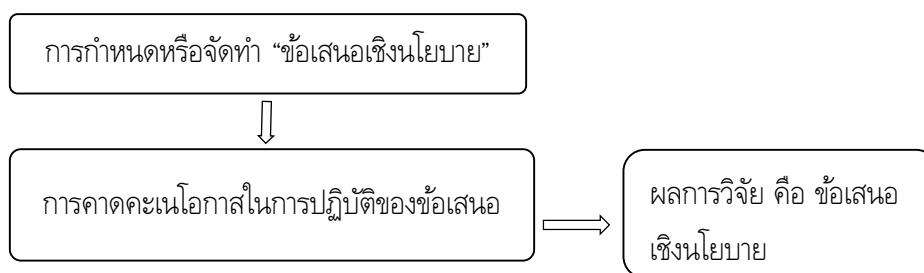
กระบวนการนโยบายจะมีความซับซ้อนยิ่งขึ้นหากปัญหาที่ศึกษานั้นมีความซับซ้อน ผู้วิจัยจะต้องเข้าใจในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีอย่างมากมาย ตลอดจนกลไกสนับสนุนต่าง ๆ ให้ดี มิฉะนั้นก็อาจจะไม่สามารถนำเสนอให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายได้อย่างที่คาดหวัง

5.5 ลักษณะสำคัญของข้อเสนอเชิงนโยบาย

- (1) เป็นพหุมิติ (Multi-dimension) มองปัญหาที่ศึกษาด้วยหลากหลายแง่มุม
 - (2) เป็นวิธีการอุปมานเชิงประจักษ์ (Empirico-inductive approach) อุปมานผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างไปสู่ประชากร เพื่อให้ข้อสรุปจากการวิจัยใช้อธิบายได้ทั่วไป (Generalization)
 - (3) ให้ความสำคัญทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ไม่กำหนดกรอบตัวแปรไว้อย่างตายตัว แต่เปิดกว้างต่ออิทธิพลและตัวแปรแทรกซ้อนต่าง ๆ
 - (4) ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ผลงานวิจัยหรือแหล่งทุน
 - (5) เขียนให้ดี เสนอให้ดี แสดงคุณค่า หรือค่านิยม หรือแนวคิด ให้เห็นชัดเจน
- ในนิยามของปัญหา ปัญหาการวิจัย การพัฒนาข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และการเผยแพร่ผลการวิจัย

5.6 ขั้นตอนการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) ได้เสนอขั้นตอนการจัดทำข้อเสนอเชิงวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก

การกำหนดหรือจัดทำ "ข้อเสนอเชิงนโยบาย" ควรออกแบบเป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง เช่น

ข้อมูลจากการศึกษาบริบทของหน่วยงานหรือพื้นที่ที่ทำการวิจัย (Contextual study / survey study) อาจเป็นการวิจัยเชิงสำรวจภายในสถาบันหรือภายในพื้นที่ที่กำหนด เช่น เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด ภูมิภาค หรือประเทศ เป็นต้น เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด ถือเป็นข้อมูลจากบริบทที่เป็นจริง จากคนในพื้นที่ ถือเป็นข้อมูลแบบล่างขึ้นบน (Bottom-up) ทั้งนี้ เพื่อสร้างโอกาสได้ข้อเสนอแนะที่เปิดกว้างอย่างเป็นอิสระของผู้ตอบ ควรเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

ข้อมูลจากการศึกษากรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ (Outstanding/best practice) อาจเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) เพื่อหาข้อสรุปรูปแบบการพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จนั้น ว่ามีวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy objective) และแนวทางของนโยบาย (Policy means) อะไรและอย่างไร ซึ่งหากจะให้ความหลากหลาย ควรเป็นการศึกษาพหุกรณี (Multi-cases study) ถือเป็นข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ "นำเยี่ยม" นโยบายที่ดี ๆ ของเขามาใช้

ข้อมูลเชิงวิชาการ จากทฤษฎี นโยบาย/แผน และผลงานวิจัย จากที่ศึกษาไว้หรือจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพิ่มเติม ถือเป็นข้อมูลจากภายนอก แบบบนลงสู่ล่าง (Top-down)

ทั้ง 3 กรณี จะทำให้ได้แหล่งข้อมูลจากทั้งบริบทที่เป็นจริง จากกรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ และจากเชิงวิชาการ โดยอาจจะเพิ่มแหล่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้คุณวุฒิทางวิชาการ/ทางปฏิบัติประกอบด้วยได้

ในขั้นตอนแรก จัดทำร่างนี้ข้อมูลจาก 3 - 4 แหล่งดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะนำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็น "ร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย" ใน 2 องค์ประกอบสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ที่คาดหวังให้เกิดขึ้น และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น โดยในขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล

จาก 3-4 แหล่งมาเป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายนี้ ผู้วิจัยอาจอาศัยหลักการมีส่วนร่วม โดยจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการของ “ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” เพื่อให้มีการระดมสมองของคนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ผ่านการกลั่นกรองได้ดีกว่าที่ผู้วิจัยจะจัดทำเพียงลำพัง

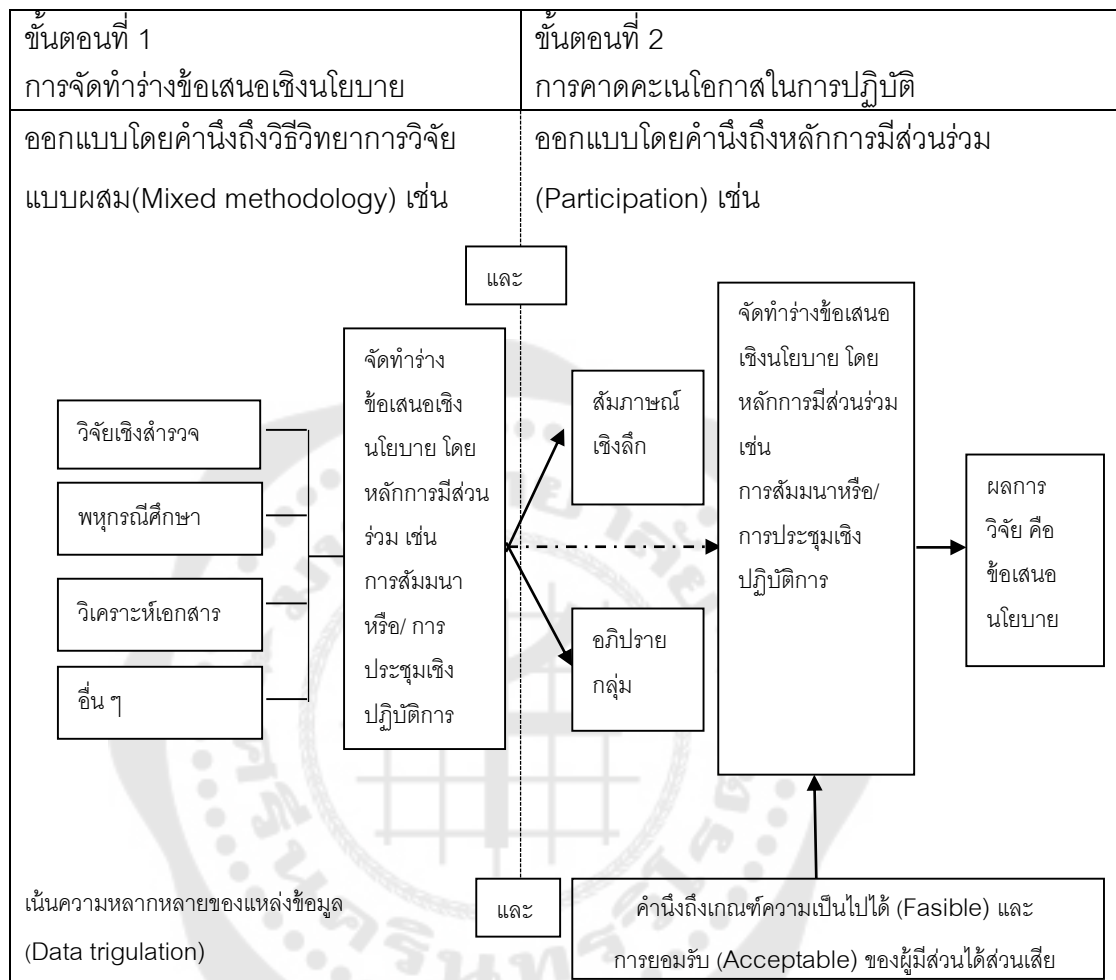
ขั้นตอนที่ 2 คาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบาย

การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบาย นั้น หากพิจารณาจากแนวคิดดั้งเดิม “ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัย” ดังนี้ 1) การวิเคราะห์อำนาจของผู้มีส่วนได้เสียที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย 2) การวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กร 3) การคาดการณ์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น 4) การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ 5) การจัดเตรียมให้ข้อเสนอแนะสุดท้าย

กิจกรรมเหล่านี้สามารถนำเอาหลักการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาแทนได้ กล่าวคือ เปลี่ยนจากการที่ “ผู้วิจัย” เป็นผู้ศึกษาวิเคราะห์ในองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ด้วยตนเองไปเป็นใช้ “หลักการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” มาร่วมกันคิด ร่วมกันวิเคราะห์ และร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนแรกมาใช้ประกอบการพิจารณา เสมือนเป็นการวิเคราะห์อิทธิพลและท่าทีการสนับสนุนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไปด้วยในตัว ขณะเดียวกันก็พิจารณาถึงความเป็นไปได้ไปด้วย จากเกณฑ์ที่กำหนดใช้ประกอบการพิจารณา เช่น เกณฑ์ความเป็นไปได้ (Feasible) และเกณฑ์การยอมรับ (Acceptable) เป็นต้น ถือเป็น “การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Policy Research: PPR)

การดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 คาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบาย กิจกรรมที่ใช้ตามความเหมาะสมและตามศักยภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย (Focus group discussion) การสัมมนากลุ่มย่อย (Small group seminar) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Operational seminar) การประชาพิจารณ์ (Public hearing) หรืออื่น ๆ

สรุปขั้นตอนการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

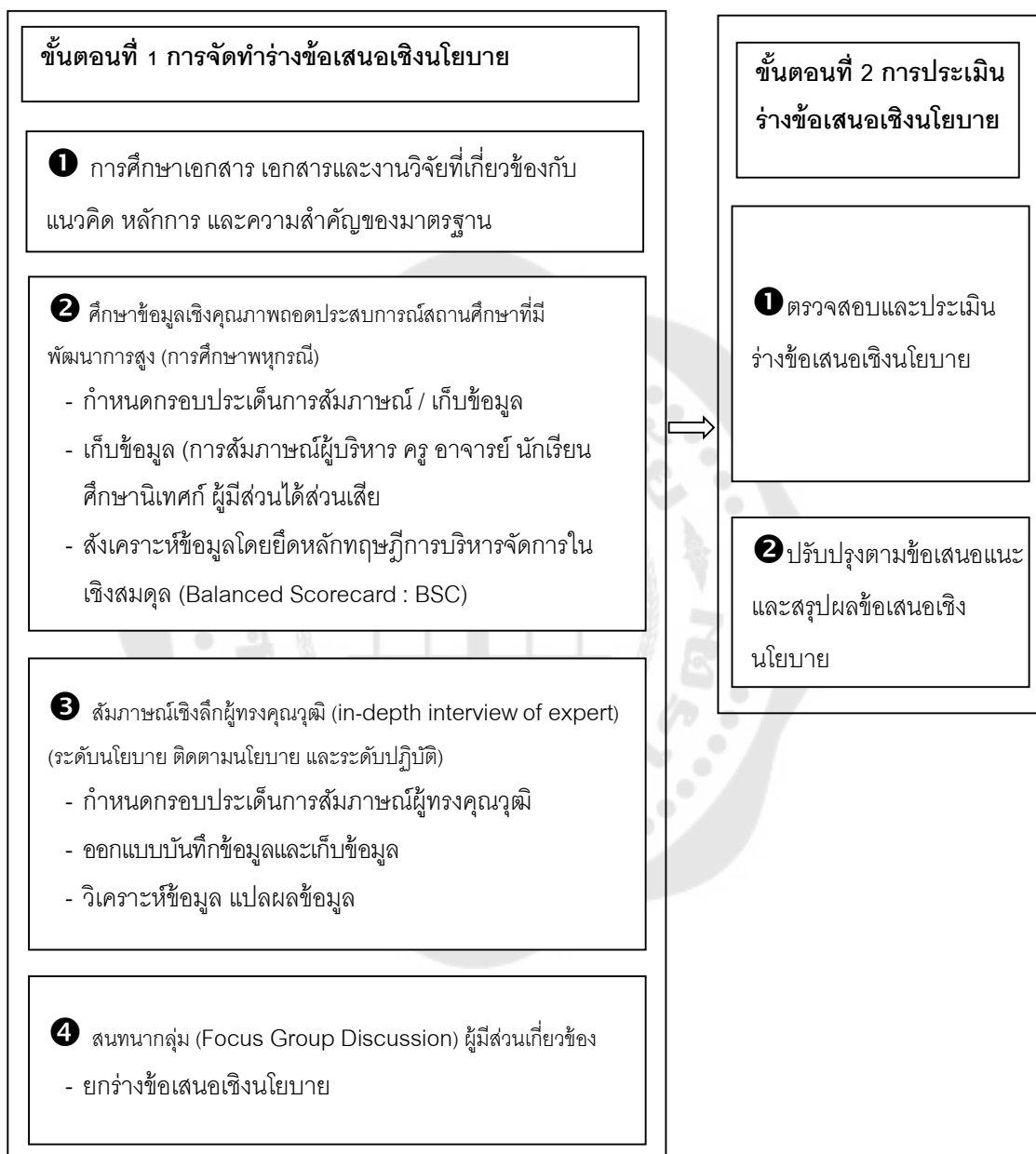

ภาพประกอบ 17 สรุปขั้นตอนการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy Research: PPR)

ที่มา: วิโรจน์ สารรัตน์ (2556)

ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด โดยข้อเสนอที่ได้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงที่เกิดจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั้งจากผู้ที่อยู่ในระดับบริหารนโยบาย ระดับปฏิบัติ รวมทั้งจากการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นจริงภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการกำหนดนโยบายแบบทางด้านการกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) ของ (วรเดช จันทรศร, 2551) เป็นกรอบการดำเนินการวิจัย

พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย และประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม ตามขั้นตอนของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานเป็นดังนี้

ภาพประกอบ 18 ขั้นตอนการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเพื่อหาคำตอบของคำถามการวิจัยให้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายการวิจัยตามที่ระบุไว้ในบทที่ 1 กำหนดแนวดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน วิธีการ (Mixed methods research approach) โดยเริ่มด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาโมเดลไค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีตัวแปรร่วมและไม่มีตัวแปรร่วม โดยนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพ ภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ที่มีช่วงระยะเวลาการประเมินเว้นช่วงห่างเท่ากันคือ เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการ ประเมินในปีที่สี่ของในแต่ละรอบครบทั้งสามรอบการประเมิน ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณนี้ จะช่วยตอบ คำถามในประเด็น 1) โมเดลวัดพัฒนาการคุณภาพการศึกษาจากผลคะแนนการประเมินคุณภาพ ภายนอกใน 3 ด้าน ได้แก่ ผลการ จัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา และการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละด้านเป็นอย่างไร และภาพรวมทั้งสามด้าน เป็นอย่างไร และโมเดลดังกล่าวนี้ที่ไม่มีตัวแปรร่วมสถานศึกษากลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร 2) คุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละด้านมีพัฒนาการเป็นอย่างไร 3) โมเดลวัดพัฒนาการคุณภาพการศึกษา จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน ได้แก่ ภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษา ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ และโมเดลดังกล่าวนี้ ที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร

จากนั้นเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาว่าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคที่แตกต่างกัน หรือสถานที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง หรือขนาดที่ต่างกันที่มีระดับพัฒนาการคุณภาพสูง มีรูปแบบและ วิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นอย่างไร และมีปัจจัย อะไรบ้าง ผู้วิจัยจึงลงพื้นที่ภาคสนามศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการ ดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกสูง เป็นการศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) ซึ่งการศึกษาในระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยนำ แนวคิดและแนวทางการศึกษาการบริหารจัดการเชิงสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) มาใช้ เป็นกรอบในการพิจารณาประสิทธิผลในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้วยเหตุผลเนื่องจากการวัดประเมินประสิทธิผลที่พิจารณาโดยยึดเป้าหมาย (Goal- oriented

approach) ยึด/อิงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder approach) หรือยึดทฤษฎีระบบ (System theory approach) ตามแนวคิดและแนวทางการศึกษาแบบดั้งเดิมภายใต้มุมมองเฉพาะด้าน อาจขาดความครอบคลุมส่วนประกอบเกี่ยวข้องอื่น ๆ อย่างรอบด้าน แต่ทฤษฎีการบริหารจัดการเชิงสมดุล (BSC) สามารถเป็นเครื่องมือหนึ่งในการประเมินองค์กรที่มีความครอบคลุมในทุกมิติของงานในแต่ละด้าน และสามารถใช้ได้กับทุกหน่วยงานภาคส่วน และสุดท้ายการพัฒนา นโยบาย ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม นำข้อมูลมาสนับสนุนการร่างกำหนดเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และทำการตรวจสอบและประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายฯ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ดังนั้น ในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะเวลา คือ

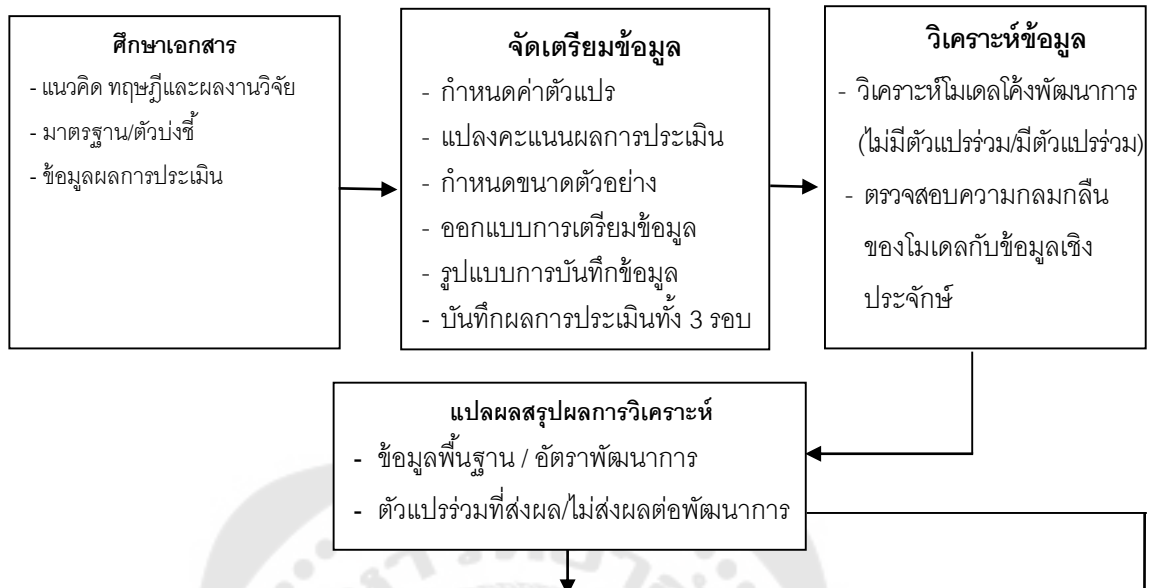
ระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ (แนวดำเนินการเชิงปริมาณ : QUAN)

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวดำเนินการเชิงคุณภาพ : QUAL)

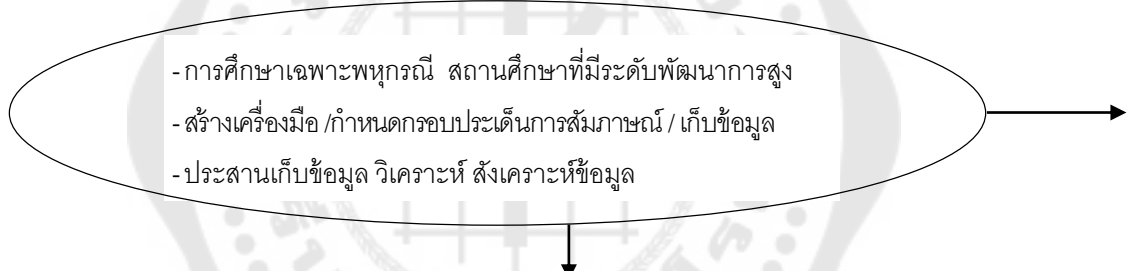
ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวดำเนินการแบบผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (qual → quan)

สรุปแผนภาพขั้นตอนและรายละเอียดการดำเนินการวิจัยในแต่ละตอนดังต่อไปนี้

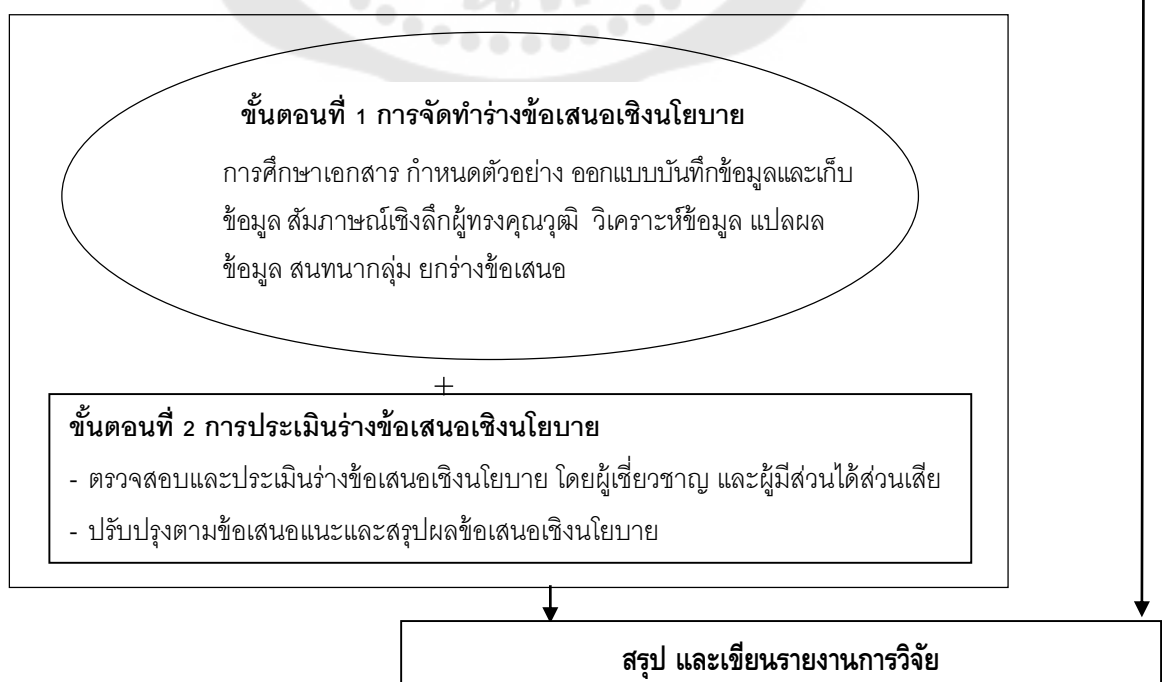
ระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ (แนวดำเนินการเชิงปริมาณ : QUAN)

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวดำเนินการเชิงคุณภาพ : QUAL)

ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวดำเนินการแบบผสมผสาน : qual → quan)

ภาพประกอบ 19 ขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ (แนวดำเนินการเชิงปริมาณ : QUAN)

การวิจัยในระยะที่ 1 นี้ ดำเนินการตามแนวดำเนินการเชิงปริมาณ (Quantitative approach) เพื่อศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาโดยการศึกษามอเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งที่มีและไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และความสำคัญของมาตรฐาน มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทั้งรอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และรอบที่สาม โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษามอเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีและไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 เชื่อมโยงมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ เนื่องจากในการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละรอบการประเมินได้มีการปรับใช้มาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์การให้คะแนนที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัย จึงสังเคราะห์เชื่อมโยงมาตรฐานและตัวบ่งชี้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีการนำมาใช้ในการประเมินครบทั้งสามรอบการประเมิน โดยการนำมาประยุกต์กับแนวคิดการทำงานเชิงระบบ (System approach) ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต และความสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น. 50) โดยสรุปมาตรฐานหรือตัวชี้วัดที่มีการนำไปใช้ในการประเมินครบทั้งสามรอบ ดังนี้

ตาราง 7 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกครบทั้ง สามรอบการประเมิน

มาตรฐานด้าน	มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้ (คะแนนเต็ม)		
	รอบที่หนึ่ง	รอบที่สอง	รอบที่สาม
ผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (ผู้เรียน)	มฐ.1 : ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (3)	มฐ. 1 : ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (4)	ตบช. 2 : ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (10)
	มฐ.4 : ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจากรณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (3)	มฐ. 4 : ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (4)	ตบช. 4 : ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น (10)
	มฐ.5: ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร (3)	มฐ. 5 : ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (4)	ตบช. 5 : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (20)
	มฐ.6 : ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (3)	มฐ. 6 : ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (4)	ตบช. 3 : ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้ต่อเนื่อง (10)
	มฐ.10 : มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (3)	มฐ. 2 : ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (4)	ตบช. 1 : ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (10)
การบริหารและการจัดการศึกษา (ผู้บริหาร)	มฐ. 14: สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (3)	มฐ. 14 : สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (4)	ตบช. 9 : ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา (5)

ตาราง 7 (ต่อ)

มาตรฐานด้าน	มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้ (คะแนนเต็ม)		
	รอบที่หนึ่ง	รอบที่สอง	รอบที่สาม
	มฐ.18: สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3)	มฐ. 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4)	ตบช.10 : ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา (5)
	มฐ.20: ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ (3)	มฐ. 10 : ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ (4)	ตบช.7: ประสิทธิภาพ ของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา
	มฐ. 25: สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (3)	มฐ. 13 : สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (4)	ตบช. 11 : ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา (5)
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ครู)	มฐ. 22 : ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3)	มฐ. 9 : ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4)	ตบช. 6 : ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (10)

สรุป มาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ ดังนี้

1) มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการประเมินทั้งสามรอบการประเมิน จำนวน 3 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ และผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการศึกษา ดังนี้

- 1.1) มาตรฐานด้านผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา (ผู้เรียน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
 - 1.1.1) คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
 - 1.1.2) ความสามารถในการคิด
 - 1.1.3) ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

1.1.4) ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

1.1.5) สุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิต

1.2) มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา (ผู้บริหาร) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

1.2.1) ผลการจัดการตามปรัชญา พันธกิจ โดยความร่วมมือกับชุมชน

1.2.2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และประสิทธิภาพการบริหาร

1.2.3) การจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.4) การจัดหลักสูตรที่เหมาะสมและมีผลงานตามโครงการพิเศษ

1.3) มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน (ครู) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

1.3.1) ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ การกำหนดเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพของผลการประเมินภายนอกในแต่ละรอบการประเมิน พบว่ามีความแตกต่างกัน ดังนี้

ตาราง 8 เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และ รอบที่สาม

รอบที่หนึ่ง (3 ระดับ)		รอบที่สอง (4 ระดับ)			รอบที่สาม (5 ระดับ)	
ระดับ	เกณฑ์	ระดับ	เกณฑ์	เกณฑ์ มฐ. 5	ระดับ	เกณฑ์
คุณภาพ		คุณภาพ	(ยกเว้น มฐ. 5)		คุณภาพ	
ดี	2.16 – 3.00	ดีมาก	3.50 – 4.00	3.50 – 4.00	ดีมาก	4.51 – 5.00
พอใช้	1.51 – 2.15	ดี	2.75 - 3.49	2.60 - 3.49	ดี	3.51 – 4.50
ปรับปรุง	0.00 - 1.50	พอใช้	1.75 – 2.74	1.51 – 2.59	พอใช้	2.51 – 3.50
		ปรับปรุง	≤ 1.74	≤ 1.50	ควรปรับปรุง	1.50 – 2.50
					ต้องปรับปรุง	0.00 – 1.50

อ้างอิงจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)
(2553, น. 114 ; 2554, น. 12)

ดังนั้น ในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ผู้วิจัยจึงแปลงคะแนนระดับคุณภาพให้มีจำนวนเท่ากัน คือ 3 ระดับ โดยใช้วิธีการ ดังนี้

$$\text{คะแนนการประเมิน} \times \frac{\text{จำนวนระดับคุณภาพ}}{\text{คะแนนเต็ม}}$$

เช่น มาตรฐานที่ 1.1 ผลการประเมินรอบสามตัวบ่งชี้ที่ 1.1 เท่ากับ 9.74

คะแนนเต็ม 10 คะแนน ต้องการปรับให้มีระดับคุณภาพเท่ากับ 3

$$\text{แทนค่าสูตร} \quad 9.74 \times (3/10)$$

ดังนั้น มาตรฐานที่ 1.1 มีค่า คะแนน เท่ากับ 2.92

สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ผู้วิจัยแบ่งช่วงการกำหนดระดับคุณภาพ เป็น 3 ระดับ โดยมีความกว้างของชั้นการแบ่ง ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538, น. 9)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{3 - 1}{3} \end{aligned}$$

$$\text{ความกว้างของชั้น} = 0.66$$

ดังนั้น คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง ระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายถึง ระดับพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง ระดับปรับปรุง

1.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดยใช้คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการประเมิน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในช่วงเวลา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 – 2558 ซึ่งจัดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ดังนั้น ข้อมูลที่จะต้องใช้ในการวัดพัฒนาการ จึงเป็น ผลการประเมินของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้ง 3 ครั้งของการประเมินในช่วงระยะเวลาห่างเท่า ๆ กัน และเพื่อให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันมากที่สุด และมีจำนวนเพียงพอ เพื่อป้องกันปัญหาจากการเปรียบเทียบ ค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มซึ่งมีจำนวน

กลุ่มย่อยไม่เพียงพอ และเป็นการเพิ่มความคงทน (Robustness) ในการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ และจากกฎการกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาตัวแปรพหุนามที่จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่พอสมควร ซึ่ง ลินดีมาน, เมอร์เรินดา และ โกลด์ (Lindeman, Merenda & Gold, 1980; อ้างถึงใน นางลักษณ วัชรชัย, 2542) ให้กฎไว้ว่าอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่าง และจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น 20 ต่อ 1 ส่วน ในขณะที่ แฮร์และคณะ (Hair et al., 2010) เสนอว่ากลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวนมากพอและที่เหมาะสมควรเป็น 400 ตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเลือกสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินรอบที่หนึ่ง ในปี พ.ศ. 2547 รอบที่สอง ปี พ.ศ. 2552 และ รอบที่สาม ปี พ.ศ. 2557 รวมจำนวน 1,964 แห่ง จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 31,055 แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการศึกษารั้งนี้ โดยโรงเรียนคือหน่วยตัวอย่าง (Unit) ส่วนภาค ขนาด และที่ตั้งของโรงเรียน คือ จำนวนชั้นของหน่วยตัวอย่าง โดย ภาค แบ่งออกเป็น 6 ภาค ที่ตั้งของโรงเรียนในเมืองคือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองนอกเมืองคือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่เขตอื่นที่ไม่ใช่อำเภอเมือง ส่วนขนาด คือ ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ และสามารถแบ่งกลุ่มของสถานศึกษาจำแนกตามภาค ขนาด และที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง ดังปรากฏในตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 จำนวนตัวอย่างจำแนกตามภาค ขนาด และเขตที่ตั้ง

ภาค	ขนาด	ที่ตั้ง	สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามครั้ง	
			ในปี พ.ศ. 2547	ปี 2552 ปี 2557
			จำนวน	รวม
เหนือ	เล็ก	ในเมือง	5	95
		นอกเมือง	90	
	กลาง	ในเมือง	0	17
		นอกเมือง	17	
	ใหญ่	ในเมือง	0	2
		นอกเมือง	2	
	ใหญ่พิเศษ	ในเมือง	0	0
		นอกเมือง	0	
	รวม	ในเมือง	5	114
		นอกเมือง	109	

ตาราง 9 (ต่อ)

ภาค	ขนาด	ที่ตั้ง	สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามครั้ง ในปี พ.ศ. 2547 ปี 2552 ปี 2557	
			จำนวน	รวม
กลาง	เล็ก	ในเมือง	15	169
		นอกเมือง	154	
	กลาง	ในเมือง	8	22
		นอกเมือง	14	
	ใหญ่	ในเมือง	1	5
		นอกเมือง	4	
	ใหญ่พิเศษ	ในเมือง	6	8
		นอกเมือง	2	
	รวม	ในเมือง	30	204
		นอกเมือง	174	
ตะวันออกเฉียงเหนือ	เล็ก	ในเมือง	140	1,171
		นอกเมือง	1,031	
	กลาง	ในเมือง	21	195
		นอกเมือง	174	
	ใหญ่	ในเมือง	2	14
		นอกเมือง	12	
	ใหญ่พิเศษ	ในเมือง	3	6
		นอกเมือง	3	
	รวม	ในเมือง	166	1,386
		นอกเมือง	1,220	
ใต้	เล็ก	ในเมือง	8	114
		นอกเมือง	106	
	กลาง	ในเมือง	1	11
		นอกเมือง	10	
	ใหญ่	ในเมือง	1	2
		นอกเมือง	1	
	ใหญ่พิเศษ	ในเมือง	0	0
		นอกเมือง	0	
	รวม	ในเมือง	9	127
		นอกเมือง	118	

ตาราง 9 (ต่อ)

ภาค	ขนาด	ที่ตั้ง	สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามครั้ง ในปี พ.ศ. 2547 ปี 2552 ปี 2557	
			จำนวน	รวม
ตะวันออก	เล็ก	ในเมือง	3	40
		นอกเมือง	37	
	กลาง	ในเมือง	0	12
		นอกเมือง	12	
	ใหญ่	ในเมือง	0	0
		นอกเมือง	0	
	ใหญ่พิเศษ	ในเมือง	0	0
		นอกเมือง	0	
	รวม	ในเมือง	3	52
		นอกเมือง	49	
ตะวันตก	เล็ก	ในเมือง	15	66
		นอกเมือง	51	
	กลาง	ในเมือง	2	13
		นอกเมือง	11	
	ใหญ่	ในเมือง	0	0
		นอกเมือง	0	
	ใหญ่พิเศษ	ในเมือง	1	2
		นอกเมือง	1	
	รวม	ในเมือง	18	81
		นอกเมือง	63	
รวมทุกภาค	เล็ก	ในเมือง	186	1,655
		นอกเมือง	1,469	
	กลาง	ในเมือง	32	270
		นอกเมือง	238	
	ใหญ่	ในเมือง	3	23
		นอกเมือง	20	
	ใหญ่พิเศษ	ในเมือง	10	16
		นอกเมือง	6	
	รวม	ในเมือง	231	1,964
		นอกเมือง	1,733	

1.5 การรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1

ข้อมูลสำหรับการวิจัยในเชิงปริมาณนี้ เป็นข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเตรียมข้อมูล ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอใช้ผลการประเมินภายนอกจาก สมศ.
2. เก็บรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือถึง สมศ. และติดตามขอรับข้อมูลผลการประเมิน
3. การเตรียมข้อมูล เตรียมข้อมูลนำเข้าโปรแกรมวิเคราะห์ในรูปแบบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation matrix) จำแนกตามมาตรฐานและตัวแปรร่วม ได้แก่ ภาค ที่ตั้ง และขนาดสถานศึกษา

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 1

เนื่องจากการวิจัยเชิงปริมาณในระยะที่ 1 นี้ เป็นการใช้ข้อมูลประเภททุติยภูมิ (Second data) ซึ่งเป็นข้อมูลระดับชาติจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่จากสำนักงานประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษา (องค์กรมหาชน) จึงจำเป็นต้องจัดระบบระเบียบข้อมูลของการผลการประเมินของสถานศึกษา ให้เชื่อมโยงและสามารถศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาทั้งสามรอบการประเมินตามความมุ่งหมายการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) จัดเตรียมข้อมูลสำหรับใช้ในการวิเคราะห์

1.1) เชื่อมโยงมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละมาตรฐานให้ของสถานศึกษาตัวอย่างที่คัดเลือกไว้ให้ตรงกัน

1.2) แปลงระดับคะแนนการประเมินในแต่ละรอบให้อยู่ในระดับเดียวกัน

1.3) กำหนด Code เตรียมข้อมูลนำเข้าโปรแกรมนำเข้าโปรแกรมวิเคราะห์ในรูปแบบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ จำแนกตามมาตรฐาน และรายด้าน

1.4) กำหนด Code เตรียมข้อมูลนำเข้าโปรแกรมนำเข้าโปรแกรมวิเคราะห์ในรูปแบบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ จำแนกตามมาตรฐาน รายด้าน และตัวแปรร่วมเชิงกลุ่ม ได้แก่ ภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบการประเมิน จำแนกรายมาตรฐาน รายด้าน และวิเคราะห์จำแนกตามตัวแปรร่วม ได้แก่ ภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษา ด้วยโปรแกรม Mplus

2.1) กำหนดตั้งชื่อตัวแปรแต่ละมาตรฐาน ตัวแปรรายด้าน และตัวแปรร่วม

2.2) กำหนดค่าตัวแปรร่วมที่เป็นเชิงคุณภาพ (Nominal Variables) ให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) ได้แก่ ตัวแปร ภาค ซึ่งแบ่งเป็น 6 ภาค ได้แก่ ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันตก ที่ตั้ง ได้แก่ ในเมือง และนอกเมือง และตัวแปรขนาดของสถานศึกษา จำนวน 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่มากพิเศษ โดยกำหนดให้ตัวแปรภาคกลาง ตัวแปรในเมือง และตัวแปรสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษเป็นตัวแปร ที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ดังนั้น ตัวแปรภาคกลาง สถานศึกษาในเมือง และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จะไม่ปรากฏในโมเดล แต่ใช้เป็นกลุ่มอ้างอิงเทียบเคียงคะแนนกับภาค เขตที่ตั้งของสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษาอื่น ๆ

2.3) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย คะแนนค่าสูงสุด คะแนนค่าต่ำสุดของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอก

2.4) วิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงระยะยาวของผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรายด้าน ที่ละด้านและภาพรวมทั้งสามด้านที่ไม่มีตัวแปรร่วมและมีตัวแปรร่วม ของผลการประเมินคุณภาพภายนอก

2.4.1) วิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการของอัตราคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีตัวแปรร่วม และไม่มีตัวแปรร่วม เพื่ออธิบายความแตกต่างระหว่างมาตรฐานในแต่ละด้าน และภาพรวมของมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ค่าเริ่มต้น (Initial) อัตราการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพัฒนาการ (Slope) จากการประเมินทั้งสามรอบการประเมิน โดยมีแบบแผนพัฒนาการเป็นเส้นตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบใน B1 , B2 และ B3 เท่ากับ 0 , 1 และ 2 ตามลำดับ เนื่องจากใน B1 เป็นการวัดในช่วงแรกยังไม่เกิดพัฒนาการ จึงกำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0 และเมื่อ วัดพัฒนาการอีก 2 ครั้ง แต่แต่ละครั้งมีช่วงระยะเวลาห่างเท่ากัน ประกอบกับอัตราคะแนนพัฒนาการ มีแบบแผนพัฒนาการเป็นเส้นตรงจึงกำหนดค่าองค์ประกอบเหล่านี้เป็นค่าตั้งต้นในการวิเคราะห์ ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงเริ่มต้น (Initial) ใน B1 , B2 และ B3 เท่าเทียมกันทุกช่วงเวลา (กำหนดให้เท่ากับ 1)

2.4.2) พิจารณาความเหมาะสมของผลการวิเคราะห์โมเดลจากดัชนีความสอดคล้องของกลไกของโมเดลโค้งพัฒนาการกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาแปลความหมายดังแสดงในตาราง 9 ดังนี้ (Joreskog & Sorbom, 1993, p.122; Diamantopoulos & Siguaw, 2000, p.83; Kline, 2005; Hair et al., 2010, p.666; Muthen & Muthen, 1998 - 2017)

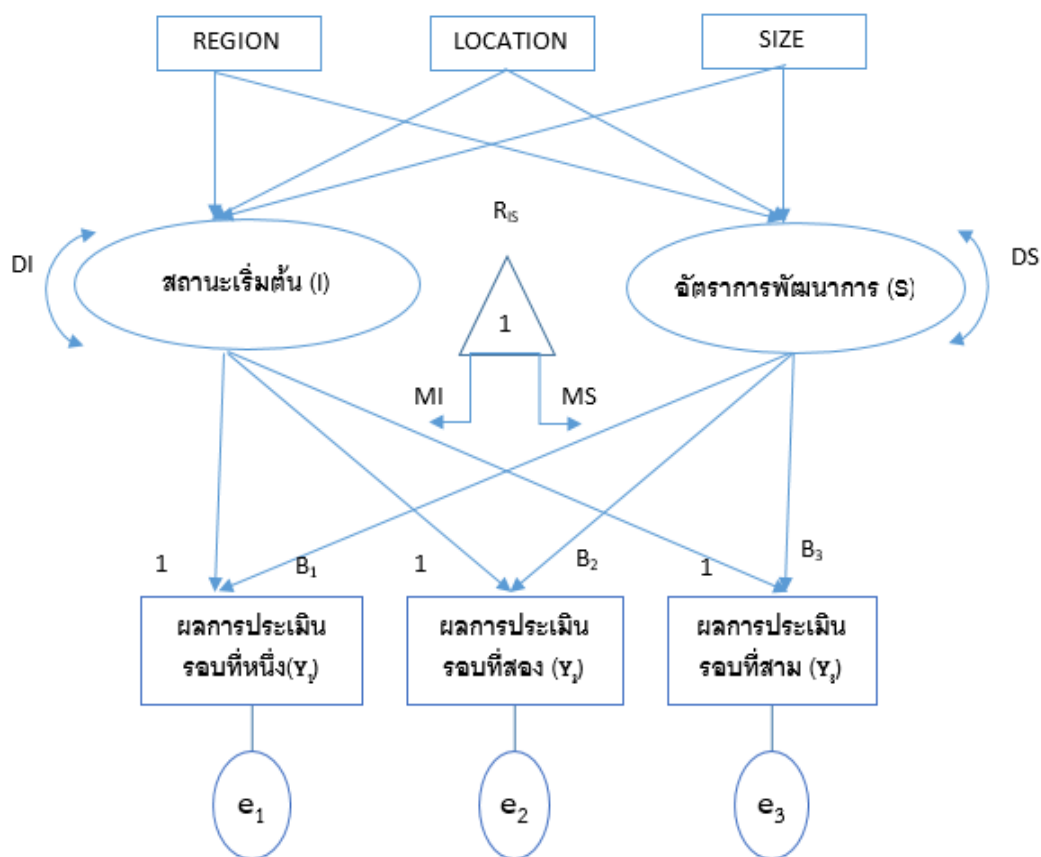
ตาราง 10 ดัชนีพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	เกณฑ์
ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistic: χ^2)	ถ้าค่า ไค-สแควร์, χ^2 , df, $p < .05$ มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าโมเดลที่สร้างขึ้นไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ $\chi^2/2$ ควรมีค่าไม่เกิน 2
ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ มาตรฐาน SRMR (The Standardized root mean squared residual)	เป็นค่าเฉลี่ยของเศษที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างกับค่าที่ประมาณจากค่าพารามิเตอร์ ถ้าโมเดลมีความกลมกลืนสูง SRMR ควรมีค่าเล็กมาก โดยทั่วไปค่า SRMR ไม่ควรใหญ่กว่า .05
ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่า ความคลาดเคลื่อนในการ ประมาณ (The Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA)	เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ค่า RMSEA ที่มีค่าต่ำกว่า .10 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องในระดับดี (Good fit) ถ้ามีค่าต่ำกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องในระดับดีมาก (Very good fit) ถ้ามีค่าต่ำกว่า .01 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องในระดับดีเยี่ยม (Outstanding fit) ถ้าค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องอย่างแท้จริง (Exact fit) (Hair et. al., 2010) 0.000-0.050 = โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก 0.051-0.080 = โมเดลค่อนข้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี 0.081-0.100 = โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เล็กน้อย มากกว่า 0.100 = โมเดลยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตาราง 10 (ต่อ)

ดัชนี	เกณฑ์
ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (The Comparative Fit Index : CFI)	มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 (เข้าใกล้ 1 จะยิ่งดี)
ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (The Tucker-Lewis Index : TLI)	<p>มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 (เข้าใกล้ 1 จะยิ่งดี)</p> <p>0.000-0.050 = โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก</p> <p>0.051-0.080 = โมเดลค่อนข้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี</p> <p>0.081-0.100 = โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เล็กน้อย</p> <p>มากกว่า 0.100 = โมเดลยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์</p>

3) กรอบการวิเคราะห์โมเดลได้พัฒนาการคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยกำหนดกรอบ และสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

ภาพประกอบ 20 แสดงกรอบในการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนากการคะแนนการประเมินคุณภาพ
ภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สัญลักษณ์ในโมเดล

I	หมายถึง	ตัวแปรแฝงระดับคะแนนเริ่มต้น
S	หมายถึง	ตัวแปรแฝงอัตราคะแนนพัฒนากการ
$B_1 - B_3$	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝง ครั้งที่ 1 – 3 ที่มีต่อองค์ประกอบอัตราคะแนนพัฒนากการ
MI	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของตัวคะแนนเริ่มต้น
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของตัวอัตราคะแนนพัฒนากการ
DI	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเริ่มต้น
DS	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราคะแนนพัฒนากการ
1	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยคะแนนเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนากการ

R_{is}	หมายถึง	ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนาการ
Y_1-Y_4	หมายถึง	ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และรอบที่สาม ทั้ง 3 ด้าน
REGION	หมายถึง	ภาค (เหนือ กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออก ตะวันตก และใต้)
SIZE	หมายถึง	ขนาดสถานศึกษา (เล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ)
LOCATION	หมายถึง	ที่ตั้ง (ในอำเภอเมือง นอกอำเภอเมือง)
$e_1 - e_4$	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และรอบที่สาม ทั้ง 3 ด้าน

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวดำเนินการเชิงคุณภาพ : QUAL)

การดำเนินการในระยะที่ 2 นี้ ดำเนินการตามแนวดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative approach) เป็นการศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูง มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การศึกษาในระยะนี้เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่า สถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูงที่ตั้งอยู่ในภาคที่แตกต่างกัน หรือในเมือง/นอกเมือง หรือสถานศึกษาที่มีขนาดที่ต่างกัน มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา

การเลือกและกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample size determination) ของการวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเลือกแบบอิงจุดมุ่งหมาย (Purposeful sampling) หรือแบบอิงเกณฑ์หรืออิงทฤษฎีเป็นฐาน (Criterion or theoretical – base sampling)) หรือแบบอิงดุลยพินิจ (Judgmental sampling) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหรือเจตนาไว้อย่างเจาะจง ตามตรรกะ/เหตุผลบนหลักการทางวิชาการ ร่วมกับประสบการณ์ของนักวิจัย (องอาจ นัยพัฒน์, 2561, น. 595) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) อาศัยเทคนิคการเลือกโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (Theoretical sampling) สำหรับขนาดตัวอย่างที่เป็นไปได้ในทาง แคลสเวล (Creswell, 2013: p.157; อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2561, น. 596) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้เกี่ยวกับขนาดตัวอย่างตามประสบการณ์ทำวิจัยและการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย

การศึกษาจากข้อมูลเรื่องเล่าควรใช้ตัวอย่างประมาณ 1-2 คน การศึกษาปรากฏการณ์วิทยา ประมาณ 3-10 คน การศึกษาทฤษฎีฐานรากประมาณ 20-30 คน การศึกษาชาติพันธุ์วรรณา กลุ่มร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน (Culture-sharing group) จำนวน 1 กลุ่ม และการศึกษาเฉพาะกรณี ประมาณ 4-5 กรณี (Cases) ในการศึกษาเฉพาะกรณี 1 เรื่อง ทั้งนี้ วอลคอตท์ (Wolcott, 2008, cited in Creswell, 2013, p. 157) แนะนำไว้ว่าเมื่อตัวอย่าง หรือกรณีศึกษามีมากกว่าหนึ่งหน่วย เมื่อใดก็จะลดระดับรายละเอียดที่จะเสนอให้ผู้อ่านรายงานวิจัยทราบ “เจือจาง” หรือขาดความเข้มข้นลงไปเท่านั้นส่วน Stake (2006, p.22; อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2561, น. 595) ได้กล่าวเสนอแนะว่าโดยทั่วไปจำนวนกรณี (Cases) ที่เลือกมาทำการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาพหุกรณีศึกษา (Multiple case study) ไม่ควรน้อยกว่า 4 และไม่มากกว่า 10 กรณี นั่นคือควรอยู่ระหว่าง 4 – 10 กรณี เพราะถ้ากรณีน้อยกว่าสี่กรณีก็จะทำให้นักวิจัยมองเห็นการดำเนินไปของกิจกรรมระหว่างสิ่งที่ต้องการศึกษากับเหตุการณ์สถานการณ์ไม่ชัดเจนเพียงพอในขณะที่ถ้ามีจำนวนมากกว่า 10 กรณี (เช่น 15 หรือ 30 กรณี) ก็จะทำให้ภาพอัตลักษณ์ (หรือลักษณะอันโดดเด่นเฉพาะตัว) ในกิจกรรมระหว่างสิ่งที่ต้องการศึกษากับเหตุการณ์สถานการณ์ที่ละเอียดียบย่อย มากเกินกว่าที่นักวิจัยและผู้อ่านรายงานวิจัยจะสามารถเข้าใจได้แต่ในบางกรณีที่เหตุผลความจำเป็นก็อาจมีจำนวนน้อยกว่า 4 หรือมากกว่า 15 กรณีก็ได้ ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูงทั้งสิ้น 8 แห่ง กระจายตามภาคที่แตกต่างกัน ทั้งในเมือง/นอกเมือง และมีขนาดที่ต่างกัน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ คือ

1) เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองในแต่ละภาคที่มีคะแนนอัตราพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับสูงจำนวนขนาดละ 1 แห่ง

2) สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองในแต่ละภาคที่มีคะแนนอัตราพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับสูง จำนวนขนาดละ 1 แห่ง

3) พิจารณาจากผลพัฒนาการคุณภาพการศึกษาสูงสุดในแต่ละขนาด และตั้งอยู่ในสถานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ด้วยสมมติฐานที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายกำหนดไว้ว่าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน และขนาด ที่ต่างกัน จะมีบริบท หรือวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาแตกต่างกัน ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้เป็นกรณีศึกษาจะกระจายตามภาคภูมิศาสตร์ ดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงจำนวนตัวอย่างสถานศึกษาจำแนกตามสถานที่ตั้ง (ภาค ในเมือง/นอกเมือง) ที่เป็นกรณีศึกษา

ขนาด	เหนือ		กลาง		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ใต้		รวม
	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง	
เล็ก	/	/							2
กลาง							/	/	2
ใหญ่				/	/				2
ใหญ่พิเศษ			/			/			2
รวม	2		2		2		2		8

จากตาราง 11 ผู้วิจัยเลือกสถานศึกษาเป้าหมายเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก จากคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นสถานศึกษาที่มีผลพัฒนาการรวมทุกด้านสูงสุด หากเท่ากันจะพิจารณาเลือกสถานศึกษาที่มีผลคะแนนพัฒนาการครั้งที่สองสูงกว่า
2. จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และเลือกสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมือง โดยกระจายให้ครบทุกภาค

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การศึกษาเฉพาะพหุกรณี (Multi-case study) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือก ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงผู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลแบบมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful sampling) โดยพิจารณาจาก

1. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย
2. การได้รับข้อมูลที่มีรายละเอียดสอดคล้องที่สนใจศึกษาอย่างลุ่มลึก
3. เป็นผู้ที่มิบทบาทในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ)
4. เป็นผู้ที่รับผิดชอบหลักและมีส่วนร่วมในการดำเนินการในสถานศึกษา
5. เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวนประมาณ 6 – 12 คน ต่อสถานศึกษา 1 แห่ง โดยสรุปจำนวนผู้ให้ข้อมูลดังแสดงในตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 12 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลจากการศึกษาเฉพาะพหุกรณี สถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง จำนวน 8 แห่ง

ขนาด	เล็ก		กลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ		รวม
	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง	
ผู้บริหาร สถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	1	8
ครูผู้รับผิดชอบ งานประกัน คุณภาพ	1	1	1	1	1	1	1	1	8
ครูผู้สอน	2	4	5	4	5	6	3	5	34
ผู้ปกครอง	1	2	2	1	1	2	1	2	12
กรรมการ สถานศึกษา	1	-	1	1	1	2	-	2	8
รวม	6	8	10	8	9	12	6	11	70

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน รองลงมาคือ ผู้ปกครอง ทั้งนี้ ในส่วนของประสบการณ์ในการรับการประเมิน จากจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดโดยส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ยกเว้นกลุ่มที่เป็นผู้ปกครองบางคนที่ไม่ได้มีประสบการณ์ จากการรับการประเมินของสถานศึกษาเลย แต่อย่างไรก็ดี ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นอย่างดี

2.3 ตัวแปรที่ทำการศึกษา

2.3.1 หลักการ แนวคิด การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย

2.3.2 ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

2.3.3 กรอบทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (BSC) 4 ด้าน คือ 1. มุมมองด้านการเงิน (Financial perspective) 2. มุมมองด้านลูกค้า (Customer perspective) 3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal perspective) และ 4. มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and growth perspective) (Kaplan & Norton, 1996)

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพระยะที่ 2 ครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง โดยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยเบื้องต้น ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ มุ่งเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้

- 1) คนทั่วไปและสาธารณชนมีมุมมองต่อสถานศึกษานี้อย่างไร และสถานศึกษาควรตอบสนองลูกค้า (นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า) อย่างไร (มุมมองลูกค้า)
- 2) สถานศึกษาต้องดีเด่นในเรื่องใด (มุมมองกระบวนการภายใน)
- 3) สถานศึกษาจะสามารถพัฒนาและสร้างสรรค์คุณค่าต่อไปได้อย่างไร (มุมมองการเรียนรู้และการพัฒนา)

- 4) ผลการดำเนินงานทางการเงินของสถานศึกษาเป็นอย่างไร (มุมมองด้านการเงิน)

เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์อย่างกว้าง ๆ เพื่อทราบถึงตัวผู้ถูกสัมภาษณ์ การชี้แจงเหตุผล และวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ การสนทนาสร้างความคุ้นเคย

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ความหมาย ลักษณะ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้กรอบตามกรอบทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (BSC) ในมุมมอง 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

ตอนที่ 4 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ชวนสรุปประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ไปแล้ว ตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

2.5 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์บุคคลากรในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎีหลักการและวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ดี และกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยยึดกรอบของการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ตามคำถามวิจัยที่ต้องการค้นหาคำถาม

2) ศึกษาทฤษฎีปรัชญา ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายความสำคัญ ของนโยบาย เนื้อหานโยบาย การกำหนดนโยบาย การวิจัยเชิงนโยบายแล้วนำมาสู่การเป็นองค์ความรู้ เกี่ยวกับการวิจัยเชิงนโยบายในครั้งนี้ 2 ส่วนคือ 1) ส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของนโยบายแบบกว้าง วิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Mission) 2) ส่วนที่เป็นแนวทางของนโยบายแบบไม่เชิงกลยุทธ์ การนำกล ยุทธ์สู่การปฏิบัติและตัวชี้วัดความสำเร็จ และทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล และระบบการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2553 และประกาศคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

3) ดำเนินการสร้างข้อคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์ให้ครบและครอบคลุมทุกประเด็น ตามหลักเกณฑ์ ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล

4) นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของ ข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไข

5) นำแนวคำถามไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษาที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้จริง

6) ดำเนินการปรับประเด็นของแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่คลุมเครือภายหลัง จากการนำไปทดลองใช้ และปรับปรุงแบบสัมภาษณ์นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง

7) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

**ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร/ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ
การศึกษา/ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้/กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง**

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง

รายละเอียดวิธีการ : การสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการพูดคุย สอบถามความคิดเห็นระหว่าง
ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย แลกเปลี่ยนประเด็นสนทนามีความอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีการขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนา และจัดบันทึกการสนทนา

ผู้สัมภาษณ์ : นางเพ็ญภา แก้วเขียว นิสิตระดับดุขฎิบัณฑิต แขนงวิชาการวิจัยและสถิติทาง
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท : รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ ,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ

วัน เวลา สถานที่ : วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

ประเภทคำถาม	ข้อคำถาม
คำถามอุ่นเครื่อง (Warm up question)	ท่านมีประสบการณ์ในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. กี่ครั้ง เป็นการรับการประเมินรอบที่เท่าไรบ้าง แต่ครั้งมีผลการประเมินเป็นอย่างไร และรูปแบบวิธีการดำเนินการประเมินจาก สมศ. รอบไหนบ้างที่ท่านรู้สึกประทับใจ และเพราะเหตุใด (พยายามเน้นว่า เป็นความคิดเห็น ไม่มีผิด ไม่มีถูก เพื่อให้ผู้ตอบรู้สึกสบายในการตอบมากขึ้น)
คำถามสัมภาษณ์หลัก (Main questions)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านมีแนวคิด หลักการ หรือเทคนิคอย่างไร เพื่อทำให้ระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เมื่อนำมาใช้แล้วผลเป็นอย่างไรบ้าง (เป็นคำถามสำคัญมาก เนื่องจากมันจะนำไปสู่การค้นหารูปแบบการนำระบบประกันฯ มาใช้ในสถานศึกษาต้องพยายามล้วงข้อมูลจากคำถามนี้ให้ได้มากที่สุด นอกจากนั้นจะถามว่าแนวคิด/หลักการ/เทคนิคนั้น ๆ นำไปใช้แล้วเป็นอย่างไรบ้าง เกิดผลอย่างไรบ้าง) 2. ท่านคิดว่าในมุมมองของผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า หรือนักเรียน ที่มีต่อสถานศึกษานี้เป็นอย่างไร (ทั้งสิ่งที่ภาคภูมิใจ และสิ่งที่ต้องการให้สถานศึกษามีการพัฒนาเพิ่มใน) เชื่อมั่น หรือพึงพอใจในเรื่องใดบ้าง

ประเภทคำถาม	ข้อคำถาม
	<p>และสถานศึกษาสามารถตอบสนองสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาเพิ่มได้แค่ไหน อย่างไร</p> <p>3. สถานศึกษากำหนดเป้าหมายความดีเด่นไว้ในเรื่องใดบ้าง (ด้านกระบวนการคุณภาพ เช่น วิชาการ การเรียนการสอน หรือ ประสิทธิภาพ ในด้านการสนับสนุน หรือการบริหารงาน)</p> <p>4. สถานศึกษามีการวางแผนด้านการเรียนรู้และการพัฒนาในด้านผู้เรียน ครู บุคลากร เทคโนโลยี เครื่องมือวัดผล งานวิจัย หรือ อื่น ๆ) อย่างไร และมีเรื่องใดที่ประสบผลสำเร็จ</p> <p>5. สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การใช้ทรัพยากรอย่างไร ผลการดำเนินงานทางการเงินของสถานศึกษาเป็นอย่างไร</p> <p>6. ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สถานศึกษาของท่านมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับที่ดีมาก</p> <p>7. สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ท่านทำเป็นอันดับแรก ในการนำระบบประกันคุณภาพมาใช้ในสถานศึกษา คืออะไร เพราะเหตุใด และขั้นตอนต่อ ๆ มา ท่านทำอะไรบ้าง</p> <p>8. ท่านคิดว่า สถานศึกษาของท่านประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก หรือไม่ เพราะเหตุใด อะไรคือปัจจัยที่สำคัญที่สุด</p> <p>9. ท่านได้รับความร่วมมือเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากใครบ้าง ในแง่ไหน กรุณาอธิบาย</p> <p>10. จากประสบการณ์ของท่าน ปัญหาอุปสรรคของการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในสถานศึกษา คืออะไร อะไรคือปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่สุด และท่านได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร</p>

2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 2

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรม พิจารณาโครงการศึกษาวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามเอกสารการรับรองโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ เลขที่ SWUEC/E-125/2561 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2561

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อประสานผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยและแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้อย่างไม่เป็นทางการก่อน

2. นำหนังสือรับรองอย่างเป็นทางการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมทั้งประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ไปยื่นให้กับทางผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้ง นัดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์

3. ขออนุญาตบันทึกเสียงในระหว่างการสัมภาษณ์ และจัดบันทึกการให้สัมภาษณ์

2.7 สถานที่วิจัย และระยะเวลาดำเนินการ

สถานที่สำหรับกรวิจัย คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 แห่ง ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย คือ ช่วงเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2561 และเนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการเสนอผลการวิจัยจึงละเว้นการอ้างถึงชื่อสถานศึกษา และผู้ให้ข้อมูล แต่จะให้ใช้รหัสแทนชื่อและข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการวิจัยซึ่งในที่นี้หมายรวมถึงชื่อของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วย ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อของสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลเป็นรหัสแทนโดยสรุปสถานที่ และวันที่ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็กในเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 (ขนาดเล็ก ในเมือง) วันที่ 27 พฤษภาคม 2561

2. โรงเรียนขนาดเล็กนอกเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (ขนาดเล็ก นอกเมือง) วันที่ 28 พฤษภาคม 2561

3. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (ขนาดใหญ่พิเศษ ในเมือง) วันที่ 7 มิถุนายน 2561

4. โรงเรียนขนาดใหญ่นอกกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (ขนาดใหญ่ นอกเมือง) วันที่ 8 มิถุนายน 2561

5. โรงเรียนขนาดใหญ่ในตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 (ขนาดใหญ่ ในเมือง) วันที่ 31 พฤษภาคม 2561

6. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษนอกตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 (ขนาดใหญ่พิเศษ นอกเมือง) วันที่ 30 พฤษภาคม 2561

7. โรงเรียนขนาดกลางในใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 (ขนาดกลาง ในเมือง) วันที่ 2 มิถุนายน 2561

8. โรงเรียนขนาดกลางนอกใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 (ขนาดกลาง นอกเมือง) วันที่ 3 มิถุนายน 2561

2.8 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยเพิ่มความเชื่อถือได้ (Trustworthiness) ของการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย 2 เทคนิค คือ 1. ใช้การตรวจสอบสามเส้าเชิงวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological triangulation) กล่าวคือ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีในการเก็บข้อมูลเดียวกัน อาทิ การสัมภาษณ์ การสังเกตบริบท การเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และ 2. ใช้การตรวจสอบสามเส้าแหล่งข้อมูล (Data triangulation) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งสองเทคนิคใช้เพื่อตรวจสอบยืนยัน ข้อค้นพบว่าข้อมูลที่ได้จากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต่างกันและมาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่ หากข้อค้นพบเป็นไปในแนวทางเดียวกันก็จะเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับข้อค้นพบนั้น ๆ

ทั้งนี้ ในการกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งกระบวนการทั้ง 3 กระบวนการนี้ได้ทำควบคู่ไปกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การลดทอนข้อมูล เป็นการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แล้วจัดลงในหัวข้อที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเลือกหาจุดที่น่าสนใจของข้อมูลที่ได้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษาและเป็นข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้ให้ข้อมูล

2. การตรวจสอบข้อมูล เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยพิจารณาจากการสนทนาพูดคุยโดยมีหลักฐานประกอบระหว่างการสนทนา ความพอเพียงของข้อมูล กำหนดได้โดยประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ก่อนการศึกษา

3. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธี เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยในระยะที่ 2 นี้ เริ่มขึ้นเมื่อนักวิจัยกำหนดประเภทให้ข้อมูลได้ ข้อมูลที่ได้มาก็จะแผ่กระจายไปทั่วตามแต่ละประเภท เพื่อหาข้อขัดแย้งที่จะนำไปสู่การแก้ไขประเภทของข้อมูลได้ในที่สุด ขั้นตอนที่สลับไปมาระหว่างการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูลนี้เรียกกันว่า “วิธีการเปรียบเทียบแบบคงที่” การวิเคราะห์ข้อมูลจะมีขั้นตอน 4 ขั้นนี้ แคลสเวล (Creswell, 2007, p. 66) ได้กำหนดขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การลงรหัสเปิด (Open coding) ข้อมูลจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด เพื่อหาความสอดคล้องที่จะสะท้อนประเภทหรือแก่นที่อยู่ในข้อมูล จำแนกเป็นหมวด (Category/theme) รวมกัน ให้เป็นกลุ่มที่มีความหมาย (Meaningful groups) โดยทั่วไปจะประกอบด้วยหมวดหลักและหมวดย่อย (Core categories & subcategories) ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะสามารถกำหนดหมวดหลักและหมวดย่อย ได้หลายหมวดหลักและหลายหมวดย่อย โดยทั่วไป การเปิดรหัสจะหมายถึงการทำให้ข้อมูลลดลงเป็นหน่วยย่อย

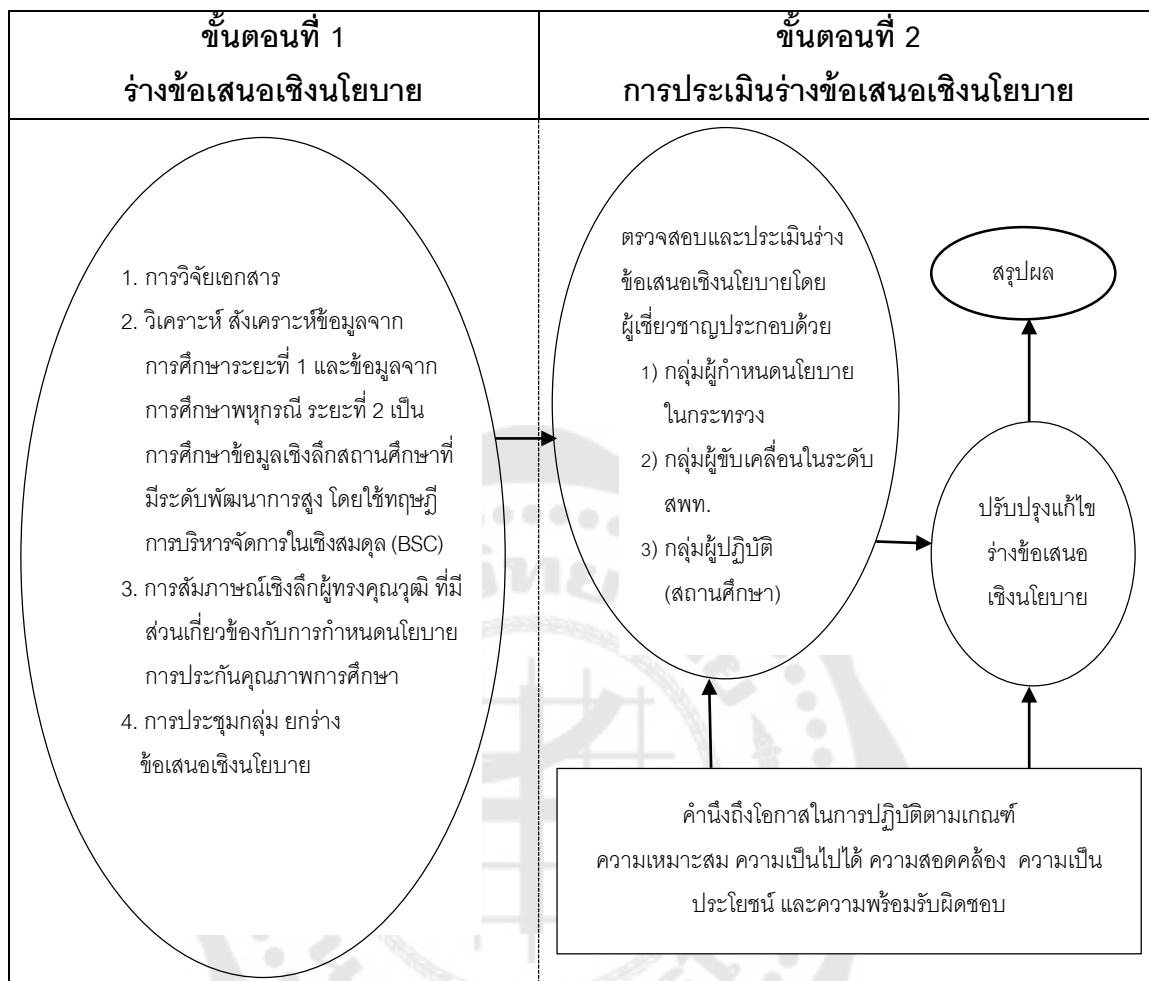
4.2 การลงรหัสแก่นร่วม (Axial coding) จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเภทใหญ่และประเภทย่อย หรือเป็นการเลือกหมวดหลัก จากหมวดใดหมวดหนึ่งที่กำหนดได้ในขั้นตอนการเปิดรหัส เพื่อกำหนดให้เป็นปรากฏการณ์หลัก (Core phenomenon) ของ กระบวนการ จากนั้นเป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของหมวดหลักอื่นที่เชื่อมเข้ากับปรากฏการณ์หลักที่กำหนดนั้น นักวิจัยจะทำงานสลับกันระหว่างการเก็บข้อมูล เปิดรหัสและหาแก่นของรหัสทั้งจัดประเภทและความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ

4.3 การลงรหัสคัดสรร (Selective coding) จะเอาประเภทและความสัมพันธ์รวมกัน เพื่อสร้างบท ซึ่งจะอธิบายว่า อะไรเกิดขึ้นในปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยใช้เทคนิค Story line โดยนักวิจัยจะต้องตรวจสอบความสัมพันธ์

4.4 การพัฒนาทฤษฎี (Development of theory) ทฤษฎีในรูปแบบของภาษารูปภาพ หรือสมมุติฐาน จะเกิดขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่สงสัย ทฤษฎีจะบอกลักษณะของปรากฏการณ์และอธิบายว่าเงื่อนไขหนึ่ง ๆ นำไปสู่การกระทำหนึ่ง ๆ ได้อย่างไร และการกระทำนั้นไปสู่การกระทำอื่นได้อย่างไร โดยจะเรียงลำดับเหตุการณ์เอาไว้ ผลลัพธ์ก็คือ ทฤษฎีที่ได้มาจากข้อมูลที่เก็บมาได้

ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวดำเนินการแบบผสมผสาน : qual → quan)

การศึกษาวิจัยในระยะที่ 3 นี้ ดำเนินการตามแนวดำเนินการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Qualitative and Quantitative approach) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed methods approach) เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่าข้อเสนอเชิงนโยบายของหน่วยงานบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับมหัพภาค (2 ระดับใหญ่ คือ ระดับกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) และระดับจุลภาค (1 ระดับย่อย คือ สถานศึกษา) ที่ควรนำไปใช้ “ขับเคลื่อน” เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในมีอะไรบ้าง โดยใช้ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) ตามแนวคิดของ วรเดช จันทรร (2551) เป็นกรอบแนวคิดในการแบ่งระดับข้อเสนอเชิงนโยบาย และผู้วิจัยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory policy research) ตามแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายของ Majchrzak (1984) และ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการวิจัยเอกสาร การศึกษาพหุกรณี การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการยกย่องโดยการประชุมกลุ่ม (Focus group) ขั้นตอนที่ 2 เป็นการตรวจสอบและประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ดำเนินการโดยนำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอที่ยกย่องพร้อมทั้งให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับตามข้อเสนอแนะและประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) สรุปขั้นตอนการดำเนินการ ดังแสดงในภาพประกอบ 21

ภาพประกอบ 21 ขั้นตอนการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ที่มา: วิโรจน์ สารรัตน์ (2556)

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการผสมผสานวิธีการวิจัย (Mixed methods research : MMR) ที่เรียกว่าแบบสามเส้าพร้อมกาลเวลา (Concurrent triangulation design) ซึ่งเป็นการใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพพร้อมกันและให้ความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อยืนยันผลการวิจัยซึ่งกันและกัน ตรวจสอบความถูกต้องระหว่างวิธีการ และช่วยทำให้ผลการวิจัยเรื่องเดียวกันหนักแน่นขึ้น (Creswell & Plano Clark, 2011; Morgan, 1998; อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2561, น.638) แหล่งข้อมูลในการจัดทำร่างนโยบายตามหลักการสามเส้า (Triangulation approach) เน้นลักษณะข้อมูลหลายแหล่ง (Multiple data

sources) และข้อมูลที่ได้รับจากผลการวิจัยแต่ละประเภทได้นำไปใช้ในการจัดทำเป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายอย่างเท่าเทียมกัน (Equivalent status design) ตามแนวคิดของนักวิชาการที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ Teddlie & Tashakkori (2003); Creswell & Plano Clark (2007); วิโรจน์ สารรัตน์ (2554) และ องอาจ นัยพัฒน์ (2561) โดยมีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษากรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของโรงเรียนตามบริบทต่าง ๆ กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทบพจนวรรณกรรม หลักการ แนวคิด ทฤษฎี การบริหารการศึกษา การวางแผนกลยุทธ์ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ข้อมูลจาก Internet และข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content analysis and synthesis) โดยยึดหลักความสอดคล้องของข้อมูล ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

1.2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert in-depth interview)

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 9 คน เพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุน ในการยกร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ใช้การเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จากคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาคผนวก ก.)

- 1.เป็นผู้บริหารที่เคยหรือยังคงดำรงตำแหน่งหน้าที่ในตำแหน่งเป็นผู้กำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ
- 2.เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
- 3.เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานหรือเป็นผู้บริหารการดำเนินงานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (องค์การมหาชน)
- 4.เป็นอาจารย์สอนวิชาการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย
- 5.เป็นศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กมาก่อน และมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกขนาด

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยในระยะเวลาที่สอง ดังนี้

1.3.1 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยจากบุคคลากรกลุ่มเป้าหมาย แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์อย่างกว้าง ๆ เพื่อทราบถึงตัวผู้ถูกสัมภาษณ์ การชี้แจงเหตุผล และวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ การสนทนาสร้างความคุ้นเคย

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ความหมาย ลักษณะ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้กรอบตามกรอบทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล ในมุมมอง 4 ด้าน

ตอนที่ 4 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ชวนสรุปประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ไปแล้ว ตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

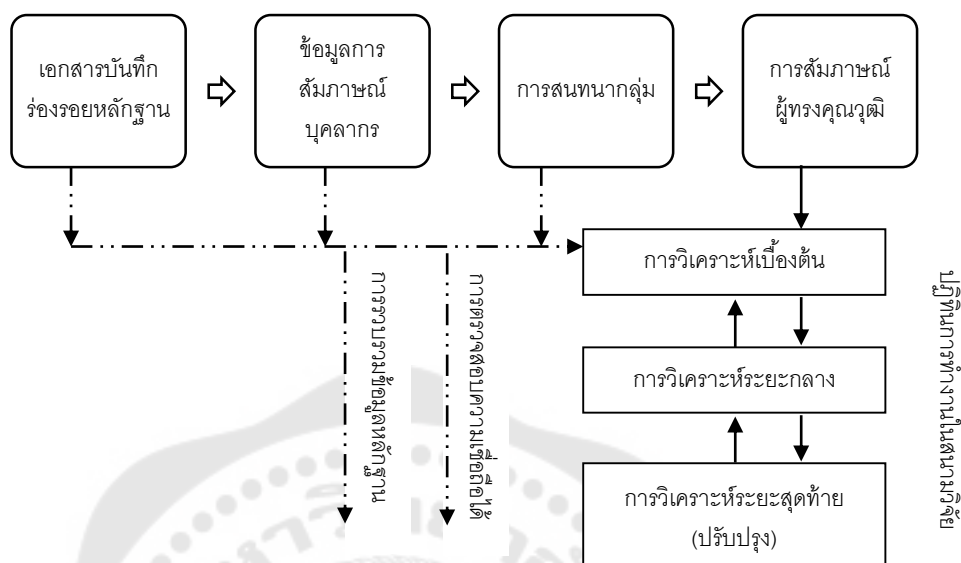
1.3.2 แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นตารางสำหรับบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มได้ร่วมกันระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามหัวข้อหรือประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนด ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงาน

1.4 สถานที่วิจัย และระยะเวลาดำเนินการ

การสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2561 ณ ห้องประชุมโรงแรมเบลล่าบี กรุงเทพมหานคร

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนักวิจัยวิทยาเชิงคุณภาพให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นกระบวนการสร้างความหมายจากข้อมูลความหมายหรือความเข้าใจหรือรู้แจ้งสร้างสิ่งที่ค้นพบหรือผลการศึกษาเพื่อตอบคำถามการวิจัยทั้งนี้กระบวนการรวบรวมวิเคราะห์และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลักฐานมีความเกี่ยวพันกันในลักษณะเป็นวัฏจักรต่อเนื่อง (Cyclical process) กล่าวคือเกิดขึ้นเป็นระยะในสนามการวิจัยที่นักวิจัยต้องกระทำด้วยตนเอง (Saldana, 2013; Miles, Huberman & Saldana, 2014; Merriam & Tisdell, 2016; อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2561, น. 599) ดังแสดงในภาพประกอบ 22

ภาพประกอบ 22 กระบวนการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และตรวจสอบความเชื่อถือได้

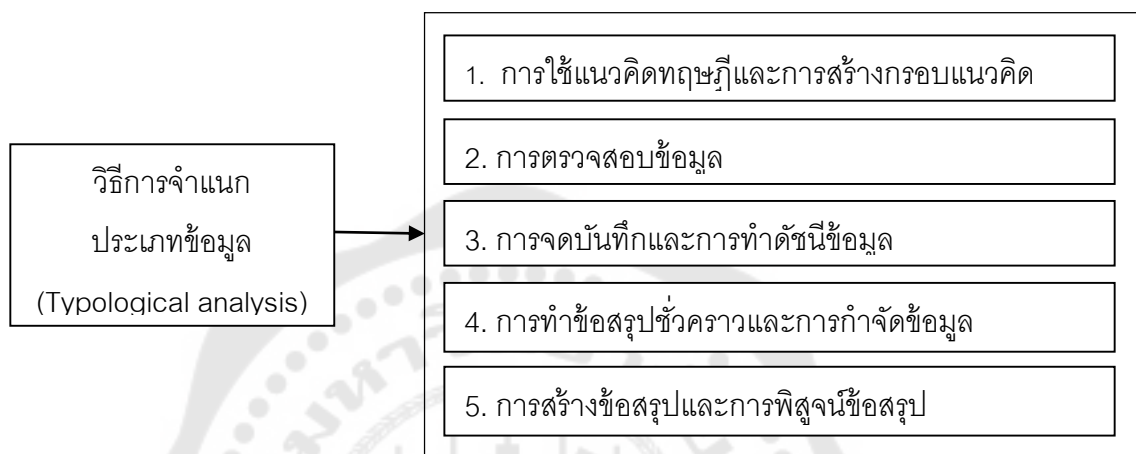
ที่มา: องอาจ นัยพัฒน์, 2561, น. 599)

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ/ครูผู้สอน และบุคลากรอื่น ๆ จากการศึกษาพหุกรณีสถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเชิงลึกเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองส่วน ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์ตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological analysis) ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่ม หรือแบ่งกลุ่มข้อมูลออกเป็นประเภท จำพวกหรือชนิดตามคุณลักษณะของข้อมูลนั้น ๆ ที่มีอยู่ร่วมกัน ข้อมูลที่จัดกลุ่มเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามกลุ่มความคิดเห็น อาทิ 1. มุมมองด้านการเงิน 2. มุมมองด้านลูกค้า 3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน และ 4. มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic induction) ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพทุกเรื่อง ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์สรุปอุปนัยเป็นการ

พิจารณาลักษณะร่วมกันของข้อมูลรูปธรรมเพื่อสรุปรวมลักษณะดังกล่าว การหาความจริงจากข้อเท็จจริง ส่วนย่อยหลาย ๆ ส่วนที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมแล้วสรุปความจริงชุดใหญ่ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมครอบคลุมข้อเท็จจริงส่วนย่อยเหล่านั้นทั้งหมด (สุภางค์ จันทวานิช, 2554; เข็มพร หลินเจริญ, 2555; องอาจ นัยพัฒน์, 2561)

ภาพประกอบ 23 วิธีการและขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ที่มา: สุภางค์ จันทวานิช. (2554) การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

1. การเตรียมข้อมูล (Preparing)

ผู้วิจัยเตรียมข้อมูลต่าง ๆ (เช่น ภาพ เสียง เอกสาร) ให้อยู่ในรูปแบบที่พร้อมต่อการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ การถอดเทปวีดิทัศน์การสังเกต การพิมพ์ข้อความให้อยู่ในรูปแบบไฟล์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. การแตกข้อมูล (Segmenting)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบ (Organize) และเป็นระบบเพื่อให้สามารถเรียกใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ “แตก” ข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วนั้นออกเป็นหน่วยย่อย ๆ (ชาย โพธิ์ลีตา, 2552, น. 360) ตามความหมายเฉพาะของแต่ละหน่วย โดยอาศัยลักษณะร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง

3. การให้รหัสข้อมูล (Coding)

ดำเนินการเลือกหน่วยที่มีความหมายตรงกับประเด็นที่จะวิเคราะห์มาให้ชื่อ ซึ่งเรียกว่า การให้รหัสข้อมูล (Coding) ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้ข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ในตอนแรก มีขนาดเล็กและสั้นลงจนเป็นเพียงรายการรหัสจำนวนหนึ่ง ซึ่ง Miles and Huberman (1994) เรียก

กระบวนการนี้ว่า การลดทอนข้อมูล (Data reduction) ผู้วิจัยบันทึกความรู้สึกนึกคิดที่ได้จากการอ่าน (Memoing) ไว้บริเวณ ขอบ ของแบบบันทึกการสังเกตหรือสัมภาษณ์ หรือรูปภาพ เพราะ จะช่วยให้กระบวนการให้รหัสข้อมูลกระทำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ในการกำหนดรหัสข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยนำ วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และกรอบประเด็นของทฤษฎีการบริหารเชิงสมดุล มาเป็นตัวกำหนด เช่น

F = มุมมองด้านการเงิน (Financial perspective)

C = มุมมองด้านลูกค้า (Customer perspective)

I = มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal perspective)

L = มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and growth perspective)

4. การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categorizing)

เมื่อให้รหัสข้อมูลแก่ข้อมูลทั้งหมดแล้ว รวบรวมชื่อรหัสข้อมูลทั้งหมดไว้เป็น หนังสือรหัส (Codebook) จากนั้นให้ลดทอนรหัสข้อมูลให้มีจำนวนลดลง โดยพิจารณาจากความซ้ำซ้อน ของรหัสข้อมูล นำข้อมูลที่แตกเป็นหน่วยย่อย ๆ และได้รับรหัสเรียบร้อยแล้วกลับมารวมกันใหม่ (Reassembling data) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นกลุ่ม ๆ (Clustering) ตามลักษณะความสัมพันธ์ ข้อมูล ที่ถูก จัดกลุ่มใหม่นี้จะเริ่มมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อการตอบคำถามวิจัย และเป็นพื้นฐานให้ผู้วิจัย ค้นหาค้นหาหมวดหมู่ (Category) และแบบแผน (Pattern) และข้อสรุปของปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้

5. การหาประเด็นหลักของข้อมูล (Themetizing)

การจัดกลุ่มรหัสข้อมูลที่มีลักษณะร่วมหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างกันจะทำให้เกิด ประเด็นหลัก (Themes) ของสิ่งที่ค้นพบขึ้น โดยภาพรวม จะเห็นว่าข้อมูลที่นักวิจัยเก็บรวบรวมได้อย่าง มากมายจะถูกลดทอนลงแล้วจัดกลุ่มใหม่เกิดเป็นหัวข้อหลักเพียงไม่กี่หัวข้อเท่านั้น

1.6 การตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 2 ได้แก่ ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ข้อมูลการสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งข้อมูลที่ได้ทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง ทิศนะและ ความเชื่อของทั้งผู้บริหารและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอื่น ๆ เพื่อให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ดังกล่าวมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ของข้อมูล ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูลหลากหลาย แนวทาง ดังที่ องอาจ นัยพัฒน์ (2554, น. 348) สรุปไว้ ดังนี้

(1) วิธีการเชื่อมโยงแบบสามเส้าระหว่างข้อมูลที่ได้จาก 3 แหล่งวิธีการ (Data triangulation) และการตรวจสอบโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง (Member checks) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูเป็นผู้รับรองข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มีความวางใจ (Credibility)

(2) วิธีการพรรณนารายละเอียดอย่างหนาแน่นและการเลือกตัวอย่างแบบอิงจุดมุ่งหมาย ทำให้นักวิจัยเชื่อมั่นได้ว่าข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความมีการถ่ายโอน (Transferability)

(3) วิธีการตรวจสอบโดยศึกษาจากทัศนระของนักวิจัย (Investigator's position) โดยเป็นการตรวจสอบท่าทีหรือจุดยืนของผู้วิจัยที่มีต่อกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ ตั้งแต่ ปัญหาการวิจัย กระบวนการค้นคว้าแสวงหาความรู้ความจริง กรอบแนวคิดทฤษฎี วิธีการได้มาซึ่งความรู้ความจริงการเลือกตัวอย่างและการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์และตีความหมาย โดยเป็นการเปิดเผยจุดยืนทางทัศนระของนักวิจัยเพื่อการประเมินความเชื่อถือ (Dependability) โดยผู้ตรวจสอบภายนอกหรือผู้อ่านงานวิจัย

(4) วิธีการตรวจสอบร่องรอย (Audit trail) เป็นการตรวจสอบข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้สืบค้นหาร่องรอยความเชื่อมโยงของเนื้อหาและประเด็นที่ทำการวิเคราะห์และตีความ ในที่นี้คือการตรวจสอบร่องรอยกับ แบบบันทึกการสัมภาษณ์รายกรณีและการสนทนากลุ่ม วีดีโอบันทึกเสียงการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม และร่องรอยการจดบันทึกในสมุดของนักศึกษา

ตาราง 13 เกณฑ์การประเมินความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูลเชิงคุณภาพ

เกณฑ์	พจน์ดั้งเดิม แบบปฏิฐานนิยม	พจน์ทางเลือกใหม่ แบบตีความ	เทคนิคการเพิ่มค่าความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูล
ค่าความจริง	ความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity)	ความวางใจ (Credibility)	วิธีการเชื่อมโยงแบบสามเส้าระหว่างข้อมูลที่ได้จาก 3 แหล่งวิธีการ (Data triangulation) และการตรวจสอบโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง (Member checks)
การประยุกต์	ความเที่ยงตรงภายนอก (External validity)	การถ่ายโอน (Transferability)	วิธีการพรรณนารายละเอียดอย่างหนาแน่นและการเลือกตัวอย่างแบบอิงจุดมุ่งหมาย
ความคงเส้น คงวา	ความเชื่อมั่น (Reliability)	ความเชื่อถือ (Dependability)	วิธีการตรวจสอบโดยศึกษาจากทัศนระของนักวิจัย (Investigator's position)
ความเป็น กลาง	ความเป็นปรนัย (Objectivity)	ความรับรอง (Confirm ability)	วิธีการตรวจสอบร่องรอย (audit trail)

ที่มา: องอาจ นัยพัฒน์. (2554, น. 348) การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณเชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

1.7 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion)

ในการวิจัยระยะที่ 3 ขั้นตอนที่ 1 นี้ เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา พหุกรณี สถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง และการวิเคราะห์จากการ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งสองส่วน นำเสนอในการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อขยายข้อเสนองานนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มเป้าหมาย ที่ร่วมสนทนา ประกอบด้วย จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้จัดทำนโยบายด้าน การศึกษา หรือการกำหนดประกาศ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ในระดับกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ชำนาญการไปสู่อำนาจขับเคลื่อนการปฏิบัติระดับเขตพื้นที่ การศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา/ศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน และกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มผู้ชำนาญการ ไปสู่อำนาจปฏิบัติในสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน รวม 12 คน (รายชื่อดัง ภาคผนวก ก)

ผู้วิจัยดำเนินการประชุมสนทนากลุ่มด้วยตนเองทั้งการจัดเตรียมสถานที่ และเอกสาร ประกอบการสนทนากลุ่ม พร้อมอุปกรณ์ เครื่องบันทึกเทป กล้อง และวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ผู้วิจัยนำเสนอ ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย โดยนำเสนอพาวเวอร์พอยท์ (Power point) ต่อที่ประชุม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการสนทนา กลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนานำเสนอความคิดเห็น และมีการบันทึกในแบบบันทึกการสนทนา กลุ่ม จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด และตรงประเด็นตามข้อคำถาม ดำเนินการถอดเทป และสรุปผล เพื่อนำไปสังเคราะห์ผลต่อไป

ดังนั้น จากการดำเนินการในระยะที่ 3 ขั้นตอนที่ 1 นี้ ทำให้ได้ร่างข้อเสนองานนโยบายเพื่อ การประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา และเนื่องจาก ผู้วิจัยและคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ร่วมในการยกข้อเสนองานนโยบาย มีความเห็นพ้องกันว่า ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ จึงควรจะต้องมองเห็นภาพรวม ของการดำเนินงานตั้งแต่ระดับส่วนกลาง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา จึงได้มีการ เชื่อมโยงให้เห็นแนวนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาที่สัมพันธ์กันทั้งสามระดับด้วย ดังจะนำเสนอ ในบทที่ 4 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและประเมินร่างข้อเสนองานนโยบาย

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เพื่อตรวจสอบและประเมินร่างข้อเสนองานนโยบายฯ ซึ่ง ผู้วิจัยดำเนินการโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างนโยบายที่ยกวางขึ้น นำข้อเสนอแนะจาก

ผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุง และทำการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายทำการตรวจสอบนโยบายโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert judgment)

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับ ข้อเสนอที่ยกร่างจากผลการสนทนากลุ่มผู้ พร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ผู้วิจัย เลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากคุณสมบัติด้านคุณวุฒิ ทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก มีประสบการณ์ในการจัดทำนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ และผู้ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งใน ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รวมจำนวน 11 คน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังภาคผนวก ก)

ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นจากการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญข้างต้นมาปรับปรุง ปรับข้อเสนอ เิงนโยบายอีกครั้ง

2.2 การประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders)

ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นจากการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญข้างต้นมาปรับปรุง ปรับข้อเสนอ เิงนโยบายอีกครั้ง และนำไปสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายตาม หลักของ กัสกี (Guskey, 2000; องอาจ นัยพัฒน์, 2561) ประกอบด้วยเกณฑ์ 5 ด้าน คือ 1. ความ เหมาะสม พิจารณาจากกระบวนการได้มา ความครอบคลุมพันธกิจ การใช้ถ้อยคำ สำนวน การจัดกลุ่ม หรือลำดับของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์ 2. ความเป็นไปได้ พิจารณาการนำไปสู่ การปฏิบัติ การมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ ภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และการมี ระเบียบกฎหมายที่เอื้อให้สามารถปฏิบัติตามข้อเสนอดังกล่าวได้ 3. ความสอดคล้อง พิจารณาจาก ความสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ บริบทของสถานศึกษา และความสอดคล้องภายในของ องค์กรประกอบแต่ละด้าน ได้แก่ วิทยาลัยฯ พันธกิจ กลยุทธ์ และแนวทางการปฏิบัติ 4. ความเป็น ประโยชน์ พิจารณาจากผลดีที่จะเกิดขึ้นต่อสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย และ 5. ความพร้อมรับผิดชอบ พิจารณาจากการปฏิบัติที่ยึดหลักความ รับผิดชอบมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณ รวมถึงความถูกต้องและรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นต่อ สถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีคุณภาพเหมาะสม และมีประสิทธิภาพที่สุด อันเกิดจากกระบวนการตรวจสอบที่

ยี่ดระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participation policy research: PPR) และหลักการบริหารเชิงบูรณาการ (Integrated management) จากทัศนะของ กัสกี (Guskey, 2000; วิโรจน์ สารรัตนะ (2553) และ องอาจ นัยพัฒน์. 2561) และถือว่าเป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ดีที่สุดที่จะทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ผ่านการกลั่นกรองได้ดียิ่งขึ้น

2.2.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) ดำเนินการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย กลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนนี้มีจำนวน 62 คน ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 บุคลากรที่เคยร่วมเป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนกลาง จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 18 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 26 คน และกลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา และ ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน มีรายละเอียด ดังนี้ (รายละเอียดผู้ประเมินดังกล่าวผนวก ก)

ตาราง 14 แสดงจำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตอบแบบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย

ที่	ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
1	คณะกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนกลาง	10	16.13
2	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2	3.23
3	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และศึกษานิเทศก์	16	25.81
4	ผู้อำนวยการสถานศึกษา/ครู	26	41.93
5	คณะกรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง	8	12.90
	รวม	62	100.00

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ของร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยปรับจากข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับมาก

3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับน้อยที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกณฑ์การประเมินโดยการนำค่าเฉลี่ยไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ระดับน้อยที่สุด

2.2.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยนำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้ เก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.4 ผู้วิจัยได้ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยในการออกหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.2.5 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยติดต่อหน่วยงานของผู้ที่จะขอเก็บข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมประสานเวลาในการจัดส่งและตอบกลับ

2.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นสาระสำคัญ จากการตรวจสอบ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิดชอบของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.7 ผลจากการตรวจสอบและประเมินในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะถือเป็นการสิ้นสุดของกิจกรรมการวิจัย และทำการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมข้อความเป็นครั้งสุดท้ายให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นจะสรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษาต่อไป

2.3 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ในรายงานปริญญาานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่ต่อไป

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้เลือกการวิจัยด้วยวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) โดยเริ่มด้วยการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอก และยืนยันผลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพลงพื้นที่ภาคสนามศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีระดับผลพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง ได้รูปแบบ เทคนิค วิธีการดำเนินการ และสุดท้ายการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory policy research) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยได้มีการสรุปขั้นตอนวิธีการวิจัย ตามประเด็นคำถามวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย และระยะเวลา รายละเอียด ดังตาราง 15

ตาราง 15 กรอบดำเนินงานการวิจัย

ความมุ่งหมาย	แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ				
1. เพื่อศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษามีตัวแปรร่วมของสถานศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วมและที่มีตัวแปรร่วม	สมศ. (ข้อมูลผลการประเมินภายนอก 3 รอบของสถานศึกษา 1,964 แห่ง)	แบบบันทึก (From)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสังเคราะห์เอกสาร (มาตรฐาน และเกณฑ์การประเมิน) 2. เลือกสถานศึกษาตัวอย่าง 3. เลือกมาตรฐานและตัวบ่งชี้ 4. ปรับระดับคะแนน 5. แปลงคะแนนเป็น T-score 6. วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามภาค ที่ตั้ง และขนาด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) 2. วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด) 3. วิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการ โดยใช้โปรแกรม MPLus
ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา				
2. เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง	เอกสารที่เกี่ยวข้อง บุคลากรในสถานศึกษา รวมจำนวน 70 คน	แบบบันทึก (From) แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structural interview from)	<ol style="list-style-type: none"> สังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสังเกต 	<ol style="list-style-type: none"> การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ตาราง 15 (ต่อ)

ความมุ่งหมาย	แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา				
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ข้อมูลจากการศึกษา ระยะที่ 1 และระยะ ที่ 2	แบบบันทึก (From)	วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ เชื่อมโยงผลจากการศึกษา ระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
	ผู้ทรงคุณวุฒิ (เกี่ยวกับการประกัน คุณภาพการศึกษา) จำนวน 9 คน	แบบสัมภาษณ์กึ่ง มีโครงสร้าง (Semi- structural interview from)	การสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth interview)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน	แบบบันทึก (From)	ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ยกร่างข้อเสนอเชิง นโยบาย	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
	ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน	แบบตรวจสอบ ข้อเสนอเชิงนโยบายฯ	การตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert judgment)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 62 คน	แบบประเมินข้อเสนอ เชิงนโยบายฯ	การประชาพิจารณ์ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)	

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีตัวแปรร่วมและไม่มีตัวแปรร่วม ศึกษาเชิงลึกการ ดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกสูง และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษา

1.1 โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ไม่มี ตัวแปรร่วมของสถานศึกษา

1.2 โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มี ตัวแปรร่วมของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง

ตอนที่ 3 ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผลการประเมินคุณภาพภายนอก

2.2 วิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผลการประเมิน คุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

2.2.1 โมเดลโค้งพัฒนาการในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกที่ไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา

2.2.2 โมเดลโค้งพัฒนาการในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนด สัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
CV	แทน	สัมประสิทธิ์ของความผันแปร (Coefficient of variation)
χ^2	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์
df	แทน	ค่าองศาอิสระ (Degree of freedom)
b	แทน	สัมประสิทธิ์คะแนนดิบ
β	แทน	สัมประสิทธิ์คะแนนมาตรฐาน
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ
TLI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์
SRMR	แทน	คะแนนมาตรฐานดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองที่เหลือ
RMSEA	แทน	ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลื่อนไหว
I	แทน	ตัวแปรแฝงระดับคะแนนเริ่มต้น
S	แทน	ตัวแปรแฝงความชัน หรืออัตราพัฒนาการ
R_s	แทน	ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนาการ
$B_1 - B_3$	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝง ครั้งที่ 1 – 3 ที่มีต่อองค์ประกอบอัตราคะแนนพัฒนาการ
MI	แทน	ค่าเฉลี่ยของตัวคะแนนเริ่มต้น
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของตัวอัตราคะแนนพัฒนาการ
DI	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเริ่มต้น
DS	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราคะแนนพัฒนาการ
1	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนาการ
$Y_1 - Y_3$	แทน	ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และรอบที่สาม (ด้านผลการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการเรียนการสอน)
$e_1 - e_3$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง รอบที่สอง และรอบที่สาม

STU1-STU3	แทน	คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา ปี พ.ศ. 2547, 2552, 2557
MAN1-MAN3	แทน	คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ ปี พ.ศ. 2547, 2552, 2557
TEA1-TEA3	แทน	คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน ปี พ.ศ. 2547, 2552, 2557
OVE1- OVE3	แทน	คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกภาพรวมสามด้าน ปี พ.ศ.2547, 2552, 2557
REGION	แทน	ภาค
SIZE	แทน	ขนาดสถานศึกษา
LOCATION	แทน	ที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง)
NORTH	แทน	ภาคเหนือ
CENTRAL	แทน	ภาคกลาง
NORTH EAST	แทน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
SOUTH	แทน	ภาคใต้
EAST	แทน	ภาคตะวันออก
WEST	แทน	ภาคตะวันตก
RURAL	แทน	สถานศึกษานอกเขตเมือง
URBAN	แทน	สถานศึกษาในเขตเมือง
SMALL	แทน	สถานศึกษาขนาดเล็ก
MEDIUM	แทน	สถานศึกษาขนาดกลาง
LARGE	แทน	สถานศึกษาขนาดใหญ่
EXTRA LARGE	แทน	สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการคุณภาพการศึกษา

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ช้อย่อย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผลการประเมินคุณภาพภายนอก

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผลการประเมินคุณภาพภายนอก ได้แก่ ค่าสูงสุด (Max) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าเฉลี่ย (Mean : M) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) สัมประสิทธิ์ของความผันแปร (Coefficient of variation: CV) และข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรร่วม ได้แก่ ภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ดังนี้

ตาราง 16 ข้อมูลพื้นฐานของผลการประเมินคุณภาพภายนอก

ด้าน/ปี พ.ศ. ที่ประเมิน	MIN	MAX	M	S.D.
ด้านผลการจัดการศึกษา				
พ.ศ. 2547	1.20	3.00	2.27	0.25
พ.ศ. 2552	1.40	2.74	2.14	0.20
พ.ศ. 2557	1.41	2.94	2.48	0.15
ด้านการบริหารจัดการ				
พ.ศ. 2547	1.25	3.00	2.47	0.32
พ.ศ. 2552	1.10	3.00	2.38	0.23
พ.ศ. 2557	0.78	2.97	2.44	0.18
ด้านการจัดการเรียนการสอน				
พ.ศ. 2547	1.23	3.00	2.17	0.43
พ.ศ. 2552	0.78	2.97	2.10	0.42
พ.ศ. 2557	0.60	3.00	2.43	0.29
ภาพรวมทั้งสามด้าน				
พ.ศ. 2547	1.23	3.00	2.30	0.26
พ.ศ. 2552	1.10	2.90	2.21	0.24
พ.ศ. 2557	0.77	2.85	2.45	0.16

จากตาราง 16 ข้อมูลพื้นฐานของผลการประเมินคุณภาพภายนอก พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งด้านผลการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และภาพรวมทั้งสามด้าน สถานศึกษามีผลการประเมินคุณภาพภายนอกโดยเฉลี่ยต่ำสุดในปี พ.ศ. 2552 (M = 2.14, 2.38, 2.10 และ 2.21) โดยด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดกว่าทุกด้าน (M = 2.10 โดยมีคะแนนต่ำสุด 0.78 และสูงสุด 2.97) ส่วนปี พ.ศ. ที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอก

สูงสุดด้านผลการจัดการศึกษา คือ ปี พ.ศ. 2548 ด้านการบริหารจัดการ ปี พ.ศ. 2557 ด้านการจัด
การเรียนการสอนปี พ.ศ. 2547 ในขณะที่ในภาพรวมทั้งสามด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปี พ.ศ. 2557

ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรร่วมภาค เขตในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษาที่เป็น
ตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ดังแสดงในตาราง 17 ดังนี้

ตาราง 17 ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรร่วมภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา

ภาค	ขนาด	ที่ตั้ง	สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามครั้ง			
			ในปี พ.ศ. 2547		ปี 2552 ปี 2557	
			N	ร้อยละ	รวม N	ร้อยละ
เหนือ	เล็ก	ในเมือง	5	4.39	95	83.33
		นอกเมือง	90	78.95		
	กลาง	ในเมือง	0	0.00	17	14.91
		นอกเมือง	17	14.91		
	ใหญ่	ในเมือง	0	0.00	2	1.75
		นอกเมือง	2	1.75		
	พิเศษ	ในเมือง	0	0.00	0	0.00
		นอกเมือง	0	0.00		
	รวม	ในเมือง	5	4.39	114	100.00
		นอกเมือง	109	95.61		
กลาง	เล็ก	ในเมือง	15	7.35	169	82.84
		นอกเมือง	154	75.49		
	กลาง	ในเมือง	8	3.92	22	10.78
		นอกเมือง	14	6.86		
	ใหญ่	ในเมือง	1	0.49	5	2.45
		นอกเมือง	4	1.96		
	พิเศษ	ในเมือง	6	2.94	8	3.92
		นอกเมือง	2	0.98		
	รวม	ในเมือง	30	14.71	204	100.00
		นอกเมือง	174	85.29		

ตาราง 17 (ต่อ)

ภาค	ขนาด	ที่ตั้ง	สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามครั้ง				
			ในปี พ.ศ. 2547 ปี 2552 ปี 2557				
			N	ร้อยละ	รวม N	ร้อยละ	
ตะวันออกเฉียงเหนือ	เล็ก	ในเมือง	140	10.10	1,171	84.49	
		นอกเมือง	1,031	74.39			
	กลาง	ในเมือง	21	1.52	195	14.07	
		นอกเมือง	174	12.55			
	ใหญ่	ในเมือง	2	0.14	14	1.01	
		นอกเมือง	12	0.87			
	พิเศษ	ในเมือง	3	0.22	6	0.43	
		นอกเมือง	3	0.22			
	รวม	ในเมือง	166	11.98	1,386	100.00	
		นอกเมือง	1,220	88.02			
	ใต้	เล็ก	ในเมือง	8	6.30	114	89.76
			นอกเมือง	106	83.46		
กลาง		ในเมือง	1	0.79	11	8.66	
		นอกเมือง	10	7.87			
ใหญ่		ในเมือง	0	0.00	2	1.57	
		นอกเมือง	2	1.57			
พิเศษ		ในเมือง	0	0.00	0	0.00	
		นอกเมือง	0	0.00			
รวม		ในเมือง	9	7.09	127	100.00	
		นอกเมือง	118	92.91			

ตาราง 17 (ต่อ)

ภาค	ขนาด	ที่ตั้ง	สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามครั้ง ในปี พ.ศ. 2547 ปี 2552 ปี 2557			
			N	ร้อยละ	รวม N	ร้อยละ
ตะวันออก	เล็ก	ในเมือง	3	5.77	40	76.92
		นอกเมือง	37	71.15		
	กลาง	ในเมือง	0	0.00	12	23.08
		นอกเมือง	12	23.08		
	ใหญ่	ในเมือง	0	0.00	0	0.00
		นอกเมือง	0	0.00		
	พิเศษ	ในเมือง	0	0.00	0	0.00
		นอกเมือง	0	0.00		
	รวม	ในเมือง	3	5.77	52	100.00
		นอกเมือง	49	94.23		
ตะวันตก	เล็ก	ในเมือง	15	18.52	66	81.48
		นอกเมือง	51	62.96		
	กลาง	ในเมือง	2	2.47	13	16.05
		นอกเมือง	11	13.58		
	ใหญ่	ในเมือง	0	0.00	0	0.00
		นอกเมือง	0	0.00		
	พิเศษ	ในเมือง	1	1.23	2	2.47
		นอกเมือง	1	1.23		
	รวม	ในเมือง	18	22.22	81	100.00
		นอกเมือง	63	77.78		

ตาราง 17 (ต่อ)

ภาค	ขนาด	ที่ตั้ง	สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้งสามครั้ง ในปี พ.ศ. 2547 ปี 2552 ปี 2557			
			N	ร้อยละ	รวม N	ร้อยละ
รวมทุกภาค	เล็ก	ในเมือง	186	9.47	1,655	84.27
		นอกเมือง	1,469	74.80		
	กลาง	ในเมือง	32	1.63	270	13.75
		นอกเมือง	238	12.12		
	ใหญ่	ในเมือง	3	0.15	23	1.17
		นอกเมือง	20	1.02		
	ใหญ่พิเศษ	ในเมือง	10	0.51	16	0.81
		นอกเมือง	6	0.31		
	รวม	ในเมือง	231	11.76	1,964	100.00
		นอกเมือง	1,733	88.24		

จากตารางที่ 17 ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรร่วม ได้แก่ ภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินในช่วงระยะเวลาที่เป็นปีที่ 4 ของการประเมินทั้ง 3 รอบ (ปี พ.ศ. 2547 2552 และ 2557) เป็นสถานศึกษาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด (1,386 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70.57 จากจำนวนสถานศึกษา 1,964 แห่ง) รองลงมาคือภาคกลาง (204 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.64) ส่วนภาคตะวันออกมีจำนวนสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินในช่วงปีดังกล่าวมีจำนวนน้อยที่สุด (52 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.65) หากพิจารณาจำนวนสถานศึกษาตามที่ตั้ง พบว่า เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่เขตนอกเมืองมากที่สุด (1,733 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 88.24) และพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กมากที่สุด (1,655 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 84.27) ส่วนขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนน้อยที่สุด (16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.81)

นอกจากนี้ คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด คะแนนเฉลี่ย และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของผลการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละด้าน และภาพรวมมาตรฐานสามด้าน จำแนกตามภาค ดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอก
ในแต่ละด้าน และภาพรวมสถานศึกษา จำแนกตามภาค

ภาค	ด้าน	ที่ตั้ง	2547				2552				2557			
			MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV
เหนือ	ผลการจัด	นอกเมือง	1.60	2.80	2.24	0.05	1.40	2.55	2.09	0.04	2.12	2.71	2.47	0.01
	การศึกษา	ในเมือง	2.00	2.60	2.32	0.07	1.77	2.26	2.04	0.04	2.26	2.53	2.39	0.02
	การบริหาร	นอกเมือง	1.25	3.00	2.41	0.09	1.17	2.78	2.30	0.03	1.95	2.63	2.43	0.01
	จัดการ	ในเมือง	2.00	2.75	2.50	0.10	2.06	2.49	2.33	0.06	2.30	2.52	2.42	0.02
	การจัดการ	นอกเมือง	1.00	3.00	2.10	0.30	0.63	3.00	2.07	0.00	1.20	3.00	2.40	0.02
	เรียนการสอน	ในเมือง	2.00	3.00	2.60	0.11	2.25	2.32	2.29	0.19	2.40	2.70	2.46	0.06
	ภาพรวมทั้ง	นอกเมือง	1.62	2.93	2.25	0.10	1.29	2.74	2.15	0.01	1.89	2.74	2.43	0.00
	สามด้าน	ในเมือง	2.00	2.72	2.47	0.05	2.11	2.35	2.22	0.06	2.34	2.53	2.42	0.02
กลาง	ผลการจัด	นอกเมือง	1.40	2.80	2.25	0.03	1.65	2.71	2.17	0.06	2.07	2.94	2.49	0.01
	การศึกษา	ในเมือง	2.00	2.80	2.37	0.07	1.60	2.69	2.25	0.05	2.30	2.77	2.56	0.02
	การบริหาร	นอกเมือง	1.50	3.00	2.46	0.09	1.54	2.96	2.43	0.12	1.52	2.63	2.42	0.02
	จัดการ	ในเมือง	2.00	3.00	2.72	0.11	1.34	3.00	2.48	0.07	2.09	2.63	2.49	0.03
	การจัดการ	นอกเมือง	1.00	3.00	2.13	0.25	1.13	3.00	2.09	0.23	0.60	3.00	2.44	0.05
	เรียนการสอน	ในเมือง	2.00	3.00	2.40	0.18	1.16	2.96	2.21	0.21	2.40	3.00	2.66	0.08
	ภาพรวมทั้ง	นอกเมือง	1.43	2.93	2.28	0.06	1.64	2.80	2.23	0.10	1.43	2.76	2.45	0.01
	สามด้าน	ในเมือง	2.13	2.93	2.49	0.07	1.39	2.83	2.31	0.07	2.39	2.79	2.57	0.02
ตะวันออก	ผลการจัด	นอกเมือง	1.20	3.00	2.28	0.08	1.46	2.74	2.14	0.04	1.41	2.92	2.48	0.03
	การศึกษา	ในเมือง	1.40	2.80	2.25	0.06	1.54	2.62	2.11	0.04	1.53	2.85	2.44	0.02
	การบริหาร	นอกเมือง	1.25	3.00	2.49	0.10	1.10	3.00	2.38	0.05	0.78	2.97	2.44	0.05
	จัดการ	ในเมือง	1.75	3.00	2.46	0.09	1.67	2.97	2.37	0.05	0.11	2.63	2.46	0.04
	การจัดการ	นอกเมือง	1.00	3.00	2.17	0.20	0.56	3.00	2.10	0.21	0.60	3.00	2.43	0.08
	เรียนการสอน	ในเมือง	1.00	3.00	2.21	0.18	0.88	3.00	2.10	0.17	0.60	3.00	2.37	0.08
	ภาพรวมทั้ง	นอกเมือง	1.23	3.00	2.31	0.08	1.10	2.90	2.21	0.06	1.47	2.85	2.45	0.04
	สามด้าน	ในเมือง	1.60	2.93	2.31	0.06	1.48	2.86	2.19	0.06	0.77	2.82	2.42	0.03

ตาราง 18 (ต่อ)

ภาค	ด้าน	ที่ตั้ง	2547				2552				2557			
			MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV
ใต้	ผลการจัด	นอกเมือง	1.60	3.00	2.24	0.04	1.45	2.58	2.17	0.02	1.92	2.76	2.49	0.04
	การศึกษา	ในเมือง	2.00	2.60	2.31	0.08	1.88	2.37	2.21	0.03	2.02	2.69	2.47	0.02
	การบริหาร	นอกเมือง	1.50	3.00	2.32	0.11	1.79	2.94	2.38	0.06	2.07	2.63	2.51	0.06
	จัดการ	ในเมือง	1.75	2.75	2.44	0.16	2.08	2.82	2.33	0.05	1.89	2.63	2.47	0.01
	การจัดการ	นอกเมือง	1.00	3.00	2.17	0.11	0.63	2.75	2.13	0.13	0.90	3.00	2.44	0.45
	เรียนการสอน	ในเมือง	2.00	3.00	2.11	0.21	1.50	2.75	2.26	0.17	0.60	2.70	2.33	0.09
	ภาพรวมทั้ง	นอกเมือง	1.37	3.00	2.24	0.02	1.54	2.70	2.23	0.05	1.81	2.78	2.48	0.13
	สามด้าน	ในเมือง	2.12	2.58	2.29	0.09	1.82	2.54	2.27	0.05	1.50	2.64	2.42	0.02
ตะวันออก	ผลการจัด	นอกเมือง	1.60	2.80	2.25	0.01	1.58	2.56	2.14	0.02	2.06	2.75	2.47	0.01
	การศึกษา	ในเมือง	2.20	2.40	2.33	0.06	2.00	2.24	2.16	0.05	2.44	2.62	2.54	0.02
	การบริหาร	นอกเมือง	1.25	3.00	2.39	0.06	1.67	2.93	2.40	0.04	1.97	2.63	2.41	0.00
	จัดการ	ในเมือง	2.50	3.00	2.75	0.21	2.29	2.68	2.48	0.06	2.60	2.63	2.62	0.03
	การจัดการ	นอกเมือง	1.00	3.00	2.14	0.33	0.66	2.75	2.16	0.05	1.50	3.00	2.43	0.03
	เรียนการสอน	ในเมือง	2.00	3.00	2.67	0.21	1.82	2.19	2.06	0.15	2.40	2.70	2.50	0.09
	ภาพรวมทั้ง	นอกเมือง	1.62	2.93	2.26	0.04	1.30	2.71	2.23	0.01	1.95	2.72	2.43	0.01
	สามด้าน	ในเมือง	2.38	2.80	2.58	0.09	2.16	2.37	2.23	0.06	2.49	2.64	2.55	0.03
ตะวันตก	ผลการจัด	นอกเมือง	1.60	2.80	2.19	0.07	1.69	2.50	2.08	0.03	1.64	2.75	2.48	0.02
	การศึกษา	ในเมือง	2.00	2.80	2.36	0.07	1.93	2.62	2.15	0.03	2.24	2.80	2.55	0.03
	การบริหาร	นอกเมือง	1.75	3.00	2.49	0.15	1.65	2.80	2.35	0.04	2.15	2.63	2.48	0.02
	จัดการ	ในเมือง	2.00	3.00	2.57	0.13	1.99	2.82	2.34	0.04	2.22	2.63	2.50	0.02
	การจัดการ	นอกเมือง	1.00	3.00	2.13	0.21	1.13	2.63	2.09	0.23	1.80	3.00	2.48	0.09
	เรียนการสอน	ในเมือง	2.00	3.00	2.28	0.27	1.31	2.57	1.98	0.14	1.80	3.00	2.55	0.06
	ภาพรวมทั้ง	นอกเมือง	1.58	2.93	2.27	0.07	1.50	2.50	2.17	0.05	1.96	2.74	2.48	0.02
	สามด้าน	ในเมือง	2.00	2.93	2.40	0.10	1.78	2.62	2.16	0.04	2.09	2.78	2.53	0.02

จากตาราง 18 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละด้าน และภาพรวมสถานศึกษา จำแนกตามภาค พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินในช่วงระยะเวลาที่เป็นปีที่ 4 ของการประเมิน พบว่า

ภาคเหนือ มีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2547 ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสูงสุด ($M = 2.60$, $CV = 0.11$) โดยมีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2552 ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองต่ำสุด ($M = 2.07$, $CV = 0.00$) และเมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้ง 3 ด้าน พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 มีผลการประเมินเฉลี่ยของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสูงสุดเช่นเดียวกัน ($M = 2.47$, $CV = 0.05$)

ภาคกลาง มีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2547 ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสูงสุด ($M = 2.72$, $CV = 0.11$) โดยมีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2552 ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองต่ำสุด ($M = 2.09$, $CV = 0.23$) และเมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้ง 3 ด้าน พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีผลการประเมินเฉลี่ยของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสูงสุด ($M = 2.57$, $CV = 0.02$)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2547 ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองสูงสุด ($M = 2.49$, $CV = 0.10$) โดยมีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2552 ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ทั้งในเมืองและนอกเมืองต่ำสุด ($M = 2.10$, $CV = 0.21$) และเมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้ง 3 ด้าน พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีผลการประเมินเฉลี่ยของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองสูงสุด ($M = 2.45$, $CV = 0.04$)

ภาคใต้ มีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2557 ด้านผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองสูงสุด ($M = 2.49$, $CV = 0.04$) โดยมีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2547 ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ทั้งในเมืองต่ำสุด ($M = 2.11$, $CV = 0.21$) และเมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้ง 3 ด้าน พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีผลการประเมินเฉลี่ยของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองสูงสุด ($M = 2.48$, $CV = 0.13$)

ภาคตะวันออก มีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2547 ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสูงสุด ($M = 2.75$, $CV = 0.21$) โดยมีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2552 ในด้านผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองและในปี พ.ศ. 2547 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองต่ำสุดเท่ากัน ($M = 2.14$, $CV = 0.02$ และ $M = 2.14$, $CV = 0.33$ ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้ง 3 ด้าน พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 มีผลการประเมินเฉลี่ยของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสูงสุด ($M = 2.58$, $CV = 0.09$)

ภาคตะวันตก มีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2547 ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสูงสุด ($M = 2.57$, $CV = 0.13$) โดยมีผลการประเมินเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2552 ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองต่ำสุด ($M = 1.98$, $CV = 0.14$) และเมื่อพิจารณาภาพรวมของมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีผลการประเมินเฉลี่ยของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสูงสุด ($M = 2.53$, $CV = 0.02$)

ตาราง 19 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกจำแนกตามที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง

ที่ตั้ง	ด้าน	2547				2552				2557			
		MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV
นอกเมือง	ผลการจัดการศึกษา	1.20	3.00	2.27	0.06	1.40	2.74	2.14	0.04	1.41	2.94	2.48	0.02
	การบริหารจัดการ	1.25	3.00	2.47	0.10	1.10	3.00	2.38	0.05	0.78	2.97	2.44	0.03
	การจัดการเรียนการสอน	1.00	3.00	2.16	0.18	0.56	3.00	2.10	0.17	0.60	3.00	2.43	0.08
	ภาพรวมทั้งสามด้าน	1.23	3.00	2.30	0.07	1.10	2.90	2.21	0.06	1.43	2.85	2.45	0.03
ในเมือง	ผลการจัดการศึกษา	1.40	2.80	2.28	0.07	1.54	2.69	2.13	0.04	1.53	2.85	2.47	0.03
	การบริหารจัดการ	1.75	3.00	2.51	0.11	1.34	3.00	2.38	0.06	0.11	2.63	2.46	0.05
	การจัดการเรียนการสอน	1.00	3.00	2.25	0.21	0.88	3.00	2.12	0.20	0.60	3.00	2.42	0.10
	ภาพรวมทั้งสามด้าน	1.60	2.93	2.35	0.07	1.39	2.86	2.21	0.06	0.77	2.82	2.45	0.04

จากตาราง 19 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกจำแนกตามเขตที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง พบว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอกในด้านผลการจัดการศึกษาสูงสุดในปี พ.ศ. 2557 ($M = 2.48$, $CV = 0.02$) ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในปี พ.ศ. 2547 ($M = 2.47$, $CV = 0.10$) และด้านการจัดการเรียนการสอนสูงสุดในปี 2557 ($M = 2.43$, $CV = 0.08$) สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาสูงสุดในปี พ.ศ. 2557 ($M = 2.47$,

CV = 0.03) ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในปี พ.ศ. 2547 ($M = 2.51$, $CV = 0.11$) ส่วนด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สูงสุดในปี พ.ศ. 2557 ($M = 2.42$, $CV = 0.10$)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา พบว่า ปี พ.ศ. 2547 สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ทั้งนอกเมืองและในเมือง มีค่าเฉลี่ยด้านการบริหารจัดการสูงสุด ($M = 2.47$, $CV = 0.10$ และ $M = 2.51$, $CV = 0.11$ ตามลำดับ) ปี พ.ศ. 2552 สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ทั้งในเมืองและนอกเมือง มีค่าเฉลี่ยด้านการบริหารจัดการสูงสุดเท่ากัน ($M = 2.38$, $CV = 0.05$ และ $M = 2.38$, $CV = 0.06$ ตามลำดับ) ส่วนปี พ.ศ. 2557 สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ทั้งนอกเมืองและในเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านผลการจัดการศึกษา ($M = 2.48$, $CV = 0.02$ และ $M = 2.47$, $CV = 0.03$ ตามลำดับ)

ตาราง 20 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกจำแนกตามขนาด

ขนาด	ด้าน	พ.ศ. 2547				พ.ศ. 2552				พ.ศ. 2557			
		MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV
เล็ก	ผลการจัดการศึกษา	1.40	3.00	2.27	0.06	1.40	2.71	2.14	0.04	1.41	2.94	2.48	0.02
	การบริหารจัดการ	1.25	3.00	2.45	0.10	1.10	3.00	2.36	0.05	0.11	2.63	2.43	0.04
	การจัดการเรียนการสอน	1.00	3.00	2.15	0.17	0.56	3.00	2.08	0.18	0.60	3.00	2.42	0.09
	ภาพรวมทั้งสามด้าน	1.37	3.00	2.29	0.06	1.10	2.83	2.19	0.06	0.77	2.84	2.44	0.03
กลาง	ผลการจัดการศึกษา	1.20	3.00	2.25	0.07	1.51	2.74	2.16	0.04	2.11	2.92	2.49	0.02
	การบริหารจัดการ	1.25	3.00	2.58	0.10	1.76	3.00	2.48	0.04	2.00	2.97	2.50	0.02
	การจัดการเรียนการสอน	1.00	3.00	2.27	0.21	1.31	3.00	2.21	0.13	1.80	3.00	2.48	0.05
	ภาพรวมทั้งสามด้าน	1.23	3.00	2.37	0.08	1.55	2.90	2.28	0.04	2.04	2.85	2.49	0.01

ตาราง 20 (ต่อ)

ขนาด	ด้าน	พ.ศ. 2547				พ.ศ. 2552				พ.ศ. 2557			
		MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV	MIN	MAX	M	CV
ใหญ่	ผลการจัดการศึกษา	1.60	2.80	2.33	0.06	1.92	2.48	2.19	0.02	2.32	2.61	2.48	0.01
	การบริหารจัดการ	2.00	3.00	2.71	0.07	2.23	2.92	2.53	0.03	2.45	2.63	2.58	0.00
	การจัดการเรียนการสอน	2.00	3.00	2.39	0.25	1.79	2.83	2.36	0.06	2.40	3.00	2.53	0.03
	ภาพรวมทั้งสามด้าน	2.00	2.87	2.48	0.07	2.06	2.74	2.36	0.03	2.41	2.69	2.53	0.01
พิเศษ	ผลการจัดการศึกษา	2.00	2.80	2.44	0.08	2.15	2.66	2.39	0.03	2.38	2.77	2.61	0.01
	การบริหารจัดการ	1.40	3.00	2.27	0.03	1.40	2.71	2.14	0.03	1.41	2.94	2.48	0.01
	การจัดการเรียนการสอน	1.25	3.00	2.45	0.16	1.10	3.00	2.36	0.06	0.11	2.63	2.43	0.06
	ภาพรวมทั้งสามด้าน	1.00	3.00	2.15	0.05	0.56	3.00	2.08	0.03	0.60	3.00	2.42	0.01

จากตาราง 20 คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด และคะแนนสูงสุดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกจำแนกตามขนาด พบว่า

สถานศึกษาขนาดเล็ก ปี พ.ศ. 2547 และ ปี พ.ศ. 2552 มีผลการประเมินเฉลี่ย ด้านการบริหารจัดการสูงสุด ($M = 2.45$, $CV = 0.10$ และ $M = 2.36$, $CV = 0.04$ ตามลำดับ) ในขณะที่ปี พ.ศ. 2557 มีผลการประเมินเฉลี่ย ด้านผลการจัดการศึกษาสูงสุด ($M = 2.48$, $CV = 0.02$) ส่วนผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งสามด้านสูงสุดในปี พ.ศ. 2557 ($M = 2.44$, $CV = 0.03$)

สถานศึกษาขนาดกลาง ปี พ.ศ. 2547 ปี พ.ศ. 2552 และปี พ.ศ. 2557 มีผลการประเมินเฉลี่ย ด้านการบริหารจัดการสูงสุด ($M = 2.58$, $CV = 0.10$ $M = 2.48$, $CV = 0.04$ และ $M = 2.50$, $CV = 0.02$ ตามลำดับ) ส่วนผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งสามด้านสูงสุดในปี พ.ศ. 2557 ($M = 2.49$, $CV = 0.01$)

สถานศึกษาขนาดใหญ่ ปี พ.ศ. 2547 ปี พ.ศ. 2552 และปี พ.ศ. 2557 มีผลการประเมินเฉลี่ย ด้านการบริหารจัดการสูงสุด ($M = 2.71$, $CV = 0.07$ $M = 2.53$, $CV = 0.03$ และ $M = 2.58$,

CV = 0.00 ตามลำดับ) ส่วนผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งสามด้านสูงสุด ในปี พ.ศ. 2557 (M = 2.53 , CV = 0.01)

สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ปี พ.ศ. 2547 มีผลการประเมินเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงสุด (M = 2.45 , CV = 0.16) ในขณะที่ปี พ.ศ. 2552 และ ปี พ.ศ. 2557 มีผลการประเมินเฉลี่ย ด้านผลการจัดการศึกษาสูงสุด (M = 2.39 , CV = 0.03 และ M = 2.61 , CV = 0.01) ส่วนผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งสามด้านสูงสุด ในปี พ.ศ. 2557 (M = 2.42 , CV = 0.01)

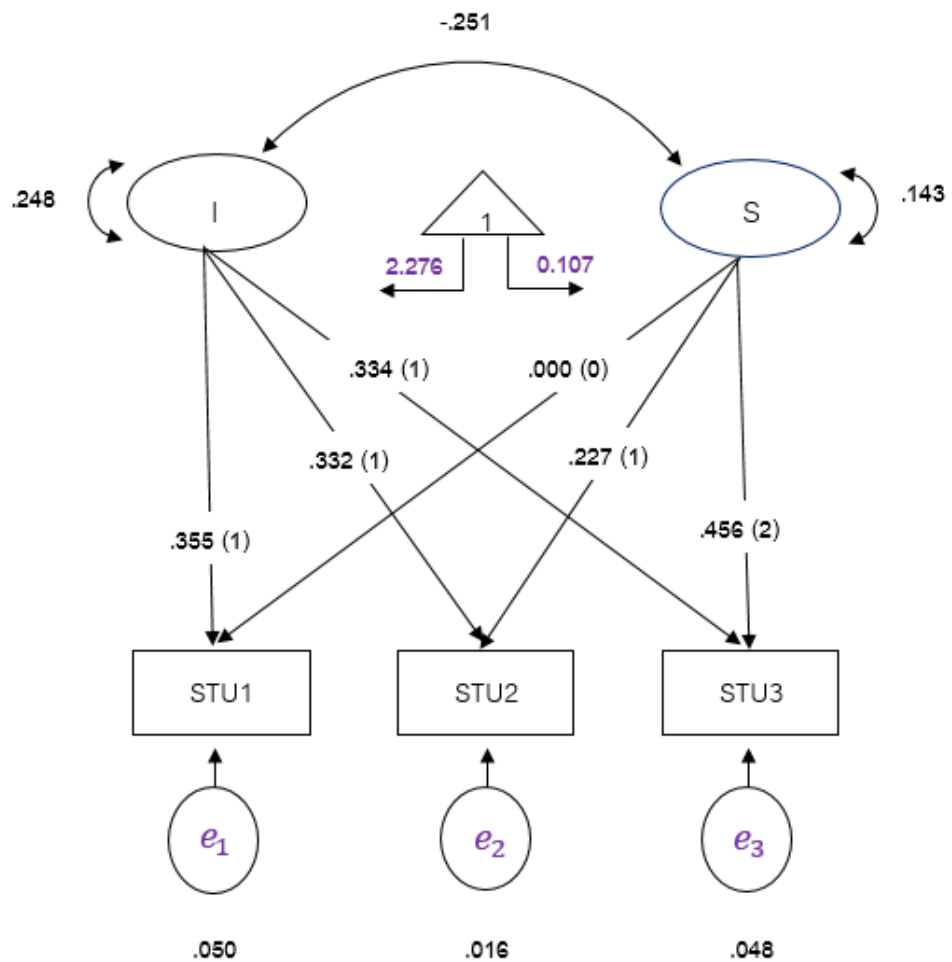
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินในแต่ละรอบ (ปี พ.ศ.) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาจากผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งสามด้านพบว่า ทั้ง 3 รอบการประเมิน คือ ในปี พ.ศ. 2547 ปี พ.ศ. 2552 และ ปี พ.ศ. 2557 สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งสามด้านสูงสุด (M = 2.48 , CV = 0.07 , M = 2.36 , CV = 0.03 และ M = 2.53 , CV = 0.01 ตามลำดับ) รองลงมาคือ สถานศึกษาขนาดกลาง (M = 2.37 , CV = 0.08 , M = 2.28 , CV = 0.04 และ M = 2.49 , CV = 0.01 ตามลำดับ) ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งสามด้านต่ำสุด (M = 2.15 , CV = 0.05 , M = 2.08 , CV = 0.03 และ M = 2.42 , CV = 0.01 ตามลำดับ)

2.2 วิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

ผลการวิจัยในตอนนี้เป็นผลการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา เพื่อทดสอบสมมติฐาน 1) โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ตัวแปรร่วมมีผลต่ออัตราการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการประเมินตามลำดับ ดังนี้

2.2.1) โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วม

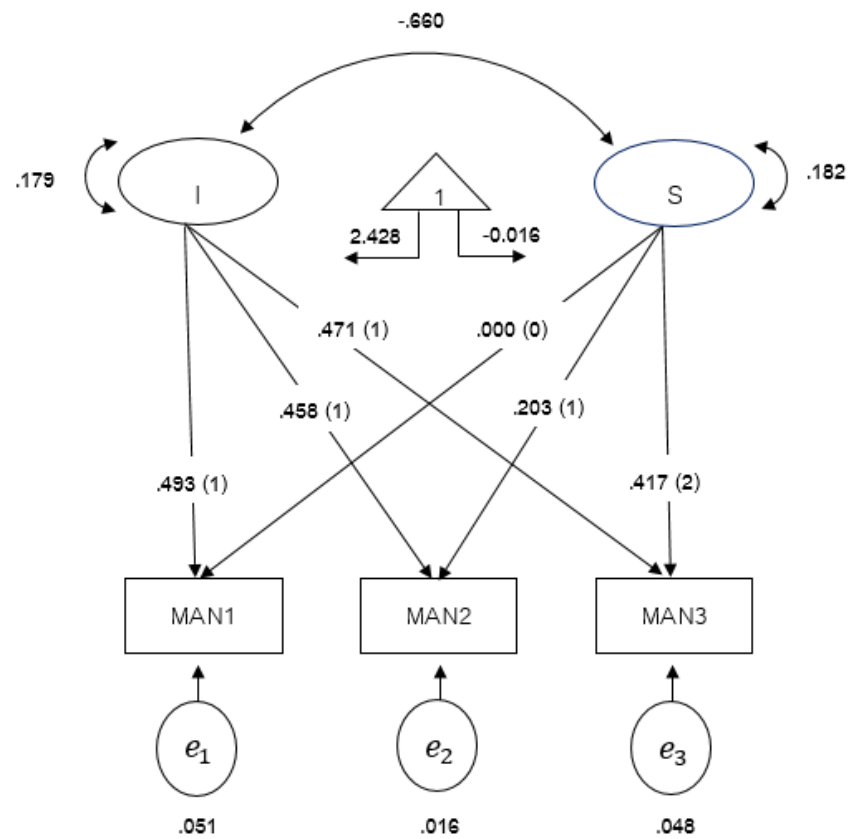
(1) โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา

$$\chi^2 = 76.094, df = 3, p = 0.000, RMSEA = 0.000, CFI = 1.000, TLI = 1.000, SRMR = 0.000$$

ภาพประกอบ 24 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วม

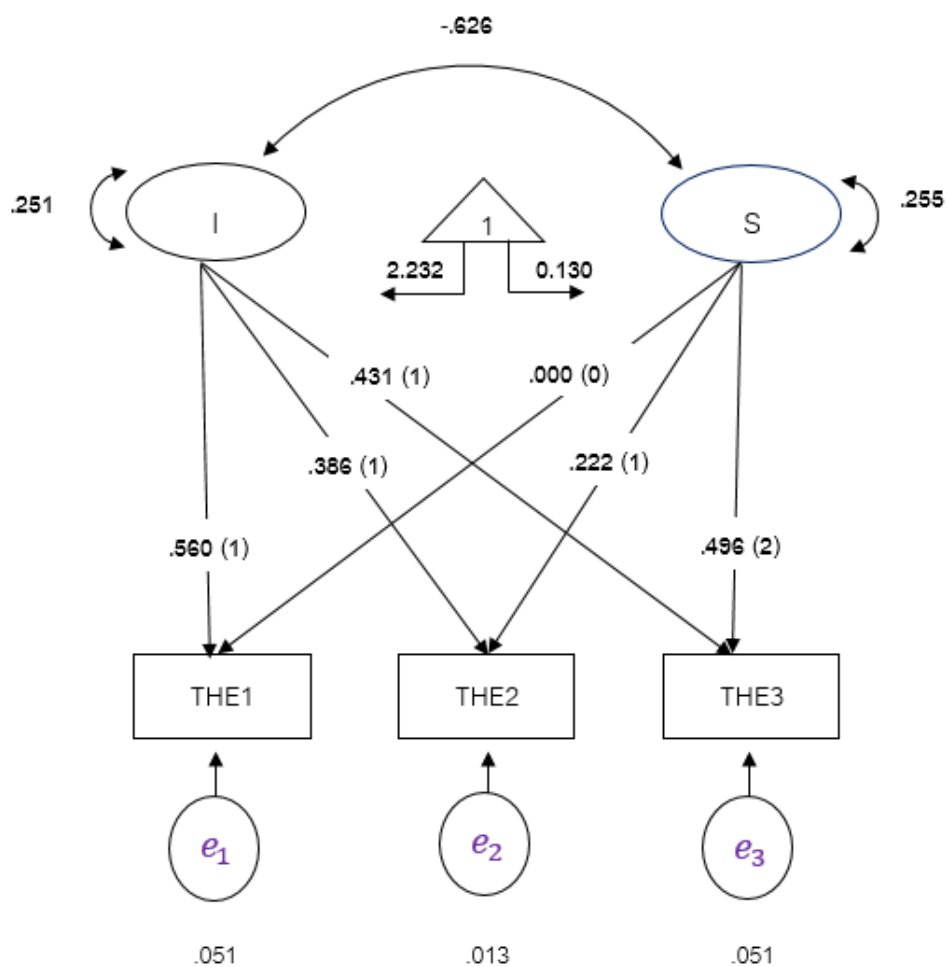
(2) โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ

$\chi^2 = 87.858$, $df = 3$, $p = 0.000$, $RMSEA = 0.000$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.000$, $SRMR = 0.000$

ภาพประกอบ 25 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ
ที่ไม่มีตัวแปรร่วม

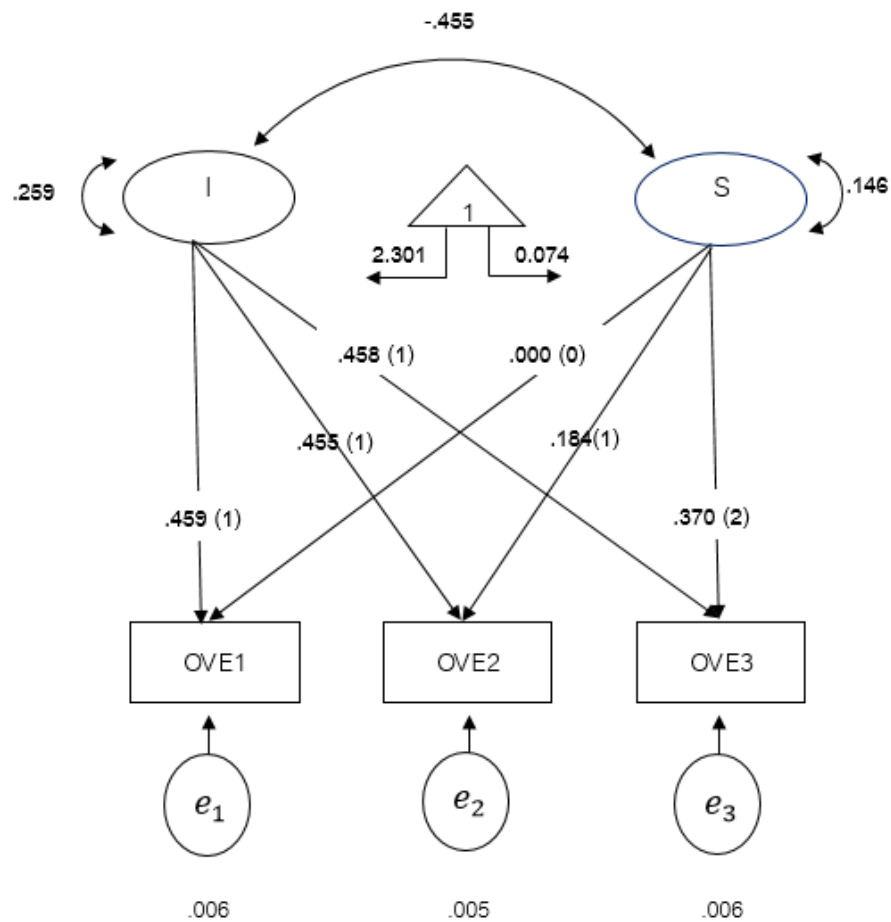
(3) โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพนอกด้านการจัดการเรียนการสอน

$\chi^2 = 62.150$, $df = 3$, $p = 0.000$, $RMSEA = 0.000$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.000$, $SRMR = 0.000$

ภาพประกอบ 26 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีตัวแปรร่วม

(4) โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกภาพรวมมาตรฐานทั้งสามด้าน

$\chi^2 = 133.455$, $df = 3$, $p = 0.000$, $RMSEA = 0.000$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.000$, $SRMR = 0.000$

ภาพประกอบ 27 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมมาตรฐาน
ทั้งสามด้านที่ไม่มีตัวแปรร่วม

ตาราง 21 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกที่ไม่มีตัวแปรร่วม

ด้าน	ค่าเฉลี่ย		r_s	ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์						
	Initial	Slope		χ^2	df	p	RMSEA	SRMR	CFI	TLI
ผลการจัดการศึกษา	2.276	0.106	-.251***	76.094	3	0.000***	0.000	0.000	1.000	1.000
การบริหารจัดการ	2.428	-0.016	-.660***	87.858	3	0.000***	0.000	0.000	1.000	1.000
การจัดการเรียนการสอน	2.232	0.130	-.626***	62.150	3	0.000***	0.000	0.000	1.000	1.000
ภาพรวมทั้งสามด้าน	2.301	0.074	-.455***	133.455	3	0.000***	0.000	0.000	1.000	1.000

* P<.05, ** p<.01, ***p<.001

จากตาราง 21 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของการประเมินคุณภาพภายนอกกรณีที่ไม่มีตัวแปรร่วม พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และภาพรวมทั้งสามด้าน มีคะแนนเริ่มต้นสัมพันธ์ทางลบกับอัตราคะแนนพัฒนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -.251, -.660, -.626 และ -.455 ตามลำดับ แสดงว่าคะแนนเริ่มต้นสูงกว่าอัตราคะแนนพัฒนาการจึงทำให้คะแนนเริ่มต้นมีความสัมพันธ์ทางลบกับอัตราคะแนนพัฒนาการ

เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา พบว่ามีคะแนนเริ่มต้น (Initial) เท่ากับ 2.276 มีอัตราพัฒนาการ (Slope) เท่ากับ 0.106 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านคุณภาพการจัดการศึกษาปีเริ่มต้นคือปี พ.ศ. 2547 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.276 และมีอัตราคะแนนพัฒนาการถึงปี พ.ศ. 2557 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.110 ต่อรอบการประเมิน แสดงว่า คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านคุณภาพการจัดการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษากรณีไม่มีตัวแปรร่วมมีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 76.094 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 3 โดยค่า

ไค - สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโมเดลยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เมื่อพิจารณาค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน SRMR เท่ากับ 0.000 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ RMSEA เท่ากับ 0.000 ทั้งสองค่ามีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนในระดับดีมาก โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ TLI เท่ากับ 1.000 แสดงว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ด้านการบริหารจัดการ มีคะแนนเริ่มต้น เท่ากับ 2.428 มีอัตราพัฒนาการ เท่ากับ -0.016 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านคุณภาพการจัดการศึกษาปีเริ่มต้นคือปี พ.ศ. 2547 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.428 และมีอัตราคะแนนพัฒนาการถึงปี พ.ศ. 2557 เฉลี่ยลดลงร้อยละ 0.016 ต่อรอบการประเมิน แสดงว่าคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณาความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนกรณีไม่มีตัวแปรร่วมมีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 87.858 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 3 โดยค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโมเดลยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เมื่อพิจารณาค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน SRMR เท่ากับ 0.000 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ RMSEA เท่ากับ 0.000 ทั้งสองค่ามีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนในระดับดีมาก โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ TLI เท่ากับ 1.000 แสดงว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีคะแนนเริ่มต้น เท่ากับ 2.232 มีอัตราพัฒนาการ เท่ากับ 0.130 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนปีเริ่มต้นคือปี พ.ศ. 2547 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.232 และมีอัตราคะแนนพัฒนาการถึงปี พ.ศ. 2557 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.130 ต่อรอบการประเมิน แสดงว่าคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการกรณีไม่มีตัวแปรร่วมมีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 62.150 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 3 โดยค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า

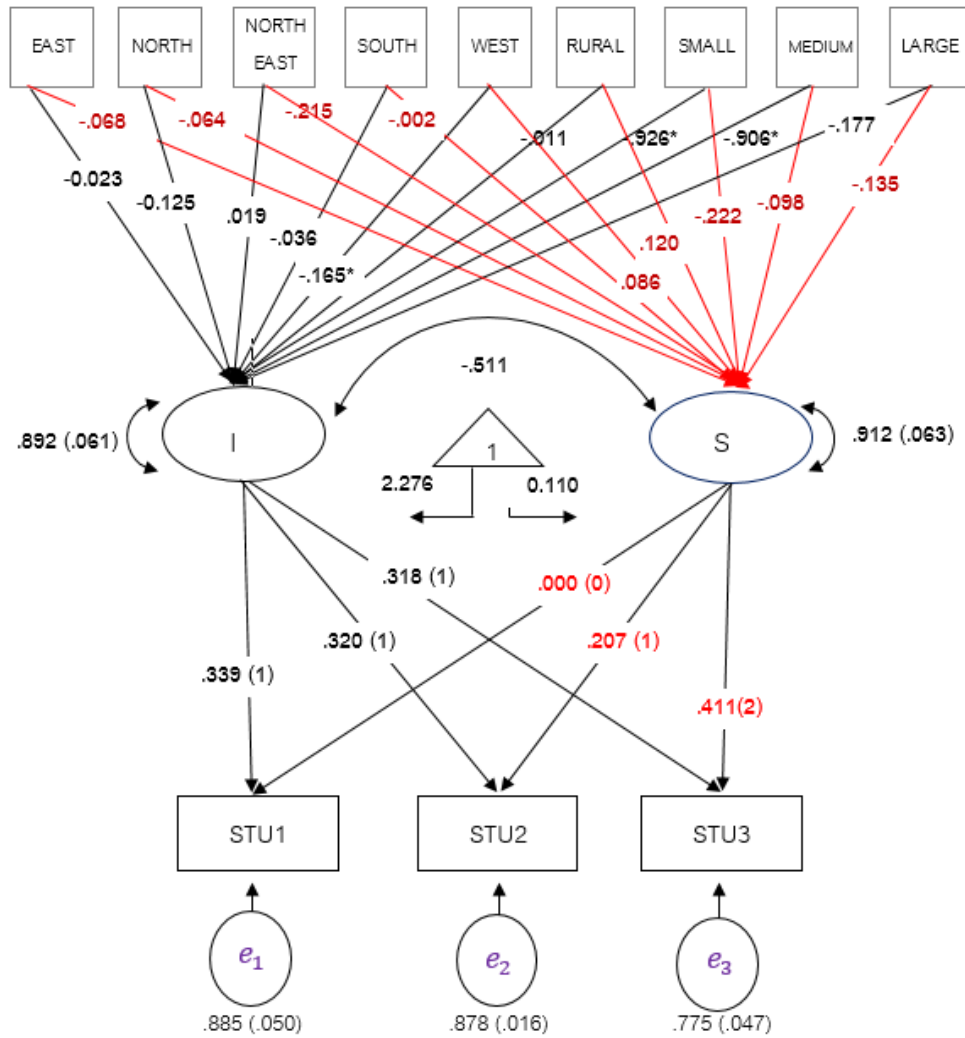
โมเดลยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เมื่อพิจารณาค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน SRMR เท่ากับ 0.000 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ RMSEA เท่ากับ 0.000 ทั้งสองค่ามีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนในระดับดีมาก โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ TLI เท่ากับ 1.000 แสดงว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการที่ไม่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ในภาพรวมมาตรฐานทั้งสามด้าน มีคะแนนเริ่มต้น เท่ากับ 2.301 มีอัตราพัฒนาการ เท่ากับ 0.074 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมทั้งสามด้าน ปีเริ่มต้นคือปี พ.ศ. 2547 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.301 และมีอัตราคะแนนพัฒนาการถึงปี พ.ศ. 2557 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.074 ต่อรอบการประเมิน แสดงว่าคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมทั้งสามด้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมทั้งสามด้านกรณีไม่มีตัวแปรร่วมมีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 133.455 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 3 โดยค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า โมเดลยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เมื่อพิจารณาค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน SRMR เท่ากับ 0.000 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ RMSEA เท่ากับ 0.000 ทั้งสองค่ามีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนในระดับดีมาก โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ TLI เท่ากับ 1.000 แสดงว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมทั้งสามด้านที่ไม่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2.2 วิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีตัวแปรร่วม

ในตอนนี้อยู่วิจัยได้นำเสนอโมเดลโค้งพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ 1) ภาค จำนวน 6 ภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก 2) ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และ 3) ขนาดของสถานศึกษา 4 ขนาด ประกอบด้วย ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้โดยกำหนดให้ภาคกลาง สถานศึกษาที่ตั้งในเมือง และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เป็นตัวแปรเปรียบเทียบ ผลจากการวิเคราะห์ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา

ภาพประกอบ 28 โมเดลโค้งคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่มีตัวแปรร่วม

ตาราง 22 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนด้านผลการจัดการศึกษาที่มีตัวแปรร่วม

ดัชนีวัดความ กลมกลืน	ตัวแปรร่วม	Initial					Slope				
		b	β	S.E.	Z	p	b	β	S.E.	Z	p
$\chi^2 = 24.763$	EAST	-0.462	-0.023	0.068	-0.339	0.735	-0.873	-0.068	0.082	-0.830	0.406
df = 9	NORTH	-1.711	-0.125	0.080	-1.563	0.118	-0.569	-0.064	0.089	-0.721	0.471
p = 0.003***	NORTH EAST	0.131	0.019	0.094	0.199	0.842	-0.975	-0.215	0.124	-1.734	0.083
RMSEA = 0.030	SOUTH	-0.463	-0.036	0.076	-0.467	0.641	-0.019	-0.002	0.089	-0.025	0.980
SRMR = 0.012	CENTRAL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CFI = 0.886	WEST	-2.654	-0.165	0.080	-2.061	0.039*	0.890	0.086	0.086	0.991	0.322
TLI = 0.621	RURAL	-0.112	-0.011	0.062	-0.180	0.857	0.770	0.120	0.080	1.506	0.132
	URBAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	SMALL	-8.133	-0.926	0.318	-2.909	0.004**	-1.258	-0.222	0.302	-0.734	0.463
	MEDIUM	-8.412	-0.906	0.308	-2.943	0.003**	-0.586	-0.098	0.288	-0.339	0.734
	LARGE	-5.256	-0.177	0.103	-1.717	0.086	-2.586	-0.135	0.118	-1.140	0.254
	EXTRA LARGE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* P<.05, ** p<.01, ***p<.001

จากตาราง 22 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่มีตัวแปรร่วม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โมเดลพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่มีตัวแปรร่วม มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ มีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 24.763 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 9 โดยค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโมเดลยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เมื่อพิจารณาค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน SRMR เท่ากับ 0.012 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ RMSEA เท่ากับ 0.030 ทั้งสองค่ามีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนในระดับดีมาก โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI เท่ากับ 0.886 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ TLI เท่ากับ 0.621 แสดงว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพ

ภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับยอมรับได้

เมื่อพิจารณาตัวแปรภาค พบว่า คะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภาคตะวันออก ($b = -0.462$, $\beta = -0.023$, $p = 0.735$) ภาคเหนือ ($b = -1.711$, $\beta = -0.125$, $p = 0.118$) และภาคใต้ ($b = -0.463$, $\beta = -0.036$, $p = 0.641$) มีค่าคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาคตะวันตก ($b = -2.654$, $\beta = -0.165$, $p = 0.039$) มีค่าคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($b = 0.131$, $\beta = 0.019$, $p = 0.842$) มีคะแนนเริ่มต้นสูงกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่าทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาเริ่มต้น ทุกภาคไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ยกเว้นภาคตะวันตกที่มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาเริ่มต้นแตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง

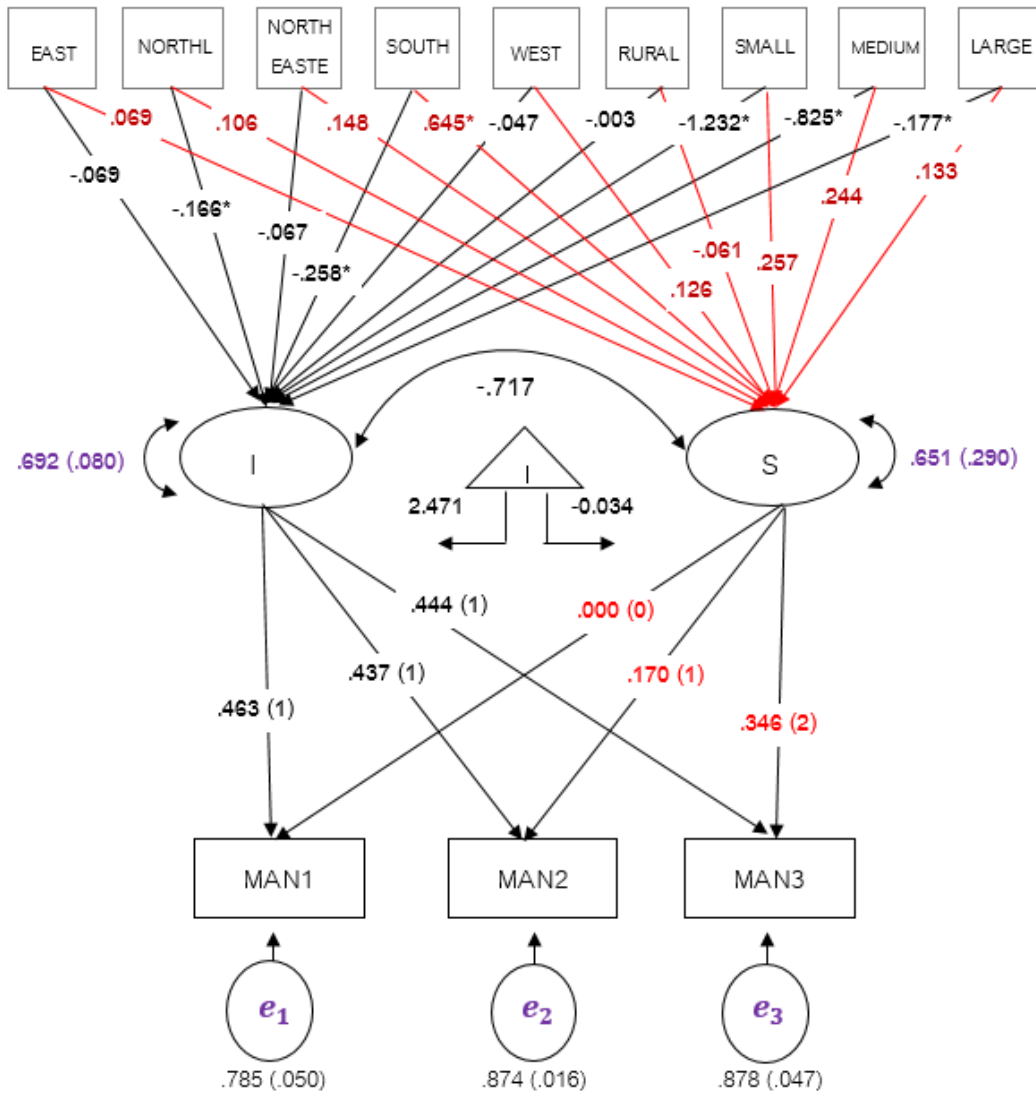
เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ (Slope) ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก ($b = -0.873$, $\beta = -0.068$, $p = 0.406$) ภาคเหนือ ($b = -0.569$, $\beta = -0.064$, $p = 0.471$) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($b = -0.975$, $\beta = -0.215$, $p = 0.083$) และภาคใต้ ($b = -0.019$, $\beta = -0.002$, $p = 0.980$) ค่าอัตราคะแนนพัฒนาการด้านผลการจัดการศึกษาต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ภาคตะวันตก ($b = 0.890$, $\beta = 0.086$, $p = 0.322$) มีอัตราคะแนนพัฒนาการสูงกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีคะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาและอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของทุกภาคไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง เช่นเดียวกัน ยกเว้นภาคตะวันตกที่มีผลคะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาต่ำกว่าภาคกลาง

เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ตั้งเขตในเมือง/เขตนอกเมือง พบว่า คะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเขตนอกเมือง ($b = -0.112$, $\beta = -0.011$, $p = 0.857$) มีค่าคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าสถานศึกษาที่อยู่เขตในเมืองที่เป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ (Slope)

เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของสถานศึกษาเขตนอกเมือง ($b = 0.770$, $\beta = 0.120$, $p = 0.132$) มีอัตราคะแนนพัฒนาการแตกต่างจากสถานศึกษาเขตในเมืองซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน แสดงว่า สถานศึกษาเขตนอกเมืองและเขตในเมืองมีคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาและอัตราคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า คะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($b = -8.133$, $\beta = -0.926$, $p = 0.004^{***}$) และขนาดกลาง ($b = -8.412$, $\beta = -0.906$, $p = 0.003^{***}$) มีค่าคะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าขนาดใหญ่พิเศษคิดเป็นผลการประเมินของสถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 9.440 ขนาดกลาง ร้อยละ 9.606 และขนาดใหญ่ ร้อยละ 6.413 สถานศึกษาขนาดใหญ่ ($b = -5.256$, $\beta = -0.177$, $p = 0.0086$) ที่มีค่าคะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีคะแนนผลการประเมินเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาต่ำกว่าผลการประเมินเริ่มต้นของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละขนาด พบว่า สถานศึกษาขนาดกลางมีค่าคะแนนเริ่มต้นต่างกับขนาดใหญ่พิเศษมากที่สุด รองลงมาคือขนาดเล็ก ส่วนขนาดใหญ่มีคะแนนผลการประเมินเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($b = -1.258$, $\beta = -0.222$, $p = 0.463$) ขนาดกลาง ($b = -0.586$, $\beta = -0.098$, $p = 0.734$) และขนาดใหญ่ ($b = -2.586$, $\beta = -0.135$, $p = 0.254$) ค่าอัตราคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกันทั้งสามขนาด และไม่แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิงด้วย ดังนั้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมของขนาดสถานศึกษาจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลางมีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่สถานศึกษาทุกขนาดมีอัตราคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน

(2) โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ

$\chi^2 = 35.148, df = 9, p = 0.0001^{***}, RMSEA = 0.038, CFI = 0.932, TLI = 0.774, SRMR = 0.012$

ภาพประกอบ 29 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ
ที่มีตัวแปรร่วม

ตาราง 23 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนน
การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการที่มีตัวแปรร่วม

ดัชนีวัดความ กลมกลืน	ตัวแปร ร่วม	Initial					Slope				
		b	β	S.E.	Z	p	b	β	S.E.	Z	p
$\chi^2 = 35.148$ df = 9 p = 0.0001*** RMSEA = 0.038 SRMR = 0.012 CFI = 0.932 TLI = 0.774	EAST	-1.857	-0.069	0.050	-1.392	0.164	0.723	0.069	0.097	0.708	0.479
	NORTH	-3.076	-0.166	0.057	-2.902	0.004**	0.765	0.106	0.111	0.957	0.339
	NORTH EAST	-0.632	-0.067	0.068	-0.975	0.330	0.547	0.148	0.142	1.048	0.295
	SOUTH	-4.530	-0.258	0.061	-4.216	0.000***	4.412	0.645	0.272	2.370	0.018
	CENTRAL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	WEST	-1.025	-0.047	0.052	-0.906	0.365	1.066	0.126	0.110	1.146	0.252
	RURAL	-0.037	-0.003	0.045	-0.062	0.951	-0.318	-0.061	0.089	-0.685	0.494
	URBAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	SMALL	-14.613	-1.232	0.224	-5.491	0.000***	1.189	0.257	0.363	0.709	0.478
	MEDIUM	-10.355	-0.825	0.198	-4.178	0.000***	1.190	0.244	0.351	0.695	0.487
	LARGE	-7.090	-0.177	0.072	-2.444	0.015*	2.074	0.133	0.142	0.934	0.350
EXTRA LARGE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

* P<.05, ** p<.01, ***p<.001

จากตาราง 23 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการที่มีตัวแปรร่วม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โมเดลพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการที่มีตัวแปรร่วม มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ มีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 35.148 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 9 โดยค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโมเดลยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เมื่อพิจารณาค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.012 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.038 ทั้งสองค่ามีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนในระดับดีมาก (Very good fit) โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI เท่ากับ 0.932 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ TLI เท่ากับ 0.774 แสดงว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการที่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับยอมรับได้

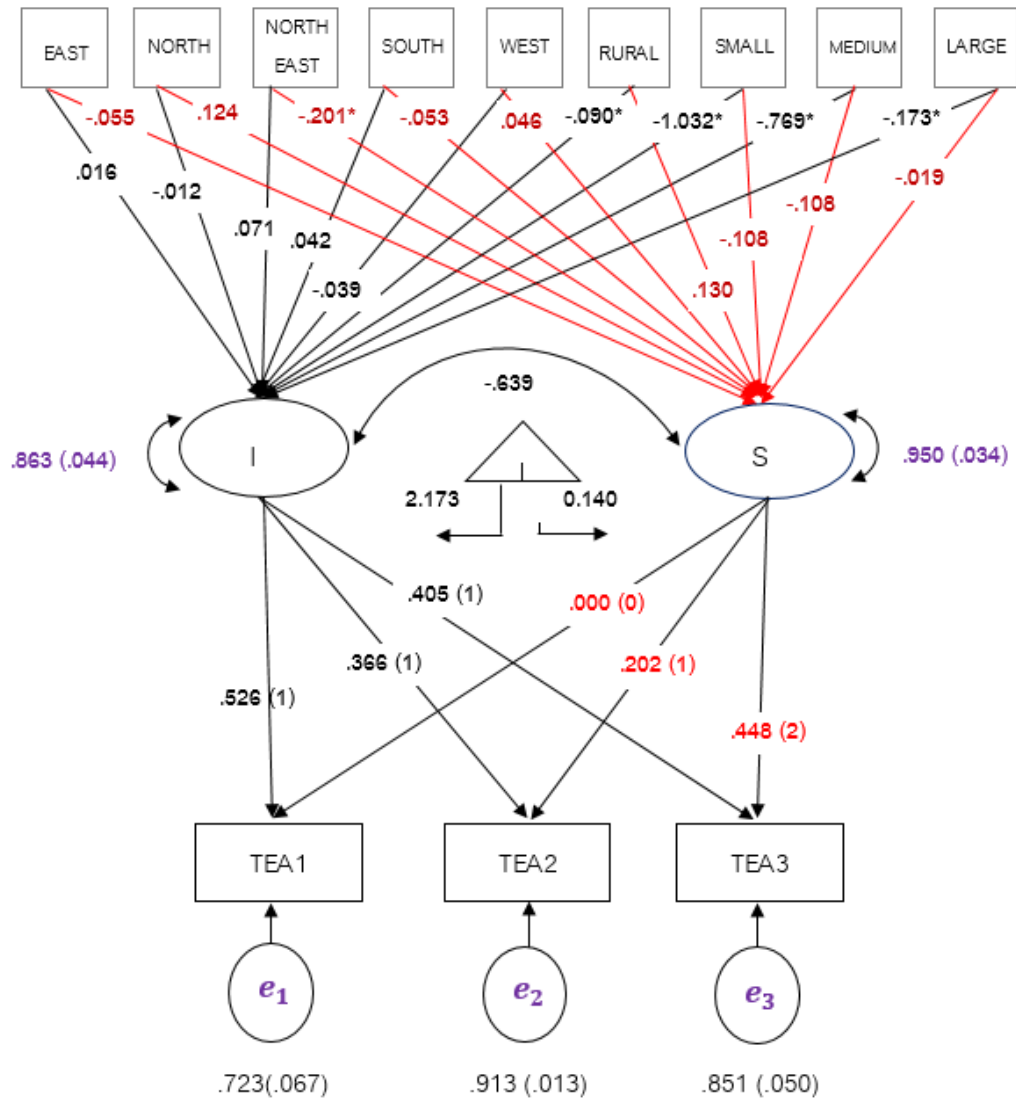
เมื่อพิจารณาตัวแปรภาค พบว่า คะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาภาคตะวันออก ($b = -1.857$, $\beta = -0.069$, $p = 0.164$) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($b = -0.632$, $\beta = -0.067$, $p = 0.330$) และภาคตะวันตก ($b = -1.025$, $\beta = -0.047$, $p = 0.365$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น ต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นภาคเหนือ ($b = -3.076$, $\beta = -0.166$, $p = 0.004^{**}$) และภาคใต้ ($b = -4.530$, $\beta = -0.258$, $p = 0.000^{***}$) มีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่าทั้งภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการเริ่มต้น ไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง แต่ภาคเหนือและภาคใต้มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการเริ่มต้น แตกต่างจากภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง โดยมีอัตราคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 3.076 และ ร้อยละ 4.994 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก ($b = 0.723$, $\beta = 0.069$, $p = 0.479$) ภาคเหนือ ($b = 0.765$, $\beta = 0.106$, $p = 0.339$) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($b = 0.547$, $\beta = 0.148$, $p = 0.295$) และภาคตะวันตก ($b = 1.066$, $\beta = 0.126$, $p = 0.252$) ค่าอัตราคะแนนพัฒนาการด้านการบริหารจัดการสูงกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาคใต้ ($b = 4.412$, $\beta = 0.645$, $p = 0.018$) มีอัตราคะแนนพัฒนาการสูงกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน โดยมีอัตราคะแนนพัฒนาการสูงกว่าภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 4.412 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก มีคะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการและอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิงเช่นเดียวกัน ภาคเหนือ มีคะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการแตกต่างกัน แต่อัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ไม่แตกต่างกัน ส่วนภาคใต้ มีคะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ และอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ตั้งเขตในเมือง/เขตนอกเมือง พบว่า คะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาเขตนอกเมือง ($b = -0.037$, $\beta = -0.003$, $p = 0.951$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น ต่ำกว่าสถานศึกษาที่อยู่เขตในเมืองที่เป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี

พ.ศ. 2547 – 2557 ของสถานศึกษาเขตนอกเมือง ($b = -0.318$, $\beta = -0.061$, $p = 0.494$) มีอัตราคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าสถานศึกษาเขตในเมืองซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน แสดงว่า สถานศึกษาเขตนอกเมืองและเขตในเมืองมีคะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการและอัตราคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า คะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($b = -14.613$, $\beta = -1.232$, $p = 0.000^{***}$) ขนาดกลาง ($b = -10.355$, $\beta = -0.825$, $p = 0.000^{***}$) และขนาดใหญ่ ($b = -7.090$, $\beta = -0.177$, $p = 0.015^*$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ ต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าขนาดใหญ่พิเศษคิดเป็นผลการประเมินของสถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 14.613 ขนาดกลาง ร้อยละ 10.355 และขนาดใหญ่ ร้อยละ 7.090 โดยสรุปได้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีคะแนนผลการประเมินเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการต่ำกว่าผลการประเมินเริ่มต้นของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละขนาด พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าคะแนนเริ่มต้นต่างกับขนาดใหญ่พิเศษมากที่สุด รองลงมาคือขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ ผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($b = 1.189$, $\beta = 0.257$, $p = 0.478$) ขนาดกลาง ($b = 1.190$, $\beta = 0.244$, $p = 0.487$) และขนาดใหญ่ ($b = 2.074$, $\beta = 0.133$, $p = 0.350$) ค่าอัตราคะแนนพัฒนาการ สูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีอัตราคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันทั้งสามขนาด และไม่แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิงด้วย ดังนั้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมของขนาดสถานศึกษาจะเห็นว่าสถานศึกษาทุกขนาดมีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน แต่มีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกัน

3) โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน

ภาพประกอบ 30 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน
ที่มีตัวแปรร่วม

ตาราง 24 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีตัวแปรร่วม

ดัชนีวัดความ กลมกลืน	ตัวแปร ร่วม	Initial					Slope				
		b	β	S.E.	Z	p	b	β	S.E.	Z	p
$\chi^2 = 16.969$ df = 9 p = 0.0492	EAST	0.365	0.016	0.045	0.357	0.721	-0.682	-0.055	0.068	-0.808	0.419
	NORTH	-0.180	-0.012	0.050	-0.235	0.815	-1.058	-0.124	0.078	-1.597	0.110
RMSEA = 0.021	NORTH EAST	0.564	0.071	0.063	1.132	0.258	-0.879	-0.201	0.101	-1.998	0.046*
SRMR = 0.012	SOUTH	0.619	0.042	0.051	0.828	0.408	-0.430	-0.053	0.076	-0.701	0.483
CFI = 0.959	CENTRAL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TLI = 0.863	WEST	-0.701	-0.039	0.048	-0.808	0.419	0.464	0.046	0.071	0.653	0.514
	RURAL	-1.006	-0.090	0.043	-2.104	0.035*	0.805	0.130	0.067	1.953	0.051
	URBAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	SMALL	-10.241	-1.032	0.204	-5.049	0.000***	-0.589	-0.108	0.250	-0.430	0.667
	MEDIUM	-8.069	-0.769	0.184	-4.181	0.000***	-0.624	-0.108	0.242	-0.444	0.657
	LARGE	-5.797	-0.173	0.067	-2.596	0.009**	-0.352	-0.019	0.095	-0.201	0.841
	EXTRA LARGE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* p<.05, ** p<.01, ***p<.001

จากตาราง 24 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีตัวแปรร่วม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โมเดลพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีตัวแปรร่วม มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ มีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 16.969 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 9 โดยค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.012 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.021 ทั้งสองค่ามีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนในระดับดีมาก โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI เท่ากับ 0.959 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ TLI เท่ากับ 0.863 แสดงว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมิน

คุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดีมาก

เมื่อพิจารณาตัวแปรภาค พบว่า คะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาภาคตะวันออก ($b = 0.365$, $\beta = 0.016$, $p = 0.721$) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($b = 0.564$, $\beta = 0.071$, $p = 0.258$) ภาคใต้ ($b = 0.619$, $\beta = 0.042$, $p = 0.408$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น สูงกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาคเหนือ ($b = -0.180$, $\beta = -0.012$, $p = 0.815$) และภาคตะวันตก ($b = -0.701$, $\beta = -0.039$, $p = 0.419$) มีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่าทั้ง ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนเริ่มต้นทุกภาคไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก ($b = -0.682$, $\beta = -0.055$, $p = 0.419$) ภาคเหนือ ($b = -1.058$, $\beta = -0.124$, $p = 0.110$) และภาคใต้ ($b = -0.430$, $\beta = -0.053$, $p = 0.483$) มีค่าอัตราคะแนนพัฒนาการด้านผลการจัดการศึกษาต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาคตะวันตก ($b = 0.464$, $\beta = 0.046$, $p = 0.514$) มีอัตราคะแนนพัฒนาการสูงกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($b = -0.879$, $\beta = -0.201$, $p = 0.046^*$) มีค่าอัตราคะแนนพัฒนาการด้านผลการจัดการศึกษาต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันตก มีคะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาและอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ทุกภาคไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิงเช่นเดียวกัน ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาและอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ทุกภาคไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่ม อ้างอิงเช่นเดียวกัน ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอัตราคะแนนพัฒนาการ ต่ำกว่าภาคกลาง

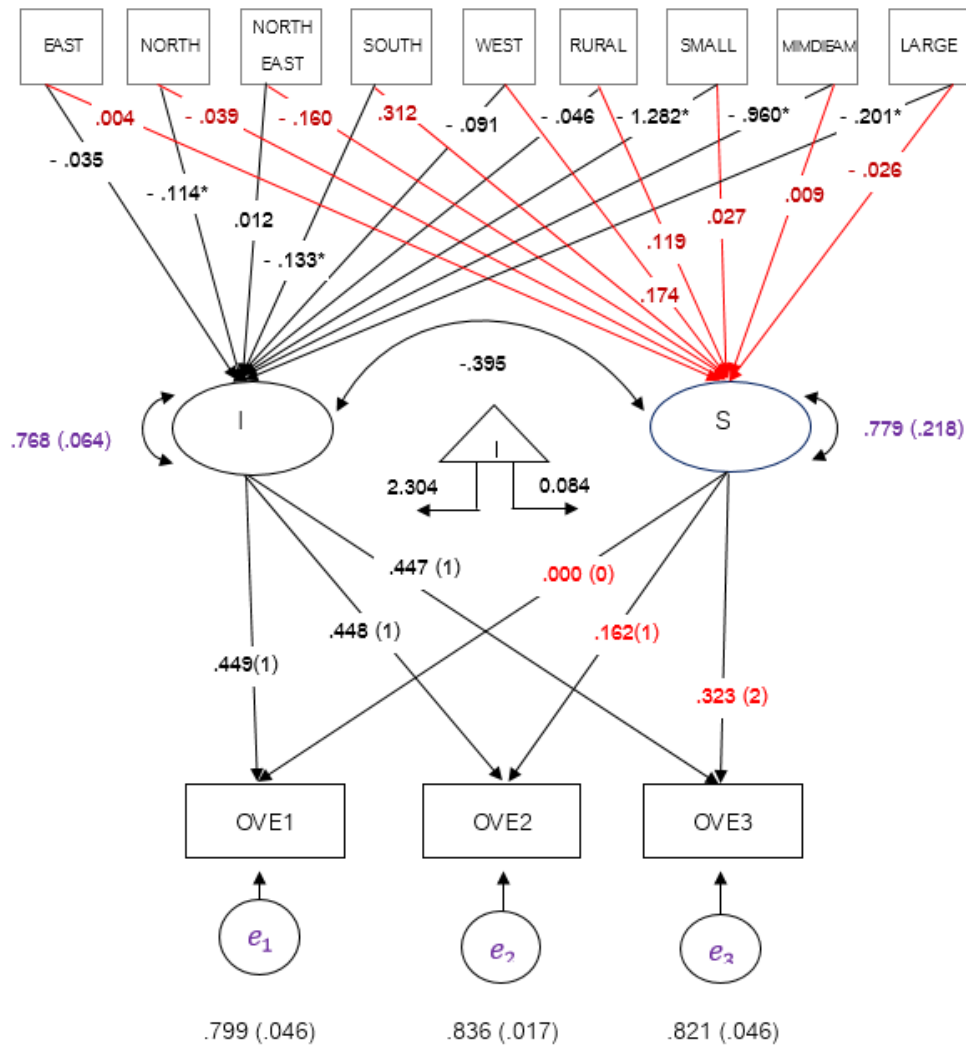
เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ตั้งเขตในเมือง/เขตนอกเมือง พบว่า คะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเขตนอกเมือง ($b = -1.006$, $\beta = -0.090$, $p = 0.035^*$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น ต่ำกว่าสถานศึกษาที่อยู่เขตในเมืองที่เป็นกลุ่มอ้างอิง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าสถานศึกษาที่อยู่เขตในเมืองคิดเป็นผลการประเมินของสถานศึกษาเขตนอกเมืองร้อยละ 1.006 และเมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการเมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของสถานศึกษาเขตนอกเมือง ($b = 0.805$, $\beta = 0.130$, $p = 0.051$) มีอัตราคะแนนพัฒนาการแตกต่างจากสถานศึกษาเขตในเมืองซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน แสดงว่า สถานศึกษาเขตนอกเมืองและเขตในเมืองมีคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน โดยสถานศึกษาที่อยู่เขตนอกเมืองมีค่าคะแนนเริ่มต้นด้านการจัดการเรียนการสอนต่ำกว่าสถานศึกษาที่อยู่เขตในเมือง แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 สถานศึกษาที่ตั้งอยู่เขตในเมืองและเขตนอกเมืองมีอัตราคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า คะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($b = -10.241$, $\beta = -1.032$, $p = 0.000^{***}$) ขนาดกลาง ($b = -8.069$, $\beta = -0.769$, $p = 0.000^{***}$) และขนาดใหญ่ ($b = -5.797$, $\beta = -0.173$, $p = 0.009^{**}$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าขนาดใหญ่พิเศษคิดเป็นผลการประเมินของสถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 10.241 ขนาดกลาง ร้อยละ 8.069 และขนาดใหญ่ ร้อยละ 5.797 โดยสรุปได้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีคะแนนผลการประเมินเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนต่ำกว่าผลการประเมินเริ่มต้นของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละขนาด พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าคะแนนเริ่มต้นต่างกับขนาดใหญ่พิเศษมากที่สุด รองลงมาคือขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ ผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($b = -0.589$, $\beta = -0.108$, $p = 0.667$) ขนาดกลาง ($b = -0.624$, $\beta = -0.108$, $p = 0.667$) และขนาดใหญ่ ($b = -0.352$, $\beta = -0.019$, $p = 0.841$) ค่าอัตราคะแนนพัฒนาการ ต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกันทั้งสามขนาด และไม่แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิงด้วย ดังนั้น เมื่อพิจารณาภาพรวมของขนาดสถานศึกษาจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาทุกขนาดมี

ค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน แต่เมื่อ
 ระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกัน

4) โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมสามด้าน

$\chi^2 = 18.918, df = 9, p = 0.0259, RMSEA = 0.024, CFI = 0.970, TLI = 0.900, SRMR = 0.010$

ภาพประกอบ 31 โมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมสามด้าน
 ที่มีตัวแปรร่วม

ตาราง 25 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมสามด้านที่มีตัวแปรร่วม

ดัชนีวัดความกลมกลืน	ตัวแปรร่วม	Initial					Slope				
		b	β	S.E.	Z	p	b	β	S.E.	Z	p
$\chi^2 = 18.918$ df = 9 p = 0.0259 RMSEA = 0.024 SRMR = 0.010 CFI = 0.970 TLI = 0.900	EAST	-0.964	-0.035	0.051	-0.681	0.496	0.038	0.004	0.101	0.037	0.970
	NORTH	-2.189	-0.114	0.057	-2.007	0.045*	-0.269	-0.039	0.112	-0.347	0.729
	NORTH EAST	0.122	0.012	0.070	0.179	0.858	-0.567	-0.160	0.157	-1.021	0.307
	SOUTH	-2.422	-0.133	0.058	-2.300	0.021*	2.048	0.312	0.181	1.723	0.085
	CENTRAL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	WEST	-2.052	-0.091	0.054	-1.679	0.093	1.411	0.174	0.132	1.316	0.188
	RURAL	-0.632	-0.046	0.046	-0.979	0.328	0.597	0.119	0.107	1.113	0.266
	URBAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	SMALL	-15.751	-1.282	0.228	-5.629	0.000***	0.121	0.027	0.376	0.072	0.942
	MEDIUM	-12.463	-0.960	0.206	-4.662	0.000***	0.043	0.009	0.363	0.025	0.980
	LARGE	-8.373	-0.201	0.074	-2.710	0.007**	-0.393	-0.026	0.143	-0.183	0.855
	EXTRA LARGE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* p<.05, ** p<.01, ***p<.001

จากตาราง 25 ดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คะแนนพัฒนาการของคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกภาพรวมสามด้านที่มีตัวแปรร่วม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โมเดลพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกภาพรวมสามด้านที่มีตัวแปรร่วม มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ มีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 18.918 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 9 โดยค่าไค - สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.010 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.024 ทั้งสองค่ามีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนในระดับดีมาก โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI เท่ากับ .970 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ TLI เท่ากับ .900 แสดงว่า โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกภาพรวมสามด้านที่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดีมาก

เมื่อพิจารณาตัวแปรภาค พบว่า คะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาภาคตะวันออก ($b = -0.964$, $\beta = -0.035$, $p = 0.496$) และภาคตะวันตก ($b = -2.052$, $\beta = -0.091$, $p = 0.093$) มีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($b = 0.122$, $\beta = 0.012$, $p = 0.858$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น สูงกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน ในขณะที่ภาคเหนือ ($b = -2.189$, $\beta = -0.114$, $p = 0.045^*$) และภาคใต้ ($b = -2.422$, $\beta = -0.133$, $p = 0.021^*$) มีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางคิดเป็นผลการประเมินของสถานศึกษาภาคเหนือ ร้อยละ 2.189 และภาคใต้ ร้อยละ 2.422 โดยสรุปได้ว่า ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกเริ่มต้น ไม่แตกต่างกัน ส่วนภาคเหนือ และภาคใต้ มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอก เริ่มต้น แตกต่างกัน โดยมีค่าเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของสถานศึกษาในภาคเหนือ ($b = -0.269$, $\beta = -0.039$, $p = 0.729$) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($b = -0.567$, $\beta = -0.160$, $p = 0.307$) มีอัตราคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ผลการประเมินของสถานศึกษาภาคตะวันออก ($b = 0.038$, $\beta = 0.004$, $p = 0.970$) ภาคใต้ ($b = 2.048$, $\beta = 0.312$, $p = 0.085$) และภาคตะวันตก ($b = 1.411$, $\beta = 0.174$, $p = 0.188$) ค่าอัตราคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูงกว่าภาคกลางซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่าตัวแปรภาคมีอัตราพัฒนาการคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกไม่แตกต่างกัน ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าตัวแปรภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันตก มีคะแนนเริ่มต้น และอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิงเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ตั้งเขตในเมือง/เขตนอกเมือง พบว่า คะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเขตนอกเมือง ($b = -0.632$, $\beta = -0.046$, $p = 0.328$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น ต่ำกว่าสถานศึกษาที่อยู่เขตในเมืองที่เป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า คะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเขตนอกเมืองและเขตในเมือง ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของสถานศึกษาเขตนอกเมือง ($b = 0.597$, $\beta = 0.119$, $p = 0.266$) มีอัตราคะแนนพัฒนาการ

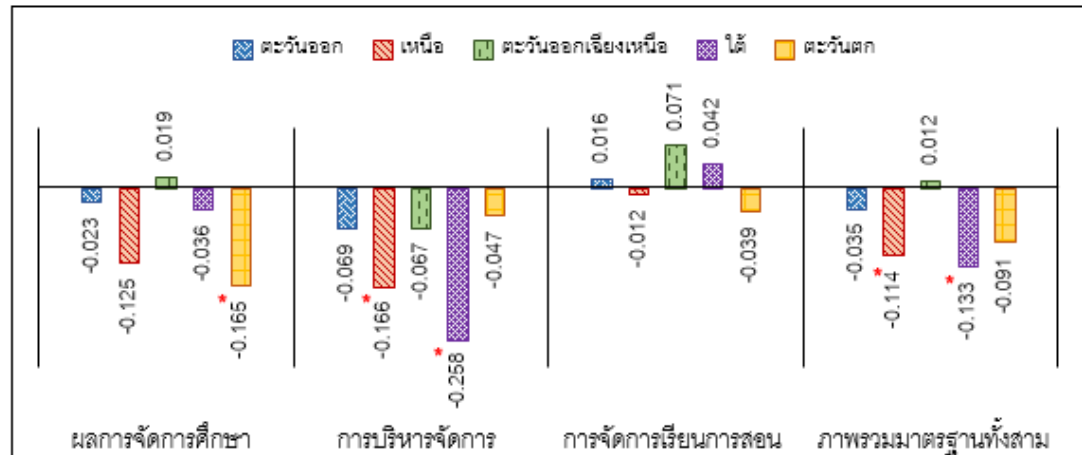
แตกต่างจากสถานศึกษาเขตในเมืองซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน แสดงว่า สถานศึกษาเขตนอกเมืองและเขตในเมืองมีคะแนนเริ่มต้น และอัตราคะแนน พัฒนาการ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า คะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($b = -15.751$, $\beta = -1.282$, $p = 0.000^{***}$) ขนาดกลาง ($b = -12.463$, $\beta = -0.960$, $p = 0.000^{***}$) และขนาดใหญ่ ($b = -8.373$, $\beta = -0.201$, $p = 0.007^{**}$) มีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเริ่มต้นต่ำกว่าขนาดใหญ่พิเศษคิดเป็นผลการประเมินของสถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 15.751 ขนาดกลาง ร้อยละ 12.463 และขนาดใหญ่ ร้อยละ 8.373 โดยสรุปได้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีคะแนนผลการประเมินเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกต่ำกว่าผลการประเมินเริ่มต้นของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละขนาด พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าคะแนนเริ่มต้นต่างกับขนาดใหญ่พิเศษมากที่สุด รองลงมาคือขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอัตราคะแนน พัฒนาการ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($b = 0.121$, $\beta = 0.027$, $p = 0.942$) ขนาดกลาง ($b = 0.043$, $\beta = 0.009$, $p = 0.980$) และขนาดใหญ่ ($b = -0.393$, $\beta = -0.026$, $p = 0.855$) ค่าอัตราคะแนน พัฒนาการ สูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปได้ว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีอัตราคะแนน พัฒนาการ ไม่แตกต่างกันทั้งสามขนาด และไม่แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิงด้วย ดังนั้น สรุปได้ว่าสถานศึกษาทุกขนาดมีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกแตกต่างกัน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 กลับมีอัตราคะแนน พัฒนาการ ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ พัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพการศึกษาชนิดมีตัวแปรร่วม ภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบกราฟแสดงการเปรียบเทียบโดยจากการศึกษาได้กำหนดภาคกลาง สถานศึกษาที่ตั้งในเมือง และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เป็นตัวแปรเปรียบเทียบ โดยผลจากการศึกษาสรุป ดังนี้

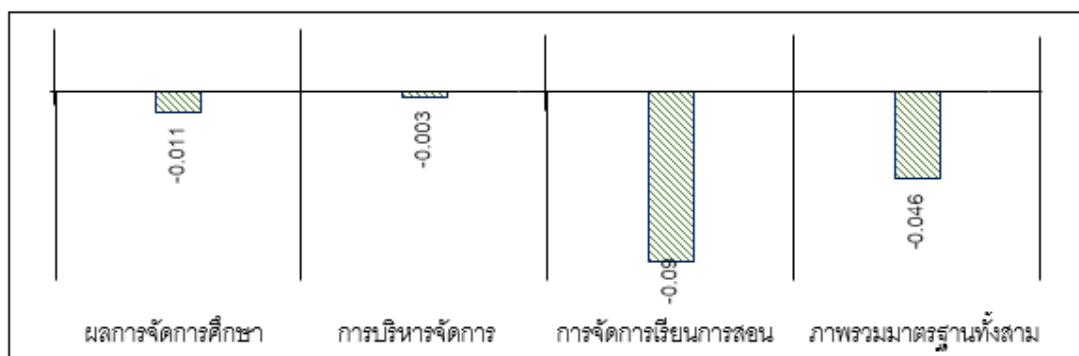
1. สรุปผลการเปรียบเทียบคะแนนเริ่มต้น

1.1 ภาค

ภาพประกอบ 32 แสดงคะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพของแต่ละภาคเทียบกับภาคกลาง

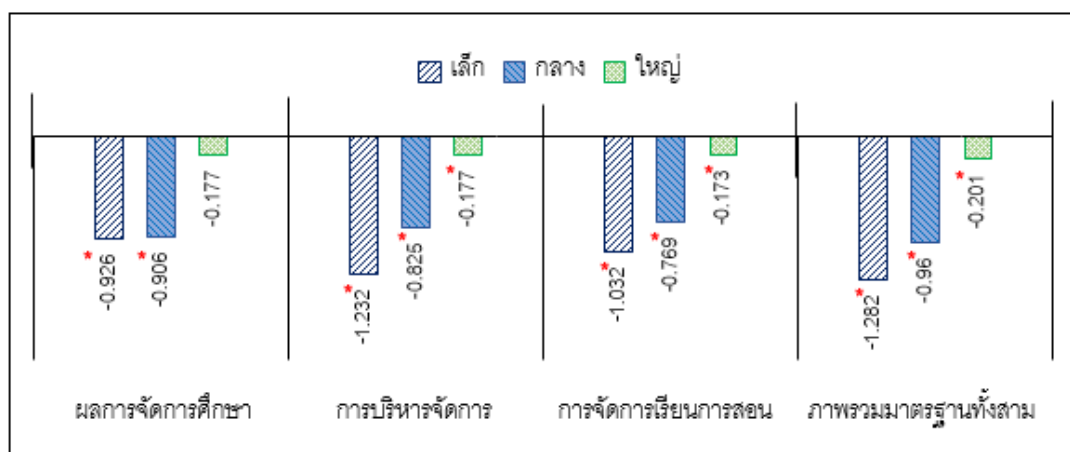
จากภาพประกอบ 32 สรุปได้ว่า ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่มีความแตกต่างกับภาคกลางในมาตรฐานทุกด้าน ภาคเหนือ มีความแตกต่างในมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ และภาพรวมมาตรฐานทั้งสามด้าน ภาคใต้ มีความแตกต่างด้านการบริหารจัดการ และภาพรวมมาตรฐานทั้งสามด้าน ส่วนภาคตะวันตกมีความแตกต่างในมาตรฐานด้านผลการจัดการศึกษา

ภาพประกอบ 33 แสดงคะแนนเริ่มต้นของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองเทียบกับในเมือง

จากภาพประกอบ 33 สรุปได้ว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองมีค่าคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกเริ่มต้นไม่แตกต่างกับสถานศึกษาที่อยู่ในเมือง

1.3 ขนาดของสถานศึกษา

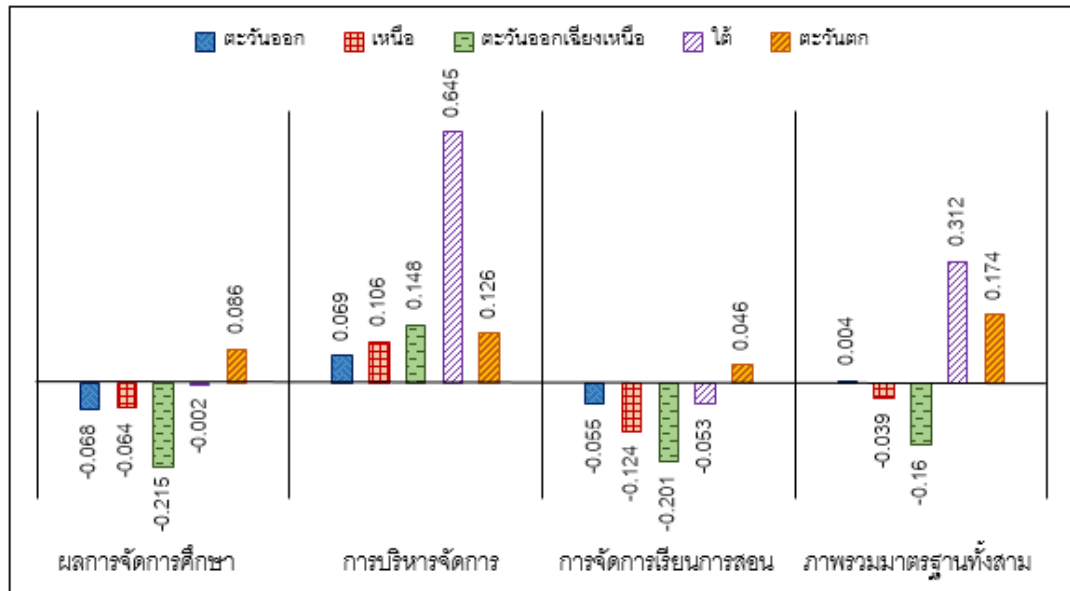

ภาพประกอบ 34 แสดงคะแนนเริ่มต้นผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละขนาด เทียบกับขนาดใหญ่พิเศษ

จากภาพประกอบ 34 สรุปได้ว่าสถานศึกษาทุกขนาดมีค่าคะแนนเริ่มต้นแตกต่างกับขนาดใหญ่พิเศษในมาตรฐานทุกด้าน ยกเว้น ด้านผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่ไม่แตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. สรุปผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการ

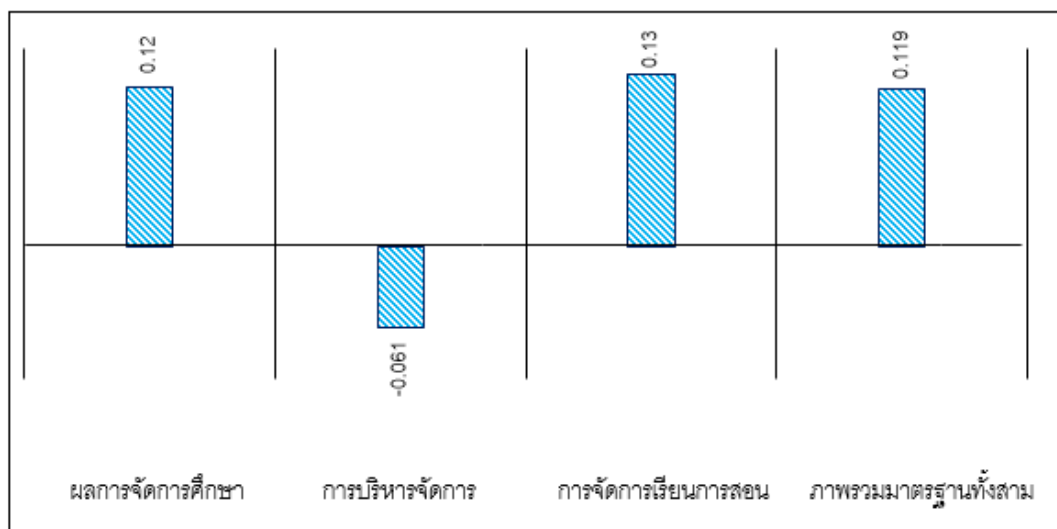
2.1 ภาค

ภาพประกอบ 35 แสดงคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพของแต่ละภาคเทียบกับภาคกลาง

จากภาพประกอบ 35 สรุปได้ว่า ทุกภาคมีค่าคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกไม่แตกต่างกับภาคกลาง

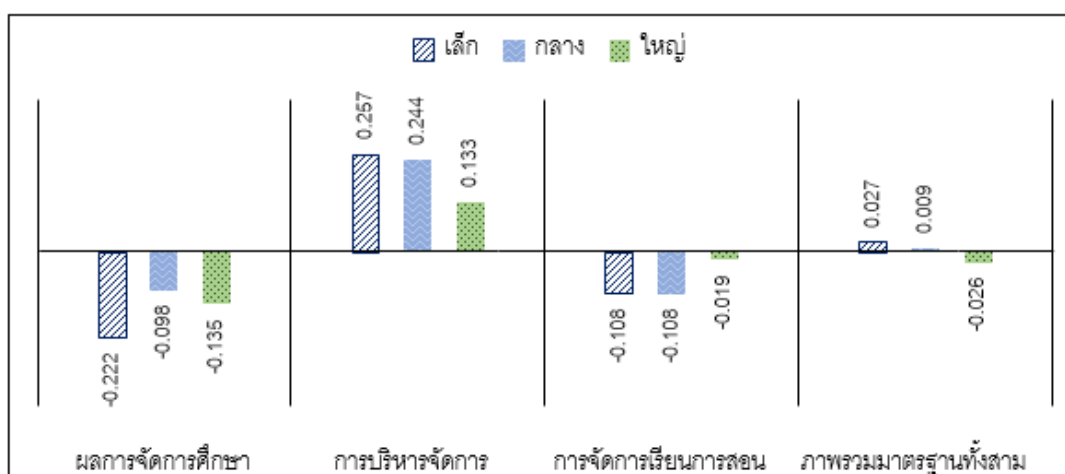
2.2 ที่ตั้ง

ภาพประกอบ 36 แสดงคะแนนพัฒนาการของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองเทียบกับในเมือง

จากภาพประกอบ 36 สรุปได้ว่าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองมีค่าคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกไม่แตกต่างกับสถานศึกษาที่อยู่ในเมือง

2.3 ที่ตั้ง

ภาพประกอบ 37 แสดงคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละขนาดเทียบกับขนาดใหญพิเศษ

จากภาพประกอบ 37 สรุปได้ว่าสถานศึกษาทุกขนาดมีค่าคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกับขนาดใหญพิเศษในมาตรฐานทุกด้าน

โดยสรุปจากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าตัวแปรร่วมภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษา มีผลการประเมินค่าคะแนนเริ่มต้น แตกต่างกันบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรขนาดของสถานศึกษา สถานศึกษาทุกขนาดมีค่าคะแนนเริ่มต้นแตกต่างกับขนาดใหญพิเศษในมาตรฐานทุกด้าน ยกเว้น ด้านผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญที่ไม่แตกต่าง แต่เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ พบว่าในทุกตัวแปรร่วม ไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผลการศึกษาดังกล่าวจะชี้ให้เห็นว่า ผลการศึกษาดังกล่าวในระยะที่ 1 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องของคะแนนพัฒนาการ ตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ แต่ผู้วิจัยยังคงมีความสงสัยขนาดของสถานศึกษา ยังคงมีผลต่อคุณภาพการศึกษา ตามผลที่พบจากผลการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งในการศึกษาโค้งพัฒนาการที่ผู้วิจัยดำเนินการในครั้งนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพียงสามครั้ง โอกาสที่พบการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างมีนัยสำคัญจึงอาจจะเป็นไปได้ยาก อีกทั้งมีการปรับข้อมูลในเรื่องจำนวนมาตรฐาน และปรับช่วงคะแนนการประเมิน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่าง ดังนั้น ในระยะที่สองการศึกษาเฉพาะกรณี (Multi-case study) เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกสถานศึกษาที่มีผลคะแนนพัฒนาการสูง ผู้วิจัยจึงยังคงศึกษาตามขนาดของสถานศึกษา เพื่อเป็นการตรวจสอบหรือนำข้อมูลจากผลการศึกษาเชิงคุณภาพมายืนยันกับผลการศึกษาในระยะที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ในขั้นตอนนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง เป็นการศึกษาเฉพาะพหุกรณี (Multi-case study) เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่าสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการคุณภาพสูงที่ตั้งอยู่ในภาคที่แตกต่างกัน หรือในเมือง/นอกเมือง หรือสถานศึกษาที่มีขนาดที่ต่างกัน มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง

วิธีการดำเนินการโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 เลือกสถานศึกษาที่มีพัฒนาการสูงที่ตั้งอยู่ในแต่ละภาคจำนวน 4 ภาค กระจายตามภาคละ 2 แห่ง และจำแนกสถานศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองในแต่ละภาคที่มีคะแนนอัตราพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับสูงจำนวนขนาดละ 1 แห่ง และ 2) สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองในแต่ละภาคที่มีคะแนนอัตราพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับสูง จำนวนขนาดละ 1 แห่ง เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยดำเนินการโดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาที่เลือกเป็นกรณีศึกษา กำหนดกรอบโครงสร้างของการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลจากบุคลากรในสถานศึกษาด้วยตนเองทั้ง 8 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ/ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง และวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการกำหนดประเด็นในการสังเคราะห์วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) เป็นกรอบในการสังเคราะห์ สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

2.1 ข้อค้นพบเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของสถานศึกษากรณีศึกษาทั้ง 8 แห่ง สามารถสังเคราะห์ข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา โดยสรุปได้ดังตาราง 26

ตาราง 26 การสังเคราะห์ข้อค้นพบที่สำคัญจากวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาที่มีระดับ
พัฒนาการสูง

ข้อค้นพบที่สำคัญ	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ	
	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง
วิสัยทัศน์ (Vision)								
1. มีการระบุชื่อสถานศึกษาเจ้าของวิสัยทัศน์	/			/	/	/	/	/
2. การกำหนดระยะเวลาของวิสัยทัศน์	/		/					
3. เน้นคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐาน/มุ่งสู่ มาตรฐานสากล	/		/	/			/	/
4. ผู้เรียนมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรม		/			/		/	/
5. ความเป็นประชาธิปไตย		/			/			
6. เน้นกีฬา สุขภาพกาย สุขภาพจิตสมบูรณ์		/				/		
7. รักความเป็นไทย					/			/
8. พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี/ก้าวทัน เทคโนโลยี	/				/	/	/	/
9. การพัฒนาบุคลากร /คุณภาพของบุคลากร / บริหาร จัดการอย่างเป็นระบบ	/		/			/		
10. ยึดมั่นหลักเศรษฐกิจพอเพียง	/				/	/	/	/
11. เน้นการมีส่วนร่วม	/	/	/					
12. การพัฒนาสิ่งแวดล้อม								/
พันธกิจ (Mission)								
1. กำหนดแนวทางการพัฒนาได้สอดคล้องและ ครอบคลุมวิสัยทัศน์	/	/	/	/	/	/	/	/
2. ให้ความสำคัญกับการจัดระบบบริหารจัดการที่เอื้อต่อ การจัดการศึกษา	/	/		/		/	/	/
3. ให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับ ผู้เรียน	/	/	/	/	/	/	/	/
4. ให้โอกาสในการเรียนรู้และความเสมอภาคกับผู้เรียน ทุกคน	/			/		/		/
5. ให้ความสำคัญกับการประสานงานและความร่วมมือ ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย	/	/	/			/	/	/

จากตาราง 26 การสังเคราะห์ข้อค้นพบที่สำคัญจากวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูง พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ สถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการระบุชื่อสถานศึกษาเจ้าของวิสัยทัศน์ เน้นคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐาน/มุ่งสู่มาตรฐานสากล ในขณะที่การกำหนดพันธกิจจะกำหนดแนวทางการพัฒนาได้สอดคล้องและครอบคลุมวิสัยทัศน์ และให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการประสานงานและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย

2.2 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

การศึกษารูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยสรุปจากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง จากการศึกษาพหุกรณีสถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง ผู้วิจัยจำแนกการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในมุมมองของสถานศึกษาทั้ง 8 แห่ง ส่วนที่ 2 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในมุมมองของสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ จำแนกตามทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard: BSC) และมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในมุมมองของสถานศึกษา

1) แนวคิด หลักการ หรือเทคนิคที่ทำให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองในสถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกมีพัฒนาการที่สูง ถึงแม้ว่าสถานศึกษาหลาย ๆ แห่งจะมีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร หรือมีการโยกย้ายตำแหน่งแล้ว แต่ในการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จะมีการนำแนวคิด หลักการ หรือเทคนิคการทำงานของผู้บริหารคนเดิมมาพัฒนาใช้อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ โดยสรุปแนวคิด หลักการหรือเทคนิคที่ทำให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ มีดังนี้

- (1) การสร้างความตระหนัก
- (2) การมีส่วนร่วม
- (3) การวางแผนและการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ

- (4) การนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา
- (5) การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (6) การมีความรับผิดชอบของบุคลากร ทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงาน
ใส่ใจและมีการติดตามประสานงานอย่างสม่ำเสมอ
- (7) การบริหารจัดการคนและงบประมาณให้เหมาะสมกับงาน
- (8) การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากส่วนกลางระดับนโยบาย

ตัวอย่างความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ คือ

“...โรงเรียนเราได้สร้างความตระหนักให้คุณครูเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน ดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาในเมือง ขนาดเล็ก, Doc 1, L 10)

“...ใช้หลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทำงานให้สนุก เชื่อมโยงงานกับตำแหน่งทางวิชาการ เน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการทำงานเป็นระบบ ตามวงจร PDCA จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งด้วยระบบ ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารก็ตาม...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาในเมือง ขนาดใหญ่, Doc 5, L 6)

“...ตัวบุคลากร ในแต่ละกลุ่มสาระมีเป้าหมายเดียวกันในการที่จะพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น ร่วมมือในการทำงานร่วมกัน...”

(ครูสถานศึกษาในเมือง ขนาดใหญ่พิเศษ, Doc 7, L 15)

2) มุมมองของผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่าที่มีต่อสถานศึกษา

ผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์เก่า จากสถานศึกษาต่าง ๆ มีมุมมองหรือความคิดเห็นต่อสถานศึกษาในด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านครู โดยสรุปได้ดังนี้

4.1) ด้านคุณภาพผู้เรียน

- (1) มีความรู้ความสามารถทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอ่านออกเขียนได้
- (2) ศึกษาต่อได้ ร้อยละ 100
- (3) มีผลสำเร็จในการแข่งทักษะทางวิชาการ

(4) มีผลงานเชิงประจักษ์ (ดนตรี กีฬา)

(5) มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประพฤติดี มีมารยาท

4.2) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

(1) บรรยากาศर्मริน

(2) มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดี

(3) มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(4) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาชัดเจน

(5) คำนึงถึงความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

(6) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ

ต้องการ

(7) เป็นสถานศึกษาใกล้บ้าน

(8) ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียน

4.3) ด้านครู

(1) ดูแลเอาใจใส่นักเรียน

(2) มีจำนวนเพียงพอ

(3) มีความสามัคคี

ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองของสถานศึกษาแห่งหนึ่งในกลุ่มจากการศึกษาพหุกรณี ที่สนับสนุนข้อสรุปข้างต้น คือ

“...มีความพึงพอใจโรงเรียน เพราะโรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กอย่างเท่าเทียมกัน มีการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนทุกคน มีการสร้างภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชน ชุมชน และศิษย์เก่า กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน...”

(ผู้ปกครองสถานศึกษานอกเมือง ขนาดใหญ่, Doc 5, L 25)

“...ความมุ่งมั่นตั้งใจสอนการเอาใจใส่ของครูที่มีต่อเด็ก ชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญในการพัฒนา มีการประสานความร่วมมือโรงเรียนกับชุมชนอย่างใกล้ชิด...”

(ผู้ปกครองสถานศึกษาในเมือง ขนาดเล็ก, Doc 2, L 15)

3) การกำหนดเป้าหมายความดีเด่นของสถานศึกษา

สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายความดีเด่นของสถานศึกษา โดยจำแนกด้านคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านครู ได้ดังนี้

3.1) ด้านคุณภาพผู้เรียน

- (1) ระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม
- (2) ทักษะอาชีพ
- (3) ทักษะภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- (4) ทักษะการคิดวิเคราะห์
- (5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร
- (6) ยกระดับผล O-NET
- (7) มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก มีเจตคติที่ดีในการทำงาน

เพื่อมีส่วนร่วมมีจิตอาสา

- (8) การพัฒนาศักยภาพทางดนตรี กีฬา
- (9) ความสำเร็จในการแข่งทักษะทางวิชาการ
- (10) การศึกษาต่อ

3.2) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

- (1) การบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล
- (2) การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ
- (3) สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- (4) พัฒนาสื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- (5) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คุณภาพการศึกษา

3.3) ด้านครู จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) การบริหารจัดการด้านวิชาการ

- (1) วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ เน้นหลักการมีส่วนร่วม
- (2) พัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะด้านอาชีพ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัยในชั้นเรียน การใช้สื่อเทคโนโลยี โดยการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน
- (2) พัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ
- (3) ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการปฏิบัติจริงสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (4) ส่งเสริมการวิจัยการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

(5) นิเทศ ติดตามงานโครงการและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5) การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

(1) ผู้รับผิดชอบเป็นผู้เสนอโครงการ พิจารณาจัดสรรงบประมาณตามภารกิจและความจำเป็น ส่วนใหญ่กำหนดสัดส่วนงานวิชาการไว้ ร้อยละ 60 – 80

(2) การบริหารงานเน้นหลักการมีส่วนร่วม โปร่งใส ตรวจสอบได้คุ้มค่า ยืดหยุ่น คล่องตัว

(3) มีการระดมทรัพยากรและขอรับการสนับสนุนจากชุมชน ศิษย์เก่าและหน่วยงานเอกชนโดยการเสนอโครงการ/กิจกรรม การขอรับเงินบริจาคการจัดผ้าป่าการศึกษา

6) ปัจจัยหลักที่ทำให้สถานศึกษามีผลการประเมินภายนอกอยู่ในระดับ “ดีมาก” จากผลการประเมินรอบสาม

(1) ใช้การบริหารจัดการเชิงคุณภาพการบริหารจัดการเชิงระบบ และการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วม

(2) ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำทางวิชาการ

(3) ครูมีความรู้ความสามารถ สอนตรงสาขาวิชา ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความรัก สามัคคี มุ่งมั่นในการทำงาน

(4) สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

(5) ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน สามารถประสานความร่วมมือได้อย่างดี

(6) มีงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ

(7) ได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากบุคลากรภายในและหน่วยงานภายนอก

(8) มีการเผยแพร่ผลงานให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและสาธารณชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

ข้อมูลสนับสนุนจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในสถานศึกษาที่มองเห็นความสำเร็จของสถานศึกษาที่ทำให้มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับที่มีพัฒนาการสูงขึ้น คือ

“... โรงเรียนเราประสบผลสำเร็จเพราะเรามีการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพที่ยึดหลักการกระจายอำนาจ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และมุ่งเน้นที่การพัฒนาคน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาในเมือง ขนาดใหญ่, Doc 6, L 12)

“...โรงเรียนของเราได้มีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ให้ความสำคัญกับทุกงาน มีเป้าหมายร่วมกัน ดึงศักยภาพบุคลากรทำให้เป็นงานประจำ เน้นการมีส่วนร่วม การกำกับ ติดตาม นโยบายที่ชัดเจน การทำงานร่วมกันของครู ครูมุ่งงานสอนมากกว่างานอื่น ศิษย์เก่าให้ความร่วมมือ บุคลากรเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน”

(ครูคนที่ 1 สถานศึกษาในเมือง ขนาดกลาง, Doc 4, L 15)

“...โครงสร้างการบริหารที่ดี ผู้บริหารให้ความสำคัญกับงาน บุคลากร วิชาการ การเงิน และการบริหารทั่วไป ให้ความสำคัญกับหัวหน้างาน สมาชิกบุคลากรให้ความร่วมมือ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ทำให้โรงเรียนเรามีพัฒนาการที่ดีขึ้น...”

(ครูคนที่ 2 สถานศึกษาในเมือง ขนาดกลาง, Doc 4, L 18)

“...โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผอ. อำนวยความสะดวกให้ทุกอย่าง ครูตั้งใจสอนพ่อแม่และชุมชนให้การสนับสนุนเราเป็นอย่างดี...”

(ครูคนที่ 3 สถานศึกษานอกเมือง ขนาดเล็ก, Doc 1, L 15)

7) ปัญหาอุปสรรคของการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในสถานศึกษา

(1) ครู บุคลากรและผู้รับผิดชอบงานขาดความตระหนักและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

(2) เปลี่ยนผู้รับผิดชอบทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง

(3) ครูและโรงเรียนมีกิจกรรม/ภาระงานมาก

(4) การประเมินมุ่งให้ความสำคัญกับเอกสารมากกว่าการประเมินตามสภาพจริง

(5) เปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย

(6) ระบบข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน

(7) ขาดการนิเทศ ติดตามงานที่เป็นระบบ

(8) งบประมาณไม่เพียงพอ

8) วิธีการหรือการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานศึกษา ในประเด็นการสัมภาษณ์ถึงวิธีการดำเนินการของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายใน 8 องค์ประกอบ สรุปวิธีการดำเนินการที่สถานศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 27 สรุปวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกกระทรวง ฯ พ.ศ. 2553

องค์ประกอบ	วิธีการหรือการดำเนินการ
การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา	1) ใช้การประชุมระดมความคิดเห็น 2) วิเคราะห์ สํารวจปัญหาความต้องการจำเป็น กำหนดมาตรฐาน ประชาพิจารณ์ เสนอ คณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำประกาศ
การจัดทำแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของ สถานศึกษา	1) ใช้การประชุมระดมความคิดเห็นใน 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) วางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา และ 2) มอบหมายฝ่ายต่าง ๆ วางแผนโดย มีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษา 2) วิเคราะห์ SAR ปัญหาความต้องการจำเป็น กำหนดแผนงานและแผนปฏิบัติการที่สอดคล้อง กับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา
การจัดระบบบริหารและ สารสนเทศของ สถานศึกษา	ใช้หลักการดำเนินงานที่เป็นระบบ เป็นปัจจุบัน เข้าถึงง่าย แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และ 2) มอบหมายงาน แต่ละฝ่ายรวบรวมข้อมูลและเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศของแต่ละฝ่าย บางสถานศึกษาใช้การ แลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น drop box
การติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	เน้นการมีส่วนร่วม การรายงานผลและการนำผลมาปรับปรุงพัฒนา จำแนกเป็น 2 ลักษณะ 1) การนิเทศภายใน โดย ฝ่ายบริหารหรือแต่งตั้งคณะกรรมการ การจัดคูพัฒนา โดยให้ครูเก่าดูแลครู ใหม่ 2) การนิเทศภายนอกจากเขตพื้นที่
การประเมินคุณภาพ ภายในตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา	เน้นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ไม่สร้างภาระงาน จำแนกเป็น 3 ลักษณะ 1) มอบหมาย ผู้รับผิดชอบงานประกันรวบรวมข้อมูลและรายงานการดำเนินงานโครงการ 2) แต่งตั้ง คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดและ 3) จัดทำ แบบฟอร์มให้ผู้ที่เกี่ยวข้องบันทึกข้อมูล
การจัดทำรายงานประจำปี (SAR)	จัดทำรายงานการประเมินตนเองทุกปีการศึกษาในรูปแบบเอกสารและแฟ้มอิเล็กทรอนิกส์เพื่อ เผยแพร่ใน Web site จำแนกเป็น 2 ลักษณะ 1) มอบหมายผู้รับผิดชอบงานประกันเป็นผู้จัดทำ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานตาม มาตรฐาน/ตัวชี้วัด
การจัดให้มีการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง	การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องดำเนินการก่อนเปิดภาคเรียนโดยวิเคราะห์และนำผล การประเมินมาใช้ในวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ระยะสั้นและระยะกลาง โดยจัดทำเป็นลักษณะโครงการ

9) รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ จำแนกตามทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard: BSC)

9.1) รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ
(1) สถานศึกษาขนาดเล็ก

ภาพประกอบ 38 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดเล็ก

(2) สถานศึกษาขนาดกลาง

ภาพประกอบ 39 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดกลาง

(3) สถานศึกษาขนาดใหญ่

ภาพประกอบ 40 รูปแบบวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดใหญ่

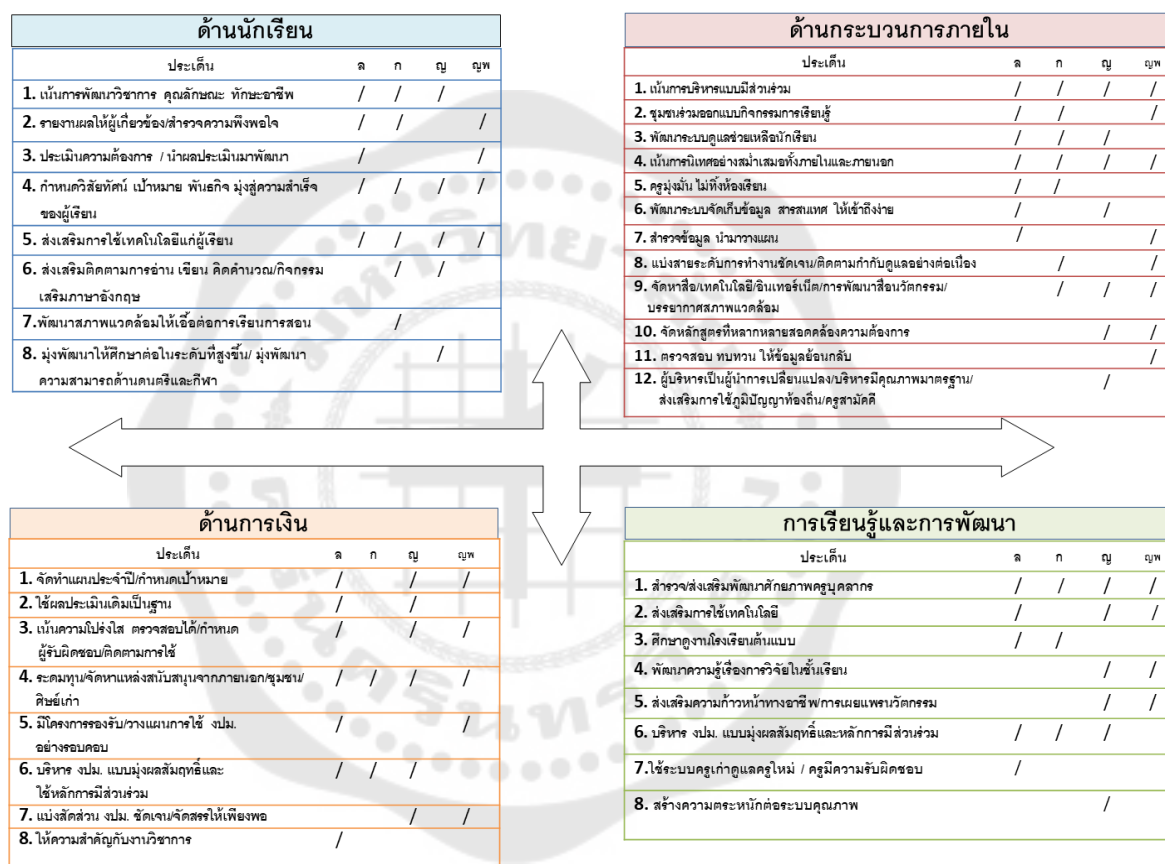
(4) สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ภาพประกอบ 41 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

9.2 สรุปการสังเคราะห์จุดร่วมและจุดที่แตกต่างของการดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกขนาด

ผลจากการศึกษาเฉพาะพหุกรณีของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง โดยการวิเคราะห์แยกประเด็นตามกรอบการบริหารเชิงสมดุล รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานของสถานศึกษาในแต่ละขนาดจะพบว่า มีทั้งส่วนที่เหมือนและส่วนที่แตกต่าง ซึ่งสามารถนำมาสังเคราะห์สรุปได้ดังนี้

ภาพประกอบ 42 จุดร่วมและจุดที่แตกต่างของการดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกขนาด

จากภาพประกอบ 42 สามารถสรุปได้ว่าสถานศึกษาทุกขนาดมีการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ จะมีบ้างที่มีการดำเนินการเฉพาะในบางขนาด อย่างไรก็ตาม สามารถนำมาสรุปเป็นภาพรวมของการดำเนินได้ว่า ด้านผู้เรียน เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร สร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการเงิน เน้นการบริหารแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการระดมทรัพยากรสนับสนุน ด้านการบริหารจัดการ เน้นการบริหารงานวิชาการ งานบุคลากร และการจัดการงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ โดยมีความร่วมมือจากทุกฝ่าย ส่วนด้านการเรียนรู้และการพัฒนา เน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนา

ดังนั้น จากผลการศึกษารูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ของสถานศึกษาในแต่ละขนาด สามารถนำมาสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 43 สรุปภาพรวมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกขนาด

9.3 จุดเด่นและปัญหาอุปสรรค

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ในสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายทั้ง 8 แห่ง สามารถสรุปจุดเด่นและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาได้ดังตาราง 28

ตาราง 28 สรุปจุดเด่นและปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาแต่ละขนาด

จุดเด่น	ปัญหาอุปสรรค
ขนาดเล็ก	
1) บุคลากรมีความรัก สามัคคี ทำงานร่วมกันที่เข้มแข็ง	1) นักเรียนไม่ได้อยู่กับครอบครัว ฐานะยากจน ขาดระเบียบวินัย มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม
2) มีโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2) สถานศึกษาอยู่ในชุมชนเมือง ผู้ปกครองไม่มีเวลา
3) ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน	3) บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ เรื่องระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
4) คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	4) นโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อย
5) ใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	5) ครูมีภาระงานมาก มีเวลาในการเตรียมการสอนน้อยลง
6) มีการนิเทศ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ	6) ครูสอนไม่ตรงเอก ขาดโอกาสในการรับการพัฒนา
7) มีการนำผลมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา	7) งบประมาณไม่เพียงพอ
	8) การจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบ
ขนาดกลาง	
1) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ	1) ครูมีภาระงานมาก
2) สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน	2) ครูไม่เข้าใจไม่เห็นความสำคัญ
3) ใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	3) ครูสอนไม่ตรงเอก
4) มีการนิเทศ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ	

ตาราง 28 (ต่อ)

จุดเด่น	ปัญหาอุปสรรค
ขนาดใหญ่ 1) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย 3) การนิเทศเข้มแข็ง และติดตามอย่างสม่ำเสมอ 4) มีกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม 5) บุคลากรเพียงพอ 6) จัดหลักสูตรสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน 7) มีผลงานการแข่งขันทักษะวิชาการระดับภาค ระดับประเทศ 8) แหล่งภูมิทัศน์ในสถานศึกษาสวยงามปลอดภัย 9) จัดหาแหล่งทุนสนับสนุน	1) ครู/บุคลากรไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการประกันคุณภาพไม่ให้ความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล 2) ผู้รับผิดชอบขาดประสบการณ์ /มักโยนภาระงานประกันคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากรบรรจุใหม่ 3) มีแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ชัดเจน 4) ภาระงานมาก กิจกรรมมาก 5) การส่งต่อข้อมูลไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากบุคลากรย้าย 6) การประเมินเน้นเอกสารมากเกินไป 7) เปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง 8) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของการนำผลการประเมินมาใช้ 9) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศไม่มีประสิทธิภาพ 10) การดำเนินงานไม่เป็นปัจจุบัน ขาดการนิเทศ กำกับติดตาม 11) ขาดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

ตาราง 28 (ต่อ)

จุดเด่น	ปัญหาอุปสรรค
ขนาดใหญ่พิเศษ	
1) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำในการบริหารงาน	1) ความตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของครู/บุคลากรมีน้อย
2) บุคลากรเพียงพอ ครบทุกฝ่าย	2) มีกิจกรรมภายในตามนโยบายมาก
3) การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ครูมีความรัก สามัคคี และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3) มโนทัศน์การประเมินแนวใหม่ยังคงคลาดเคลื่อน ยังคุ้นเคยกับการประเมินเน้นเอกสารมากเกินไป
4) การนิเทศเข้มแข็ง และติดตามอย่างสม่ำเสมอ	4) ผู้บริหารภาระงานมาก บางครั้งการบริหารงานไม่ทั่วถึง
5) จัดหลักสูตรหลากหลาย สอดคล้องความต้องการ	
6) พัฒนาศักยภาพของครูให้มีความพร้อม มีครูครบชั้น สอนตรงวุฒิ	
7) มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายและอุปกรณ์เสริมครบทุกชั้น	

จากตาราง 28 หากพิจารณาในภาพรวมของสถานศึกษาทุกขนาด จะพบว่า มีจุดเด่นใน ด้านผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน บริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากร มีการนิเทศติดตามสม่ำเสมอ และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา

ส่วนปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่คือ ครู/บุคลากรมีความตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาน้อย ระดับนโยบายด้านการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยการทำงานไม่ต่อเนื่อง ครูมีภาระงานมาก กิจกรรมมาก ทำให้มีเวลาในการเตรียมการสอนน้อยลง การประเมินยังเน้นเอกสาร

10. ความเชื่อมโยงผลการศึกษากับผลการศึกษาเชิงลึกการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน

จากผลการศึกษาคู่ขนานคุณภาพของสถานศึกษาที่ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันในสถานศึกษาทุกขนาด และจากผลการลงพื้นที่ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีระดับผลพัฒนาการสูงในแต่ละขนาด จะเห็นได้ว่าสถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในรูปแบบหรือวิธีการที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ดังที่ปรากฏในภาพประกอบ 42 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบในการยกย่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยความเชื่อที่ว่าสถานศึกษาทุกขนาดสามารถนำสู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับ

คุณภาพการศึกษาได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลการศึกษาพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากผลการศึกษาระยะที่ 1 กับผลการศึกษาพัฒนาการกับผลการศึกษาเชิงลึก การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน ดังตาราง 29

ตาราง 29 ความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ผลการศึกษาพัฒนาการกับผลการศึกษาเชิงลึกการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน

ผลการศึกษาพัฒนาการ	ผลการศึกษาเฉพาะพหุกรณี
<p>ด้านผลการจัดการศึกษา</p> <p>1. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในภาคตะวันตก ต่ำกว่าภาคกลาง แต่คะแนนพัฒนาการของทุกภาคมีไม่แตกต่างกัน</p> <p>2. คะแนนเริ่มต้นและคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมืองไม่แตกต่างกัน</p> <p>3. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง ต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แต่คะแนนพัฒนาการของสถานศึกษาทุกขนาดไม่แตกต่างกันภาค ไม่มีผลต่อคะแนนพัฒนาการคุณภาพของสถานศึกษา</p>	<p>ด้านผู้เรียน</p> <p>1.1 การดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร</p> <p>(1) พัฒนาคุณภาพนักเรียนทางวิชาการและคุณลักษณะ</p> <p>(2) พัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพนาฏศิลป์ ดนตรีไทย สืบสานศิลปวัฒนธรรม</p> <p>(3) พัฒนาความสามารถพิเศษ ด้านดนตรี กีฬา จัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาอังกฤษ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ สามารถใช้เทคโนโลยีนำเสนอผลงาน</p> <p>(4) ติดตาม การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณของผู้เรียน</p> <p>1.2 การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย</p> <p>(1) ประเมินความต้องการของชุมชน</p> <p>(2) จัดงานสัมพันธ์ชุมชน</p>
<p>ด้านการบริหารจัดการ</p> <p>1. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในภาคเหนือและภาคใต้ ต่ำกว่าภาคกลาง แต่คะแนนพัฒนาการของทุกภาคมีไม่แตกต่างกัน</p> <p>2. คะแนนเริ่มต้นและคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมือง</p>	<p>ด้านการบริหารจัดการศึกษา</p> <p>2.1 การบริหารจัดการศึกษา ด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) จัดทำแบบฟอร์มการประเมินและรายงานโครงการตามแผนงาน</p> <p>(2) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษากับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง</p>

ผลการศึกษาพัฒนาการ	ผลการศึกษาเฉพาะพหุกรณี
<p>ไม่แตกต่างกัน</p> <p>3. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ พิเศษ แต่ คะแนนพัฒนาการของสถานศึกษาทุกขนาดไม่แตกต่างกัน</p>	<p>(3) แบ่งสายระดับการทำงานที่ชัดเจน</p> <p>(4) จัดหลักสูตรหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการ</p> <p>(5) พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับทุกงาน</p> <p>(6) การอำนวยความสะดวกให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษา และสามารถใช้เทคโนโลยีจัดการสื่อตามความต้องการ รวมถึงมีอินเทอร์เน็ตทุกห้อง</p> <p>(7) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดไม่ทิ้งนักเรียน</p> <p>(8) มีการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง</p> <p>(9) พัฒนาระบบการนิเทศภายใน</p> <p>2.2 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับทุกงาน</p> <p>(2) พัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>(3) ลดกิจกรรมอย่างอื่น เน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ</p> <p>(4) บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง</p> <p>2.3 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับทุกงาน</p> <p>(2) มีการตรวจสอบทบทวนและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการดำเนินงาน</p> <p>3. ด้านการเงิน</p> <p>3.1 การบริหารแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ</p> <p>(1) จัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปี</p> <p>(2) บริหารจัดการงบประมาณโดยใช้หลักโปร่งใส มีธรรมาภิบาล</p> <p>(3) บริหารโดยเน้นความโปร่งใส ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน</p> <p>(4) เน้นการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ระหว่างครูและผู้บริหาร ชุมชน</p> <p>(5) จัดสรรงบประมาณให้ตรงเป้าหมาย คุ่มค่า โดยให้ครูเขียน</p>

ผลการศึกษาพัฒนาการ	ผลการศึกษาเฉพาะพหุกรณี
	<p>โครงการเพื่อเสนอของงบประมาณ</p> <p>(6) จัดสรรงบประมาณโดยให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากกว่างานอื่น ๆ</p> <p>(7) มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายการพัฒนาโครงการ</p> <p>3.2 แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา</p> <p>(1) ขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก</p> <p>(2) ระดมทุนจากการแสดงของนักเรียน</p> <p>(3) ระดมทรัพยากรตรงตามแผน</p>
<p>ด้านการจัดการเรียนการสอน</p> <p>1. คะแนนเริ่มต้นและคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในทุกภาคไม่แตกต่างกัน</p> <p>2. คะแนนเริ่มต้นและคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมืองไม่แตกต่างกัน</p> <p>3. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แต่คะแนนพัฒนาการของสถานศึกษาทุกขนาดไม่แตกต่างกัน</p>	<p>4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา</p> <p>4.1 การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร</p> <p>(1) พัฒนาครูตามความถนัดและความสนใจ โดยจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan)</p> <p>(2) เชิญวิทยากรจากภายนอกให้ความรู้ หรือการศึกษาดูงาน และการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานภายนอก</p> <p>(3) มีกระบวนการนิเทศชี้แนะ</p> <p>4.2 การพัฒนาระบบเทคโนโลยี</p> <p>(1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน โดยส่งเสริมการนำมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน</p> <p>4.3 การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา</p> <p>(1) พัฒนาความรู้เรื่องการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน</p> <p>(2) การเผยแพร่ผลงาน นวัตกรรมและการมีผลการปฏิบัติงานที่ประจักษ์</p>

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ใช้แนวทางการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed methods approach) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory policy research) เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายของหน่วยงานบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับมหัพภาค (2 ระดับใหญ่ คือ ระดับกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา) และระดับจุลภาค (1 ระดับย่อย คือ สถานศึกษา) ที่ควรนำไปใช้ “ขับเคลื่อน” เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในมีอะไรบ้าง โดยใช้ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) เป็นกรอบในการแบ่งระดับข้อเสนอเชิงนโยบายตามแนวคิดของ วรเดช จันทรศร (2551) ผู้วิจัยดัดแปลงขั้นตอนการศึกษาจากการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) แบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการศึกษาดูเอกสาร การนำข้อมูลจากการศึกษาพหุกรณีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีผลการพัฒนาการในระดับที่สูงจากระดับที่สอง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ยกร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ฯ และขั้นตอนที่ 2 การประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการตรวจสอบร่างข้อเสนอโดยผู้เชี่ยวชาญ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อศึกษาความสอดคล้อง (Congruity) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability) ของร่างนโยบายที่พัฒนาขึ้น สรุปผลจากการศึกษา ดังนี้

3.1 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงที่เคยหรือยังคงดำรงตำแหน่งหน้าที่ในตำแหน่งเป็นผู้กำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานหรือเป็นผู้บริหารการดำเนินงานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (องค์การมหาชน) อาจารย์สอนวิชาการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมจำนวน 9 คน ในประเด็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยสรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้ดังนี้

3.1.1 รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ

1) ปัจจัยของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำเสนอความคิดเห็นปัจจัยของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จไว้ ดังแสดงในตาราง 30 ดังนี้

ตาราง 30 ปัจจัยของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

ที่	ปัจจัย	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น	
		จำนวน	ร้อยละ
1.	การมีส่วนร่วมและการร่วมแรงร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	6	66.67
2.	การสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	4	44.44
3.	การสร้างความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3	33.33
4.	การพัฒนากระบวนการเสริมแรงเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3	33.33
5.	การพัฒนากระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ การรายงานผลและการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	2	22.22
6.	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	2	22.22
7.	การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพภายในสถานศึกษา เน้นที่การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในระบบการทำงานปกติ โดยมุ่งเน้นคุณภาพที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ	2	22.22
8.	การกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพที่ชัดเจน ต่อเนื่อง	1	11.11

จากตาราง 30 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่าปัจจัยของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมและการร่วมแรงร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และรองลงมาคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สร้างความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2) มุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อปัจจัยภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษาที่มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย หรือตัวแปรภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษาว่ามีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา หรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยสรุปผลจากการสัมภาษณ์ได้ดังตาราง 31

ตาราง 31 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อตัวแปรในด้านภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษาที่มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

ที่	ตัวแปร	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			เหตุผลประกอบ
		ผลกระทบ	จำนวน	ร้อยละ	
1.	ภาค	มีผล	3	33.33	<ul style="list-style-type: none"> - ภาคกลางเป็นศูนย์รวมของความรู้ ทำให้นักเรียน ครู ชุมชน ผู้ปกครองมีโอกาสได้พัฒนาความรู้มากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ - การเห็นคุณค่าของการศึกษาแตกต่างกัน - การมีส่วนร่วมและการให้การสนับสนุนทางการศึกษาของชุมชนแตกต่างกัน - บางภูมิภาคมีปัญหาด้านความมั่นคง มีความไม่มั่นใจในความปลอดภัย
		ไม่มีผล	6	66.67	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา - ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในทุกภูมิภาค มีสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าระดับดี และดีขึ้นไป เหมือนกัน - ลักษณะชุมชน วัฒนธรรม และประเพณี การสื่อสาร และการคมนาคมในแต่ละภูมิภาคไม่แตกต่างกัน - ครูในแต่ละภูมิภาคได้รับการพัฒนาเหมือนกัน

ที่	ตัวแปร	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			เหตุผลประกอบ
		ผลกระทบ	จำนวน	ร้อยละ	
2.	ที่ตั้ง (ในเมือง/ นอกเมือง)	มีผล	6	66.67	<ul style="list-style-type: none"> - การคมนาคมในเมืองและนอกเมืองมีความสะดวกแตกต่างกัน ทำให้ส่งผลต่อนักเรียนแตกต่างกัน เช่น ใช้เวลาในการเดินทางมากกว่า สุขภาพกาย สุขภาพใจดีกว่า เป็นต้น - ในมิติของระยะทางและที่ตั้งในเมือง/นอกเมืองไม่มีผลต่อคุณภาพโดยตรง เพราะผลการประเมินภายนอก พบว่า มีสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองจำนวนมากที่มีคุณภาพระดับดีขึ้น แต่ในมิติของสภาพแวดล้อมน่าจะมีผลต่อคุณภาพโดยรวม เช่น สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งอบายมุขที่มีสิ่งยั่วยุหรือสถานบันเทิงอาจส่งผลกระทบต่อความสนใจเรียนของผู้เรียน หรือสภาพแวดล้อมเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรม และความมีวินัย เป็นต้น - ที่ตั้งมีผลต่อการพัฒนาเนื่องจากโรงเรียนในเมืองส่วนใหญ่จะมีปัจจัยความพร้อมในการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนที่อยู่นอกเมืองโดยเฉพาะปัจจัยจำนวนครูครบชั้น และตรงเอก จำนวนนักเรียนในเมือง จะมีนักเรียนมากกว่าทำให้มีเงินอุดหนุนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กนอกเมืองทำให้การพัฒนาคุณภาพไม่สามารถดำเนินการได้โดยเฉพาะจำนวนครูและงบประมาณ - การเข้าถึง ความสะดวกในการรับการศึกษา - ในเมืองมีความพร้อมมากกว่านอกเมือง ทั้งความรู้ เศรษฐกิจ และสังคม - ขาดครู วัสดุ/อุปกรณ์ และสื่อ เทคโนโลยี
		ไม่มีผล	3	33.33	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา - การสื่อสาร การคมนาคม ไม่แตกต่างกัน

ที่	ตัวแปร	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			เหตุผลประกอบ
		ผลกระทบ	จำนวน	ร้อยละ	
3.	ขนาดของสถานศึกษา	มีผล	8	88.89	<ul style="list-style-type: none"> - ขนาดของโรงเรียนมักจะมีโครงสร้างการบริหารงานปริมาณงานแตกต่างกัน - โรงเรียนขนาดเล็ก มีผลในเรื่องจำนวนครู งบประมาณ ทำให้การทำงานขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการในทุก ๆ ด้าน การจัดกิจกรรมของโรงเรียนขนาดเล็ก จึงไม่สามารถพัฒนานักเรียนได้เต็มศักยภาพ - โรงเรียนขนาดใหญ่จะได้รับงบประมาณมากตามจำนวนรายหัว ทำให้มีจำนวนเงินพอสำหรับการบริหารและจัดการ - โรงเรียนขนาดเล็กงบประมาณรายหัวไม่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการ - โรงเรียนทุกขนาดมีโครงสร้างการบริหารงาน ปริมาณงานที่เหมือนกัน ในขณะที่ขนาดของโรงเรียนมีผลต่อจำนวนครูและงบประมาณ การทำงานจะมีขาดความคล่องตัว ซึ่งจะส่งผลในภาพรวมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน - โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางจะพัฒนาคุณภาพได้ยากกว่าขนาดใหญ่เนื่องจากจำนวนนักเรียนน้อยหรือครูน้อย งบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ และปัจจัยเรื่องการระดมทรัพยากรโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษผู้ปกครองมีความพร้อมมากกว่า - ปัจจัยการดำเนินงานมุ่งสู่เป้าหมายแตกต่างกัน - ขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่าขนาดกลางและเล็ก - ขาดสื่ออุปกรณ์ คุณภาพครู จำนวนครู การบริหารจัดการที่ดีและการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ - สภาพบรรยากาศ ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่า
		ไม่มีผล	1	11.11	<ul style="list-style-type: none"> - ขนาดของโรงเรียนในมิติของจำนวนผู้เรียนเพียงอย่างเดียวไม่มีผลต่อคุณภาพโดยตรง (เชิงตัวแปร) แต่สัดส่วนจำนวนครูต่อผู้เรียน (เชิงดัชนี) จะมีผลต่อคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญ

จากตาราง 31 ผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าภาคและที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง) ของสถานศึกษา ไม่มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา แต่ขนาดของสถานศึกษามีผลทำให้สถานศึกษามีคุณภาพต่างกัน เนื่องจากความพร้อมของสถานศึกษาทั้งในเรื่องปัจจัยงบประมาณ เงินอุดหนุน สื่ออุปกรณ์ และความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่แตกต่างกัน

3) แนวคิด หลักการ หรือเทคนิค ที่ทำให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและประสบผลสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่าสถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและประสบผลสำเร็จมีแนวคิด หลักการ หรือเทคนิค โดยสรุปได้ดังนี้

- (1) หลักการมีส่วนร่วม (Participant) และการสร้างความตระหนักเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (2) การรับรู้ถึงเป้าหมายในการพัฒนาร่วมกัน
- (3) การสร้างเครือข่ายการพัฒนา
- (4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ครอบคลุม ต่อเนื่องตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการตามแผน การกำกับติดตาม การประเมินคุณภาพ การจัดทำรายงานและการนำผลการประเมินมาใช้
- (5) การสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาถึงสถานศึกษาโดยตรง
- (6) การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
- (7) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน
- (8) การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (9) การบริหารจัดการให้โรงเรียนเป็นฐาน คือเทคนิคให้โรงเรียนบริหารจัดการตรวจสอบตัวเอง (Self-assessment) เป็นเทคนิคในเชิงการประกัน ถือว่าเป็นการประเมินตัวเอง และการสะท้อนออกมา
- (10) รู้จุดอ่อนจุดแข็งของตัวเอง รู้จักว่าจะต้องก้าวเดินไปสู่ข้างหน้าอย่างไร ใช้การวิเคราะห์ ใช้ผลการประเมินของโรงเรียนมาวางแผนพัฒนางานโรงเรียน หรือ PLC เป็นกระบวนการทำงาน

4) การดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยกำหนดกรอบในการสังเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard: BSC) สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้ ดังนี้

4.1) ด้านงบประมาณและทรัพยากร (ด้านการเงิน)

4.1.1) การบริหารงบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ

- (1) มีการวางแผนและการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ชัดเจน คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
- (2) กำหนดสัดส่วนงบประมาณอย่างเหมาะสม เป็นธรรม
- (3) ใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
- (4) ยึดระเบียบสำนักงบประมาณในการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงคุณภาพเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงเวลาและความคุ้มค่า
- (5) บูรณาการการทำงานของกลุ่มงานงบประมาณกับกลุ่มงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (6) มีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และใช้แผนที่กลยุทธ์
- (7) มีการกำกับติดตามและรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ และผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่เป็นผลจากการใช้จ่ายงบประมาณและการระดมทรัพยากรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและแหล่งงบประมาณได้รับทราบ
- (8) จัดทำแผนและแนวทางการบริหารงบประมาณ โดยใช้ข้อมูลความต้องการจำเป็นและสภาพปัญหา
- (9) จัดทำคู่มือการบริหารงบประมาณเพื่อให้เป็นไปตามแผน/โครงการที่สถานศึกษาจัดทำ และตามระเบียบ
- (10) จัดสรรงบประมาณเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเปิดเผยเพื่อความเป็นธรรมและโปร่งใส
- (11) จัดการงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์แนวใหม่ตามที่สำนักงบประมาณกำหนด 4 ด้าน คือ เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงเวลา และความคุ้มค่า
- (12) มีการกำกับ ติดตามการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง
- (13) มีรายงานการใช้งบประมาณทุกโครงการ

(14) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านงบประมาณเป็นการเฉพาะ

4.1.2) แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(1) จัดทำโครงการโดยระบุเป้าหมายของโครงการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มุ่งประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และแผนการใช้จ่ายและการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบและชัดเจน มีลักษณะที่เป็นแผนธุรกิจ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณ และสามารถแสดงให้เห็นถึงระบบการตรวจสอบที่จำเป็นต้องมีได้

(2) คำนึงถึงความจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อระดมทรัพยากรอย่างเหมาะสมโดยแสดงศักยภาพว่าสถานศึกษาได้พยายามหรือพัฒนาอย่างเต็มที่ แต่ขาดทรัพยากร ถ้าได้ทรัพยากรนั้นมาจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

(3) ระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน จำแนกประเภทและแหล่งทรัพยากร ระดมแบบมีส่วนร่วม บริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล รายงานผลให้กับผู้มีส่วนได้เสีย

(4) สร้างเครือข่ายและใช้เครือข่ายการศึกษาช่วยในการระดมทรัพยากร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความจำเป็นในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

(5) ก่อตั้งสมาคม ใช้ชมรมศิษย์เก่า เงินกองทุน ระดมทุนทุนการศึกษา แหล่งเรียนรู้

4.2) ด้านผู้เรียน (ด้านลูกค้า)

4.2.1) การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร

(1) กำหนดเป้าความสำเร็จด้านผู้เรียนที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม

(2) มีการกำหนดแผนพัฒนาผู้เรียน โดยการวิเคราะห์ตัวชี้วัดและจำแนกเป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นให้ชัดเจน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

(3) จัดหลักสูตรที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

(4) พัฒนาเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ทำโครงการกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการ

ดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ได้ผลิตชิ้นงาน/ผลงาน มีโอกาสนำเสนอผลงานทางวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

(5) มีระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

(6) ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีโอกาสแสดงออกผ่านกิจกรรม/โครงการที่สถานศึกษาจัดขึ้น

4.2.2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(1) สำรวจความคิดเห็น ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลากหลายช่องทาง

(2) สถานศึกษาเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

(3) มีการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้

(4) รายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

4.3) ด้านการบริหารจัดการศึกษา (ด้านกระบวนการภายในองค์กร)

4.3.1) การบริหารจัดการศึกษา ด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ

(1) กำหนดระบบการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนและจัดทำคู่มือการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงาน

(2) มีขั้นตอน หรือระบบและกลไกในการกำกับติดตามงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาตามขอบเขตของงานทั้ง 4 ด้าน ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานวิชาการ

(3) มีผู้รับผิดชอบในด้านวิชาการที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่พอใจของครูเพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพโดยมีการติดตามและตรวจสอบครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและติดตามผลการพัฒนาของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม รายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(4) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาที่ท้าทาย

(5) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชัดเจนทั้งการพัฒนาวิชาการ ด้านคุณธรรมเชื่อมโยงกับการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของบุคลากร

(6) เชื่อมโยงการบริหารงานวิชาการกับงานอื่น ๆ

(7) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย จัดหาสื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนและการจัดการ ฯลฯ ให้เพียงพอ

(8) จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทันสมัย และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเอง รวมถึงต้องสะอาดและปลอดภัย

(9) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการและงานวิจัยเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานวิชาการหรืองานวิจัย

(10) ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา จุดเน้น จุดเด่น ของสถานศึกษา รวมถึงนโยบายต่าง ๆ ของต้นสังกัดและดำเนินการออกแบบหลักสูตรอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

(11) ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานสู่เป้าหมาย เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิด กล้าถาม กล้าแสดงความคิดเห็น ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมทักษะ ความรู้ของนักเรียน

(12) พัฒนาระบบงานการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ให้คำแนะนำที่มีประสิทธิภาพ

(13) พัฒนาแนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ

(1) บริหารจัดการงานบุคลากรตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนดตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

(2) กำหนดภารกิจของบุคลากร (ครู + อธิการ + อื่น ๆ) ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม และเหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อไม่ให้เกิดการโต้แย้ง

(3) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ จัดคนให้เหมาะสมกับงาน โปร่งใส ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนา ให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง

จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมให้อิสระในการคิดวางแผน และปฏิบัติงาน มีกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ

(4) สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี การพิจารณาความดีความชอบ

(5) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

(6) ครูทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความรู้ความสามารถ มีการพัฒนาตนเอง ปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้สนับสนุนการเรียนรู้

4.3.3) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ

(1) จัดสรรตำแหน่งบุคลากรเพิ่มเติม หรือ ต้นสังกัดจัดสรรตำแหน่งบุคลากรให้กับทุกโรงเรียนโดยเฉพาะขนาดเล็ก หรือจัดสรรเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไปเป็นการเฉพาะเพื่อจัดระบบเอกสารและการจัดการทั่วไปของสถานศึกษาเพื่อให้ครูได้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

(2) จัดระบบงานบุคลากรให้ชัดเจน แสดงขั้นตอนการทำงานที่เป็นรูปธรรม (Flowchart) กำหนดระยะเวลาที่ผู้รับบริการได้รับชัดเจน และปฏิบัติได้ตามนั้นจริง

(3) จัดหาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเสริมประสิทธิภาพการให้บริการ

(4) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานบริหารทั่วไปเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานบริหารทั่วไป

(5) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

4.4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

4.4.1) การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร

(1) จัดทำข้อมูลครูและบุคลากร ประเมินวิเคราะห์ศักยภาพสำรวจความต้องการ และจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทั้งระยะยาวและระยะสั้น โดยกำหนดประเด็นการพัฒนาอย่างชัดเจนในแต่ละปี ตามความต้องการของครูและบุคลากร รวมทั้งความขาดแคลนของสถานศึกษา

(2) ส่งเสริมครูและบุคลากรนำความรู้ ทักษะและความสามารถที่ได้รับจากการพัฒนามีใช้ในการปฏิบัติงานจริง เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

(3) มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่เกิดกับผู้เรียน มีการติดตามพัฒนาการ หรือความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

(4) สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนา เช่น ใช้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง

(5) จัดสัมมนาผู้ทำหน้าที่ยานุการตามจังหวัดที่เหมาะสม เพราะงานธุรการคืองานให้บริการ เป็นงานซ้ำซากจำเจ ผู้ทำหน้าที่มักแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมเมื่อปฏิบัติงานไปนาน ๆ

4.4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยี

(1) ปรับปรุงการบริหารระบบเทคโนโลยีในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทันสมัย เป็นปัจจุบัน สะดวกในการใช้และตรงกับความต้องการของผู้ใช้

(2) จัดหา/จัดให้มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสมและเพียงพอต่อการให้ใช้งาน

(3) พัฒนาศักยภาพครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า

(4) จัดหา/จัดให้มี/ฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้เพียงพอในการซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้างโดยเฉพาะซอฟต์แวร์

(5) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านระบบเทคโนโลยี เป็นต้น

(6) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.4.3) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา

(1) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ในรูปแบบการทำวิจัยกลุ่มมากกว่าวิจัยเดี่ยว

(2) กำหนดให้แต่ละปีมีการทำโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์การแก้ปัญหา หรือการพัฒนาโรงเรียนที่ตรงประเด็นโดยครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งเรื่อง และผู้บริหารควรมีงานวิจัยของสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งเรื่อง

(3) ส่งเสริมการใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ใช้กระบวนการวิจัยบูรณาการในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับงานวิจัย และทำงานอื่นๆ เพื่อให้มีข้อมูล/หลักฐานอ้างอิงในการพัฒนางานต่อไป

(4) จัดให้มีความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจ พัฒนาวิชาชีพ

(5) ติดตามผลงานวิจัยนั้นและนำมาปรับใช้กับกรณีศึกษาอื่น ๆ

(6) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านงานวิจัยเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการวิจัย เป็นต้น

5) ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ

(1) ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อบุคลากรทุกคนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีระบบบริหารการจัดการที่ดีภายในโรงเรียน วัฒนธรรมและปฏิบัติตามหน้าที่ที่รับผิดชอบเต็มศักยภาพให้ความร่วมมือกับการทำงานของโรงเรียนเต็มที่ด้วยความเต็มใจ

(2) กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้สมรรถนะด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการผลิตครู และการบรรจุแต่งตั้งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา

(3) นโยบายของหน่วยงานบังคับบัญชาจะต้องมีความชัดเจน ไม่ควรมีหลายนโยบายจนทำให้โรงเรียนไม่รู้จะทำอะไรก่อน-หลัง

(4) ควรมีการฝึกอบรมผู้บริหาร และครูเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผล การประกันคุณภาพ และอื่น ๆ อย่างเร่งด่วนเพื่อยกระดับคุณภาพ

(5) การประเมินภายนอกต้องไม่สร้างภาระงานให้กับโรงเรียน และควรมีแนวดำเนินการที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

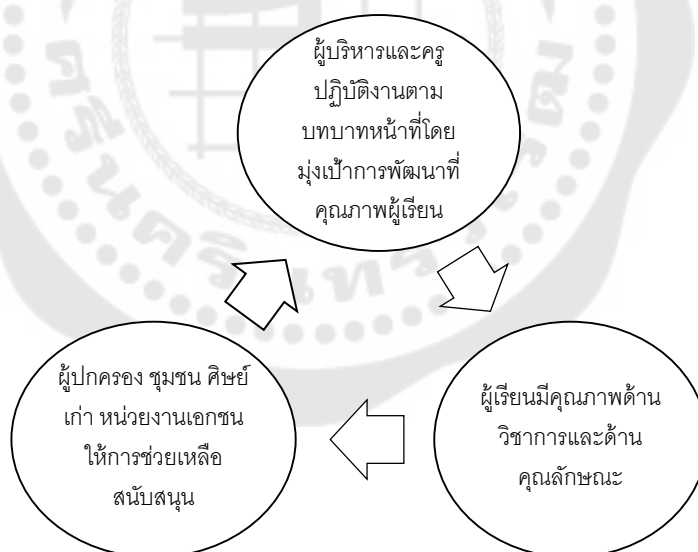
(6) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ โดยจำแนกความเข้มแข็งในระบบประกันของแต่ละแห่ง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา

(7) หน่วยงานต่าง ๆ ควรลดกิจกรรมประเมิน ประกวด แข่งขัน

3.2 ผลการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาเอกสาร ผลการวิเคราะห์ พัฒนาการของสถานศึกษาจากการศึกษาในระยะที่หนึ่ง ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาระยะที่สอง (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู อาจารย์ กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (In-depth interview of expert) (ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบาย ผู้ขับเคลื่อนนโยบาย และระดับปฏิบัติ) มาสังเคราะห์เชื่อมโยง เพื่อยกร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยมีผลการศึกษาข้อมูลระยะแรก ระยะที่สอง ระยะที่สาม และผลการวิเคราะห์เชื่อมโยงของผู้วิจัย (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

ผลการศึกษาข้างต้นได้ข้อค้นพบสำคัญ สรุปได้ว่า สถานศึกษาที่มีพัฒนาการสูง มีปัจจัยที่สำคัญ คือ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครูที่มุ่งเป้าไปที่คุณภาพของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า หน่วยงานเอกชนก็จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือส่งผลให้ครูสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดได้ ดังแสดงในแผนภาพ

ภาพประกอบ 44 วงจรของสถานศึกษาคุณภาพ

จากข้อค้นพบดังกล่าว นำมาสังเคราะห์เป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ คือ คุณภาพของการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอสรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของการดำเนินงานของหน่วยงานแต่ละระดับ เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่าข้อเสนอเชิงนโยบายของหน่วยงานบริหาร

จัดการคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (2 ระดับใหญ่ คือ ระดับกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา) และระดับจุลภาค (1 ระดับย่อย คือ สถานศึกษา) ที่ควรนำไปใช้ “ขับเคลื่อน” เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในมีอะไรบ้าง โดยใช้ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) ตามแนวคิดของ วรเดช จันทรรศ (2551) สรุปได้ดังนี้

3.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวม

1) มุ่งเน้นการเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษาเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินงานโดยเน้นความเชื่อ ความคิดและการกำหนดวิธีการทำงานโดยยึดถือคุณภาพของงานเป็นสำคัญ วัฒนธรรมคุณภาพจะเป็นแบบแผนหรือแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ยึดถือปฏิบัติตามพันธกิจเพื่อนำไปสู่การมีประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคล

2) กำหนดหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและประสานดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษารวมทุกสังกัดและระดับการศึกษา เน้นความเป็นเอกภาพด้านนโยบาย แต่หลากหลายในการปฏิบัติสำหรับกลุ่มสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ลดความสับสน มีแนวทางในการกำกับติดตามที่ชัดเจน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามบทบาทของหน่วยงาน

ผลการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามบทบาทของหน่วยงานแต่ละระดับ สรุปภาพรวมได้ ดังนี้

1. หน่วยงานระดับกระทรวง

(1) กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย

(2) กำกับดูแลให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาในเรื่องคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(3) จัดทำข้อเสนอแผนพัฒนาการศึกษา หลักเกณฑ์การบริหารงบประมาณ เงินอุดหนุน และระบบการควบคุมทางการเงิน

(4) จัดทำหลักสูตรแกนกลาง มาตรฐานการศึกษา ระบบการเรียนรู้ ระบบงานโครงสร้างทั้งองค์กร

(5) สื่อสารสร้างความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาถึงสถานศึกษาโดยตรง

(6) พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่เชื่อมโยงข้อมูลในระดับต่าง ๆ ที่ง่ายสะดวก สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(7) วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2) หน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(1) นิเทศ ติดตาม ประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และประสานสนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือ และเป็นพี่เลี้ยงในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดอย่างใกล้ชิด

(2) จัดทำนโยบาย แผนงานงบประมาณ เงินอุดหนุน และตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ และประเมินผลการปฏิบัติของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(3) พัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงวิชาการและภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และพัฒนาความเป็นครู โดยเฉพาะด้านความเสียสละ อุทิศทุ่มเทในการสอน การปฏิบัติงานและการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

(4) ร่วมมือกับกระทรวงในการสื่อสารสร้างความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาถึงสถานศึกษาโดยตรง

(5) ประสานงาน ประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ระบบสารสนเทศ และนวัตกรรมทางการศึกษา รวมถึงการวิจัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(6) ศึกษา วิจัย การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดการศึกษา และวางแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3. หน่วยงานระดับสถานศึกษา

(1) ดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร ทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษา และศรัทธาที่จะนำบุตรหลานมาเข้าเรียน

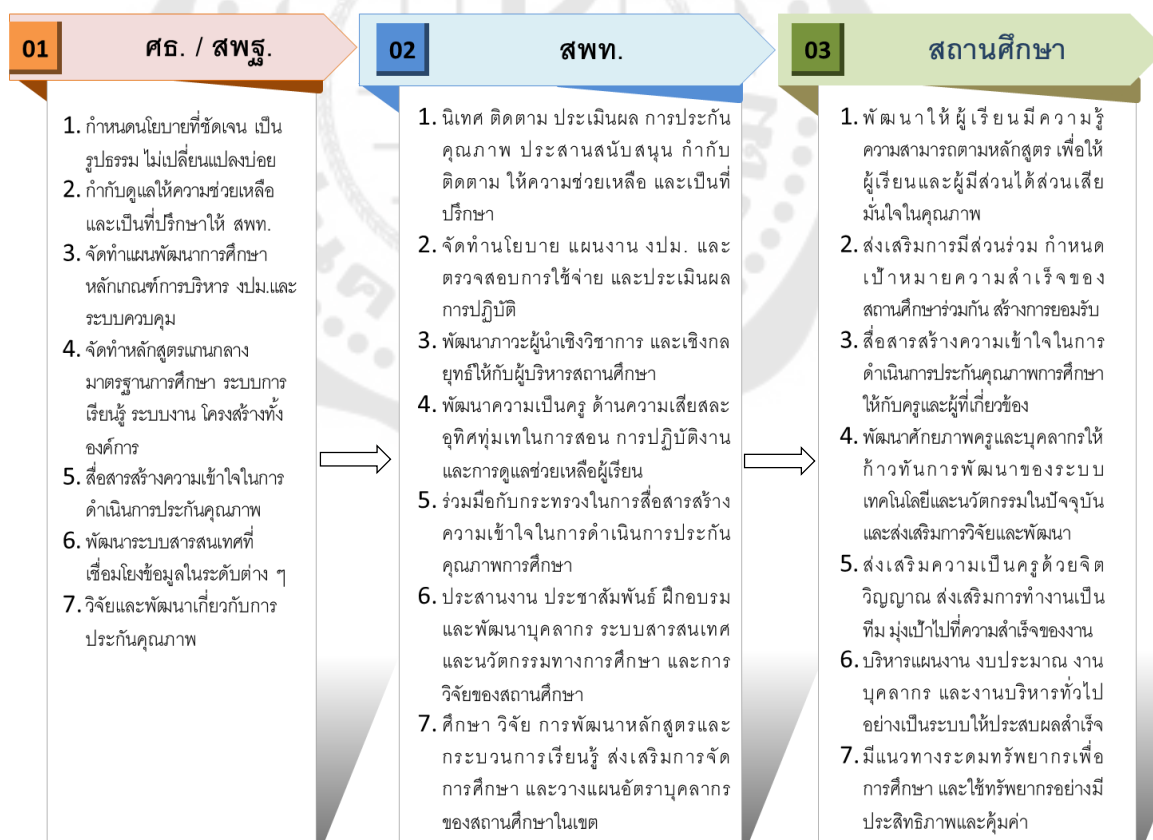
(2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกันเพื่อสร้างการยอมรับและมอบความไว้วางใจและให้อิสระสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน

(3) สื่อสารสร้างความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ

(4) พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรให้ก้าวทันการพัฒนาของระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมในปัจจุบัน และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมความเป็นครูด้วยจิตวิญญาณ (เสียสละ อุทิศตนปฏิบัติงานการสอนและดูแลช่วยเหลือผู้เรียน) รวมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน มุ่งเป้าไปที่ความสำเร็จของงาน

(5) บริหารแผนงาน งบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไปอย่างเป็นระบบ ให้ประสบผลสำเร็จ มีแนวทางระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

จากข้อเสนอดังกล่าว สรุปภาพความสัมพันธ์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามบทบาทของหน่วยงานแต่ละระดับ ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 45 ความสัมพันธ์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตามบทบาทของหน่วยงานแต่ละระดับ

3.2.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา

ผู้วิจัยยกร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา โดยการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน ได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนวทางการดำเนินงาน จากนั้น

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา ที่ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันยกร่าง นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน ประเมินว่าเห็นด้วยหรือควรปรับปรุง พร้อมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าว จากนั้นผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นจากการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญข้างต้นมาปรับปรุงอีกครั้ง จัดทำเป็นแบบประเมินเพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นต่อข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) จำนวน 62 คน โดยการประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ข้อเสนอเชิงนโยบายตามหลักของ Guskey (2000) และ วิโรจน์ สารรัตนะ (2553 ก) ประกอบด้วย เกณฑ์ 5 ด้าน คือ 1. ความเหมาะสม (Propriety) 2. ความเป็นไปได้ (Feasibility) 3. ความสอดคล้อง (Congruity) 4. ความเป็นประโยชน์ (Utility) และ 5. ความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability) ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการตรวจสอบ และประเมินในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะถือเป็นการสิ้นสุดของกิจกรรมการวิจัยและทำการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมข้อความเป็นครั้งสุดท้าย จากนั้นจะสรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา ต่อไป

ผลจากการตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน สรุปข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ในส่วนที่เป็นวิสัยทัศน์ และพันธกิจ ระหว่างฉบับที่ผู้วิจัย นำเสนอในการประชุมระดมความคิดเห็นได้รับการปรับปรุงแก้ไขทำให้เนื้อหามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติและกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยได้นำเสนอตารางเปรียบเทียบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ระหว่างฉบับที่ผู้วิจัยยกร่างจากการสนทนากลุ่มกับฉบับที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ค)

ผลจากการตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายฯ สรุปได้ว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 กลยุทธ์ 58 แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) : ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และหลักธรรมาภิบาล

พันธกิจ (Mission) :

1. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาสู่มาตรฐานสากล
2. พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. พัฒนาระบบการสนับสนุน การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายหน่วยงาน ผู้ปกครอง ชุมชน
4. ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผู้สอน (PLC)

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างกัลยาณมิตร

1.1 การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตร

(1) กำหนดเป้าหมายความสำเร็จด้านผู้เรียนในภาพรวมของสถานศึกษา และในแต่ละระดับชั้นให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(2) จัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

(3) พัฒนาเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกทักษะการคิดขั้นสูง สามารถสร้างผลงาน/ชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ควบคู่กับการจัดระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

(4) ปรับเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้สนับสนุนการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดของตน พัฒนาตนเองและทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ จัดหาเวทีให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความสามารถตามศักยภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(5) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และตามความถนัดของผู้เรียน นำผลการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรมาวางแผนการพัฒนาคุณภาพในปีต่อไป

(6) พัฒนาแนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและระบบการแนะแนวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(1) สํารวจความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายช่องทางเพื่อนํามาวางแผนปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

(2) พัฒนาหลักสูตร กิจกรรม และกิจกรรมเสริมหลักสูตรรวมทั้งจัดทำแผนการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(3) ประเมินผลการใช้หลักสูตร ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรม และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อนําผลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และวางแผนพัฒนากิจกรรมการจัดการศึกษาในปีถัดไป

(4) รายงานผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงานงบประมาณ และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.1) การบริหารแผนงาน งบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ

(1) กำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพบริบทของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลความต้องการจำเป็นและสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดกำหนดสัดส่วนงบประมาณอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม

(2) บริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และใช้แผนที่กลยุทธ์เน้นกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการตามคู่มือการปฏิบัติงาน/การบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด โดยยึดระเบียบสำนักงบประมาณและคํานึงถึงคุณภาพเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เวลาและความคุ้มค่า

(3) บริหารจัดการงบประมาณอย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบและกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน บูรณาการการใช้งบประมาณร่วมกันระหว่างกลุ่มงานอื่นๆ อย่างเหมาะสม

(4) กำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการงบประมาณ และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานําผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารงานงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ

(5) วิเคราะห์และสรุปรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

2.2) แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(1) จัดทำโครงการ/แผนงานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การกำหนดแผนธุรกิจ โดยระบุกลุ่มเป้าหมาย เจ้าของแหล่งทุน ระยะเวลา ระบุวัตถุประสงค์ที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน

(2) สํารวจ วิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อการระดมทรัพยากรแบบมีส่วนร่วม และจำแนกประเภทและแหล่งทรัพยากรให้ชัดเจน

(3) สร้างเครือข่าย และใช้เครือข่ายความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกัน ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสมาชิกเครือข่าย

(4) ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษา

(5) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากร การเบิกจ่ายทรัพยากร และประเมินผลการดำเนินงานให้เจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณทราบอย่างสม่ำเสมอ

(6) เผยแพร่รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาวางแผนการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในปีต่อไป

กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพ

3.1 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ

(1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนางานวิชาการที่ท้าทาย

(2) กำหนดระบบการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ จัดทำคู่มือการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงาน และกำหนดผู้รับผิดชอบในด้านวิชาการที่มีความรู้ความสามารถ มีความเหมาะสม เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ

(3) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของบุคลากร ดำเนินการออกแบบหลักสูตรให้เห็นจุดเน้น จุดเด่นที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษารวมถึงนโยบายต่าง ๆ ของต้นสังกัด

(4) ดำเนินงานตามขั้นตอน มีระบบและกลไกในการกำกับติดตามงานต่าง ๆ ตามขอบเขตของงานด้านการบริหารงานวิชาการ เชื่อมโยงและประสานการบริหารงานวิชาการกับงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

(5) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย สื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนและการบริหารจัดการ ฯลฯ ให้เพียงพอ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อม

ภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทันสมัย และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมถึงต้องสะอาด และปลอดภัย

(6) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้สอน และผลจากการจัดกิจกรรม

(7) นำผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ

3.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ

(1) มีการกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการงานบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจของกลุ่มงาน บุคคล และอัตรากำลัง ตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนดเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการและปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

(2) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ (Job description) และจัดคนให้เหมาะสมกับงาน (Put the right man on the right job)

(3) ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการทำงาน และจัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาท วิธีการสอน โดยเป็นผู้ชี้แนะ (Facilitator) และเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน

(4) มีการเสริมแรง สร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม เกิดความผูกพันและความผูกพันในองค์กร (Engagement)

(5) มีการกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบงานบริหารจัดการด้านบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และนำผลการกำกับ ติดตามและตรวจสอบมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ

3.3) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ

(1) วางแผนและออกแบบระบบงาน/กระบวนการ/Flowchart ธุรการ/งานบริหารทั่วไปให้ชัดเจน และปฏิบัติได้

(2) จัดหาเจ้าหน้าที่ธุรการหรือสรรหาบุคคลจากภายนอกโดยเฉพาะ มาแบ่งเบาภาระของครู เพื่อให้ครูได้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

(3) จัดหาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเสริมประสิทธิภาพการให้บริการ

(4) จัดสัมมนา/พัฒนาผู้ทำหน้าที่งานธุรการตามจังหวัดที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการบริการที่ดี เป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ

(5) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(6) นำผลการกำกับติดตามและผลการประเมินมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ

กลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการวิจัยและพัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง

4.1) การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร

(1) จัดทำข้อมูลครูและบุคลากร สำนวญความต้องการวิเคราะห์ศักยภาพ และจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทั้งระยะยาวและระยะสั้น และถ่ายทอดลงแผนพัฒนารายบุคคล

(2) กำหนดประเด็นการพัฒนาตามความต้องการของครูและบุคลากร และความขาดแคลนของสถานศึกษาอย่างชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา

(3) ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นตรงตามแผนพัฒนารายบุคคล ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และส่งเสริมครูและบุคลากรให้นำความรู้ ทักษะและความสามารถที่ได้รับจากการพัฒนามาใช้ในการปฏิบัติงานจริง

(4) เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและวิชาชีพ

(5) สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาระหว่างสถานศึกษาในระดับเดียวกัน และระดับที่เหนือกว่า

(6) มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่เกิดกับผู้เรียน

(7) พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ให้คำแนะนำในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และนำผลการนิเทศ กำกับติดตามมาวางแผนการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร

4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

(1) มีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านการศึกษาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และจัดหาอุปกรณ์ วัสดุเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้งาน

(2) มีแผนการจัดซื้อจัดจ้างสิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน

(3) มีการกำหนดแนวทาง/มาตรการป้องกันความเสียหาย/แผนฉุกเฉินทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Contingency Plan) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึง กำหนดสิทธิผู้ใช้งาน (Access rights)

(4) พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการทำงานและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสามารถซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้างโดยเฉพาะซอฟต์แวร์ หรือการพัฒนาด้วยโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง e-learning

(5) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(6) มีการกำกับติดตาม ทบทวน ปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ของสถานศึกษาให้ทันสมัย และปลอดภัยอยู่เสมอ

(7) มีการรวบรวม ตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุง และบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ ก่อนทำการจัดเก็บให้มีความถูกต้องเพื่อประโยชน์ในการวัดผล ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

4.3) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา

(1) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และให้ความรู้ เกี่ยวกับการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยในชั้นเรียน

(2) กำหนดเป็นนโยบายให้มีการทำโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์การแก้ปัญหา หรือการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งเรื่อง และนำผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู

(3) มอบหมายกำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบด้านงานวิจัยเป็นการเฉพาะ

(4) มีการกำกับ ติดตาม และบริหารจัดการการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา และนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

(5) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษามีการสะท้อนคิด (Reflection) หรือ การกระทำ AAR (After Action Review) เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากเสร็จสิ้นจากการปฏิบัติงาน

3.2.4 ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา

ผู้วิจัยนำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายข้างต้น จัดทำเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) จำนวน 62 คน ซึ่งผู้วิจัยจะถือเป็นการสิ้นสุดของกิจกรรมการวิจัย และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมข้อความเป็นครั้งสุดท้าย จากนั้นจะสรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา

โดยสรุปภาพรวมผลการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังตาราง 34 ดังนี้ (รายละเอียดผลการประเมินทุกข้อ ดังแสดงในภาคผนวก หน้า 394 ถึง หน้า 405)

ตาราง 32 ภาพรวมผลการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / (ความหมาย)				พร้อม รับผิดชอบ
	เหมาะสม	เป็นไปได้	สอดคล้อง	เป็นประโยชน์	
กลยุทธ์ที่ 1 : การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้าง การมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างกัลยาณมิตร	4.63	4.63	4.69	4.69	4.69
	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
1.1) การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้	4.80	4.76	4.80	4.84	4.84
ความสามารถตามหลักสูตร	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับ	4.86	4.76	4.81	4.89	4.81
ผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด

จากตาราง 32 พบว่า ผลการประเมินกลยุทธ์ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิดชอบ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.60 – 5.00 ซึ่งเป็นระดับมากที่สุด ทุกรายการ

ทั้งนี้ โดยสรุปข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ได้ดังภาพประกอบ 46

<p>วิสัยทัศน์</p>	<p>ระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลกอย่างมีคุณภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล</p>		
<p>พันธกิจ</p>	<p>1. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่มีมาตรฐานสากล 2. พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง ชุมชน 4. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาครูผู้สอน/PLC การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย</p>		
<p>กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด</p>	<p>กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาการบริหารแผนงานงบประมาณ และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด</p>	<p>สถานศึกษาที่มีคุณภาพ</p>	<p>กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาระบบงานการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพ</p>
<p>1.1) ดำเนินการให้ผู้เรียนมีคุณภาพ</p> <p>(1) กำหนดเป้าหมายความสำเร็จด้านผู้เรียน</p> <p>(2) จัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่น</p> <p>(3) พัฒนาเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย</p> <p>(4) ปรับเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้สอนเป็นผู้เรียนรู้</p> <p>(5) กำกับติดตาม ประเมินผล และนำผลมาพัฒนา</p> <p>(6) พัฒนาแนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน</p> <p>1.2) สร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย</p> <p>(1) สร้างความชัดเจน ความต้องการและข้อเสนอแนะ</p> <p>(2) พัฒนากลยุทธ์ กิจกรรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ</p> <p>(3) ประเมินผลการใช้หลักสูตร นำผลมาปรับปรุงและวางแผนพัฒนา</p> <p>(4) รายงานผลการจัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>2.1) บริหารแผนงานงบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ</p> <p>(1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบกำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่สอดคล้องความต้องการ</p> <p>(2) บริหารจัดการเงินอุดหนุน กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม</p> <p>(3) บริหารจัดการงบประมาณอย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้</p> <p>(4) กำกับติดตามผลการดำเนินงาน</p> <p>(5) วิเคราะห์และสรุปรายงานผลการดำเนินงาน</p> <p>2.2) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา</p> <p>(1) จัดทำโครงการ/แผนงานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา</p> <p>(2) สำรวจ วิเคราะห์ ความต้องการจำเป็น</p> <p>(3) สร้างเครือข่าย และใช้เครือข่ายความร่วมมือ</p> <p>(4) ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษา</p> <p>(5) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน</p> <p>(6) เผยแพร่รายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินมาวางแผน</p>	<p>ผู้เรียนและผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก</p>	<p>กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพครู บุคลากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนาผู้สอน/PLC</p>
<p>3.1) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาวิชาการที่ท้าทาย</p> <p>(2) กำหนดระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน</p> <p>(3) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยง</p> <p>(4) ดำเนินงานตามขั้นตอน มีระบบและกลไกในการกำกับติดตาม</p> <p>(5) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน</p> <p>(6) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา</p> <p>(7) นำผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินมาวางแผนพัฒนา</p> <p>3.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการบุคลากรให้เหมาะสม</p> <p>(2) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>(3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ออกกำลังกายได้ รับการพัฒนาตนเอง</p> <p>(4) มีการเสริมแรง สร้างขวัญ และกำลังใจ</p> <p>(5) มีการกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบงานต่อเนื่อง</p> <p>3.3) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) วางแผนและออกแบบระบบงานกระบวนกรให้ชัดเจน ปฏิบัติได้</p> <p>(2) จัดหาเจ้าหน้าที่ ทรัพยากร หรือสรรหาบุคคลจากภายนอก โดยเฉพาะ</p> <p>(3) จัดกระบวนการดำเนินงานต่อเนื่อง</p> <p>(4) จัดสัมมนาพัฒนาผู้ทำงานทั้งในด้านการดำเนินงานที่เหมาะสม</p> <p>(5) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง สม่ำเสมอ</p> <p>(6) นำผลการกำกับติดตามและผลการทำงานประเมินมาจัดทำแผนพัฒนา</p>	<p>3.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาวิชาการที่ท้าทาย</p> <p>(2) กำหนดระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน</p> <p>(3) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยง</p> <p>(4) ดำเนินงานตามขั้นตอน มีระบบและกลไกในการกำกับติดตาม</p> <p>(5) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน</p> <p>(6) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา</p> <p>(7) นำผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินมาวางแผนพัฒนา</p> <p>3.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการบุคลากรให้เหมาะสม</p> <p>(2) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>(3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ออกกำลังกายได้ รับการพัฒนาตนเอง</p> <p>(4) มีการเสริมแรง สร้างขวัญ และกำลังใจ</p> <p>(5) มีการกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบงานต่อเนื่อง</p> <p>3.3) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>(1) วางแผนและออกแบบระบบงานกระบวนกรให้ชัดเจน ปฏิบัติได้</p> <p>(2) จัดหาเจ้าหน้าที่ ทรัพยากร หรือสรรหาบุคคลจากภายนอก โดยเฉพาะ</p> <p>(3) จัดกระบวนการดำเนินงานต่อเนื่อง</p> <p>(4) จัดสัมมนาพัฒนาผู้ทำงานทั้งในด้านการดำเนินงานที่เหมาะสม</p> <p>(5) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง สม่ำเสมอ</p> <p>(6) นำผลการกำกับติดตามและผลการทำงานประเมินมาจัดทำแผนพัฒนา</p>	<p>ผู้เรียนและผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก</p>	<p>กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพครู บุคลากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนาผู้สอน/PLC</p> <p>4.1) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร</p> <p>(1) จัดทำข้อเสนอแนะบุคลากร ด้านความต้องการ</p> <p>(2) กำหนดประเด็นการพัฒนาตามความต้องการ</p> <p>(3) ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการ</p> <p>(4) เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC</p> <p>(5) สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนา</p> <p>(6) กำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน</p> <p>(7) พัฒนาระบบงานการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล</p> <p>4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(1) วางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(2) มีแผนการจัดซื้อจัดจ้างสิ่งอำนวยความสะดวก</p> <p>(3) มีการกำหนดแนวทางมาตรการป้องกันความเสี่ยงภัย</p> <p>(4) พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(5) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(6) มีการกำกับติดตาม ทบทวน ปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(7) มีการรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล ปรับปรุง และบูรณาการงานผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>4.3) การวิจัยและการพัฒนา</p> <p>(1) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัย</p> <p>(2) กำหนดเป็นนโยบายให้มีการทำวิจัยที่ตรงต่อปัญหา</p> <p>(3) มอบหมายกำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบดำเนินงานวิจัยเฉพาะ</p> <p>(4) กำกับ ติดตาม และบริหารจัดการการทำวิจัยและนำผลไปใช้</p> <p>(5) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา มีการสะท้อนคิด หรือการกระทำ AAR</p>

ภาพประกอบ 46 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

5.1 สังเกตของความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการวิจัย

ความมุ่งหมายหลักของการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง จำแนกตามตัวแปรร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ ภาค สถานที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง) และขนาดของสถานศึกษา และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสมมติฐานในการวิจัย คือ 1.โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2. โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีตัวแปรร่วมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3. ตัวแปรร่วม (ภาค ที่ตั้ง และขนาด) มีผลต่อคะแนนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed methods research approach) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณ นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ทั้ง 3 รอบ ที่มีช่วงระยะเวลาการประเมินเว้นช่วงห่างเท่ากันทั้ง 3 รอบการประเมิน คือ สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกในปีที่ 4 ของการประเมินในแต่ละรอบครบทั้งสามครั้ง คือ ปี พ.ศ. 2547 พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2557 ศึกษาพัฒนาการคุณภาพของสถานศึกษาจากคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกกับตัวแปรร่วม ได้แก่ ภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษา ตามด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพการศึกษาเชิงคุณภาพ (QULN) ศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูง โดยใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) และพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม

(Participatory policy research) ใน 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย และการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ ของร่างนโยบายที่พัฒนาขึ้น ซึ่งเน้นทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (QUAN) ศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดยใช้คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในช่วงเวลา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 – 2558 ซึ่งจัดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งข้อมูลที่จะต้องใช้ในการวัดพัฒนาการ จึงเป็นผลการประเมินของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินครบทั้ง 3 ครั้งของรอบการประเมินในช่วงระยะเวลาห่างเท่าๆ กัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดเลือกสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินรอบที่ 1 ในปี พ.ศ. 2547 รอบที่ 2 ปี พ.ศ. 2552 และ รอบที่ 3 ปี พ.ศ. 2557 รวมจำนวน 1,964 แห่ง จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 31,055 แห่ง เป็นตัวอย่างทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ สามารถแบ่งกลุ่มของสถานศึกษาจำแนกตามภาค เขตที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา โดยเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 1,655 แห่ง ขนาดกลาง 270 แห่ง ขนาดใหญ่ 23 แห่ง และขนาดใหญ่พิเศษ 16 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งสามรอบการประเมิน จำแนกรายมาตรฐาน รายด้าน และวิเคราะห์จำแนกตามตัวแปรร่วม ได้แก่ ภาค ที่ตั้ง และขนาดของสถานศึกษา ด้วยโปรแกรม Mplus

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงลึกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (QUALN) เป็นการศึกษาเฉพาะพหุกรณี (Multi-case study) ศึกษาข้อมูลเชิงลึกสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูง โดยใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) เป็นกรอบในการศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นกรณีศึกษาพหุกรณีโดยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองในแต่ละภาคที่มีคะแนนอัตราพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับสูง จำนวนขนาดละ 1 แห่ง และ 2) สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองในแต่ละภาคที่มีคะแนนอัตราพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับสูง จำนวนขนาดละ 1 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาจากผลพัฒนาการคุณภาพการศึกษาสูงสุดในแต่ละขนาด และตั้งอยู่ในสถานที่แตกต่างกัน รวมจำนวนทั้งสิ้น 8 แห่ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่างานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน และขนาดที่ต่างกัน จะมีบริบท หรือวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับ

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้เป็นกรณีศึกษาจะกระจายตามภาคภูมิศาสตร์ โดยเป็นสถานศึกษาในภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ภาคละ 2 แห่ง รวม 8 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ) ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง รวมจำนวนประมาณ 6-12 คน ต่อสถานศึกษา 1 แห่ง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview)

ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ใช้แนวดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Qualitative and Quantitative approach) ซึ่งเป็นแนวดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed methods approach) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (qual → quan) ดำเนินการโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory policy research) ใน 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการศึกษเอกสาร วิเคราะห์ร่วมกับผลจากการศึกษาพหุกรณีระยะที่ 2 และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 9 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ 1) เป็นผู้บริหารที่เคยหรือยังคงดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 2) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 3) เป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานหรือเป็นผู้บริหารการดำเนินงานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (องค์การมหาชน) 4) เป็นอาจารย์สอนวิชาการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และ 5) เป็นศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำข้อมูลสรุปที่ได้จากการศึกษาพหุกรณีสถานศึกษา ระยะที่สอง กับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาดำเนินการยกร่างข้อเสนอเชิงนโยบายโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กลุ่มเป้าหมาย ที่ร่วมสนทนาประกอบด้วย จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำนโยบายด้านการศึกษา หรือการกำหนดประกาศ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ในระดับกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้นำนโยบายไปสู่การขับเคลื่อนการปฏิบัติระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ

ติดตามและประเมินผลการศึกษา/ศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน และกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มระดับปฏิบัติที่เป็นบุคลากรในสถานศึกษา จำนวน 5 คน รวม 12 คน โดยกำหนดประเด็นในการสนทนา 4 ประเด็น ได้แก่ 1) องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย ควรเป็นอย่างไร 2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ และประเด็นข้อเสนอเชิงนโยบายประกอบด้วยอะไรบ้าง และ 4) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผลที่ได้จากการดำเนินการในขั้นนี้คือ ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ในขั้นตอนนี้ก่อนการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ผู้วิจัยได้นำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน ตรวจสอบโดยการแสดงความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบายว่าเห็นด้วยหรือควรปรับปรุง พร้อมทั้งให้เสนอข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นจากการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญข้างต้นมาปรับปรุงอีกครั้ง จัดทำเป็นแบบประเมินเพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นต่อข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) ในกรอบการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิชอบ โดยใช้แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วย บุคลากรที่เคยร่วมเป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนกลาง ได้แก่ บุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจารย์มหาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง รวมจำนวน 62 คน

5.2 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ สามารถสรุปและนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ที่ไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา และที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง จำแนกตามตัวแปรร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ ภาค ที่ตั้งในเมือง/นอกเมือง และขนาดของสถานศึกษา และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการศึกษานำเสนอตามระยะของการศึกษาและ
จุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1) ผลการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพนอกด้านผลการจัดการศึกษา

1.1) ผลการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพนอกที่ไม่มีตัวแปรร่วม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และภาพรวมทั้งสามด้าน มีคะแนนเริ่มต้นสัมพันธ์ทางลบกับอัตราคะแนนพัฒนาการ แสดงว่าคะแนนเริ่มต้นสูงกว่าอัตราคะแนนพัฒนาการจึงทำให้คะแนนเริ่มต้นมีความสัมพันธ์ทางลบกับอัตราคะแนนพัฒนาการ โดยมีผลการประเมินของแต่ละด้าน

1.1.1) โมเดลโค้งพัฒนาการด้านผลการจัดการศึกษาที่ไม่มีตัวแปรร่วม มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านคุณภาพการจัดการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2557 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.1.2) โมเดลโค้งพัฒนาการด้านการบริหารจัดการที่ไม่มีตัวแปรร่วม มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2557 มีแนวโน้มลดลง โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.1.3) โมเดลโค้งพัฒนาการด้านการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีตัวแปรร่วม มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2557 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.1.4) โมเดลโค้งพัฒนาการในภาพรวมมาตรฐานทั้งสามด้านที่ไม่มีตัวแปรร่วม มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมทั้งสามด้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2557 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โมเดลพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมทั้งสามด้าน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.2) โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา

1.2.1) โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา ที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตัวแปรภาค ปรากฏว่า ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา เริ่มต้น (Initial) ทุกภาคไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ยกเว้นภาคตะวันตกที่มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา เริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ส่วนอัตราคะแนนพัฒนาการ (Slop) เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ของทุกภาคไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ตั้งเขตในเมือง/เขตนอกเมือง ปรากฏว่า สถานศึกษาชนบทเมือง และในเมืองมีคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาและอัตราคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ปรากฏว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลางมีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันและต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิง แต่สถานศึกษาทุกขนาดมีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกัน โดยโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.2.2 โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ ที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตัวแปรภาค ปรากฏว่า ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการ เริ่มต้น ไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง แต่ภาคเหนือและภาคใต้มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการเริ่มต้น แตกต่างจากภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง โดยมีอัตราคะแนนเริ่มต้น ต่ำกว่าภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก มีคะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการและอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิงเช่นเดียวกัน ภาคเหนือ มีคะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการแตกต่างกัน แต่อัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ไม่แตกต่างกัน ส่วนภาคใต้ มีคะแนนเริ่มต้น ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการและอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 สูงกว่าภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ตั้งเขตในเมือง/เขตนอกเมือง ปรากฏว่า แสดงว่า สถานศึกษาเขตนอกเมือง และเขตในเมืองมีคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการและอัตราคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ปรากฏว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน แต่มีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกันกับภาคกลาง โดยโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.2.3) โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตัวแปรภาค ปรากฏว่า ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนเริ่มต้น ทุกภาคไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ส่วนผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผลการจัดการศึกษาและอัตราคะแนนพัฒนาการเมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ทุกภาคไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ยกเว้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอัตราคะแนนพัฒนาการ ต่ำกว่าภาคกลาง เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ตั้งเขตในเมือง/เขตนอกเมือง ปรากฏว่า สถานศึกษาที่อยู่เขตนอกเมืองมีค่าคะแนนเริ่มต้นด้านการจัดการเรียนการสอนต่ำกว่าสถานศึกษาที่อยู่เขตในเมือง แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 - 2557 สถานศึกษาที่ตั้งอยู่เขตในเมืองและเขตนอกเมืองมีอัตราคะแนนพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ปรากฏว่า ภาพรวมของขนาดสถานศึกษาจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาทุกขนาดมีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน โดยมีผลคะแนนต่ำกว่าภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 - 2557 สถานศึกษาทุกขนาดมีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกัน

1.2.4) โมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมทั้งสามด้านที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตัวแปรภาค ปรากฏว่า ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกเริ่มต้น ไม่แตกต่างกัน ส่วนภาคเหนือ และภาคใต้ มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอก เริ่มต้น แตกต่างกัน โดยมีค่าเริ่มต้นต่ำกว่าภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ ของผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ตัวแปรภาค มีอัตราพัฒนาการคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกไม่แตกต่างกัน ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าตัวแปรภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันตก มีคะแนนเริ่มต้น และอัตราคะแนนพัฒนาการ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิงเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ตั้งเขตในเมือง/เขตนอกเมือง พบว่า สถานศึกษาเขตนอกเมืองและเขตในเมืองมีคะแนนเริ่มต้น และอัตราคะแนนพัฒนาการ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีคะแนนผลการประเมินเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกต่ำกว่าผลการประเมินเริ่มต้นของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็น

กลุ่มอ้างอิง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละขนาด พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าคะแนนเริ่มต้นต่างกับขนาดใหญ่พิเศษมากที่สุด รองลงมาคือขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอัตราคะแนนพัฒนาการ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 มีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกันทั้งสามขนาด และไม่แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิงด้วย ดังนั้น สรุปได้ว่าสถานศึกษาทุกขนาดมีค่าคะแนนเริ่มต้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแตกต่างกัน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 กลับมีอัตราคะแนนพัฒนาการ ไม่แตกต่างกัน

2) ผลการศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง: การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study)

สรุปผลการศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง ข้อค้นพบเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ สถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการระบุชื่อสถานศึกษาเจ้าของวิสัยทัศน์ เน้นคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐาน/มุ่งสู่มาตรฐานสากล ในขณะที่การกำหนดพันธกิจจะกำหนดแนวทางการพัฒนาได้สอดคล้องและครอบคลุมวิสัยทัศน์ และให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการประสานงานและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย

ในส่วนของแนวคิด หลักการ หรือเทคนิคที่สถานศึกษาใช้ดำเนินการที่ทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การมีส่วนร่วม การวางแผนและการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ การนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การมีความรับผิดชอบของบุคลากร ทุ่มเทให้กับ การปฏิบัติงาน ใฝ่ใจ และมีการติดตามประสานงานอย่างสม่ำเสมอ การบริหารจัดการคนและงบประมาณให้เหมาะสมกับงาน และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากส่วนกลางระดับนโยบาย โดยมีปัจจัยหลักที่ทำให้สถานศึกษามีผลการประเมินภายนอกอยู่ในระดับ “ดีมาก” ได้แก่ ใช้การบริหารจัดการเชิงคุณภาพ การบริหารจัดการเชิงระบบ และการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ครูมีความรู้ความสามารถ สอนตรงสาขาวิชา ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความรัก สามัคคี มุ่งมั่นในการทำงาน สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน สามารถประสานความร่วมมือได้อย่างดี มีงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา

อย่างเพียงพอ ได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากบุคลากรภายในและหน่วยงานภายนอก และมีการเผยแพร่ผลงานให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและสาธารณชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับปัญหาอุปสรรคของการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในสถานศึกษา ได้แก่ ครู บุคลากรและผู้รับผิดชอบงานขาดความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษาเปลี่ยนผู้รับผิดชอบทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง ครูและโรงเรียนมีกิจกรรม/ภาระงานมาก การประเมินมุ่งให้ความสำคัญกับเอกสารมากกว่าการประเมินตามสภาพจริง เปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย ระบบข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ขาดการนิเทศ ติดตามงานที่เป็นระบบ และงบประมาณไม่เพียงพอ

วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามองค์ประกอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน จากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้การประชุมระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ สำนวญปัญหาความต้องการจำเป็น กำหนดมาตรฐาน ประชาพิจารณ์ เสนอคณะกรรมการสถานศึกษา และจัดทำประกาศมาตรฐานสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ใช้การประชุมระดมความคิดเห็นใน 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) วางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา และ 2) มอบหมายฝ่ายต่าง ๆ วางแผนโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษา มีการวิเคราะห์ SAR ปัญหาความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนงานและแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา มีการการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา โดยใช้หลักการดำเนินงานที่เป็นระบบ เป็นปัจจุบัน เข้าถึงง่าย ซึ่งแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และ 2) มอบหมายงานแต่ละฝ่ายรวบรวมข้อมูลและเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศของแต่ละฝ่าย บางสถานศึกษาใช้การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วม การรายงานผลและการนำผลมาใช้ปรับปรุงพัฒนา มีการนิเทศภายใน โดยฝ่ายบริหารหรือแต่งตั้งคณะกรรมการ การจัดคู่พัฒนา โดยให้ครูเก่าดูแลครูใหม่ และการนิเทศภายนอกจากเขตพื้นที่การศึกษา การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เน้นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ไม่สร้างภาระงาน ดำเนินการโดยมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานประกันรวบรวมข้อมูลและรายงานการดำเนินงานโครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานตัวชี้วัด และจัดทำแบบฟอร์มให้ผู้ที่เกี่ยวข้องบันทึกข้อมูล จัดทำรายงานประจำปี (SAR) ประเมินตนเองทุกปีการศึกษาในรูปแบบเอกสารและแฟ้มอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่ใน Web site มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานประกันเป็นผู้จัดทำ และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานตามมาตรฐานตัวชี้วัด รวมทั้งการจัดให้มีการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการวิเคราะห์และนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ระยะเวลาสั้นและระยะกลาง และจัดทำเป็นลักษณะโครงการต่อเนื่อง

ทั้งนี้ โดยสรุปผลการรวมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา วิเคราะห์สังเคราะห์ทั้ง 8 แห่ง ที่การดำเนินการโดยวิเคราะห์จำแนกตามกรอบทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) สรุปได้ดังนี้

(1) ด้านผู้เรียน

(1.1) การดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร ควรมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนทางวิชาการ คุณลักษณะ ทักษะชีวิต ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปวัฒนธรรม การคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และความสามารถพิเศษ ด้านดนตรี กีฬา ภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงมีการติดตาม การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณของผู้เรียน

(1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีการประเมินความต้องการของชุมชน และการจัดงานสัมพันธ์ชุมชน

(2) ด้านการบริหารจัดการศึกษา

(2.1) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ ควรมีการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา จัดหลักสูตรที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการ อำนวยความสะดวกด้านการทำงานให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษา เช่น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตมาช่วยในการทำงานและการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแบบฟอร์มเพื่อประกอบการประเมินและรายงานโครงการต่าง ๆ พัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน และจัดแบ่งสายระดับการทำงานให้ชัดเจน พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการนิเทศภายใน รวมถึงมีการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

(2.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ ควรมีการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานบุคคลและระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม เน้นกิจกรรมการเรียนการสอน และลดกิจกรรมอย่างอื่นที่ไม่สำคัญ

(2.3) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ ควรมีการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานทั่วไป และมีการตรวจสอบ ทบทวน และให้ข้อมูลย้อนกลับผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

(3) ด้านการเงิน

(3.1) การบริหารแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผน มีการจัดทำงบประมาณประจำปีโดยเปิดโอกาสการมี

ส่วนร่วม จัดสรรงบประมาณให้ตรงตามเป้าหมายและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า โดยเน้นความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล

(3.2) แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการวางแผน การระดมทรัพยากรให้ชัดเจนพร้อมทั้งระบุกิจกรรม เช่น กิจกรรมการแสดงของนักเรียน และประสานขอความสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

(4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

(4.1) การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการกำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) เป็นรายบุคคล และระบุแนวทางวิธีการพัฒนาให้ชัดเจน เช่น กระบวนการนิเทศชี้แนะและ เติญวิทยากรจากภายนอกให้ความรู้ หรือการศึกษาดูงาน และการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานภายนอก

(4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้ในห้องเรียน

(4.3) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน และมีการเผยแพร่ผลงาน นวัตกรรมและผลการปฏิบัติงานที่ดีเพื่อขยายผลการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้อื่น

3) ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ ประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory policy research) ใน 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย และการตรวจสอบและประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย

ข้อค้นพบสำคัญจากผลการศึกษารูปได้ว่า สถานศึกษาที่มีพัฒนาการสูง มีปัจจัยที่สำคัญ คือ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครูที่มุ่งเป้าไปที่คุณภาพของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า หน่วยงานเอกชนก็จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือส่งผลให้ครูสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดได้

จากผลการศึกษาพหุกรณีสถานศึกษา 8 แห่ง ในเรื่อง แนวคิด หลักการ หรือเทคนิคที่สถานศึกษาใช้ดำเนินการที่ทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ปัจจัยหลักที่ทำให้สถานศึกษามีผลการประเมินภายนอกอยู่ในระดับ “ดีมาก” จากผลการประเมินรอบสาม ปัญหาอุปสรรคของการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในสถานศึกษา วิธีการหรือการดำเนินการ

ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ตามกรอบแนวทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) สถานศึกษาทุกขนาด มีการดำเนินการอยู่ในกรอบการดำเนินงานที่คล้ายกัน โดยสรุปได้ว่า ด้านผู้เรียน เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร สร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการเงิน เน้นการบริหารแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการระดมทรัพยากรสนับสนุน ด้านการบริหารจัดการ เน้นการบริหารงานวิชาการ งานบุคลากร และการจัดการงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ โดยมีความร่วมมือจากทุกฝ่าย ส่วนด้านการเรียนรู้และการพัฒนา เน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนา

ดังนั้น จากผลการศึกษารายงานของสถานศึกษาไม่มีผลต่อการพัฒนาการของคุณภาพ การศึกษา และการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูงในแต่ละขนาดมีรูปแบบคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบในการยกวางข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นชุดเดียว โดยความเชื่อว่าสถานศึกษาทุกขนาด สามารถนำสู่การปฏิบัติได้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำเสนอในการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผลจากการสนทนากลุ่ม ได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำแนกเป็น ข้อเสนอเชิงนโยบายของหน่วยงานระดับกระทรวงศึกษาธิการหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน หน่วยงานระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และหน่วยงานระดับสถานศึกษา ทั้งนี้ ในระดับสถานศึกษาได้ดำเนินการยกวางรายละเอียดแนวทางการดำเนินการในแต่ละประเด็นเพื่อเป็น ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับ สถานศึกษา (รายละเอียดในหัวข้อ 4)

ดังนั้น โดยสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในในภาพรวมของ หน่วยงานแต่ละระดับ ได้ดังนี้

3.1) หน่วยงานระดับกระทรวง/สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน สื่อสารสร้างความเข้าใจ กำกับดูแลให้ความช่วยเหลือ และเป็นพี่ปรึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา จัดทำข้อเสนอแผนพัฒนาการศึกษา หลักเกณฑ์การบริหาร งบประมาณ และระบบการเงิน จัดทำหลักสูตรแกนกลาง มาตรฐานการศึกษา และโครงสร้างทั้งองค์การ พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่เชื่อมโยงข้อมูลในระดับต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2) หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการจัดทำนโยบาย แผนงาน ตรวจสอบงบประมาณ สื่อสารสร้างความเข้าใจ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา และประสานสนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งกำกับติดตาม ให้ความช่วยเหลือ และเป็นพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด วางแผนอัตราบุคลากร พัฒนาบุคลากรด้านภาวะผู้นำ ระบบสารสนเทศ และนวัตกรรมทางการศึกษา รวมถึงการวิจัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ของสถานศึกษาในสังกัด

3.3) หน่วยงานระดับสถานศึกษา ควรมีการบริหารแผนงาน งบประมาณ การระดมทรัพยากร บริหารงานบุคลากร และงานบริหารทั่วไปอย่างเป็นระบบ ดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร ทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยการ กำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน สื่อสารสร้างความเข้าใจในการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาให้กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรด้านระบบเทคโนโลยีและ นวัตกรรมการวิจัยความเป็นครูด้วยจิตวิญญาณ (เสียสละ อุทิศตนปฏิบัติงานการสอนและดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน) รวมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ชัดเจน มุ่งเป้าไปที่ความสำเร็จของงาน

4) ผลการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา

ผลการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประชาพิจารณ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) จำนวน 54 คน เพื่อศึกษาความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความ สอดคล้อง (Congruity) ความเป็นประโยชน์ (Utility) และความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability) ของร่าง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับ สถานศึกษา สรุปผลจากการตรวจสอบและประเมินประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 กลยุทธ์ พบว่า วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) กลยุทธ์ที่ 1 : การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ สร้างการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างกัลยาณมิตร กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงาน งบประมาณ และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิด ประสิทธิภาพสูงสุด กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนาระบบงานการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งาน บริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปเกิดประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาศักยภาพครู บุคลากร ทางการศึกษา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการวิจัยและพัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง มีผลการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) : ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และหลักธรรมาภิบาล

พันธกิจ (Mission) :

1. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาสู่มาตรฐานสากล
2. พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. พัฒนาระบบการสนับสนุน การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายหน่วยงาน ผู้ปกครอง ชุมชน
4. ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผู้สอน (PLC)

กลยุทธ์ (Strategies):

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างกัลยาณมิตร

แนวทางปฏิบัติหลัก ได้แก่ 1. การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตร และ 2. การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงานงบประมาณ และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

แนวทางปฏิบัติหลัก ได้แก่ 1. การบริหารแผนงาน งบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ และ 2. แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพ

แนวทางปฏิบัติหลัก ได้แก่ 1. การบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ และ 2. การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ 3. การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ

กลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการวิจัยและพัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง

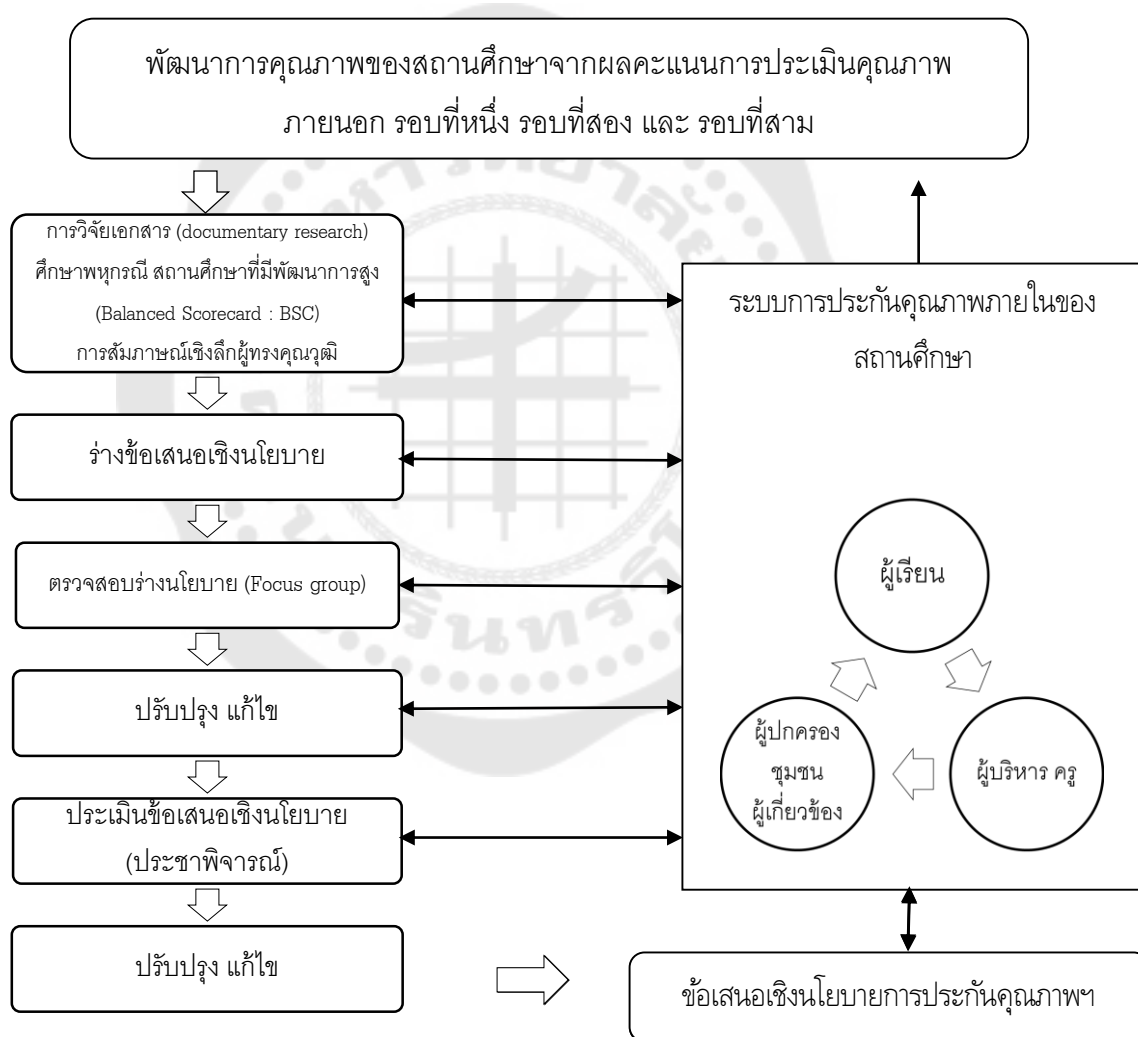
แนวทางปฏิบัติหลัก ได้แก่ 1. การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร 2. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 3. การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา

5.3 บทเรียนที่ได้จากการวิจัย

นอกจากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยยังได้ค้นพบและเรียนรู้องค์ความรู้ที่สำคัญหลายประการ ดังต่อไปนี้

1) กระบวนการกำหนดนโยบาย

จากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา จนพัฒนามาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ฉบับสมบูรณ์นั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบาย ซึ่งสรุปได้ดังภาพประกอบ 47

ภาพประกอบ 47 องค์ความรู้ของกระบวนการวิจัย

2) ปัจจัยที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จ

การวิจัยเรื่องการศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งนี้ บรรลุผลสำเร็จได้เป็นเพราะปัจจัยต่อไปนี้

2.1) การใช้ภาวะผู้นำของผู้วิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ

2.1.1) ผู้นำด้านวิชาการ โดยการเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 และกฎกระทรวงการการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

2.1.2) เป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ โดยการอำนวยความสะดวกให้เกิดการประชุมของคณะกลุ่มเป้าหมาย การประสานเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่สถานศึกษา และการนัดสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1.3) เป็นผู้นำด้านการระดมสรรพกำลังและสรรพทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ในการวิจัย โดยการประสานงานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อขอใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ การประสานผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และผู้แทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ได้มีโอกาสมาร่วมคิด และร่วมปฏิบัติในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาตามภารกิจที่กำหนด

2.2) ความสำคัญของผลการวิจัยในครั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เป็นอย่างดี เพราะสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมทั้งมีส่วนร่วมในการชื่นชมความสำเร็จหรือการวิพากษ์วิจารณ์ที่จะเกิดจากการนำผลการวิจัยไปใช้

2.3) ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการนำนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาลงสู่การปฏิบัติจริง ที่มีความสำคัญและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการมานานแล้ว แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังขาดความชัดเจนอยู่มาก แนวปฏิบัติที่เป็นผลจากการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ร่วมกันกำหนดขึ้นเอง

2.4) รูปแบบของการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy Research) ที่ผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

3.1) ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก โดยให้มีการปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้น้อยลง กระชับ และสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมินเพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน ปรับกระบวนการดำเนินการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาบนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งได้มีการประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ในการตอบคำถามของสถานศึกษาจึงอาจเกิดความสับสนในระหว่างข้อมูลที่ปฏิบัติจริงกับแนวทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

3.2) ผู้ร่วมวิจัยที่ร่วมกำหนดนโยบายบางส่วน ยังยึดติดรูปแบบหรือวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพตามแบบเดิม กล่าวคือ ยังคงยึดการดำเนินการตาม 8 องค์ประกอบ และเน้นการประเมินเชิงปริมาณแบบ Analytic และยังไม่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตามรูปแบบการประเมินแนวใหม่ที่มุ่งเน้นการประเมินคุณภาพสถานศึกษาในภาพรวม (Holistic rubrics) ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยจะไม่แยกส่วนหรือแยกองค์ประกอบในการประเมินผลงานหรือกระบวนการ แต่เป็นการประเมินในภาพรวมของผลงานหรือภาพรวมของกระบวนการดำเนินงานนั้นๆ ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และทักษะในการประเมินของผู้ประเมิน โดยผู้ประเมินต้องศึกษาและรวบรวมข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด จึงมีความรู้สึกว่าการกำหนดที่เสนอในครั้งนี้จะเป็นข้อผูกมัดให้ตนต้องปฏิบัติตามในภายหลัง จึงให้ความร่วมมือเสนอความคิดเห็นน้อย

5.4 อภิปรายผล

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่องการศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลเพื่อยืนยันข้อค้นพบเหล่านั้น ได้ตามลำดับ ดังนี้

1) ผลการศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ที่ไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา และที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา จากผลการศึกษาสรุปลได้ว่า ผลการสร้างโมเดลโค้งพัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมของมาตรฐานทั้งสามด้านที่ไม่มีตัวแปรร่วมที่พบว่า โมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกมีความเป็นไปได้

และเหมาะสมในทางปฏิบัติและได้สารสนเทศที่เป็นคำตอบการวิจัย และจากผลการตรวจสอบโมเดล ได้พัฒนาการของคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมมาตรฐานทั้งสามด้านที่มีตัวแปรร่วมที่พบว่า โมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาตัวแปรภาค พบว่า ภาคเหนือ และภาคใต้ มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกแตกต่างกับภาคกลาง คือ มีค่าเริ่มต้นที่ต่ำกว่า ในขณะที่ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก มีคะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกเริ่มต้นไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิง แสดงให้เห็นว่าตัวแปรภาคส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จึงทำให้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่เป็นค่าเริ่มต้นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกร ศิริสุข (2556, น.154) ที่พบว่า ตัวแปรภาค เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน โดยได้ศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาไทยโดยผ่านโมเดลได้พัฒนาการของคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ซึ่งคะแนนของภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคเหนือมีคะแนนเริ่มต้นดีกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ แต่คะแนนพัฒนาการของแต่ละภาคส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 57) พบว่า คุณภาพของผู้เรียนในแต่ละภาคมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านโอกาสในการได้รับการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร/ปริมณฑลมีโอกาสสูงกว่าภาคอื่นๆ หรือเด็กในกรุงเทพมหานครมีโอกาสสูงกว่าภาคอื่นๆ มาก แสดงให้เห็นถึงความไม่เสมอภาคระหว่างจังหวัดอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับการจัดอันดับคุณภาพการจัดการศึกษา ระหว่างสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพฯและเมืองใหญ่ 300 กว่าแห่ง กับสถานศึกษาที่อยู่อำเภอรอบนอกสามหมื่นกว่าแห่ง พบว่า มีความแตกต่างกันมากในเรื่องผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเมื่อนำมาเฉลี่ยทั้งประเทศจึงมีคุณภาพต่ำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555, น. 5) และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่ต้องปรับปรุงมากกว่าภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคกลาง ซึ่งอาจแสดงว่าสถานศึกษาในภาคที่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานครได้รับการทางการศึกษาน้อยจึงเสียเปรียบภาคที่อยู่ใกล้ๆ กรุงเทพมหานคร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, น. 80) ทั้งนี้ ผลที่เกิดขึ้นอาจจะมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น ความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมการสอนของครูและเหตุผลที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ส่งผลต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคือการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และเช่นเดียวกับข้อค้นพบจากการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คุณภาพการศึกษาของภาคใต้ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยอาจจะเป็นเพราะความพลอดภัยน้อย ความไม่เข้าใจกันระหว่างภาครัฐกับชุมชนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติความเหลื่อมล้ำระหว่างครูสอนศาสนากับครูในสถานศึกษาของรัฐ การแบ่งแยกชาวไทยชาวพุทธ และการประเมินโดยใช้มาตรฐานเดียวกันทุกโรง (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2555, น. ๑ – ๗) ส่วนอัตราคะแนนพัฒนาการเมื่อระยะเวลาผ่านไปจากปี พ.ศ. 2547 – 2557 ที่พบว่า สถานศึกษาในแต่ละภาคมีอัตราคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันกับภาคกลางที่เป็นกลุ่มอ้างอิงเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าถึงแม้สถานศึกษาจะอยู่ต่างภาคเมื่อมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว ถึงแม้จะมีพัฒนาการในภาพรวมที่สูงขึ้น แต่ก็ยังเป็นคะแนนพัฒนาการที่สูงขึ้นจากบริบทเดิมของตนเอง และไม่ได้พัฒนาสูงขึ้นในระดับก้าวกระโดด จึงทำให้คะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละภาคไม่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาตัวแปรสถานที่ตั้งในเมือง/นอกเมืองที่พบว่าทั้งคะแนนเริ่มต้นและอัตราคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมมาตรฐานทั้งสามด้านของสถานศึกษาที่อยู่ในเขตนอกเมืองและเขตในเมืองไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ตั้งในเมือง/นอกเมืองไม่มีผลกับค่าคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ อาจเป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายด้านการศึกษาของรัฐและเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ จากเป้าหมายและกำหนดยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาได้กำหนดไว้ ในเรื่องการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และลดการเหลื่อมล้ำทางการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, น. 6) ซึ่งเป็นไปได้ว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งในเมืองและนอกเมืองต่างได้รับการสนับสนุน และได้รับนโยบายในการพัฒนาการจัดการศึกษาและดำเนินกิจกรรมจากต้นสังกัดที่ไม่แตกต่างกัน ตลอดจนมีหน่วยงานที่กำกับดูแล เพื่อส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีทั้งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาระบบและมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และสื่อดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมถึงการขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กฤษณธรรม ฤาพันธ์ ,2553, น. 9) ที่พบว่านอกจาก

ปัจจัย ด้านผู้บริหาร ครู กระบวนการดำเนินงานในสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีผลต่อคุณภาพการศึกษาแล้ว ยังมีปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกและการจัดการศึกษาปัจจุบันด้วย ดังนั้น จากนโยบายและการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัดดังกล่าว จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในภาพรวมทั้งในด้านคุณภาพผู้เรียน ในเชิงการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง แม้จะมีความแตกต่างกันบ้าง ในรายละเอียดการปฏิบัติซึ่งนั้นก็ไม่มีผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาที่ดูจากการศึกษาจะแนบพัฒนาการต่างกันมากนักในภาพรวม

ส่วนผลการพิจารณาตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีคะแนนผลการประเมินเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกภาพรวมทั้งสามด้านแตกต่างกัน และมีผลการประเมินเริ่มต้นต่ำกว่าผลการประเมินเริ่มต้นของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิง อาจเป็นผลจากการที่สถานศึกษาต่างขนาดกันมีจำนวนนักเรียน บุคลากร ตลอดจนงบประมาณสนับสนุนที่แตกต่างกัน มีความพร้อมและความขาดแคลนในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน รวมถึงลักษณะการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอาจแตกต่างกันไปด้วยตามข้อจำกัดของสถานศึกษา จึงทำให้ผลการประเมินตั้งต้นแตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยการศึกษาปัญหาคุณภาพของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกแรก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ระหว่างปี 2544 - 2548 สรุปผลไว้ว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นสัดส่วนสูงขึ้นตามลำดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, น. 80) และคุณภาพของการศึกษายังมีความแตกต่างกันสูงระหว่างสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางในเมืองและสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบทและชุมชนแออัดในเมือง รวมทั้งการกระจายตัวของนักเรียนต่อห้องในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยที่มีลักษณะแตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบท ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ที่ส่งผลกระทบต่อผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, น. 17) เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ (วาลิช ลิทา 2560, น. 101) พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่สามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เสาวลักษณ์ บุญจันทร์ 2555, น. 94) ที่กล่าวว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันย่อมมีความพร้อมทางด้านบุคลากร ด้านงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์แตกต่างกัน ประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินงานก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วยทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียน

ขนาดใหญ่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก นอกจากนั้นบุคลากรยังเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญที่หลากหลาย ซึ่งผู้บริหารสามารถเลือกใช้บุคลากรให้ถูกกับงานได้ จึงทำให้ผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง จะมีบุคลากรพอเหมาะในการปฏิบัติงานที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถเน้นการทำงานเป็นทีมได้ดี โรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรน้อยจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ขาดบุคลากรผู้ชำนาญหรือมีทักษะการทำงานค่อนข้างต่ำ การทำงานของคณะกรรมการดำเนินงานจึงต้องมีแผนการทำงานในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน บุคลากรมีอัตราการใช้ย้ายสูง ทำให้ครูบรรจุใหม่ขาดประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ คือ สถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณโดยเฉลี่ยน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวนครูในสถานศึกษาขนาดเล็กก็มีจำนวนไม่ครบห้องเรียนขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่มีจำนวนครูล้นห้องเรียน และระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กด้วยกันเองก็มีความเหลื่อมล้ำเช่นเดียวกัน ยิ่งสถานศึกษามีขนาดเล็กสัดส่วนครูต่อสถานศึกษายิ่งน้อยลง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557, เว็บไซต์ไทยพับลิก้า; พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2558; อ้างถึงใน Knowledge farm: ออนไลน์) อย่างไรก็ตามจากผลวิจัยที่พบว่าแม้ค่าคะแนนเริ่มต้นของสถานศึกษาแต่ละขนาดจะแตกต่างกัน แต่ปรากฏว่าค่าอัตราคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันทั้งสามขนาด และไม่แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิงด้วย ทั้งนี้ เป็นไปได้อย่างยิ่งว่าสถานศึกษาทุกขนาดต่างมีความพยายามในการจัดการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาตามลักษณะของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่นำผลการประเมินมาเป็นฐานในการวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นและแก้ปัญหา ตลอดจนเมื่อเวลาผ่านไปสถานศึกษาย่อมมีการพัฒนาตามบริบทหรือความสามารถของตนเองในระดับที่ควรจะเป็นจึงทำให้ช่วงคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น สิ่งที่ควรพิจารณาแก้ปัญหาเร่งด่วนนอกจากการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาแล้ว ยังจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาที่มีบริบทที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน ให้มีปัจจัยความพร้อมที่ไม่แตกต่างกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำจากการจัดการศึกษา และมีคุณภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

2) ผลการศึกษาพหุกรณีสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง

2.1) แนวคิด หลักการ หรือเทคนิคที่ทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ในภาพรวมสถานศึกษาทุกขนาด มีแนวคิด หลักการ หรือเทคนิคที่ทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ คือ การสร้างวัฒนธรรม การมีส่วนร่วม การวางแผนและการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ การนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การมีความรับผิดชอบของบุคลากร ทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงาน ใส่ใจ และมีการติดตามประสานงานอย่างสม่ำเสมอ การบริหารจัดการคนและงบประมาณให้เหมาะสมกับงาน และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากระดับนโยบาย โดยมีหลักที่ทำให้สถานศึกษามีผลการประเมินภายนอกอยู่ในระดับ “ดีมาก” ได้แก่ ใช้การบริหารจัดการเชิงคุณภาพการบริหารจัดการเชิงระบบ และการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ครูมีความรู้ความสามารถ สอนตรงสาขาวิชา ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความรัก สามัคคี มุ่งมั่นในการทำงาน สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน สามารถประสานความร่วมมือได้อย่างดี มีงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ ได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากบุคลากรภายในและหน่วยงานภายนอก มีการเผยแพร่ผลงานให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและสาธารณชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการประกันคุณภาพภายในที่ประสบผลสำเร็จ จะขึ้นอยู่กับหลาย ๆ ปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณภาพผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงสิทธิ์ เหลืองวิชัยวานิช (2554) และ นุฎล ชื่นชม (2555) พบว่า บทบาทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหากมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายบ่อยอาจก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ ดังเช่นที่ อัญชลี อินทกาโมทย์ (2554) ได้พบว่า ปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบนพื้นที่ดอยอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ คือ มีการสับเปลี่ยนโยกย้ายบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ประสพการณ์ในการทำงานของบุคลากรส่งผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็น ดังผลงานวิจัยของ สิบเอกกรวัฒน์ ต้นเจริญ (2555) พบว่า ประสพการณ์ในการทำงานของบุคลากรส่งผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และ ประวุฒิ ประภาสโนบล (2554) ที่พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีประสพการณ์ต่างกัน มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับประเทนิวชีแลนด์ที่ประสบ

ความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่ทั่วโลกยอมรับใช้แนวคิด “ห่วงโซ่คุณภาพ” (Chain of Quality) ในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งโดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน ที่เชื่อมโยงกัน คือ 1) การมีอุดมการณ์และเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน 2) การนำองค์กรและการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ 3) การสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและมีความเป็นผู้นำการสอนอย่างมืออาชีพ 4) การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเอื้อการเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และ 5) การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ครอบครัว และชุมชน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น. 13)

2.2) รูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ จากการศึกษาเชิงคุณภาพสถานศึกษาที่มีระดับคะแนนพัฒนาการผลการประเมิน คุณภาพภายนอกสูง โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการบริหารจัดการในเชิงสมดุล (Balanced Scorecard: BSC) เป็นกรอบในการศึกษาและเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่มีรูปแบบ/วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่ประสบความสำเร็จโดยสรุปผลในภาพรวมได้ดังนี้

ด้านผู้เรียน สถานศึกษามีการดำเนินการใน 2 เรื่อง คือ 1) การดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร มีวิธีดำเนินการโดยการพัฒนาคุณภาพนักเรียนทางวิชาการ และคุณลักษณะ พัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพนาฏศิลป์ ดนตรีไทย สืบสานศิลปวัฒนธรรม พัฒนาความสามารถพิเศษ ด้านดนตรี กีฬา จัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาอังกฤษ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์หรือสร้างสรรค์ สามารถใช้เทคโนโลยีนำเสนอผลงาน และติดตาม การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณของผู้เรียน 2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการประเมินความต้องการของชุมชนและจัดงานสัมพันธ์ชุมชน

ด้านการเงิน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) การบริหารแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ ได้แก่ จัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปี บริหารจัดการงบประมาณโดยใช้หลักโปร่งใส มีธรรมาภิบาล บริหารโดยเน้นความโปร่งใส ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเน้นการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ระหว่างครูและผู้ปกครอง ชุมชน จัดสรรงบประมาณให้ตรงเป้าหมาย คุ่มค่า โดยให้ครูเขียนโครงการเพื่อเสนอขอของงบประมาณจัดสรรงบประมาณโดยให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากกว่างานอื่น ๆ มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายการพัฒนาโครงการ 2) แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดำเนินการโดย ขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ระดมทุนจากการแสดงของนักเรียน ระดมทรัพยากรตรงตามแผน

ด้านการบริหารจัดการศึกษา แบ่งการบริหารออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการศึกษา ด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ จัดทำแบบฟอร์มการประเมินและรายงานโครงการตามแผนงาน สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษากับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แบ่งสายระดับการทำงานที่ชัดเจน จัดหลักสูตรหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการ พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับทุกงาน การอำนวยความสะดวกให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษา และสามารถใช้เทคโนโลยีจัดการสื่อตามความต้องการ รวมถึงมีอินเทอร์เน็ตทุกห้อง พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดไม่ทิ้งนักเรียน มีการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง พัฒนาระบบการนิเทศภายใน 2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ โดยการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับทุกงาน พัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ ลดกิจกรรมอย่างอื่น เน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง 3) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ โดยการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับทุกงาน มีการตรวจสอบทบทวนและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการทำงาน

ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ผลการพิจารณาแบ่งออกเป็น 2 ข้อ ได้แก่ 1) กำหนดผลการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร พัฒนาครูตามความถนัดและความสนใจ โดยจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) วิทยากรจากภายนอกให้ความรู้ หรือการศึกษาดูงาน และพัฒนาร่วมกับหน่วยงานภายนอก มีกระบวนการนิเทศชี้แนะ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน โดยส่งเสริมการนำมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน 2) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา พัฒนาความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนการเผยแพร่ผลงาน นวัตกรรมและการมีผลการปฏิบัติงานที่ประจักษ์

3) ผลการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา

ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สำหรับสถานศึกษา นี้ ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบและประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประชาพิจารณ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) จำนวน 62 คน เพื่อศึกษาความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) ความเป็นประโยชน์ (Utility) และความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability) ของร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา สรุปผลจากการตรวจสอบและประเมินได้ว่า ทั้งวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) กลยุทธ์ที่ 1 : การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างกัลยาณมิตร กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงาน งบประมาณ

และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปเกิดประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการวิจัยและพัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

ในทุกรายการ อาจเป็นเพราะว่าข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นผลการวิจัยครั้งนี้ มีกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาที่ชัดเจน การพัฒนาจากฉบับร่าง จนกลายเป็นฉบับสมบูรณ์ผ่านการศึกษาลี้กจากสถานศึกษา ที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกมีพัฒนาการสูง การสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา การประชุมระดมสมอง (Brainstorming) การปรึกษาหารือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) จึงทำให้ข้อเสนอเชิงนโยบายนี้ถูกกลั่นกรอง และตรวจสอบรายละเอียดในส่วนต่างๆ อย่างเข้มข้น เป็นนโยบายที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการจัดทำเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานโดยตรง ซึ่งการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้สอดคล้องกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554ก) รวมทั้ง ี่ระบุไว้ในประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 แนวทางการดำเนินงานตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ.2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 ที่กำหนดในมาตรฐาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561, เอกสารอัดสำเนา)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ได้แสดงความคิดเห็นต่อข้อเสนอเชิงนโยบายนี้อย่างเต็มที่ โดยยึดหลักสำคัญในการกำหนดนโยบายที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ คือ

- 1) ต้องมีเป้าหมายที่ส่งผลประโยชน์แก่องค์กรหรือประชาชนโดยส่วนรวมมากที่สุด
- 2) ครอบคลุมภารกิจทุกด้านและมีความสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกันไม่ขัดแย้งกัน
- 3) ควรได้มาจากการกลั่นกรองถึงความสำคัญหรือความต้องการ
- 4) นโยบายที่ดีควรประกอบด้วยเป้าหมาย แนวทาง และกลวิธีที่ดี ดำเนินการได้รวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
- 5) ต้องมีเนื้อหาเป็นหลักในการดำเนินงานและมีหลักประกันในการประเมินความสำเร็จทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และ
- 6) นโยบายที่ดีจะเป็นข้อความที่ชัดเจน ถ่ายทอดไปสู่ผู้ปฏิบัติได้โดยง่ายและมีความเข้าใจตรงกัน (กาญจนา พงษ์ใหม่, 2541; ประชุมรอบประเสริฐ, 2545; สมคิด พรมจัญ, 2550); นาดล พูลสวัสดิ์, 2551; และ วิโรจน์ สารวัตนะ, 2556)

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะใน ดังต่อไปนี้

5.5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากผลความแตกต่างของคะแนนผลการประเมินเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกภาพรวมทั้งสามด้านของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่มีความแตกต่างและต่ำกว่าผลการประเมินเริ่มต้นของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ไปศึกษาข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำข้อค้นพบมากำหนดเป็นนโยบายหรือมาตรการหรือวิธีการสนับสนุนส่งเสริมสถานศึกษาแต่ละขนาดให้มีความแตกต่างเหมาะสมและสอดคล้องในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

2) เขตพื้นที่การศึกษาควรให้การช่วยเหลือสนับสนุนสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นตามบริบทของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานศึกษาที่มีผลพัฒนาการในแต่ละด้านลดลง

3) สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสังกัดอื่น ๆ สามารถนำแบบแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาที่มีผลคะแนนพัฒนาการคุณภาพภายนอกสูงไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการภายในของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

4) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ เป็นข้อเสนอที่มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานำไปปฏิบัติ ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้หรือประยุกต์ใช้สำหรับสถานศึกษา และหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ดังนี้

(1) ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) สถานศึกษาควรรนำวิสัยทัศน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี ไปวิเคราะห์ และประยุกต์เป็นวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(2) ด้านพันธกิจ (Mission) หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา และสถานศึกษา ควรมีมาตรการในการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องนำสู่การปฏิบัติจริงและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

(3) ด้านกลยุทธ์ หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา และสถานศึกษา ควรศึกษา และวิเคราะห์รายละเอียดของแต่ละกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

(4) ด้านการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา รายละเอียดและความสอดคล้องของแต่ละวิธีการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกันแต่ละกลยุทธ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อประยุกต์ใช้ โดยอาจกำหนดเป็นกิจกรรมในโครงการแล้ววางแผนการดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงาน และสถานศึกษานั้นๆ

(5) ควรกำหนดเกณฑ์การประเมินนโยบายในแต่ละข้อ เพื่อสถานศึกษานำไปปรับใช้ในการเทียบเคียงผลการประเมินการดำเนินงานตามนโยบาย

(6) หน่วยงานที่กำหนดนโยบายควรจัดทำเอกสารคู่มือ หรือแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มอบให้สถานศึกษาไปปรับใช้

(7) หน่วยงานที่กำหนดนโยบายควรส่งเสริมให้สถานศึกษาสร้างวัฒนธรรมองค์กรเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาว่า การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นงานที่สถานศึกษาปฏิบัติเป็นประจำตามปกติอยู่แล้ว (routine) และต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1) ควรมีการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา และความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อกำหนดองค์ประกอบในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

2) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพในสถานศึกษาที่มีคะแนนผลการพัฒนาการต่ำด้วย เพื่อศึกษารูปแบบแนวทาง กลไก ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และเปรียบเทียบกับสถานศึกษาผลการประเมินสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพสูง เพื่อนำมาจะเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในต่างบริบท

3) การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากผลการประเมินที่ผ่านมาจำนวนสามรอบประเมิน ซึ่งการประเมินในแต่ละรอบมีช่วงห่างกันนาน 5 ปี ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอัตราพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งถึงแม้จะระยะห่างของปีการประเมินไม่เท่ากัน เพื่อศึกษาความแตกต่างหรือข้อสรุป

4) ควรศึกษาพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากตัวแปรร่วม สังกัดของสถานศึกษาว่าสังกัดมีผลต่อพัฒนาการของสถานศึกษาแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5) หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) ควรนำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ลงสู่การปฏิบัติจริง ติดตามผลการใช้ข้อเสนอ เชิงนโยบายดังกล่าว และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

6) หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) และสถานศึกษา ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาท การสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ การสร้างวัฒนธรรมในการสร้างสำนึกรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- Archwamety T. & Tangdhanakanond K. (2007). Equalizing gain score: Relative gain score VS cumulative relative gain score. *Journal of Research Methodology*, 20, 1-21.
- Arveson, Paul. (1998). "What is the Balanced Scorecard." (Online). Available : <https://www.balancedscorecard.org/> [5 April 2004]
- Bollen K. A. & Curran P. J. (2006). *Latent curve models: A structural equation perspective*. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons.
- Burr J.A. & Nesselroade J.R. (1990). *Change measurement*. In A.V. Eye (Eds.). *Statistical Methods in Longitudinal Research Volume I and II: Principles and Structuring Change*. Boston: Academic Press.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equation with latent variables*. New York: John Wiley & Sons.
- Bradley J. McMillen. (2004). School Size, Achievement, and Achievement Gaps. *Education Policy Analysis Archives* Vol. 12 No. 58 October 22, 2004
- Chan, D. et al. (2000). *Modeling intraindividual changes in children's social skills at home and at school: A multivariate latent growth approach to understanding between-settings differences in children's social skill development*. *Multivariate Behavioral Research*, 35, 365-396
- Chou, C.P et al. *Comparisons of two statistical approaches to study growth curves: The multilevel model and latent curve analysis*. *Structural Equation Modeling*. 1998; 5(3), 247-266.
- Committee of Wake Education Partnership. (2003). *Quality Matters 2003: A Wake Community Review of the Public's Schools*. A report by the School Finance Committee. April 2003, 8
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. 3rd ed. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.

- Duncan T. E. Duncan S. C. & Strycker L. A. (2006). *An introduction to latent variable growth curve modeling: Concepts, issues, and application* (2nd edition ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Duncan T. E. et al. (1999). A Comparison of model and multiple imputation-based approaches to longitudinal analysis with partial missingness. *Structural Equation Modeling*, 5, 1-21.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- David R. Rogosa and John B. Willett. (1985). Understanding Correlates of Change by Modeling Individual Differences in Growth. *Psychometrika* – Vol.50 No.2 June 1985.
- Deem, Jackie W. and et al. (2010) The relationship of organizational culture to balanced scorecard effectiveness. *SAM Advanced Management Journal*, Autumn 2010, p. 31+. Academic OneFile, Accessed 21 Mar. 2019.
- DuBois, Phillip H. (1957). *Multivariate Correlational Analysis*. New York: Harper.
- Fuller. W.P. (1972). "Research of Educational Planning in Thailand," Bangkok: National Education Council. 1(2), 43-44.
- Fuller W.P. (1972). "Research of Educational Planning in Thailand,". 1(2), 43-44.
- Gottman J. M. (1995). *The analysis of change: Accelerating and maximizing information from short-term longitudinal research*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- George, R. (2000). Measuring Change in Students' Attitudes Toward Science Over Time: An Application of Latent Variable Growth Modeling. *Journal of Science Education, and Technology*, 9, 365-396.
- Gibbons, Steve & Overman, Henry. (2011). [Unequal Britain: How Real Are Regional Disparities? CentrePiece - The Magazine for Economic Performance](#) 353, Centre for Economic Performance, LSE.,

- Greenwood, Willian T. (1965). *Management And Oragizational Behaviour Theories: An Interdisciplinary Approch*. U.S.: South-Western Publishing Co.
- Guskey, T.R. (2000). *Evaluating professional development*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- U.S. Department of Education. (2000). *Monitoring School Quality ; An Indicators Report*. Washington DC : Office of Educational Research and Improvement. Retrieved from <http://www.ed.gov/> (online)
- UNESCO. (2005). *EFA Global Monitoring Report: Education for All – The Quality Imperative*. Paris: UNESCO. Retrieved from www.unesco.org/new/en/education/.../efareport/reports/ (online)
- UNESCO. (2005). *EFA Global Monitoring Report: Understanding education quality*. Retrieved January 14, 2014, from http://www.unesco.org/education/gmr_download/chapter1.pdf
- Willett, J.B. (1994). Measuring change more effectively by modeling individual change over time. In T. Husen & T. N. Postlethwaite (Eds.), *The international encyclopedia of education*. 2nd ed. Elmsford, NY: Pergamon Press
- Wolcott, H. T. (2008). *Ethnography: A way of seeing*. 2nd ed. Walnut Creek, CA: AltaMira
- Wu Xiaogang. (2011). *The Household Registration System and Rural-Urban Educational Inequality in Contemporary China*. Hong Kong: University of Science & Technology.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). วิเคราะห์ 5 ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการศึกษาไทย. Retrieved from <http://www.kriengsak.com/node/1040>
- เกษม เลื่อนนวล. (2551). *คุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. (ปริญญานิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- เอื้องฟ้า บัวชุม. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33*. (วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,

- โยธกา ชุ่มใจ. (2555). กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอ.แจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต
3. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา),
มหาวิทยาลัยพะเยา,
- กนกกร ศิริสุข. (2556). พัฒนาการคุณภาพการศึกษาไทยโดยผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการในการศึกษา
การเปลี่ยนแปลงระยะยาวของผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน
(O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. (ดุชนิพนธ์ สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหาร
การศึกษา), มหาวิทยาลัยทักษิณ,
- กนกกรณ์ ทองไพจิตร. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพ
การศึกษา ภายในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กฤษณธรรม ฤาพิณธุ์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของ
สถานศึกษา ขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1.
วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2
เมษายน - มิถุนายน 2553.
- กอบชัย โภธินาแค. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคะแนน
พัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 16
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558.
- กาญจนา พงษ์ใหม่. (2541). การนำนโยบายสาธารณสุขแห่งชาติไปปฏิบัติของโรงพยาบาล ชุมชน
และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
เขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1, สำนักงาน. แนวดำเนินงานการประเมินคุณภาพการศึกษาชั้น
พื้นฐาน ระดับท้องถิ่น (LAS) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2,5. เพชรบูรณ์:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1, 60-61
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2554). แนวทางกระจายอำนาจการบริหารและการ
จัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชุมนุมการเกษตรสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2554). แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพทางการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน.(2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- คณิ่ง สายแก้ว. (2549) ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จรรยาศักดิ์ พุดน้อย. (2559). ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 8(2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559)), 256-269.
- จักรชัย บุตรศรีคู่ย์. (2551). การวัดผลสำเร็จธุรกิจโดยระบบวัดผลการปฏิบัติงานเชิงดุลยภาพ : กรณีศึกษา บริษัทไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน). (วิทยานิพนธ์), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จันทร์ เพชรบุรณ. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2556.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2558). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1444805347
- ณัฐมนวรรณ ศิริสุขชัยวุฒิ. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง. กรุงเทพฯ: เคมบริดจ์ เอ็ดดูเคชัน.
- ณัฐพร ใจพุทธ. (2550). การประยุกต์ใช้ระบบดุลยดัชนีในการติดตามการประเมินผลการบริหารและการจัดการองค์การการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ดิลกะ ลัทธิพิพัฒน์. (2553). ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษากับแนวโน้มค่าจ้างในประเทศไทย. บทความในการสัมมนาวิชาการประจำปี 2553 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2553.
- ถวิล อรัญเวศ. (2557). แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. [ออนไลน์], 7 มกราคม 2559, สืบค้นจาก <http://www.obec.go.th/news/48120>
- ทดสอบทางการศึกษา. สำนัก. (2554ก) แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทดสอบทางการศึกษา. สำนัก. (2554ข). สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง และข้อเสนอแนะการนำผลประเมินไปใช้. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทดสอบทางการศึกษา. สำนัก. (2558). สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม พ.ศ. 2553 – 2558). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ทรงสิทธิ์ เหลืองรัชชิวาณิช. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- เทวัน เงาะเศษ และหิรัญ ประสานการ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. ปีที่ 13ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560.
- ตั้งกิจวานิชย์และคณะ, สมเกียรติ. (2556). ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความรับผิดชอบ (accountability) ในงานเสวนาสาธารณะที่ดิอาร์ไอเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2556. Retrieved from <http://tdri.or.th/priority-research/educational-reform-accountability> (online)
- ธนุ วงษ์จินดา. (2556). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 19(2), 90-98.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลโค้งพัฒนาการและการวัดซ้ำ. โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ. (2552). รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทย: การวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิดา ทองเจือ. (2554). กระบวนทัศน์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561). (ดุชนิพนธ์ (การจัดการการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- นิวัตติ์ เชียงแรง. (2556). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา,
- นุกูล ชื่นชม. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ประวีต เอรารวรรณ์. (2551). การวิจัยและการพัฒนาองค์กรในโรงเรียน. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ. (2556). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- พสุ เดชะรินทร์. (2551). *Balanced Scorecard* รู้ลึกในการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. หน้า. 45, 25-26, 31-33, 61-64.
- พิเชษฐ ฟองศรี. (2553). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา)), มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง,
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2558). ครุเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- ภาคภูมิ นันทปรีชา. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานโดยตัวชี้วัดตาม แนวคิด Balanced Scorecard: กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2540). สัมมนาวิชาการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะ
ศึกษาศาสตร์จากนโยบายสู่แผนปฏิบัติการ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มันทนา เบ็ญชา. (2555). การปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครูปฏิบัติการสอน
หัวหน้างานวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
อ.แม่สรวย จ.เชียงราย. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา),
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง,
- รัตนา ดวงแก้ว. (2556ก). “ การประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ” ในประมวลสาระ
ชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. (2550).
รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548). กรุงเทพฯ: สำนัก
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) สำนักงาน. (2553). รายงานสรุปผล
การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553). . กรุงเทพมหานคร: สำนักรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์
- รุ่งนภา รุ่งเรืองศิลป์. (2557). นักศึกษาหลักสูตรดุขฎฐบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร Vol 5 No 1, เมษายน 2557, 129 - 139.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2551). รายงานการติดตามการพัฒนาคุณภาพของ
สถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก กรณีศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ
เขต 2 และสถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: เพลิน สตูดิโอ.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552ก). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
(พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552ข). ระบบโรงเรียนคุณภาพระดับโลก ขึ้นมาสู่ความเป็น
โรงเรียนคุณภาพชั้นนำได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552ค). สภาวิชาการ การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550.

กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2555). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการศึกษา ระเบียบวาระ

แห่งชาติ (พ.ศ.2551-2555). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2557). สภาวิชาการ การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557.

กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2558). โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน (พ.ศ. 2557 - 2560)

“สะท้อนปัญหาและทางออก ตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย”. กรุงเทพฯ:

เซ็นจูรี่จำกัด.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2559). การวิเคราะห์บริบทและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการ

พัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนากการ

เรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

วชิราภรณ์ ทะคะทิน. (2551). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยการศึกษา), คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย,

วรเดช จันทศร. (2551). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ:

สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย (TURA).

วรเศรษฐ์ อรรถวิวัฒน์ และธนีนาฏ ฤ สุนทร. (2555). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินการ

ประกัน คุณภาพการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา.

วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษาปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - มีนาคม

2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วาลิช ลีทา. (2559). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, สถาบัน. ร่างข้อเสนอจัดตั้งสถาบันวิจัยระบบการเรียนรู้.

เอกสารประกอบการประชุม วันที่ 6 มีนาคม 2557.

- วิจิต กำมันตะคุณ (2552) ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนคติต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- วิโรจน์ ลักษณะอดิสร. (2552). หลุดจากกับดัก balanced scorecard. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น. หน้า. 14.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา:แนวคิดและกรณีศึกษา. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษรวิพัฒน์
- วิทยากร เชียงกูล. (2550). “รายงานสภาวะการศึกษาไทย 2554-2555”. (ออนไลน์). Retrieved from <http://www.bangkokbiznews.com>
- วินัย ป้อมคำ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคเหนือ. (ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา,
- วีระเดช เชื้อนาม. (2546). เขย่า Balance Scorecard. Retrieved from <http://kim305-jumnon.blogspot.com/2009/11/bsc.html>
- เว็บไซต์ไทยพับลิกา. [เมื่อสัดส่วน “ครูต่อนักเรียน” บิดเบี้ยว โรงเรียนขนาดใหญ่และในกรุงเทพฯ ครูล้น แต่ “ขนาดเล็ก” กว่า 1 หมื่นแห่งครูไม่ครบชั้นเรียน ต้องแก้ปัญหาตนเอง. วันที่ 2 มิถุนายน 2557](http://thaipublica.org/2014/06/problems-of-small-schools/) <http://thaipublica.org/2014/06/problems-of-small-schools/>
- ศิราภรณ์ ช่วยบำรุง. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏ, บุรีรัมย์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2555). โรงเรียนที่ดีกับปัจจัยหลายอย่างที่โรงเรียนขาดหาย. ทีมเดลินิวส์ออนไลน์. Retrieved from <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/1260569>

- สมเกียรติ ทานอก. (2553). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเจตคติต่อวิชาชีพครูของ
นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตโดยใช้โมเดลโค้งพัฒนาการเหลื่อมเวลาระยะยาวที่มีตัว
แปรแฝง.. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), ภาควิชาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.(ปริญญานิพนธ์),
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์และคณะ. (2556). ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้าง
ความรับผิดชอบ (accountability). ในงานเสวนาสาธารณะที่ดิอาร์ไอเมื่อวันที่ 20 มีนาคม
2556 สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2558 จาก <http://tdri.or.th/priority-research/educational-reform-accountability>
- สมคิด พรมจัญ. (2555). เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.
- สมถวิล วิจิตรวรรณ. (2548). “การใช้การวัดผลและประเมินการเรียนรู้” ใน หมวดสาระชุดวิชาการวัด
และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 15. นนทบุรี: สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมถวิล วิจิตรวรรณ. (2543). การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง
โมเดลพหุระดับ และโมเดลกึ่งซิมเพลกซ์ในการวัดการเปลี่ยนแปลงระยะยาวชนิด
ตัวแปรเดียวและตัวแปรพหุ. (วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา)),
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา. Retrieved from <https://th-th.facebook.com/Prof.SombatThamrongthanyawong/> posts/779095742131419
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2556). การวิจัยพัฒนาเพื่อส่งเสริมสถาบันผลิตครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ
: กรอบการจัดกลุ่มคุณภาพสถาบันผลิตครูสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
กลุ่มพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและ
พัฒนาการเรียนรู้อำนาจงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สมพร แก้วเรืองฤทธิ์. (2550). การพัฒนาระบบประเมินการปฏิบัติงานแบบดุลยภาพ สำหรับศูนย์ดัชนี
มิลล์ ดีไลท์ จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและ
ประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมภาร ศิโล. (2552). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สังวาล หอมมีน. (2554). แนวคิดทฤษฎีการประกันคุณภาพการศึกษา เรื่อง การศึกษาไทยเพื่ออนาคตเด็กไทยที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2556

จาก/<http://www.jr.ac.th/turakarn/tl/MI.htm>

สันติสุข ภูศรีโสม. (2554). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

สินฤทัย ใจนันท๊ะ. (2555). กระบวนการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา,

สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช. (2552). โมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 15 (พ.ย. 2552), 13-24.

สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช. (2559). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม และพัฒนาการของผลคะแนน O-NET ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบโค้งพัฒนาการลำดับขั้นที่สอง. Retrieved from การนำเสนองานวิจัย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตุลาคม 2559:

สุภาสินี โพธิจันทร์. (2558). PDCA หัวใจสำคัญของ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง. Productivity World. 19(115), 93-97

สุภมาส อังคุชิตี สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2554). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: บริษัทเจริญดีมีนคังการพิมพ์.

สุภางศ์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรัชย์ เจนประโคน. (2552). นโยบาย (Policy). สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2557

จาก/<http://surachaichenprakhon.blogspot.com/2009/02/policy.html>

สุวิมล ว่องวานิช. (2554). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ.

- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2555). สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ฉ-ฎ
- เสาวลักษณ์ บุญจันทร์. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
การศึกษา ภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสาน
วิธีการ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2561). การวิจัยสถาบัน เครื่องมือพัฒนาสถาบันสู่ความเป็นเลิศ.
กรุงเทพฯ: สามลดา.
- อนุวัฒน์ ภัคดี. (2554). การออกแบบตัววัดผลการปฏิบัติงานของคลังสำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2537). การพัฒนาวิธีวัดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อวยพร เรืองตระกูล. (2544). การพัฒนาและวิเคราะห์คุณภาพของวิธีการวัดคะแนนพัฒนาตาม
ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมและทฤษฎีการตอบสนองของข้อสอบ. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
บัณฑิต), ภาควิชาวิจัยการศึกษามหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา จันทร์ฉาย. (2553). สู่ความเป็นเลิศทางธุรกิจ คู่มือการวางแผนกลยุทธ์ และการจัดทำ BSC
(Balanced scorecard). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
หน้า. 107
- อุดม ฉายาภักดี. (2553). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสาน.
- เอื้องฟ้า บัวชุม และคณะ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วารสารการบริหารและ
พัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2558.

- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (ก.ค. 2554) หน้า. 17-29.
- อัญชลี อินทกาโมทย์. (2554). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบนพื้นที่ดอยอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่. ((การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา)), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- คูมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์ และปัทมา อมรสิริสมบุญ. (2550). ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา: เมืองและชนบท ในประชากรสังคม 2550. นครปฐม: ประชากรและสังคม (หนังสือ).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาที่มีคุณภาพ

1) ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

วุฒิการศึกษา: ปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์: รองเลขาธิการสภาการศึกษา รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ปรึกษา
ด้านมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

2) ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ

วุฒิการศึกษา: ปริญญาเอก สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์: ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา คณะกรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบการ
ประกันคุณภาพการศึกษา นักวิชาการศึกษา ครูทูนครูทายาท

3) ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก

วุฒิการศึกษา: ปริญญาเอก สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ประสบการณ์: รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปรึกษาด้าน
มาตรฐานการศึกษา สพฐ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย
และแผน สพฐ.

4) ดร.บุญชู ชลัษเฐียร

วุฒิการศึกษา: ปริญญาเอก สาขาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประสบการณ์: กรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 สมัย ที่
ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา สพฐ. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาเครื่องมือวัดผล สพฐ.
นักวิชาการสอบ สำนักทดสอบทางการศึกษา

5) ดร.ไพรวลัย พิทักษ์สาธิต

วุฒิการศึกษา: ปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์: กรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 สมัย
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและพัฒนามาตรฐานการศึกษาพิเศษ นักวิชาการสอบ และครูสังกัด
มัธยมศึกษา

6) ดร.วรัชช ภาสวาสุวัศ

วุฒิการศึกษา: ปริญญาเอก สาขาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ประสบการณ์: รองผู้อำนวยการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
การศึกษา (องค์การมหาชน) หัวหน้าสำนักประเมินและรับรอง สมศ. หัวหน้ากลุ่มงานประเมิน
คุณภาพการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา สมศ.

7) ผศ.ดร.ดวงใจ ชนะสิทธิ์

วุฒิการศึกษา: ปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร

ประสบการณ์: คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อาจารย์ประจำ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผู้ประเมินภายในระดับกรรมการของสำนักงานการ
อุดมศึกษา ผู้ประเมินอภิมานภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8) ดร.ธีรยุทธ ภูเขา

วุฒิการศึกษา: ปริญญาเอก สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสบการณ์: ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต 2 ศึกษาพิเศษ
คณะทำงานด้านการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน
ระดับประถมศึกษา

9) นายสมโภชน์ หลักฐาน

วุฒิการศึกษา: ปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์: ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1 ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียน
ระดับประถมศึกษา

2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ

1.	ดร.บุญชู ชลัษฐีเยียร	อดีตที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา และกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 สมัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2	ดร.ชวลิต โฟธินคร	อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครื่องมือวัดผลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3.	นายธัญญา เรืองแก้ว	อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านติดตามตรวจสอบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4	ดร.อมรรัตน์ สร้อยสังวาลย์	อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
5	ดร.วราภรณ์ แยมทิม	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
6	ดร.อรพรรณ ตูจินดา	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
7	นายสมโภชน์ หลักฐาน	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินการศึกษา (ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ)สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1
8	นางปัทมพร สุรกิจบวร	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
9	นางสาวสมลักษณ์ พิมพ์สกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
11	นายสมบัติ เนตรสว่าง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
10	ดร.ศิริรัตน์ สุคันทพฤกษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าปลุก (เดิมประชาสวรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
11	นางไฉภา ชวนวัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยเกษมวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10
12	นายพันธวิชญ์ เลียงชีพชอบ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

3. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

1. ดร.ไพรวลัย พิทักษ์สาถ์	อดีตผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์	อดีตที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิกร สุมาลี	ผู้ช่วยคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. ดร.ประวีณา อัสโย	ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
5. ดร.อมรรัตน์ สร้อยสังวาลย์	อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6. ดร.วราภรณ์ แยมทิม	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
7. ดร.ชนาธิป ทั้ยแป	ผู้อำนวยการกลุ่มประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา
8. ดร.เอกวัฒน์ ล้อสุนิรันดร	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก
9. ดร.ชุลีกร ทองด้วง	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตราง เขต 2
10. ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
11. ดร.อิทธิฤทธิ์ พงศ์ปิยะรัตน์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5

4. รายชื่อผู้ตรวจสอบและประเมิน (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.	ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์	อดีตที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและ ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน
2.	ดร.ชวลิต โพธิ์นคร	อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา เครื่องมือวัดผล	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน
3.	นายธัญญา เรืองแก้ว	อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านติดตามตรวจสอบ การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
4.	ดร.ลาวัลย์ พิชญวรวรณีย์	อดีตรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
5.	รศ.ดร.สิทธิกร สุมาลี	ผู้ช่วยคณบดีคณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6.	ดร.ประวีณา อัสโย	ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและ พัฒนาการเรียนรู้	สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา
7.	ดร.ชนาธิป ทุ้ยแป	ผู้อำนวยการกลุ่มประเมินคุณภาพ การศึกษา	สำนักทดสอบทางการศึกษา
8.	ดร.อมรรัตน์ สร้อยสังวาลย์	อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
9.	ดร.อรพรรณ คุ้มจินดา	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
10.	ดร.วราภรณ์ แย้มทิม	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และพัฒน ศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยา เขตกำแพงแสน
11.	ดร.เอกวัฒน์ ล้อสุนิรันดร	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครนายก	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก
12.	ดร.ชุลีกร ทองด้วง	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด เขต 1
13.	นางปัทมพร สุรกิจบวร	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
14.	นายสมโภชน์ หลักฐาน	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและ ประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
15.	นายจงรัก รุ่งเรืองศิรินนท์	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร

16. นางสาวสมลักษณ์ พิมพ์สกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและ
ประเมินผลการจัดการศึกษา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
17. ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและ
ประเมินผลการจัดการศึกษา	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
พิษณุโลก
18. นายสมบัติ เนตรสว่าง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
19. นางจิระวรรณ นาคพัฒน์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาญจนบุรี เขต 1
20. ดร.เอกชัย จันทา	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
เพชรบูรณ์
21. ดร.อิทธิฤทธิ์ พงศ์ปิยะรัตน์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 5
22. นางอภิวันท์ พิณฑอง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์
23. ดร.รุ่งนภา แสนอำนวยผล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
24. ดร.สุเมตตา คงสง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตรัง เขต 2
25. นายสิทธิพงษ์ รอดคุ้ม	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่
26. นางสาวสัมพันธ์ รักษา	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
27. นางจุฬาทิพย์ กุยรัตน์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
28. นางสาวสุพิน ไชยจำเริญ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1
29. นายอนุศักดิ์ พันธุ์งาม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนโรงเรียนอนุบาลวัด
พระโต	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
30. ดร.พัชนี ทองแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านเก่า อำเภอ
พานทอง จังหวัดชลบุรี	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
31. ดร.สุภาวดี ดวงจันทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโคกสมานคุณ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสงขลา เขต 2
32. นางรติมา ปฤษฎางคเดชา	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวชิรป่าซาง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 35

33. ดร.ศิริรัตน์ สุคันทพฤกษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าปลุก (เดิม
ประชาสรรค์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
เขต 1
34. นางโสภา ชนวนัน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชัยเกษมวิทยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 10
35. ดร.ทวิช แจ่มจำรัส	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมี่วิทยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 5
36. นายพันธวิษณ์ เลี้ยงชีพชอบ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองปลาตุก	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
37. นายวิเชียร แก่นไร่	ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยนาทพิทยาคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 5
38. ดร.สุชาติ บรรจงการ	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ
จังหวัดนครศรีธรรมราช	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สพฐ.
39. ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสีดา
วิทยา	ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสีดาวิทยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
40. ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยนา
งามวิทยา	ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยนางามวิทยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
41. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชะ
เมา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชะเมา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
42. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคก
โพธิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกโพธิ์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
43. นายทะวิด ผ่องกัล	ครู โรงเรียนวัดท่าล้อ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาญจนบุรี เขต 1
44. นางสาวหนึ่งฤทัย นวลแป้น	ครู โรงเรียนบ้านควนม่วง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่
45. นางสาววิภาทิพย์ ตั้งต
กาญจนา	ครูโรงเรียนห้วยยอด (ก齡วิทยาจารย์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตรัง เขต 2
46. นางนินสา เหลืองคุณวัฒน์	ครู โรงเรียนบ้านแม่ละเมา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตาก เขต 2
47. ครู โรงเรียนโนนสีดาวิทยา	ครู โรงเรียนโนนสีดาวิทยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
48. ครู โรงเรียนโนนสีดาวิทยา	ครู โรงเรียนโนนสีดาวิทยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ภาคผนวก ข.

1. แบบสัมภาษณ์ : สถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูง
2. แบบสนทนากลุ่ม : การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
3. แบบสัมภาษณ์ : ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. แบบตรวจสอบ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ
5. แบบประเมินแบบประเมิน (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพ
ภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบสัมภาษณ์ : สถานศึกษาที่มีระดับพัฒนาการสูง
การวิจัย เรื่อง การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผล
การประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายใน
ของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ผู้ให้ข้อมูลหลัก : ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง)

คำชี้แจง

1. ผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเองสั้นๆ เช่น ชื่อ-นามสกุลจริง ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน
2. ผู้สัมภาษณ์แนะนำโครงการวิจัยสั้นๆ ดังนี้
 - จุดประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ที่ไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา และที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง จำแนกตามตัวแปรร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ ภาค สถานที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง) และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ท่านได้รับเชิญเข้าร่วมการสัมภาษณ์ เนื่องจากสถานศึกษาของท่านมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากการศึกษาช่วงพัฒนาการคะแนนของผลการประเมินสูง โดยท่านเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ข้อมูลที่ทุกท่านให้ในครั้งนี้จะป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศของเรา
3. ผู้สัมภาษณ์แนะนำการสัมภาษณ์
 - การสัมภาษณ์ครั้งนี้ จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง
 - ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาครั้งนี้ โดยขอให้ท่านอย่าได้กังวลใจ เพราะข้อมูลส่วนตัวของท่าน เช่น ชื่อนามสกุลจริง ชื่อและตำแหน่งที่ตั้งของสถานศึกษา จะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่ท่านให้จะไม่ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่านใดๆ ทั้งสิ้น และการรายงานผลการวิจัยจะทำในภาพรวม ดังนั้น ขอให้ท่านให้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ความคิดเห็นที่แสดงออกมาจะไม่มีใครตีค่าว่า ผิด หรือถูก เพราะผู้วิจัยต้องการทราบความคิดหรือข้อเท็จจริงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ระหว่างการสัมภาษณ์ หากมีคำถามใดที่ทำให้ท่านรู้สึกอึดอัดใจหรือไม่อยากตอบ ท่านมีสิทธิที่จะข้ามคำถามนั้น

4. ผู้วิจัยขออนุญาตเริ่มการสัมภาษณ์

(ในระหว่างการสัมภาษณ์ ขอให้ผู้สัมภาษณ์สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เป็นกัลยาณมิตร เช่น อาจเกริ่นว่า “การมาในครั้งนี้ของผู้วิจัย ไม่ได้มาประเมินหรือตัดสินการทำงานประกันคุณภาพ การศึกษาของท่านหรือขององค์กร แต่มาเพื่อขอรับข้อมูลที่เป็นจริง ที่จะมีคุณค่า มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ ดังนั้นขอให้ท่านมั่นใจและให้ข้อมูลจริง ให้ละเอียดที่สุด”)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน.....

สถานที่ทำงาน.....

เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา.....น.

ส่วนที่ 3 ประเด็นการสัมภาษณ์

- คำถามอุ่นเครื่อง (Warm up question)

- ท่านมีประสบการณ์ในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. กี่ครั้ง เป็นการรับการประเมินรอบที่เท่าไรบ้าง แต่ครั้งมีผลการประเมินเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

รูปแบบวิธีการดำเนินการประเมินจาก สมศ. รอบไหนบ้างที่ท่านรู้สึกประทับใจ และเพราะเหตุใด

.....

.....

.....

- **คำถามสัมภาษณ์หลัก** (Main questions)

1) ท่านมีแนวคิด หลักการ หรือเทคนิคอย่างไร เพื่อให้ระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เมื่อนำมาใช้แล้ว ผลเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2) ท่านคิดว่าในมุมมองของผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า หรือนักเรียน ที่มีต่อสถานศึกษานี้เป็นอย่างไร (ทั้งสิ่งที่ภาคภูมิใจ และสิ่งที่ต้องการให้สถานศึกษามีการพัฒนาเพิ่มขึ้น) เชื่อมมัน หรือพึงพอใจในเรื่องใดบ้าง และสถานศึกษาสามารถตอบสนองสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาเพิ่มได้แค่ไหน อย่างไร

.....

.....

.....

3) สถานศึกษากำหนดเป้าหมายความดีเด่นไว้ในเรื่องใดบ้าง (ด้านกระบวนการคุณภาพ เช่น วิชาการ การเรียนการสอน หรือ ประสิทธิภาพในด้านการสนับสนุน หรือการบริหารงาน)

.....

.....

.....

4) สถานศึกษามีการวางแผนด้านการเรียนรู้และการพัฒนาในด้านผู้เรียน ครู บุคลากร เทคโนโลยี เครื่องมือวัดผล งานวิจัย หรือ อื่นๆ) อย่างไร และมีเรื่องใดที่ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

5) สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การใช้ทรัพยากร อย่างไร ผลการดำเนินงานทางการเงินของสถานศึกษาเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

6) ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สถานศึกษาของท่านมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับที่ดีมาก

.....

.....

.....

7) สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ท่านทำเป็นอันดับแรก ในการนำระบบประกันคุณภาพมาใช้ในสถานศึกษา คืออะไร เพราะเหตุใด และขั้นตอนต่อๆ มา ท่านทำอะไรบ้าง

.....

.....

.....

8) ท่านได้รับความร่วมมือเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากใครบ้าง ในแง่ไหน กรุณาอธิบาย

.....

.....

.....

9) จากประสบการณ์ของท่าน ปัญหาอุปสรรคของการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในสถานศึกษา คืออะไร อะไรคือปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่สุด และท่านได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

10) ท่านมีวิธีการหรือได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

คำถามย่อย (*ใช้ถามเจาะ ในกรณีที่ผู้ตอบตอบแล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุม)

- การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทำอย่างไร(กระบวนการ) ใครมีส่วนร่วมบ้าง และนำไปใช้อย่างไร

.....

.....

.....

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำอย่างไร(กระบวนการ) ใครมีส่วนรวมบ้าง ให้ความสำคัญกับอะไรบ้าง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างไร และนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษามาสู่การปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

การจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา การปฏิบัติตามโครงสร้างการบริหารงานเป็นอย่างไรบ้าง(กระบวนการ) สถานศึกษาเก็บ รวบรวม จัดสารสนเทศอย่างไรให้เป็นระบบเป็นปัจจุบัน เข้าถึงได้ง่ายไหม(กระบวนการ) และนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้บริหารและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างไร

.....

.....

.....

การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ทำอย่างไร(กระบวนการ) ใครมีส่วนรวมบ้าง และนำผลจากการติดตามตรวจสอบไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทำอย่างไร(กระบวนการ) และนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้อย่างไร

.....

.....

.....

การจัดทำรายงานประจำปี (SAR) ทำอย่างไร(กระบวนการ) รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องอย่างไร และนำผลตาม SAR ไปใช้อย่างไร

.....

.....

.....

การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำหรือไม่ ทำอย่างไร
(กระบวนการ)

.....

 11) ท่านคิดว่า สถานศึกษาของท่านมีความสำเร็จในการระบบประกันคุณภาพภายในมาใช้ใน
 สถานศึกษาหรือไม่ เพราะเหตุใด อะไรคือความสำเร็จที่สำคัญที่สุด (คำถามว่า อะไรสำคัญที่สุด
 มุ่งให้ผู้ตอบสกัดเอาสิ่งที่สำคัญมากออกมา)

.....

 เสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ให้ผู้ดำเนินการสัมภาษณ์กล่าวขอบคุณสมาชิกทุกคนที่ให้ความร่วมมือจน
 สำเร็จด้วยดี และสวัสดิ์

เลิกการสัมภาษณ์ เวลา..... น.

แบบสนทนากลุ่ม : การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มแนะนำตนเองสั้นๆ เช่น ชื่อ-นามสกุลจริง ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน
2. ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มแนะนำโครงการวิจัยสั้นๆ ดังนี้
 - จุดประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ที่ไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา และที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง จำแนกตามตัวแปรร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ ภาค สถานที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง) และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ท่านได้รับเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในสถานศึกษา ข้อมูลที่ทุกท่านให้ในครั้งนี้จะเป็ข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศของเรา
3. ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มแนะนำการสนทนากลุ่ม
 - การสนทนากลุ่มครั้งนี้ จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง
 - ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาครั้งนี้ โดยขอให้ท่านอย่าได้กังวลใจ เพราะข้อมูลส่วนตัวของท่าน เช่น ชื่อ นามสกุลจริง ชื่อและตำแหน่งที่ตั้งของสถานศึกษา จะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่ท่านให้จะไม่ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่านใดๆ ทั้งสิ้น และการรายงานผลการวิจัยจะทำในภาพรวม อย่งไรก็ตาม ระหว่างการสนทนากลุ่ม หากมีคำถามใดที่ทำให้ท่านรู้สึกอึดอัดใจหรือไม่อยากตอบ ท่านมีสิทธิที่จะข้ามคำถามนั้น
 - ขอให้สมาชิกทุกคน พูด อภิปราย อย่างเปิดเผย เป็นกันเอง ได้ตอบกันได้ แม้ความคิดเห็นของตนเองจะไม่ตรงกับเพื่อนในกลุ่มก็ตาม ความคิดเห็นที่แสดงออกมาจะไม่มีการตีค่าว่า ผิด หรือ ถูก เพราะผู้วิจัยต้องการทราบความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงเท่านั้น โดยไม่ต้องลงชื่อสรุปของกลุ่ม

4. ผู้วิจัยขออนุญาตเริ่มการสนทนากลุ่ม
5. ขอให้สมาชิกสนทนากลุ่ม แนะนำตนเองสั้น ๆ เช่น ชื่อ-นามสกุลจริง ตำแหน่ง (การแนะนำนี้เพื่อสร้างความคุ้นเคย และระบุดันตอเสียงเพื่อให้ง่ายต่อการถอดเทป)
6. ยกประเด็นคำถามเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันถก อภิปราย สนทนา โดยไม่เป็นไปในลักษณะการสัมภาษณ์รายบุคคลที่แฝงในกลุ่ม

สถานศึกษา.....

วัน/เดือน/ปี ที่สนทนากลุ่ม.....

ผู้ดำเนินการสนทนา

กลุ่ม.....

ผู้จัดบันทึก.....

เริ่มการสนทนากลุ่ม เวลา..... น.

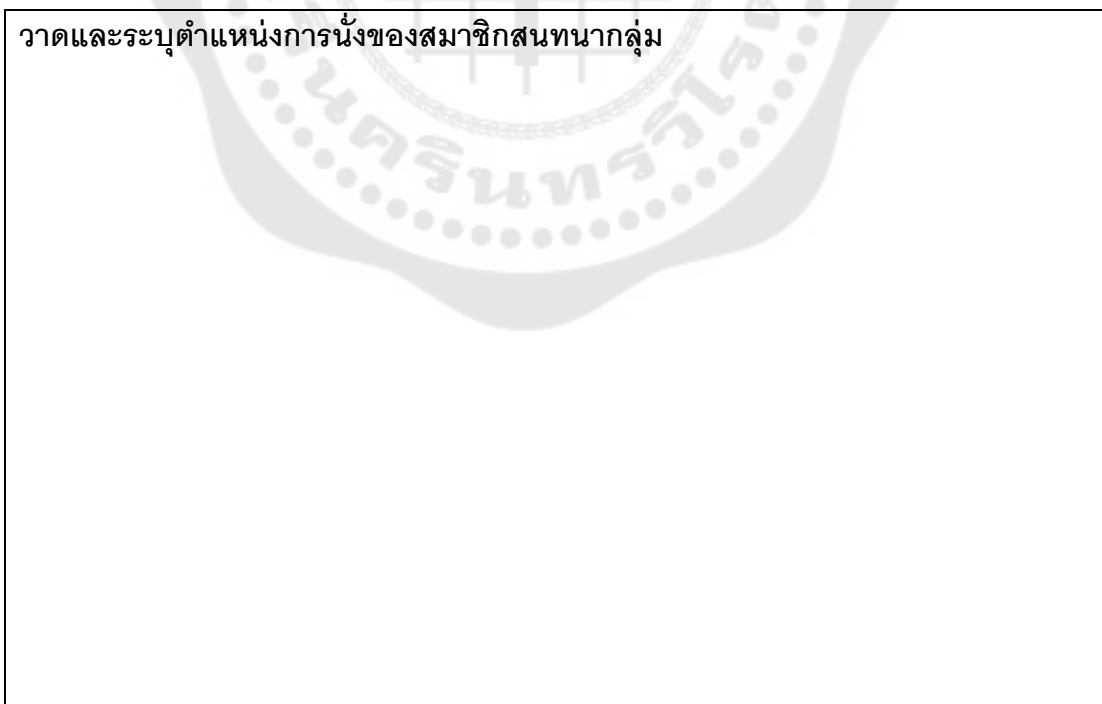
สมาชิกสนทนากลุ่ม

1. ชื่อ-สกุล..... รหัส A2. ชื่อ-สกุล..... รหัส B

3. ชื่อ-สกุล..... รหัส C4. ชื่อ-สกุล..... รหัส D

5. ชื่อ-สกุล..... รหัส E6. ชื่อ-สกุล..... รหัส F

วาดและระบุตำแหน่งการนั่งของสมาชิกสนทนากลุ่ม

บทสนทนาอุ่นเครื่อง (Warm up question)

- ท่านมีประสบการณ์ในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ก็ครั้ง เป็นการรับการประเมินรอบที่เท่าไรบ้าง แต่ครั้งมีผลการประเมินเป็นอย่างไร

.....

.....

- รูปแบบวิธีการดำเนินการประเมินจาก สมศ. รอบไหนบ้างที่ท่านรู้สึกประทับใจ และเพราะเหตุใด

.....

.....

คำถามเพื่อสนทนากลุ่ม (Focus group question)

1) ท่านคิดว่าหัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน/ครู ใช้หลักการ แนวคิด หรือเทคนิคอย่างไร เพื่อให้ระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เมื่อนำมาใช้แล้ว ผลเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2) ท่านคิดว่าในมุมมองของผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า หรือนักเรียน ที่มีต่อสถานศึกษานี้เป็นอย่างไร (ทั้งสิ่งที่ภาคภูมิใจ และสิ่งที่ต้องการให้สถานศึกษามีการพัฒนาเพิ่มเติม) เชื่อมั่น หรือพึงพอใจในเรื่องใดบ้าง และสถานศึกษาสามารถตอบสนองสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาเพิ่มได้แค่ไหน อย่างไร

.....

.....

.....

3) สถานศึกษากำหนดเป้าหมายความดีเด่นไว้ในเรื่องใดบ้าง (ด้านกระบวนการคุณภาพ เช่น วิชาการ การเรียนการสอน หรือ ประสิทธิภาพในด้านการสนับสนุน หรือการบริหารงาน)

.....

.....

.....

4) สถานศึกษามีการวางแผนด้านการเรียนรู้และการพัฒนาในด้านผู้เรียน ครู บุคลากร เทคโนโลยี เครื่องมือวัดผล งานวิจัย หรือ อื่นๆ) อย่างไร และมีเรื่องใดที่ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

5) สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การใช้ทรัพยากร อย่างไร ผลการดำเนินงานทางการเงินของสถานศึกษาเป็นอย่างไร

.....

.....

6) ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สถานศึกษาของท่านมีผลการประเมินคุณภาพภายนอก อยู่ในระดับที่ดีมาก

.....

.....

7) สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ท่านทำเป็นอันดับแรก ในการนำระบบประกันคุณภาพมาใช้ในสถานศึกษา คืออะไร เพราะเหตุใด และขั้นตอนต่อๆ มา ท่านทำอะไรบ้าง

.....

.....

8) สถานศึกษาของท่านได้รับความร่วมมือเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา จากใครบ้าง ในแง่ไหน กรุณาอธิบาย

.....

.....

9) จากประสบการณ์ของท่าน ปัญหาอุปสรรคของการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ ในสถานศึกษา คืออะไร อะไรคือปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่สุด และท่านได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

10) ท่านมีวิธีการหรือได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

คำถามย่อย (*ใช้ถามเจาะ ในกรณีที่มีผู้ตอบตอบแล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุม)

- มีส่วนร่วมใน การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทำอย่างไร(กระบวนการ) ใครมีส่วนร่วมบ้าง และนำไปใช้อย่างไร

.....

.....

- มีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำอย่างไร (กระบวนการ) ใครมีส่วนร่วมบ้าง ให้ความสำคัญกับอะไรบ้าง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างไร และนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษามาสู่การปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

- มีส่วนร่วมใน การจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา การปฏิบัติตามโครงสร้างการบริหารงานเป็นอย่างไรบ้าง(กระบวนการ) สถานศึกษาเก็บ รวบรวม จัดสารสนเทศอย่างไรให้เป็นระบบ เป็นปัจจุบัน เข้าถึงได้ง่ายไหม(กระบวนการ) และนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้บริหารและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างไร

.....

.....

- มีส่วนร่วมใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ทำอย่างไร (กระบวนการ) ใครมีส่วนร่วมบ้าง และนำผลจากการติดตามตรวจสอบไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอย่างไร

.....

.....

- มีส่วนร่วมใน การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทำอย่างไร(กระบวนการ) และนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้อย่างไร

.....

.....

- มีส่วนร่วมใน การจัดทำรายงานประจำปี (SAR) ทำอย่างไร(กระบวนการ) รายงานให้
ผู้เกี่ยวข้องอย่างไร และนำผลตาม SAR ไปใช้อย่างไร

.....

.....

- มีส่วนร่วมใน การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำหรือไม่ ทำ
อย่างไร(กระบวนการ)

.....

.....

12) ท่านคิดว่า สถานศึกษาของท่านมีความสำเร็จในการระบบประกันคุณภาพภายในมาใช้ใน
สถานศึกษาหรือไม่ เพราะเหตุใด อะไรคือความสำเร็จที่สำคัญที่สุด (คำถามว่า อะไรสำคัญที่สุด มุ่งให้
ผู้ตอบสกัดเอาสิ่งที่สำคัญมากออกมา)

.....

.....

.....

7. เสร็จสิ้นการสนทนากลุ่ม ให้ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มกล่าวขอบคุณสมาชิกทุกคนที่ร่วมกันสนทนา
กลุ่มจนสำเร็จด้วยดี และสวัสดิ์

เลิกการสนทนากลุ่ม เวลา.....น.

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) : ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง การศึกษาพัฒนาการคุณภาพการศึกษาผ่านโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. ผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเองสั้นๆ เช่น ชื่อ-นามสกุลจริง ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน
2. ผู้สัมภาษณ์แนะนำโครงการวิจัยสั้นๆ ดังนี้
 - จุดประสงค์การวิจัย : เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ท่านได้รับเชิญเข้าร่วมการสัมภาษณ์ เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก หรือท่านเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการการประกันคุณภาพการศึกษา ข้อมูลที่ทุกท่านให้ในครั้งนี้จะ เป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบาย เพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศของเราต่อไป
3. ผู้สัมภาษณ์แนะนำการสัมภาษณ์
 - การสัมภาษณ์ครั้งนี้ จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง
 - ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาครั้งนี้ โดยขอให้ท่านอย่าได้กังวลใจ เพราะข้อมูลส่วนตัวของท่าน เช่น ชื่อนามสกุลจริง ชื่อและตำแหน่งที่ตั้งของสถานศึกษา จะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่ท่านให้จะไม่ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่านใดๆ ทั้งสิ้น และการรายงานผลการวิจัยจะทำในภาพรวม ดังนั้น ขอให้ท่านให้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ความคิดเห็นที่แสดงออกมาจะไม่มี การตีค่าว่า ผิด หรือถูก เพราะผู้วิจัยต้องการทราบความคิดหรือข้อเท็จจริงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ระหว่างการสัมภาษณ์ หากมีคำถามใดที่ทำให้ท่านรู้สึกอึดอัดใจหรือไม่อยากตอบ ท่านมีสิทธิที่จะข้ามคำถามนั้น
4. ผู้วิจัยขออนุญาตเริ่มการสัมภาษณ์

(ในระหว่างการสัมภาษณ์ ขอให้ผู้สัมภาษณ์สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เป็นกัลยาณมิตร เช่น อาจเกริ่นว่า “การมาในครั้งนี้ของผู้วิจัย เพื่อขอรับข้อมูลที่เป็นจริง ที่จะมีคุณค่า มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ ดังนั้นขอให้ท่านมั่นใจและให้ข้อมูลจริง ให้ละเอียดที่สุด”)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งปัจจุบัน.....

สถานที่ทำงาน.....

วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....น. จบการสัมภาษณ์เวลา.....น.

ตอนที่ 2 แนวทางในการสัมภาษณ์

๒...คำถามอุ่นเครื่อง (warm up question)

1. ท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกอย่างไรบ้าง และมีความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง?

- การประกันคุณภาพภายใน

.....

.....

.....

- การประเมินคุณภาพภายนอก

.....

.....

.....

๒...คำถามสัมภาษณ์หลัก (Main questions)

1. ท่านคิดว่าปัจจัยหลักของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จคืออะไร

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าความแตกต่างของภาค ที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง) และขนาดของสถานศึกษา (เล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ) มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาหรือไม่ เพราะอะไร

ตัวแปร	มี เพราะ	ไม่มี เพราะ
ภาค		
ที่ตั้ง		
ขนาด		

3. ท่านคิดว่า แนวคิด หลักการ หรือเทคนิคอะไร ที่ทำให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการดำเนินการอย่างไร

4.1 ด้านงบประมาณและทรัพยากร (ด้านการเงิน)

4.1.1 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรมีการบริหารงบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผลได้อย่างไร

.....

.....

.....

4.1.2 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรมีแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ด้านผู้เรียน (ด้านลูกค้า)

4.2.1 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร

.....

.....

.....

4.2.2 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไรเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษา

.....

.....

.....

4.3 ด้านการบริหารจัดการศึกษา (ด้านกระบวนการภายในองค์กร)

4.3.1 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรบริหารจัดการศึกษางานวิชาการอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

.....

.....

.....

4.3.2 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรบริหารจัดการศึกษางานงบประมาณอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

.....

.....

.....

4.3.3 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรบริหารจัดการศึกษางานบุคคลอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

.....

.....

.....

4.3.4 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรบริหารจัดการศึกษางานบริหารงานทั่วไปอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

.....

.....

.....

4.4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

4.4.1 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรอย่างไร

.....

.....

.....

4.4.2 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีอย่างไร

.....

.....

.....

4.4.3 ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรดำเนินการดำเนินงานวิจัยและการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

5. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

คำถามปิด (สรุปแนวคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งตอบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รับฟัง)

- มีข้อมูลส่วนไหนที่ยังไม่สมบูรณ์ หรืออาจารย์ท่านใดมีอะไรที่ต้องการจะเพิ่มเติมอีกบ้าง

**แบบตรวจสอบ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ โดยมีจุดประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ที่ไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษาและที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสูง จำแนกตามตัวแปรร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ ภาค สถานที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง) และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบตรวจสอบนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านที่มีต่อ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยได้จัดทำโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการติดตามลงพื้นที่สถานศึกษา และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบตรวจสอบ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของท่าน และโปรดแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและแก้ไขต่อไป
4. เมื่อท่านทำแบบประเมินเสร็จแล้วกรุณาติดต่อกลับที่เบอร์โทรของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยมารับคืนด้วยตนเอง หรือ จัดส่งซองใส่เอกสารจำหน่ายของส่งถึงผู้วิจัยที่ทางผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ให้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นางเพ็ญภา แก้วเขียว

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์: 086 712 7931

Email :pennakae@gmail.com

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ

ชื่อ – สกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน.....

สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 โปรดแสดงความคิดเห็น ต่อ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไข

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
วิสัยทัศน์ (Vision) ระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานสากล อย่างมีคุณภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล			
พันธกิจ (Mission) 1. พัฒนาระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาที่มีมาตรฐานสากล 2. ยกกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน และความพึงพอใจจากผู้เกี่ยวข้อง 3. พัฒนาระบบการสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม 4. ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา			
กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างกัลยาณมิตร			
1.1 การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร			
Plan			
(1) กำหนดเป้าหมายความสำเร็จด้านผู้เรียนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม			
(2) กำหนดแผนพัฒนาผู้เรียน โดยการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และกำหนดเป็นเป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นให้ชัดเจน			
(3) จัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล			
Do			
(4) จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ทำโครงการกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ได้ผลิตชิ้นงาน/ผลงาน			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
(5) จัด/หาเวทีให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการตามศักยภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้			
(6) จัดระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาผู้เรียน			
(7) ปรับเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้สนับสนุนการเรียนรู้ พัฒนาตนเองและทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ			
(8) สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และมีโอกาสแสดงออกผ่านกิจกรรม/โครงการที่สถานศึกษาจัดขึ้น			
(9) จัดให้มีแนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
Check			
(10) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร			
Act			
(11) นำผลการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรมาวางแผนการพัฒนาคุณภาพในปีต่อไป			
1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			
Plan			
(1) สัมภาษณ์ความคิดเห็น ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกแง่มุม			
(2) สถานศึกษารับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ			
Do			
(3) จัดให้มีการเรียนการสอนตามศักยภาพของนักเรียนและสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชน			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
Check			
(4) ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้			
(5) รายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ			
Act			
(6) นำผลการประเมินความพึงพอใจมาวางแผนการพัฒนาคุณภาพเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เป็นที่พึงพอใจกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			
กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงาน งบประมาณ และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด			
2.1) บริหารแผนงาน งบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ			
Plan			
(1) กำหนดแผนงานโครงการและงบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา			
(2) กำหนดสัดส่วนงบประมาณอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม			
Do			
(3) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และใช้ แผนที่กลยุทธ์เน้นกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม			
(4) ปฏิบัติโดยยึดระเบียบสำนักงบประมาณและคำนึงถึงคุณภาพเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เวลาและความคุ้มค่า			
(5) จัดทำแผนและแนวทางบริหารงบประมาณโดยใช้ข้อมูลความต้องการจำเป็นและสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษา			
(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน/การบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด			
(7) บูรณาการการทำงานของกลุ่มงานงบประมาณกับกลุ่มงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
(8) จัดสรรงบประมาณ อย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบและกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน			
Check			
(9) กำกับติดตามแผนงานโครงการ และรายงานผลการปฏิบัติงาน งบประมาณ ผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ			
(10) รายงานการใช้งบประมาณทุกโครงการ			
Act			
(11) นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารแผนงาน งบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ			
2.2) แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา			
Plan			
(1) จัดทำโครงการ/แผนงานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การกำหนดแผนธุรกิจ โดยระบุกลุ่มเป้าหมาย เจ้าของแหล่งทุนระยะเวลา วัตถุประสงค์ที่ส่งเสริม การประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน			
Do			
(2) สำรวจ วิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อระดมทรัพยากร			
(3) ระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน จำแนกประเภทและแหล่งทรัพยากร ระดมแบบมีส่วนร่วม			
(4) กำหนดแนวทางการดำเนินงานบริหารงานแบบมีส่วนร่วม อย่างมีธรรมาภิบาล			
(5) สร้างเครือข่ายและใช้เครือข่ายการศึกษาช่วยในการระดมทรัพยากร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม			
Check			
(6) ประเมินผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
(7) กำหนดระบบการตรวจสอบผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากร การเบิกจ่ายทรัพยากร			
(8) เผยแพร่ และรายงานผลการดำเนินงานให้เจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณทราบอย่างสม่ำเสมอ			
Act			
(9) นำผลการประเมินมาวางแผนการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในปีต่อไป			
(10) สร้างเครือข่าย และใช้เครือข่ายความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกัน			
กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ			
3.1 บริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ			
Plan			
(1) กำหนดระบบการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนและจัดทำคู่มือการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงาน			
(2) กำหนดผู้รับผิดชอบงานวิชาการที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับของครูเพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ			
(3) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนางานวิชาการที่ท้าทาย			
(4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการและคุณธรรมของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของบุคลากร			
Do			
(5) ดำเนินงานตามขั้นตอน หรือระบบและกลไกในการกำกับติดตามงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป			
(6) เชื่อมโยงการบริหารงานวิชาการเข้ากับการบริหารงานด้านอื่น ๆ			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
(7) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย จัดหาสื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอน และการจัดการเรียนรู้ให้เพียงพอ			
(8) จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทันสมัย สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา			
(9) ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา จุดเน้น จุดเด่น ของสถานศึกษา รวมถึงนโยบายต่าง ๆ ของต้นสังกัด			
(10) ดำเนินการออกแบบหลักสูตรอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานสู่เป้าหมาย			
(11) จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
(12) จัดให้มีการทบทวนผลการดำเนินงานและนำประเด็นความคิดเห็น ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นโยบาย และจุดเน้นสำคัญ มาประกอบการจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการต่อไป			
Check			
(13) ติดตามและตรวจสอบผลการพัฒนาของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นรูปธรรม และรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง			
Act			
(14) นำผลการประเมินและติดตามตรวจสอบมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ			
3.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ			
Plan			
(1) มีการกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เหมาะสมกับภารกิจหน่วยงาน บุคคล และอัตรากำลัง รวมถึงตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับกร ปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้อง ปรับปรุง	
Do			
(2) บริหารจัดการงานบุคลากรตามระเบียบที่สถานศึกษา กำหนดตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อ ความคล่องตัวในการบริหารจัดการ			
(3) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ (Job description) และจัดคนให้เหมาะสมกับงาน (put the right man on the right job)			
(4) ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสบุคลากรได้รับการพัฒนา ตนเอง			
(5) จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วม			
(6) สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานเหมาะสม			
(7) ส่งเสริมให้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงาน			
(8) จัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อ ปรับเปลี่ยนบทบาท วิธีการสอน โดยเป็นผู้ชี้แนะ (Facility)			
Check			
(9) ให้อิสระในการคิดวางแผนและปฏิบัติงาน โดยมีการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ			
(10) มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ			
Act			
(11) นำผลการกำกับติดตามมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการ บริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ			
(12) มีการเสริมแรงจูงใจ สร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานให้ ถูกต้องเหมาะสม เกิดความผูกพันและความผูกพันในองค์กร (engagement)			
3.3 บริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบ ความสำเร็จ			
Plan			
(1) วางแผนและออกแบบ ระบบงาน/กระบวนการ/ Flowchart			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
ธุรการ/งานบริหารทั่วไปให้ชัดเจน และปฏิบัติได้			
Do			
(2) กำหนดผู้รับผิดชอบตำแหน่งธุรการ/หรือสรรหาบุคคลจากภายนอกเพื่อให้ครูได้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่			
(3) จัดหาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเสริมประสิทธิภาพการให้บริการ			
(4) จัดสัมมนา/พัฒนาผู้ทำหน้าทำงานธุรการตามจังหวัดที่เหมาะสม (เพราะงานธุรการคืองานให้บริการ เป็นงานซ้ำซากจำเจ ผู้ทำหน้าที่มักแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมเมื่อปฏิบัติงานไปนาน ๆ)			
Check			
(5) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ			
Act			
(6) นำผลการกำกับติดตามและผลการประเมินมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปในปีต่อไป			
กลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา และการวิจัยสู่องค์กรสมรรถนะสูง			
4.1) การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร			
Plan			
(1) จัดทำข้อมูลครูและบุคลากร สืบหาความต้องการวิเคราะห์ศักยภาพ และจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทั้งระยะยาวและระยะสั้นและถ่ายทอดลงแผนพัฒนารายบุคคล			
(2) กำหนดประเด็นการพัฒนาตามความต้องการของครูและบุคลากร และความขาดแคลนของสถานศึกษาอย่างชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา			
Do			
(3) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำความรู้ ทักษะและ			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
ความสามารถที่ได้รับการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง			
(4) เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)			
(5) ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ตรงตามแผนพัฒนารายบุคคล ด้วยวิธีการที่เหมาะสม			
(6) มีการจัดฝึกอบรม/สัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และตรงตามแผนการพัฒนารายบุคคล			
(7) สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาในระดับเดียวกัน และระดับที่เหนือกว่า			
Check			
(8) มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน			
(9) มีการนำผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีการติดตามพัฒนาการ หรือความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ			
(10) พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ให้คำแนะนำในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ			
Act			
(11) นำผลการนิเทศ กำกับติดตามมาวางแผนการพัฒนาคูณภาพการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร			
4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ			
Plan			
(1) สถานศึกษามีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านการศึกษาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง			
(2) สถานศึกษามีแผนการจัดซื้อจัดจ้างสิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน			
(3) สถานศึกษามีการกำหนดแนวทาง/มาตรการป้องกันความเสียหาย/แผนฉุกเฉินทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
Contingency Plan) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกำหนดสิทธิผู้ใช้งาน (Access rights)			
Do			
(4) จัดหาให้มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสมและเพียงพอต่อให้ใช้งาน			
(5) พัฒนาคณาจารย์ให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า			
(6) จัดหา/จัดให้มี/ฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้เพียงพอในการซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้างโดยเฉพาะซอฟต์แวร์ หรือการพัฒนาด้วยโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง e-learning			
(7) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น			
Check			
(8) สถานศึกษามีการกำกับติดตาม ทบทวน ปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนให้ทันสมัย และปลอดภัยอยู่เสมอ			
Act			
(9) สถานศึกษามีการรวบรวม ตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุง และบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ ก่อนทำการจัดเก็บให้มีความถูกต้องเพื่อประโยชน์ในการวัดผล ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา			
4.3) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา			
Plan			
(1) สถานศึกษากำหนดให้ครูทำโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์การแก้ปัญหา หรือการพัฒนาสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง รวมถึงผู้บริหารควรมีงานวิจัยของสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง			

(ร่าง)ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข
	เห็นด้วย	ต้องปรับปรุง	
Do			
(2) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง			
(3) ส่งเสริมให้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ในรูปแบบการทำวิจัยกลุ่มมากกว่าวิจัยเดี่ยว			
(4) มอบหมาย/กำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบด้านงานวิจัยเป็นการเฉพาะ			
(5) ส่งเสริมการใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการทำวิจัย และการทำงานอื่น ๆ			
Check			
(6) ติดตามผลงานวิจัยของครูและนำมาปรับใช้กับกรณีศึกษาอื่น ๆ			
(7) ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามควบคุมและบริหารจัดการตามแผนการปฏิบัติงานและการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งระดับบุคคลและระดับโรงเรียน			
Act			
(8) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนมีการสะท้อนคิด (Reflection) หรือการกระทำ AAR (After Action Review) เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากเสร็จสิ้นจากการปฏิบัติงาน			

...ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือตอบข้อคำถามและให้ข้อเสนอแนะในครั้งนี้...

**แบบประเมิน (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ โดยมีจุดประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาโมเดลโค้งพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่ไม่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา และที่มีตัวแปรร่วมของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายในออกสูง จำแนกตามตัวแปรร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ ภาค สถานที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง) และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบประเมินนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความพร้อมรับผิด ของ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบร่างรูปแบบประกอบด้วยเกณฑ์ 5 ประการ
 - 1) **ด้านความเหมาะสม (Propriety)** โดยพิจารณาจากความครอบคลุมองค์ประกอบ การใช้ถ้อยคำ สำนวน การจัดกลุ่มหรือลำดับของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์
 - 2) **ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)** พิจารณาถึงความสามารถในการนำไปสู่การปฏิบัติ การมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ ภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และการมีระเบียบกฎหมายที่เอื้อให้สามารถปฏิบัติตามข้อเสนอดังกล่าวได้
 - 3) **ด้านความสอดคล้อง (Congruity)** พิจารณาจากความสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ บริบทของโรงเรียน และความสอดคล้องภายในขององค์ประกอบแต่ละด้าน
 - 4) **ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)** พิจารณาจากผลดีที่จะเกิดขึ้นต่อสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสียในเขตพื้นที่การศึกษา
 - 5) **ความพร้อมรับผิด (Accountability)** พิจารณาจากการปฏิบัติที่ยึดหลักความรับผิดชอบต่อมาตรฐาน จริยธรรมและจรรยาบรรณ รวมถึงความถูกต้องและรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นต่อสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสียในเขตพื้นที่การศึกษา
3. ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบประเมินแต่ละข้อที่กำหนดให้ครบถ้วนโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน และเมื่อท่านทำแบบประเมินเสร็จแล้วกรุณาติดต่อกลับที่เบอร์โทรของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยมารับคืนด้วยตนเอง หรือ จัดส่งของใส่เอกสารจำหน่ายของส่งถึงผู้วิจัยที่ทางผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ให้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นางเพ็ญภา แก้วเขียว

นิติศรปริญาเอก สาขาวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์: 086 712 7931

Email : pennakae@gmail.com

ข้อมูลผู้ตอบ บุคลากรส่วนกลาง อาจารย์มหาวิทยาลัย ผอ./รอง ผอ. สพท. ผอ.กลุ่มนิเทศฯ ศึกษาพิเศษ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา/รองผู้บริหาร ครู - อาจารย์ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ ความพร้อมรับมีตชอบ ของ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเกณฑ์การประเมินดังต่อไปนี้
น้อยที่สุด = 1 น้อย = 2 ปานกลาง = 3 มาก = 4 มากที่สุด = 5

ระดับความคิดเห็น (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. วิสัยทัศน์ (Vision) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และ หลักสูตรมีคุณภาพ																									
2. พันธกิจ (Mission) 1. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาสู่มาตรฐานสากล 2. พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3. พัฒนาระบบการสนับสนุน การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายหน่วยงาน ผู้ปกครอง ชุมชน																									

ระดับความคิดเห็น (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
15. เรียนรู้ และวางแผนพัฒนากิจกรรมการจัดการศึกษาในอีอีอี																									
(4) รายงานผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ																									
16. กตยูทธิ์ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงานงบประมาณ และ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด																									
17. 2.1 การบริหารแผนงาน งบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ																									
18. (1) กำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่สอดคล้องความต้องการ และสภาพบริบทของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลความต้องการจำเป็นและสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษา มีการกำหนด กำหนดสัดส่วนงบประมาณอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม																									

ระดับความคิดเห็น	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย																									
19. (2) บริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และใช้แผนที่กลยุทธ์นั้นมากระบวนกรบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมดำเนินการตามคู่มือการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด โดยยึดระเบียบสำนักงบประมาณและคำวินิจฉัยคุณภาพเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เวลาและความคุ้มค่า																									
20. (3) บริหารจัดการงบประมาณอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยผู้ชี้การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบและกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน บูรณาการการใช้งบประมาณร่วมกันระหว่างกลุ่มงานอื่นๆ อย่างเหมาะสม																									
21. (4) กำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการงบประมาณ และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาจัดทำเป็น																									

ระดับความคิดเห็น	เหมาะสม (Propriety)	เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)									
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย																										
แผนพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน งบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ																										
22. (5) วิเคราะห์และสรุปรายงานผลการ ดำเนินงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ																										
23. 2.2) แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา																										
24. (1) จัดทำโครงการ/แผนงานการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การกำหนด แผนธุรกิจ โดยระบุกลุ่มเป้าหมาย เจ้าของ แหล่งทุน ระยะเวลา ระบุวัตถุประสงค์ที่ ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างชัดเจน																										
25. (2) สำรอง วัตถุประสงค์ ความต้องการจำเป็น ของสถานศึกษาเพื่อการระดมทรัพยากร แบบมีส่วนร่วม และจำแนกประเภทและ แหล่งทรัพยากรให้ชัดเจน																										
26. (3) สร้างเครือข่าย และใช้เครือข่ายความ ร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกัน ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จากสมาชิกเครือข่าย																										

ระดับความคิดเห็น (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
27. (4) ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยสมัครใจหรือช่วยทางการเงิน																									
28. (5) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากร การเบิกจ่ายทรัพยากร และประเมินผลการดำเนินงานให้เจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณทราบอย่างสม่ำเสมอ																									
29. (6) เผยแพร่รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินวางแผนการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้ต่อไป																									
30. กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษา บริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป ให้เกิดประสิทธิภาพ																									
31. 3.1 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ ให้ประสบความสำเร็จ																									
32. (1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาวิชาการที่ท้าทาย																									

ระดับความคิดเห็น	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย																									
36. (5) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย สื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนและการบริหารจัดการ ฯลฯ ให้เพียงพอ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ หุ่นมือและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมถึงต้องสะอาดและปลอดภัย																									
37. (6) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน และผลจากการจัดกิจกรรม																									
38. (7) นำผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ																									
39. 3.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ																									
40. (1) มีการกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการงานบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจของกลุ่มงาน บุคคล และ																									

ระดับความคิดเห็น	เหมาะสมควร (Propriety)	เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ข้าราชการส่ง ตามระเบียบที่สถานศึกษา กำหนดเพื่อความคล่องตัวในการบริหาร จัดการและปฏิบัติตามแผนซึ่งกำหนด																					
41. (2) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ (Job description) และจัดคนให้เหมาะสมกับงาน (Put the right man on the right job)																					
42. (3) ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการทำงาน และจัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาท วิชาชีพการสอน โดยเป็นผู้ชี้แนะ (Facilitator) และเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน																					

ระดับความคิดเห็น	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย																									
43. (4) มีการเสริมแรง สร้างขวัญ และกำลังใจใน การทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม เกิดความ ผาสุก และความผูกพันในองค์กร (Engagement)																									
44. (5) มีการกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบ งานบริหารจัดการด้านบุคลากรอย่าง ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และนำผลการกำกับ ติดตามและตรวจสอบมาวางแผนพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงาน บุคลากรให้ประสบความสำเร็จ																									
45. 3.3 การบริหารจัดการการศึกษาดำเนินงาน บริหารงานทั่วไปประสบความสำเร็จ																									
46. (1) วางแผนและออกแบบระบบงาน/ กระบวนการ/Flowchart/วิธีการงาน บริหารทั่วไปให้ชัดเจน และปฏิบัติได้																									
47. (2) จัดหาเจ้าหน้าที่ผู้ทรงคุณหรือสรรหาบุคคล จากภายนอกโดยเฉพาะ มาแบ่งเบาภาระ ของครู เพื่อให้ครูได้มีเวลาในการจัดการ เรียนการสอนอย่างเต็มที่																									

	ระดับความคิดเห็น ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
59.	(6) มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่ได้ดีกับผู้เรียน																									
60.	(7) พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตามประเมินผล ให้คำแนะนำในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และมีผลการนิเทศ กำกับติดตามวางแผนการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร																									
61.	4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ																									
62.	(1) มีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านการศึกษาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และจัดหาอุปกรณ์ วัสดุเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้งาน																									
63.	(2) มีแผนการจัดซื้อจัดจ้างสิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่เชื่อมต่อการทำงานร่วมกัน																									

ระดับความคิดเห็น เรื่องนโยบาย	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย																									
64. (3) มีการกำหนดแนวทางการคุ้มครองกัน ความเสียหาย/แผนฉุกเฉินทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Contingency Plan) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกำหนดสิทธิ ผู้ใช้งาน (Access rights)																									
65. (4) พัฒนาศักยภาพให้สามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ในการทำงานและการจัดการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสามารถซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้าง โดยเฉพาะซอฟต์แวร์ หรือการพัฒนาด้วย โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง e-learning																									
66. (5) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยี เพื่อ สนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่ม โอกาสในการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุน การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น																									
67. (6) มีการกำกับติดตาม ทบทวน ปรับปรุง เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของ																									

ระดับความคิดเห็น (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
สถานศึกษาให้ทันสมัย และปลอดภัยอยู่เสมอ																									
68. (7) มีการรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล ปรับปรุง และบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ ก่อนทำการจัดเก็บให้มีความถูกต้องเพื่อประโยชน์ในการวัดผลประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา																									
69. 4.3) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา																									
70. (1) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และให้ความรู้ เกี่ยวกับกาวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยในชั้นเรียน																									
71. (2) กำหนดเป็นนโยบายให้มีการทำโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์การแก้ปัญหาหรือการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 แห่ง เรื่อง และนำผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนา																									

ระดับความคิดเห็น	เหมาะสม (Propriety)					เป็นไปได้ (Feasibility)					สอดคล้อง (Congruity)					เป็นประโยชน์ (Utility)					พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบาย																									
คุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู																									
72. (3) มอบหมาย/กำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบด้านงานวิจัยเป็นภาระเฉพาะ																									
73. (4) มีการกำกับ ติดตาม และบริหารจัดการ การทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งระดับบุคคลและ ระดับสถานศึกษา และนำผลไปใช้พัฒนา ผู้เรียน																									
74. (5) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา มีการสะท้อนคิด (Reflection) หรือการ กระทำ AAR (After Action Review) เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากเสร็จสิ้นจากการทำงาน																									

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือนี้อดทนแบบประเมินในครั้งนี้.

ภาคผนวก ค.

1. ผลการศึกษาข้อมูลระยะแรก ระยะที่สอง ระยะที่สาม และผลการวิเคราะห์เชื่อมโยงของผู้วิจัย
2. ตารางเปรียบเทียบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างฉบับที่ผู้วิจัยร่าง กับฉบับที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. ตารางแสดงผลการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายโดยผู้เชี่ยวชาญ
4. ตารางแสดงผลการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางผลการศึกษาคำมูลระยะแรก ระยะที่สอง ระยะที่สาม และผลการวิเคราะห์เชื่อมโยงของผู้วิจัย

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	สถานศึกษา	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย
ด้านผลการจัดการศึกษา	มิตินที่ 1 ด้านผู้เรียน			
1. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในภาคตะวันตกต่ำกว่าภาคกลาง แต่คะแนนพัฒนาการของทุกภาคมีไม่แตกต่างกัน	1.1 การดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร			
2. คะแนนเริ่มต้นและคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมืองไม่แตกต่างกัน	Plan	-	1. กำหนดเป้าหมายความสำเร็จด้านผู้เรียนที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม	1. มีการกำหนดแผนพัฒนาผู้เรียน โดยการวิเคราะห์ กำหนดตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายการเรียนรู้ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ชัดเจน
	-	-	2. มีการกำหนดแผนพัฒนาผู้เรียน โดยการวิเคราะห์ตัวชี้วัดและจำแนกเป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นให้ชัดเจน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์	-
3. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง ต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แต่คะแนนพัฒนาการของสถานศึกษาทุกขนาดไม่แตกต่างกัน	Do	1. พัฒนาคุณภาพนักเรียนทางวิชาการและคุณลักษณะ	3. จัดหลักสูตรที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	2. จัดหลักสูตรที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
	-	2. พัฒนากิจกรรมชีวิตทักษะอาชีพ นาฏศิลป์ ดนตรี ไทย สืบสานศิลปวัฒนธรรม	4. พัฒนาเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ทำโครงการกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ได้ผลิตชิ้นงาน/ผลงาน มีโอกาสนำเสนอผลงานทางวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	3. พัฒนาเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) การทำโครงการ (Project base learning) และสามารถนำเสนอผลงานได้
		3. พัฒนา		
		ความสามารถพิเศษ ด้านดนตรี กีฬา จัดกิจกรรมเสริมทักษะ		
		ภาษาอังกฤษ		
		พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่าง		

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย	
	สร้างสรรค์ สามารถใช้ เทคโนโลยีนำเสนอ ผลงาน			
		6. ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติ มี โอกาส แสดงออกผ่าน กิจกรรม /โครงการที่ สถานศึกษาจัดขึ้น		
Check	4. ติดตาม การอ่าน การเขียน การคิด คำนวณของ ผู้เรียน	5. มีระบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มี การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการ พัฒนาผู้เรียน	4. มีระบบการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้	
Act	-		5. การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการ พัฒนาผู้เรียน	
1.2 การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				
Plan	-	1. สถานศึกษาเปิดใจรับฟังความ คิดเห็น ข้อเสนอแนะของ นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการจัดการ การศึกษาให้มีคุณภาพ	1. สถานศึกษามีการวางแผน พัฒนาการจัดการให้มีคุณภาพโดย เปิดโอกาสรับฟัง และมีการนำ ข้อมูลจากผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในการปรับปรุงพัฒนาการ จัดการศึกษาของโรงเรียน	
DO	1. ประเมินความ ต้องการของชุมชน	2. มีการสำรวจความคิดเห็น ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วน เสียในหลากหลายช่องทาง	2. มีการสำรวจความคิดเห็น ความ ต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และ ผู้มีส่วนได้ ส่วน เสีย ใน หลากหลายช่องทาง	
	2. จัดงานสัมพันธ์ ชุมชน	3. จัดการเรียนการสอนตาม ศักยภาพของนักเรียนและ สอดคล้องกับความต้องการ และบริบทของชุมชน	3. สถานศึกษามีการจัดการเรียนการ สอน ตามศักยภาพผู้เรียนและ สอดคล้องกับความต้องการและ บริบทของชุมชน	
Check	-	4. มีการประเมินความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำ ผลมาปรับปรุงพัฒนาการ	4. มีการประเมินความพึงพอใจต่อ การจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลมา ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้	

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง	ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย
		จัดการเรียนรู้	
Act -		5. รายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	5. รายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ
มิติที่ 2 ด้านการเงิน			
2.1 การบริหารแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ			
Plan	1. จัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปี	1. มีการวางแผนและการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ชัดเจน คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามระเบียบที่กำหนด	1. มีการวางแผนและการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ชัดเจน คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามระเบียบที่กำหนด
	2. บริหารจัดการงบประมาณโดยให้หลักโปร่งใส มีธรรมาภิบาล	2. กำหนดสัดส่วนงบประมาณอย่างเหมาะสม เป็นธรรม	2. กำหนดสัดส่วนงบประมาณอย่างเหมาะสม เป็นธรรม
	3. บริหารโดยเน้นความโปร่งใส ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	3. ยึดระเบียบสำนักงบประมาณในการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงคุณภาพเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงเวลาและความคุ้มค่า	
Do	4. เน้นการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ระหว่างครู และผู้ปกครอง ชุมชน	4. ใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	3. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และใช้แผนที่กลยุทธ์ เน้นกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
		5. มีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ และการใช้แผนที่กลยุทธ์	
		6. จัดทำแผนและแนวทางการบริหารงบประมาณ โดยใช้ข้อมูลความต้องการจำเป็น และสภาพปัญหา	4. การจัดทำแผนและแนวทางการบริหารงบประมาณโดยใช้ข้อมูลความต้องการจำเป็นและสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง	ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย
		7. จัดทำคู่มือการบริหารงบประมาณเพื่อให้เป็นไปตามแผน/โครงการที่สถานศึกษาจัดทำ และตามระเบียบ	5. มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน/การบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด
	5. จัดสรรงบประมาณให้ตรงเป้าหมาย คຸ້ມคຳ โดยให้ครูเขียนโครงการเพื่อเสนอขอขงบประมาณ	8. จัดสรรงบประมาณเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเปิดเผยเพื่อความ เป็นธรรมและโปร่งใส	6. มีการจัดสรรงบประมาณ อย่าง โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยวิธีการ แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบ และกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน
	6. จัดสรรงบประมาณโดยให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากกว่างานอื่นๆ		
		9. กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านงบประมาณเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานวิชาการหรืองานวิจัย	7. กำหนดให้มีอัตรากำลัง/บุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านงบประมาณเป็นการเฉพาะ
Check		9. การกำกับติดตามและรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ และผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่เป็นผลจากการใช้จ่ายงบประมาณและการระดมทรัพยากรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และแหล่งงบประมาณได้รับทราบ	8. มีการกำกับตามแผนงาน โครงการ และรายงานผลการปฏิบัติงานงบประมาณ ผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
	7. มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายการพัฒนา	10. มีรายงานการใช้งบประมาณทุกโครงการ	9. มีรายงานการใช้งบประมาณทุกโครงการ

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง	ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย
	โครงการ		
	Act	11. บูรณาการการทำงานของกลุ่มงานงบประมาณกับกลุ่มงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา	10. การบูรณาการการทำงาน ข้อมูลของงบประมาณกับกลุ่มผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2.2 แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา			
	Plan -	1. จัดทำโครงการโดยระบุเป้าหมายของโครงการที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม มุ่งประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และแผนการใช้จ่ายและการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบและชัดเจน มีลักษณะที่เป็นแผนธุรกิจ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1. มีการจัดทำโครงการ/แผนงานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การกำหนดแผนธุรกิจ โดยระบุกลุ่มเป้าหมาย เจ้าของแหล่งทุน ระยะเวลา วัตถุประสงค์ที่ส่งเสริม การประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน
	-	2. คำนึงถึงความจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อระดมทรัพยากรอย่างเหมาะสมโดยแสดงศักยภาพว่าสถานศึกษาได้พยายามหรือพัฒนาอย่างเต็มที่ แต่ขาดทรัพยากร ถ้าได้ทรัพยากรนั้นมาจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้	2. สํารวจวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อระดมทรัพยากร
	-	3. ระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน จำแนกประเภทและแหล่งทรัพยากร	
	Do	1. ขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	3. กำหนดแนวทางการดำเนินงานบริหารงานแบบมีส่วนร่วมอย่างมีธรรมาภิบาล
		2. ระดมทุนจากการแสดงของนักเรียน	
		3. ระดมทรัพยากรตรงตามแผน	
	Check -	5. รายงานผลให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4. มีระบบการตรวจสอบผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากร การเบิกจ่าย

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย	
	-	6. เจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณสามารถเห็นถึงระบบการตรวจสอบที่จำเป็นต้องมีได้	5. มีการเผยแพร่ และรายงานผลการดำเนินงานให้เจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณทราบอย่างสม่ำเสมอ	
	Act -	7. สร้างเครือข่ายและใช้เครือข่ายการศึกษาช่วยในการระดมทรัพยากร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความจำเป็นในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา	6. มีการสร้างเครือข่าย และใช้เครือข่ายความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกัน	
ด้านการบริหารจัดการ	มิตินี้ 3 ด้านการบริหารจัดการศึกษา			
จัดการ	3.1 การบริหารจัดการศึกษา ด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ			
1. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในภาคเหนือและภาคใต้ต่ำกว่าภาคกลาง แต่คะแนนพัฒนาการของทุกภาคมีไม่แตกต่างกัน	Plan	1. จัดทำแบบฟอร์มการประเมินและรายงานโครงการตามแผนงาน	1. กำหนดระบบการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนและจัดทำคู่มือการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงาน	1. มีระบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่ชัดเจน
		2. สร้างความตระหนักเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษากับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	2. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาที่ทำทนาย	2. มีคู่มือการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงาน
			3. มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน และมีการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการ เชื่อมโยงกับงานอื่น ๆ ในสถานศึกษา และการกำหนดให้มีแผนพัฒนารายบุคคลของบุคลากร	3. มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน และมีการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการ เชื่อมโยงกับงานอื่น ๆ ในสถานศึกษา และการกำหนดให้มีแผนพัฒนารายบุคคลของบุคลากร
2. คะแนนเริ่มต้นและคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมืองไม่แตกต่างกัน			3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชัดเจนทั้งการพัฒนาวิชาการด้านคุณธรรมเชื่อมโยงกับการพัฒนาความเชี่ยวชาญทาง	
3. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ				

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย
สถานศึกษาขนาด เล็ก กลาง และ ใหญ่ต่ำกว่า สถานศึกษาขนาด ใหญ่พิเศษ แต่ คะแนนพัฒนาการ ของสถานศึกษา ทุกขนาดไม่ แตกต่างกัน		วิชาซีพีของบุคลากร		
			4. เชื่อมโยงการบริหารงาน วิชาการกับงานอื่น ๆ	
	Do	3. แบ่งสายระดับการทำงานที่ชัดเจน	5. มีผู้รับผิดชอบในด้านวิชาการที่มีความรู้ความสามารถและเป็น ที่พอใจของครูเพื่อ ให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพโดยมีการติดตาม และตรวจสอบครูในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และติดตามผลการพัฒนาของ ผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมรายงาน ต่อผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4. มอบหมายผู้รับผิดชอบในด้านวิชาการ ความรู้ความสามารถเฉพาะเพื่อ ขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ งานวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นระบบต่อเนื่อง
	4. จัดหลักสูตร หลากหลาย และ สอดคล้องกับ ความต้องการ	6. ศึกษาและทำความเข้าใจ หลักสูตรสถานศึกษาและ พัฒนหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ สถานศึกษา จุดเน้น จุดเด่น ของสถานศึกษา รวมถึง นโยบายต่าง ๆ ของต้นสังกัด	5. มีการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร สถานศึกษา และพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษา และนโยบายของต้น สังกัด	
		7. ดำเนินการออกแบบหลักสูตร อย่างรอบด้าน ครอบคลุมทุก กลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานสู่ เป้าหมาย เน้นการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าคิด กล้าถาม กล้าแสดง ความคิดเห็น ใช้เทคโนโลยีเข้า มาช่วยเสริมทักษะ ความรู้ของ นักเรียน		

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย	
	5. พัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน โดยให้ความสำคัญกับทุกงาน	8. กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการและงานวิจัยเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานวิชาการหรืองานวิจัย		
	6. การอำนวยความสะดวกให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษา และสามารถใช้เทคโนโลยีจัดการสื่อตามความต้องการ รวมถึงมีอินเทอร์เน็ตทุกห้อง	9. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย จัดหาสื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนและการจัดการ ฯลฯ ให้เพียงพอ	6. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย จัดหาสื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนและการจัดการ ฯลฯ ให้เพียงพอ	
		10. จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทันสมัย และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเอง รวมถึงต้องสะอาดและปลอดภัย	7. จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทันสมัย และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเอง รวมถึงต้องสะอาดและปลอดภัย	
	7. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดไม่ทิ้งนักเรียน	11. พัฒนาแนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	8. มีการพัฒนาแนวทาง/ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	
Check	8. มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง	12. มีขั้นตอน หรือระบบและกลไกในการกำกับติดตามงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาตามขอบเขตของงานทั้ง 4 ด้าน ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการ	9. มีขั้นตอน หรือระบบและกลไกในการกำกับติดตามงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาตามขอบเขตของงานด้านการบริหารงานวิชาการ โดยมีการติดตามและตรวจสอบครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และติดตามผลการพัฒนาของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม	

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย
		บริหารงานวิชาการ		
		13. มีผู้รับผิดชอบในด้านวิชาการที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่พอใจของครูเพื่อให้เกิดการบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพโดยมีการติดตามและตรวจสอบครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและติดตามผลการพัฒนาของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง		10. มีการรายงานผลการปฏิบัติให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบอย่างต่อเนื่อง
	9. พัฒนาระบบการนิเทศภายใน	14. พัฒนาระบบการนิเทศกำกับติดตาม ประเมินผล ให้คำแนะนำที่มีประสิทธิภาพ		
Act	-			11. มีการทบทวนผลการดำเนินงานและนำประเด็นความคิดเห็น ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นโยบาย และจุดเน้นสำคัญ มาประกอบการจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการต่อไป
3.2 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานงานบุคคลากรให้ประสบความสำเร็จ				
Plan	-	1. กำหนดภารกิจของบุคลากร (ครู + อธิการ + อื่นๆ) ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม และเหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อไม่ให้เกิดการโต้แย้ง		1. มีการกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เหมาะสมกับภารกิจหน่วยงาน บุคคล และอัตรากำลัง รวมถึงตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด
	-	2. บริหารจัดการงานบุคคลากรตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนดตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ		

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย	
Do	1. พัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน โดยให้ความสำคัญกับทุกงาน	3. มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ จัดคนให้เหมาะสมกับงาน โปร่งใส ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนา ให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมให้อิสระในการคิดวางแผน และปฏิบัติงาน มีกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	2. มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ (Job description) และจัดคนให้เหมาะสมกับงาน (put the right man on the right job)	
				3. ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสบุคลากรได้รับการพัฒนา ตนเอง
				4. จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วม
	2. พัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ	4. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน	5. ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน	
	3. ลดกิจกรรมอย่างอื่น เน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ	5. ครูทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความรู้ความสามารถ มีการพัฒนาตนเอง ปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้สนับสนุนการเรียนรู้	6. จัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาท วิธีการสอน โดยเป็นผู้ชี้แนะ (Facility)	
Check	4. บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง	6. มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ จัดคนให้เหมาะสมกับงาน โปร่งใส ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนา ให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง จัดเวทีให้	7. มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย	
		บุคลากรมีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมให้อิสระในการคิดวางแผนและปฏิบัติงาน มีกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ		
Act -		7. สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี การพิจารณาความดีความชอบ	8. มีการเสริมแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม เกิดความผูกพันและความผูกพันในองค์กร (engagement)	
3.3 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ				
Plan -		1. จัดระบบงานธุรการให้ชัดเจน แสดงขั้นตอนการทำงานที่เป็นรูปธรรม (flowchart) กำหนดระยะเวลาที่ผู้รับบริการได้รับชัดเจน และปฏิบัติได้ตามนั้นจริง	1. วางแผนและออกแบบ ระบบงาน/กระบวนการงาน/ Flowchart ธุรการ/งานบริหารทั่วไปให้ชัดเจน และปฏิบัติได้	
Do	1. พัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน โดยให้ความสำคัญกับทุกงาน	2. จัดสรรตำแหน่งธุรการเพิ่มเติมหรือ ดันสังกัดจัดสรรตำแหน่งธุรการให้กับทุกโรงเรียน โดยเฉพาะขนาดเล็ก หรือจัดสรรเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไปเป็นการเฉพาะเพื่อจัดระบบเอกสารและการจัดการทั่วไปของสถานศึกษาเพื่อให้ครูได้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่	2. กำหนดผู้รับผิดชอบตำแหน่งธุรการหรือสรรหาบุคคลจากภายนอกโดยเฉพาะเพื่อจัดระบบเอกสารและการจัดการทั่วไปของสถานศึกษาเพื่อให้ครูได้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่	
		3. กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงาน		

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย	
		บริหารทั่วไปเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนที่ได้รับ แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานบริหาร ทั่วไป		
		4. จัดหาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเสริมประสิทธิภาพการให้บริการ	3. จัดหาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเสริมประสิทธิภาพการให้บริการ	
	Check -	-	4. มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการทำงานการบริหารทั่วไป อย่างเป็นระบบ	
	Ack	2. มีการตรวจสอบ ทบทวนและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการทำงาน	-	5. มีการนำผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา กำหนดแผนการบริหารงานทั่วไปในปีต่อไป
ด้านการจัดการเรียนการสอน	มิติตี่ 4 มิติด้านการเรียนรู้และการพัฒนา			
	4.1 การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร			
1. คะแนนเริ่มต้นและคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในทุกภาคไม่แตกต่างกัน	Plan	1. พัฒนาคูรูตามความถนัดและความสนใจ โดยจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan)	1. จัดทำข้อมูลครูและบุคลากร ประเมินวิเคราะห์ศักยภาพ ส้ารวจความต้องการ และจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทั้งระยะยาวและระยะสั้น โดยกำหนดประเด็นการพัฒนาอย่างชัดเจนในแต่ละปี ตามความต้องการของครูและบุคลากร รวมทั้งความขาดแคลนของสถานศึกษา	1. มีการสำรวจความต้องการวิเคราะห์ ประเมินศักยภาพของบุคคลเพื่อจัดทำแผนการบริหารและพัฒนาครูและบุคลากรในระยะยาว และระยะสั้น และถ่ายทอดลงแผนพัฒนารายบุคคล
2. คะแนนเริ่มต้นและคะแนนพัฒนาการของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมืองไม่แตกต่างกัน	Do	2. เชิญวิทยากรจากภายนอกให้ความรู้ หรือการศึกษาดูงาน และการพัฒนา ร่วมกับหน่วยงานภายนอก	2. ส่งเสริมครูและบุคลากรนำความรู้ ทักษะ และความสามารถที่ได้รับจากการพัฒนาใช้ในการปฏิบัติงานจริง เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	2. ส่งเสริมครูและบุคลากรนำความรู้ ทักษะและความสามารถที่ได้รับจากการพัฒนาใช้ในการปฏิบัติงานจริง เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
3. คะแนนเริ่มต้นของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาด				

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ (PLC)	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย
เล็ก กลาง และใหญ่ต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แต่คะแนนพัฒนาการของสถานศึกษาทุกขนาดไม่แตกต่างกัน			3. จัดสัมมนาผู้ทำหน้าที่งานธุรการตามจังหวัดที่เหมาะสม เพราะงานธุรการคืองานให้บริการ เป็นงานซ้ำซากจำเจ ผู้ทำหน้าที่มักแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมเมื่อปฏิบัติงานไปนาน ๆ	3. มีการจัดฝึกอบรม/สัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และตรงตามแผนการพัฒนารายบุคคล
	Check -		4. มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีการติดตามพัฒนาการ หรือความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	4. มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน
	Act	3. มีกระบวนการนิเทศชี้แนะ	5. มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีการติดตามพัฒนาการ หรือความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	5. มีการนำผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีการติดตามพัฒนาการ หรือความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
		6. สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนา เช่น ใช้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาให้เป็นมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง	6. สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนา เช่น ใช้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง	
4.2 การพัฒนาระบบเทคโนโลยี				
Plan -	-	-		1. สถานศึกษามีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านการศึกษาให้มีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลง
		-		2. โรงเรียนมีแผนการจัดซื้อจัดจ้างสิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่เอื้อต่อการ

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง	ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย
			ทำงานร่วมกัน
	-		3. โรงเรียนมีการกำหนดแนวทาง/มาตรการป้องกันความเสียหาย/แผนฉุกเฉินทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Contingency Plan) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกำหนดสิทธิผู้ใช้งาน (Access rights)
	Do	1. จัดหา/จัดให้มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอต่อการให้ใช้งาน	4. จัดหา/จัดให้มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมและเพียงพอต่อให้ใช้งาน
	1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน โดยส่งเสริมการนำมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน	2. พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า	5. พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า
		3. จัดหา/จัดให้มี/ฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้เพียงพอในการซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้าง โดยเฉพาะซอฟต์แวร์	6. จัดหา/จัดให้มี/ฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้เพียงพอในการซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้าง โดยเฉพาะซอฟต์แวร์ หรือการพัฒนาด้วยโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง e-learning
		4. ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีความมีประสิทธิภาพมากขึ้น	7. ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีความประสิทธิภาพมากขึ้น
	Check -	5. ปรับปรุงการบริหารระบบเทคโนโลยีในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทันสมัย เป็นปัจจุบัน สะดวกในการใช้และตรงกับความต้องการของผู้ใช้	8. โรงเรียนมีการกำกับติดตาม ทบทวนปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนให้ทันสมัย และปลอดภัยอยู่เสมอ
	Act -		9. โรงเรียนมีการรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล ปรับปรุง และบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ ก่อนทำการ

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย	
			จัดเก็บให้มีความถูกต้องเพื่อประโยชน์ในการวัดผล ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา	
4.3 การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา				
Plan -		1. กำหนดให้แต่ละปีมีการทำโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์การแก้ปัญหา หรือการพัฒนาโรงเรียนที่ตรงประเด็นโดยครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งเรื่อง และผู้บริหารควรมีงานวิจัยของสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง	1. โรงเรียนกำหนดให้มีการทำโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์การแก้ปัญหา หรือการพัฒนาโรงเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง รวมถึงผู้บริหารควรมีงานวิจัยของสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง	
Do	1. พัฒนาคำอธิบายเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน	2. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ในรูปแบบการทำวิจัยกลุ่มมากกว่าวิจัยเดี่ยว	2. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง	
			3. ส่งเสริมให้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ในรูปแบบการทำวิจัยกลุ่มมากกว่าวิจัยเดี่ยว	
		3. กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับโครงสร้างบุคลากรและอัตรากำลังในสถานศึกษาให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านงานวิจัยเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการวิจัย	4. ควรมีการมอบหมาย/กำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบด้านงานวิจัยเป็นการเฉพาะ	

ผลการศึกษาระยะแรก	ผลการศึกษาระยะที่สอง		ผลการศึกษาระยะที่สาม	
	สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการวิเคราะห์/ผู้วิจัย	
		4. ส่งเสริมการใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ใช้กระบวนการวิจัยบูรณาการในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการทำวิจัย และทำงานอื่น ๆ เพื่อให้มีข้อมูล/หลักฐานอ้างอิงในการพัฒนางานต่อไป	5. ส่งเสริมการใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ใช้กระบวนการวิจัยบูรณาการในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการทำวิจัย และทำงานอื่น ๆ เพื่อให้มีข้อมูล/หลักฐานอ้างอิงในการพัฒนางานต่อไป	
	Check -	5. ติดตามผลงานวิจัยนั้นและนำมาปรับใช้กับกรณีศึกษาอื่น ๆ	6. ติดตามผลงานวิจัยนั้นและนำมาปรับใช้กับกรณีศึกษาอื่น ๆ	
			7. ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามควบคุม และบริหารจัดการตามแผนการปฏิบัติงานและการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งระดับบุคคลและระดับโรงเรียน	
	Act	2. การเผยแพร่ผลงาน นวัตกรรม และการมีผลการปฏิบัติงานที่ประจักษ์	8. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนมีการสะท้อนคิด (Reflection) หรือการกระทำ AAR (After Action Review) เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากเสร็จสิ้นจากการปฏิบัติงาน	

ตารางเปรียบเทียบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ระหว่างฉบับที่ผู้วิจัยร่างจากการสนทนากลุ่มกับฉบับที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
วิสัยทัศน์ (Vision) ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ระดับเกณฑ์มาตรฐานสากล อย่าง มีคุณภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล	วิสัยทัศน์ (Vision) ระบบการประกันคุณภาพศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และหลักธรรมาภิบาล	ปรับคำให้เข้าใจง่าย
พันธกิจ (Mission) 1. พัฒนาระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาตามมาตรฐานสากล 2. ยกกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน และความพึงพอใจจากผู้เกี่ยวข้อง 3. พัฒนาระบบการสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม 4. ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา (PLC)	พันธกิจ (Mission) 1. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่มีมาตรฐานสากล 2. พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3. พัฒนาระบบการสนับสนุน การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายหน่วยงาน ผู้ปกครอง ชุมชน 4. ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผู้สอน (PLC)	ปรับพันธกิจให้เห็นประเด็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ให้ครอบคลุมถึงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่ง “ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน และความพึงพอใจจากผู้เกี่ยวข้อง” เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับ “การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ”
กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างกัลยาณมิตร	กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างกัลยาณมิตร	
1.1 การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร	1.1 การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตร	ควรเปลี่ยนจาก ความรู้ ความสามารถ เป็นคุณภาพ เพราะครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความสามารถด้านวิชาการทักษะ และคุณลักษณะ
Plan		
(1) กำหนดเป้าหมายความสำเร็จด้านผู้เรียนในภาพรวมของสถานศึกษา และในแต่ละระดับชั้นให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับความคิดเห็น และความต้องการของผู้มี	(1) กำหนดเป้าหมายความสำเร็จด้านผู้เรียนในภาพรวมของสถานศึกษา และในแต่ละระดับชั้นให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ไม่มีการปรับปรุง

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
ส่วนได้ส่วนเสีย		
Do		
(2) จัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด	(2) จัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	ปรับตัดคำที่ไม่เกี่ยวข้องออก
(3) พัฒนาเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ ผูกทักษะการคิดขั้นสูง สามารถสร้างผลงานชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ	(3) พัฒนาเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ ผูกทักษะการคิดขั้นสูง สามารถสร้างผลงานชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ควบคู่กับการจัดระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาผู้เรียน	ยุบรวมกับข้อ (5)
(4) จัด/หาเวทีให้นักเรียนมีโอกาสดูความสามารถตามศักยภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้		ยุบรวมกับข้อ (6)
(5) จัดระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาผู้เรียน		ยุบรวมกับข้อ (3)
(6) ปรับเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้สนับสนุนการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดของตนเองและทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ	(4) ปรับเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้สนับสนุนการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดของตน พัฒนาตนเองและทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ จัด/หาเวทีให้นักเรียนมีโอกาสดูความสามารถตามศักยภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ยุบรวมกับข้อ (4)
(7) พัฒนาแนวทางการดูแล	(5) พัฒนาแนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและระบบการแนะ	ปรับเพิ่มข้อความให้สมบูรณ์

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
ช่วยเหลือผู้เรียนและระบบการแนะแนวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	แนวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ยิ่งขึ้น
Check		
(8) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และตามความถนัดของผู้เรียน	(6) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และตามความถนัดของผู้เรียน นำผลการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรมาวางแผนการพัฒนาคุณภาพในปีต่อไป	ยุบรวมกับข้อ (9)
Act		
(9) นำผลการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรมาวางแผนการพัฒนาคุณภาพในปีต่อไป		ยุบรวมกับข้อ (8)
1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ปรับแก้ไขคำว่า กับ เป็น แก่ เพื่อให้ความหมายถูกต้อง
Plan		
(1) สํารวจความคิดเห็น ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลากหลายช่องทาง	(1) สํารวจความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายช่องทาง เพื่อนํามาวางแผนปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ	ปรับยุบรวมกับข้อ (2)
(2) สถานศึกษารับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนํามาวางแผนปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ		ปรับยุบรวมกับข้อ (1)

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
Do		
(3) พัฒนาหลักสูตร และจัดทำแผนที่สอดคล้องกับความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	(2) พัฒนาหลักสูตร กิจกรรมตามหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมทั้งจัดทำแผนการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ปรับยุบรวมกับข้อ (4) และนำข้อความข้อ
(4) มีการจัดกิจกรรมในหลักสูตร และเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการหรือข้อเสนอแนะของชุมชน และผู้ปกครอง		ยุบรวมกับข้อ (3)
Check		
(5) ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมทั้งในและเสริมหลักสูตร เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้	(3) ประเมินผลการใช้หลักสูตร ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในปีถัดไป	หลักสูตรสถานศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
(6) รายงานผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	(4) รายงานผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	ปรับเพิ่มให้ครอบคลุมถึงชุมชน
Act		
(7) นำผลการประเมินความพึงพอใจมาวางแผนการพัฒนาคุณภาพเพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ให้เป็นที่พึงพอใจกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		ยุบรวมกับข้อ (5)

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงาน งบประมาณ และการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด	กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงาน งบประมาณ และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
2.1) การบริหารแผนงาน งบประมาณและทรัพยากร ให้เกิดประสิทธิภาพ	2.1 การบริหารแผนงาน งบประมาณและทรัพยากรให้ เกิดประสิทธิภาพ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Plan		
(1) กำหนดแผนงาน โครงการ และ งบประมาณ ที่สอดคล้องความต้องการ และสภาพบริบทของสถานศึกษา	(1) กำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่สอดคล้อง ความต้องการและสภาพบริบทของสถานศึกษา โดยใช้ ข้อมูลความต้องการจำเป็นและสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษา มีการกำหนด สัดส่วนงบประมาณอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม	ปรับรวมกับข้อ (2) และ ข้อ (3)
(2) กำหนดสัดส่วนงบประมาณ อย่างเหมาะสม และเป็น ธรรม		ยุบรวมกับข้อ (1)
Do		
(3) จัดทำแผนและแนวทาง บริหารงบประมาณโดยใช้ ข้อมูลความต้องการจำเป็น และสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาและประกัน คุณภาพการศึกษา		ยุบรวมกับข้อ (1)
(4) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน/ การบริหารงบประมาณให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และระเบียบที่กำหนด		ยุบรวมกับข้อ (5)
(5) การบริหารจัดการเชิงกล ยุทธ์และใช้แผนที่กลยุทธ์ เน้นกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	(2) บริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และใช้แผนกลยุทธ์ที่เน้นกระบวนการ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการตามคู่มือการ ปฏิบัติงาน/การบริหารงบประมาณตามหลักเกณฑ์และ ระเบียบที่กำหนด โดยยึดระเบียบสำนักงบประมาณและ คำนี้ถึงคุณภาพเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เวลา และความ คุ่มค่า	ยุบรวมกับข้อ (4)
(6) ปฏิบัติโดยยึดระเบียบ	(3) ปฏิบัติโดยยึดระเบียบสำนักงบประมาณและคำนี้ถึง	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
สำนักงานประมาณและ ค่านึงถึง คุณภาพ เชิง ปริมาณ เชิงคุณภาพ เวลาและความคุ้มค่า	คุณภาพเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เวลาและความคุ้มค่า	
(7) นูรณากการกรใช้ งบประมาณ ร่วมกัน ระหว่างกลุ่มงานอื่นๆ อย่างเหมาะสม		ยุบรวมกับข้อ (8)
(8) บริหารจัดการ งบประมาณอย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้ โดย วิธีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ เพื่อ ตรวจสอบและกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงาน	(4) บริหารจัดการงบประมาณอย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้ โดย วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบและกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงาน นูรณากการกรใช้งบประมาณ ร่วมกันระหว่างกลุ่มงานอื่นๆ อย่างเหมาะสม	ยุบรวมกับข้อ (7)
(9) กำกับติดตามผลการ ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติ การประจำปี ครอบคลุมทั้ง ในด้านวิชาการงบประมาณ และผลการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา	(5) กำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการงบประมาณ และการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา นำผลประเมินและข้อเสนอแนะมา จัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารงานงบประมาณให้ เกิดประสิทธิภาพ	ยุบรวมกับข้อ (11)
(10) วิเคราะห์และสรุปรายงาน ผลการดำเนินงานให้ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องทราบ	(6) วิเคราะห์และสรุปรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทราบ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Act		
(11) นำผลการประเมินและ ข้อเสนอแนะมาจัดทำเป็น แผนพัฒนาคุณภาพการ บริหารแผนงานงบประมาณ ให้เกิดประสิทธิภาพ		ยุบรวมกับข้อ (9)
2.2) แนวทางในการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา	2.2) แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Plan		
(1) จัดทำโครงการ/แผนงานการ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การกำหนดแผนธุรกิจ โดย ระบุกลุ่มเป้าหมาย เจ้าของ	(1) จัดทำโครงการ/แผนงานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การกำหนดแผนธุรกิจ โดยระบุกลุ่มเป้าหมาย เจ้าของแหล่งทุน ระยะเวลา ระบุวัตถุประสงค์ที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
แหล่งทุน ระยะเวลา ระบุวัตถุประสงค์ที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน		
Do		
(2) สํารวจ วิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเพื่ออรรถประโยชน์	(2) สํารวจ วิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเพื่ออรรถประโยชน์แบบมีส่วนร่วม และจำแนกประเภทและแหล่งทรัพยากรให้ชัดเจน	ปรับยุบรวมกับข้อ (3)
(3) ระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน จำแนกประเภทและแหล่งทรัพยากรระดมแบบมีส่วนร่วม		ปรับยุบรวมกับข้อ (2)
(4) สร้างเครือข่าย และใช้เครือข่ายความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกันดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสมาชิกเครือข่าย	(3) สร้างเครือข่าย และใช้เครือข่ายความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกันดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสมาชิกเครือข่าย	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(5) ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษา	(4) ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษา	ปรับแก้ไขภาษาเล็กน้อย
Check		
(6) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากร การเบิกจ่ายทรัพยากร และประเมินผลการดำเนินงานให้เจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณทราบอย่างสม่ำเสมอ	(5) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากร การเบิกจ่ายทรัพยากร และรายงานผลการดำเนินงานให้เจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณทราบอย่างสม่ำเสมอ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Act		
(7) เผยแพร่รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาวางแผนการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในปีต่อไป	(6) เผยแพร่ และนำผลการประเมินมาวางแผนการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในปีต่อไป	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนาระบบงานการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพ	กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนาระบบงานการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพ	ปรับเพิ่มคำว่า ให้
3.1 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ	3.1 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Plan		
(1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาที่ทำ	(1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาที่ทำ	ไม่มีการแก้ไขปรับปรุง
(2) กำหนดระบบการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจัดทำคู่มือการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงาน	(2) กำหนดระบบการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ จัดทำคู่มือการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงาน และกำหนดผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถ มีความเหมาะสม เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ	ยુบรวมกับข้อ (3)
(3) กำหนดผู้รับผิดชอบในด้านวิชาการที่มีความรู้ความสามารถ มีความเหมาะสม เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ		ยુบรวมกับข้อ (2)
(4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการและคุณธรรมของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของบุคลากร	(3) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของบุคลากร ดำเนินการออกแบบหลักสูตรให้เห็นจุดเน้น จุดเด่นที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษารวมถึงนโยบายต่างๆ ของต้นสังกัด	ยุบรวมกับข้อ (9)
Do		
(5) ดำเนินงานตามขั้นตอน หรือระบบและกลไกในการกำกับติดตามงานต่างๆ ในสถานศึกษาตามขอบเขตของงานทั้ง 4 ด้าน คือด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการ	(4) ดำเนินงานตามขั้นตอน มีระบบและกลไกในการกำกับติดตามงานต่างๆ ตามขอบเขตของงานด้านการบริหารงานวิชาการ และประสานการบริหารงานวิชาการกับงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ	ยุบรวมกับข้อ (6)

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
บริหารงานงบประมาณ ด้าน การบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารงานทั่วไป		
(6) เชื่อมโยงการบริหารงาน วิชาการกับงานอื่นๆ		ยุบรวมกับข้อ (5)
(7) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย จัดหาสื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอน และการจัดการ ฯลฯ ให้ เพียงพอ	5) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย จัดหาสื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนและการบริหารจัดการ ฯลฯ ให้เพียงพอ รวมทั้ง จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมถึงต้องสะอาดและปลอดภัย	ยุบรวมกับข้อ (8)
(8) จัดสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทันสมัย และเหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียนเอง รวมถึงต้อง สะอาดและปลอดภัย		ยุบรวมกับข้อ (7)
(9) ดำเนินการออกแบบหลักสูตร ให้เห็นจุดเน้น จุดเด่น ซึ่ง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ สถานศึกษารวมถึงนโยบาย ต่างๆ ของต้นสังกัด		ยุบรวมกับข้อ (4)
Check		
(10) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินกิจกรรมการ จัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และผลจากการจัด กิจกรรม	(6) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินกิจกรรมการจัดการ เรียนรู้ของครูผู้สอน และผลจากการจัดกิจกรรม	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Act		
(11) นำผลการประเมินและ ติดตามตรวจสอบมา วางแผนพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการศึกษา ด้านงานวิชาการให้ประสบ ความสำเร็จ	(7) นำผลการประเมินและติดตามตรวจสอบมาวางแผนพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบ ความสำเร็จ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
3.2) การบริหารจัดการศึกษา ด้านงานบุคลากรให้	3.2) การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบ ความสำเร็จ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
ประสบความสำเร็จ		
Plan		
(1) มีการกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการงานบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจหน่วยงาน บุคคล และอัตรากำลัง รวมถึงตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด	(1) มีการกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการงานบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจของกลุ่มงาน บุคคล และอัตรากำลัง ตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด	ยุบรวมกับข้อ (2)
Do		
(2) บริหารจัดการงานบุคลากรตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนดตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ		ยุบรวมกับข้อ (1)
(3) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ (Job description) และจัดคนให้เหมาะสมกับงาน (put the right man on the right job)	(2) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ (Job description) และจัดคนให้เหมาะสมกับงาน (put the right man on the right job)	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(4) ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	(3) ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน จัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาท วิธีการสอน โดยเป็นผู้ชี้แนะ (Facilitator) และเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการทำงาน	ยุบรวมกับข้อ (5) ข้อ (7) และ ข้อ (8)
(5) จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน		ยุบรวมกับข้อ (4) ข้อ (7) และ ข้อ (8)
(6) มีการเสริมแรง สร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม เกิดความผูกพันและความผูกพันในองค์กร (engagement)	(4) มีการเสริมแรง สร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม เกิดความผูกพันและความผูกพันในองค์กร (engagement)	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
(7) ส่งเสริมให้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการทำงาน		ยุบรวมกับข้อ (4) ข้อ (7) และ ข้อ (8)
(8) ส่งเสริมให้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการทำงาน		ยุบรวมกับข้อ (4) ข้อ (7) และ ข้อ (8)
Check		
(9) กำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบงานบริหารจัดการด้านบุคลากรอย่าง ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	(5) มีการกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบงานบริหารจัดการด้าน บุคลากรอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และนำผลการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ	ยุบรวมกับข้อ (10)
Act		
(10) นำผลการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ		ยุบรวมกับข้อ (10)
3.3 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ	3.3 การบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ	
Plan		
(1) วางแผนและออกแบบระบบงาน/กระบวนการ/ Flowchart รุรการ/งานบริหารทั่วไปให้ชัดเจน และปฏิบัติได้	(1) วางแผนและออกแบบระบบงาน/กระบวนการ/ Flowchart รุรการ/งานบริหารทั่วไปให้ชัดเจน และปฏิบัติได้	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Do		
(2) จัดหาเจ้าหน้าที่ธุรการหรือสรรหาบุคคลจากภายนอก โดยเฉพาะ มาแบ่งเบาภาระของครู เพื่อให้ครูได้มีเวลาใน	(2) จัดหาเจ้าหน้าที่ธุรการหรือสรรหาบุคคลจากภายนอก โดยเฉพาะ มาแบ่งเบาภาระของครู เพื่อให้ครูได้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
การจัดการเรียนการสอน อย่างเต็มที่		
(3) จัดหา/พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเสริมประสิทธิภาพการให้บริการ	(3) จัดหา/พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเสริมประสิทธิภาพการให้บริการ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(4) จัดสัมมนา/พัฒนาผู้ทำหน้าที่งานธุรการตามจังหวัดที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการบริการที่ดี เป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ	(4) จัดสัมมนา/พัฒนาผู้ทำหน้าที่งานธุรการตามจังหวัดที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการบริการที่ดี เป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Check		
(5) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	(5) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และนำผลการกำกับติดตามและผลการประเมินมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ	ยุบรวมกับข้อ (6)
Act		
(6) นำผลการกำกับติดตามและผลการประเมินมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ		ยุบรวมกับข้อ (5)
กลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการวิจัยและพัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง	กลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการวิจัยและพัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
4.1) การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร	4.1) การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Plan		
(1) จัดทำข้อมูลครูและบุคลากร สืบหาความต้องการ วิเคราะห์ ศักยภาพ และจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทั้งระยะยาวและระยะสั้น และถ่ายทอด	(1) จัดทำข้อมูลครูและบุคลากร สืบหาความต้องการ วิเคราะห์ ศักยภาพ และจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทั้งระยะยาวและระยะสั้น และถ่ายทอดลงแผนพัฒนารายบุคคล	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
<p>ลงแผนพัฒนารายบุคคล</p>		
(2) กำหนดประเด็นการพัฒนาตามความต้องการของครูและบุคลากร และความขาดแคลนของสถานศึกษาอย่างชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา	(2) กำหนดประเด็นการพัฒนาตามความต้องการของครูและบุคลากร และความขาดแคลนของสถานศึกษาอย่างชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
<p>Do</p>		
(3) ส่งเสริมครูและบุคลากรนำความรู้ ทักษะ และความสามารถที่ได้รับจากการพัฒนา มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง	(3) ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ตรงตามแผนพัฒนารายบุคคล ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และส่งเสริมครูและบุคลากรนำความรู้ ทักษะและความสามารถที่ได้รับจากการพัฒนา มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง	บูรรวมกับข้อ (5)
(4) เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	(4) เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและวิชาชีพ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(5) ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ตรงตามแผนพัฒนารายบุคคล ด้วยวิธีการที่เหมาะสม		บูรรวมกับข้อ (3)
(6) มีการจัดฝึกอบรม/สัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และตรงตามแผนการพัฒนารายบุคคล	(5) มีการจัดฝึกอบรม/สัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และตรงตามแผนการพัฒนารายบุคคล	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(7) สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาระหว่างสถานศึกษาในระดับเดียวกัน และระดับที่เหนือกว่า	(5) สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาระหว่างสถานศึกษาในระดับเดียวกัน และระดับที่เหนือกว่า	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
<p>Check</p>		
(8) มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	(6) มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(9) มีการนำผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีการติดตามพัฒนาการหรือความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ		ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
(10) พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ให้คำแนะนำในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ	(7) พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ให้คำแนะนำในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และนำผลการนิเทศ กำกับติดตามมาวางแผนการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Act		
(11) นำผลการนิเทศ กำกับติดตามมาวางแผนการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร		ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยี	4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	ปรับปรุงเพิ่มเติมให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศ
Plan		
(10) สถานศึกษามีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านการศึกษา ให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	(1) มีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านการศึกษาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และจัดหาอุปกรณ์ วัสดุเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเหมาะสมและเพียงพอต่อให้ใช้งาน	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(11) สถานศึกษามีแผนการจัดซื้อจัดจ้างสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน	(2) มีแผนการจัดซื้อจัดจ้างสิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(12) สถานศึกษามีการกำหนดแนวทาง/มาตรการป้องกันความเสียหาย/แผนฉุกเฉินทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Contingency Plan) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกำหนดสิทธิผู้ใช้งาน (Access rights)	(3) มีการกำหนดแนวทาง/มาตรการป้องกันความเสียหาย/แผนฉุกเฉินทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Contingency Plan) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกำหนดสิทธิผู้ใช้งาน (Access rights)	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Do		
(13) จัดหาให้มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้งาน	(4) พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการทำงานและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสามารถซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้างโดยเฉพาะซอฟต์แวร์ หรือการพัฒนาด้วยโปรแกรมการเขียนด้วยตนเอง e-learning	ปรับปรุงเพิ่มเติมให้ครอบคลุม

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
(14) พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการทำงานและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า	(5) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	ปรับเพิ่มเติมให้ครอบคลุม
(15) จัดหา/จัดให้มี/ฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้เพียงพอในการซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้าง โดยเฉพาะซอฟต์แวร์ หรือการพัฒนา ด้วยโปรแกรมการเรียนรู้อย่างตนเอง e-learning	(6) มีการกำกับติดตาม ทบทวน ปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาให้ทันสมัย และปลอดภัยอยู่เสมอ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
(16) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ออนไลน์ ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	(7) มีการรวบรวม ตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุง และบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ ก่อนทำการจัดเก็บให้มีความถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในการวัดผล ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Check		
(17) มีการกำกับติดตาม ทบทวน ปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาให้ทันสมัย และปลอดภัยอยู่เสมอ		ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Act		
(18) มีการรวบรวม ตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุง และบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ ก่อนทำการจัดเก็บให้มีความถูกต้องเพื่อประโยชน์ในการวัดผล ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา		ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
4.3) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา	4.3) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Plan		
(1) สถานศึกษากำหนดให้มีการทำโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์	(1) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และให้ความรู้เกี่ยวกับกรวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิจัย	ยู่รวมกับข้อ (3)

ฉบับที่ผู้วิจัยร่าง	ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ	จุดที่มีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม
การแก้ปัญหา หรือการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน อย่างน้อยภาคเรียนละ หนึ่งเรื่อง	ในชั้นเรียน	
Do		
(2) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง	(2) กำหนดเป็นนโยบายให้มีการทำโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์การแก้ปัญหา หรือการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 หนึ่งเรื่อง และนำผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู	ยุบรวมกับข้อ (1)
(3) ให้ความรู้ หรือเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้รับความรู้เกี่ยวกับการวิจัย		ยุบรวมกับข้อ (1)
(4) มอบหมาย/กำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบด้านงานวิจัยเป็นการเฉพาะ	3) มอบหมาย/กำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบด้านงานวิจัยเป็นการเฉพาะ	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
Check		
(5) ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตาม ควบคุมและบริหารจัดการตามแผนการปฏิบัติงานและการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา	4) มีการกำกับ ติดตาม และบริหารจัดการ การทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา และนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน	ปรับเปลี่ยนข้อความเพื่อให้เข้าใจ บทบาทของสถานศึกษา
Act		
(6) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษามีการสะท้อนคิด (Reflection) หรือการกระทำ AAR (After Action Review) เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากเสร็จสิ้นจากการปฏิบัติงาน	5) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษามีการสะท้อนคิด (Reflection) หรือการกระทำ AAR (After Action Review) เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากเสร็จสิ้นจากการปฏิบัติงาน	ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ตารางผลการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) (ผลการ
วิเคราะห์ทั้งหมด)

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
กลยุทธ์ที่ 1 : การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ สร้างการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่าง กัลยาณมิตร	4.63 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด
1.1) การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตาม หลักสูตร	4.69 มากที่สุด	4.44 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด
(1) กำหนดเป้าหมายความสำเร็จด้านผู้เรียน ในภาพรวมของสถานศึกษา และในแต่ละ ระดับชั้นให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม สอดคล้อง กับความคิดเห็น และความต้องการของผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย	4.88 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด
(2) จัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตอบสนองความ แตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด	4.81 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด
(3) พัฒนาเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วน ร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกทักษะการคิดขั้นสูง สามารถสร้างผลงาน/ ชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่เชื่อมโยงกับการ ดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ	4.69 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(4) จัด/หาเวทีให้นักเรียนมีโอกาสแสดง ความสามารถตามศักยภาพและแลกเปลี่ยน เรียนรู้	4.69 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(5) จัดระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา ผู้เรียน	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(6) ปรับเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้สนับสนุนการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดของตน พัฒนาตนเองและทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความรู้ความสามารถ	4.69 มากที่สุด	4.50 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(7) พัฒนาแนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและระบบการแนะแนวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(8) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และตามความถนัดของผู้เรียน	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(9) นำผลการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรมาวางแผนการพัฒนาคณาจารย์ในปีต่อไป	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
ภาพรวม	4.80 มากที่สุด	4.76 มากที่สุด	4.80 มากที่สุด	4.84 มากที่สุด	4.84 มากที่สุด
1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(1) สำรวจความคิดเห็น ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลากหลายช่องทาง	4.75 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(2) สถานศึกษารับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(3) พัฒนาหลักสูตร และจัดทำแผนที่สอดคล้องกับความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(4) มีการจัดกิจกรรมทั้งในและเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการหรือข้อเสนอแนะของชุมชนและผู้ปกครอง	4.88 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(5) ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมทั้งในและเสริมหลักสูตร เพื่อนำผลมา ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.88 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(6) รายงานผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด
(7) นำผลการประเมินความพึงพอใจมาวางแผนการ พัฒนาคุณภาพเพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้ให้เป็นที่พึงพอใจกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
ภาพรวม	4.86 มากที่สุด	4.76 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.89 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2 : การพัฒนาการบริหารแผนงานงบประมาณ และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
2.1) บริหารแผนงาน งบประมาณและทรัพยากรให้เกิด ประสิทธิภาพ	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(1) กำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่ สอดคล้องความต้องการและสภาพบริบทของ สถานศึกษา	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(2) กำหนดกำหนดสัดส่วนงบประมาณอย่าง เหมาะสม และเป็นธรรม	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(3) จัดทำแผนและแนวทางบริหารงบประมาณโดยใช้ข้อมูลความต้องการจำเป็นและสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษา	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(4) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน/การบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(5) บริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และใช้แผนที่กลยุทธ์เน้นกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(6) ปฏิบัติโดยยึดระเบียบสำนักงานงบประมาณและคำนึงถึงคุณภาพเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เวลา และความคุ้มค่า	4.75 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(7) บูรณาการการทำงานของกลุ่มงานงบประมาณกับกลุ่มงานอื่นๆ อย่างเหมาะสม	4.56 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(8) บริหารจัดการงบประมาณอย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบและกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน	4.44 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.50 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด
(9) กำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมทั้งในด้านวิชาการงบประมาณ และผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	4.63 มากที่สุด	4.50 มากที่สุด	4.50 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด
(10) วิเคราะห์และสรุปรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(11) นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารงานงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ	4.75 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.56 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
ภาพรวม	4.76 มากที่สุด	4.82 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.86 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
2.2) แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(1) จัดทำโครงการ/แผนงานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การกำหนดแผนธุรกิจ โดยระบुकลุ่มเป้าหมาย เจ้าของแหล่งทุนระยะเวลาวัตถุประสงค์ที่ส่งเสริม การประกันคุณภาพการศึกษาย่างชัดเจน	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(2) สํารวจ วิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อระดมทรัพยากร	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(3) ระบुकลุ่มประสงคืให้ชัดเจน จำแนกประเภทและแหล่งทรัพยากร ระดมแบบมีส่วนร่วม	4.75 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(4) สร้างเครือข่าย และใช้เครือข่ายความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกันดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากสมาชิกเครือข่าย	4.69 มากที่สุด	4.56 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด
(5) ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพื่อการศึกษาจากสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษา	4.69 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(6) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากร การเบิกจ่ายทรัพยากร และประเมินผลการดำเนินงานให้เจ้าของแหล่งทุน/งบประมาณทราบอย่างสม่ำเสมอ	4.50 มากที่สุด	4.50 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด
(7) เผยแพร่รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาวางแผนการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในปีต่อไป	4.94 มากที่สุด	4.56 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
ภาพรวม	4.76 มากที่สุด	4.72 มากที่สุด	4.80 มากที่สุด	4.86 มากที่สุด	4.82 มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 3 : การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปเกิดประสิทธิภาพ	4.82 มากที่สุด	4.78 มากที่สุด	4.82 มากที่สุด	4.86 มากที่สุด	4.85 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
3.1 บริหารจัดการศึกษาด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนางานวิชาการที่ท้าทาย	4.94 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(2) กำหนดระบบการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจัดทำคู่มือการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงาน	4.38 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด
(3) กำหนดผู้รับผิดชอบในด้านวิชาการที่มีความรู้ความสามารถ มีความเหมาะสม เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของบุคลากร	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(5) ดำเนินงานตามขั้นตอน หรือระบบและกลไกในการกำกับติดตามงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาตามขอบเขตของงานด้านการบริหารงานวิชาการ	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด
(6) เชื่อมโยงการบริหารงานวิชาการกับงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(7) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย จัดหาสื่อมัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนและการบริหารจัดการให้เพียงพอ	4.94 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(8) จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทันสมัยและเหมาะกับบริบทของสถานศึกษาเอง รวมถึงต้องสะอาดและปลอดภัย	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด
(9) ดำเนินการออกแบบหลักสูตรให้เห็นจุดเน้น จุดเด่น ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษารวมถึงนโยบายต่าง ๆ ของต้นสังกัด	4.44 มากที่สุด	4.19 มาก	4.63 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(10) กำกับ ติดตามตรวจสอบและประเมิน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และ ผลจากการจัดกิจกรรม	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(11) นำผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินมา วางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา ด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ	4.69 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด
ภาพรวม	4.80 มากที่สุด	4.73 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.87 มากที่สุด	4.84 มากที่สุด
3.2) บริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบ ความสำเร็จ	4.87 มากที่สุด	4.78 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.90 มากที่สุด	4.82 มากที่สุด
(1) มีการกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการงาน บุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจหน่วยงาน บุคคล และอัตรากำลัง รวมถึงตามระเบียบที่ สถานศึกษากำหนด	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(2) บริหารจัดการงานบุคลากรตามระเบียบที่ สถานศึกษากำหนดเหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษา	5.00 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด
(3) มอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ (Job description) และจัดคนให้เหมาะสมกับ งาน (put the right man on the right job)	4.88 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(4) ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสบุคลากรได้รับการ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(5) จัดเวทีให้บุคลากรมีการแสดงผลงานและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันและมีส่วน ร่วมในการพัฒนาผู้เรียน	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(6) มีการเสริมแรง สร้างขวัญ และกำลังใจในการ ทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม เกิดความผูกพัน และความผูกพันในองค์กร (engagement)	4.50 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(7) มีการเสริมแรง สร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม เกิดความผาสุกและความผูกพันในองค์กร (engagement)	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(8) จัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาท วิธีการสอน โดยเป็นผู้ชี้แนะ (Facilitator) และเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน	4.63 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(9) กำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบงานบริหารจัดการด้านบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(10) นำผลการกำกับ ติดตามและตรวจสอบมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้านงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ	4.94 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
ภาพรวม	4.84 มากที่สุด	4.77 มากที่สุด	4.89 มากที่สุด	4.92 มากที่สุด	4.90 มากที่สุด
3.3 บริหารจัดการศึกษาด้านงานบริหารงานทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ	4.80 มากที่สุด	4.74 มากที่สุด	4.82 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.85 มากที่สุด
(1) วางแผนและออกแบบ ระบบงาน/กระบวนการ/ Flowchart อุดการ/งานบริหารทั่วไปให้ชัดเจน และปฏิบัติได้	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(2) จัดหาเจ้าหน้าที่ธุรการ/หรือสรรหาบุคคลจากภายนอกโดยเฉพาะ มาแบ่งเบาภาระของครู เพื่อให้ครูได้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(3) จัดหาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเสริมประสิทธิภาพการให้บริการ	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(4) จัดสัมมนา/พัฒนาผู้ทำหน้างานธุรการตามจังหวะที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการบริการที่ดีเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ	3.88 มากที่สุด	4.13 มาก	4.38 มาก	4.44 มาก	4.38 มาก

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(5) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	4.56 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(6) นำผลการกำกับติดตามและผลการประเมิน มาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัด การศึกษาดำเนินงานบริหารงานทั่วไปให้ ประสบความสำเร็จ	4.75 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
ภาพรวม	4.64 มากที่สุด	4.71 มากที่สุด	4.80 มากที่สุด	4.84 มากที่สุด	4.78 มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาศักยภาพครู บุคลากร ทางการศึกษา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการ วิจัยและพัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
4.1) การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(1) จัดทำข้อมูลครูและบุคลากร สํารวจความ ต้องการวิเคราะห์ ศักยภาพ และจัดทำ แผนพัฒนาครูและบุคลากรทั้งระยะยาวและ ระยะสั้นและถ่ายทอดลงแผนพัฒนารายบุคคล	4.50 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด
(2) กำหนดประเด็นการพัฒนาตามความต้องการ ของครูและบุคลากร และความขาดแคลนของ สถานศึกษาอย่างชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(3) ส่งเสริมครูและบุคลากรนำความรู้ ทักษะและ ความสามารถที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้ในการ ปฏิบัติงานจริง	4.63 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(4) เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อการ พัฒนาผู้เรียนและวิชาชีพ ฯลฯ	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(5) ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ตรงตามแผนพัฒนารายบุคคล ด้วยวิธีการที่เหมาะสม	5.00 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(6) มีการจัดฝึกอบรม/สัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และตรงตามแผนการพัฒนารายบุคคล	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(7) สร้างเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาระหว่างสถานศึกษาในระดับเดียวกัน และระดับที่เหนือกว่า	4.94 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(8) มีการกำกับติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงกับผู้เรียน และผลที่เกิดกับผู้เรียน	4.86 มากที่สุด	4.79 มากที่สุด	4.89 มากที่สุด	4.92 มากที่สุด	4.91 มากที่สุด
(9) มีการนำผลที่เกิดกับผู้เรียน มีการติดตามพัฒนาการ หรือความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(10) พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตามประเมินผล ให้คำแนะนำในการจัดระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ	4.88 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(11) นำผลการนิเทศ กำกับติดตามมาวางแผนการพัฒนาคณาจารย์ดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
ภาพรวม	4.84 มากที่สุด	4.78 มากที่สุด	4.89 มากที่สุด	4.91 มากที่สุด	4.89 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
4.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(1) สถานศึกษามีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านการศึกษาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด
(2) สถานศึกษามีแผนการจัดซื้อจัดจ้างสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน	4.63 มากที่สุด	4.56 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด
(3) สถานศึกษามีการกำหนดแนวทาง/มาตรการป้องกันความเสียหาย/แผนฉุกเฉินทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Contingency Plan) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกำหนดสิทธิผู้ใช้งาน (Access rights)	4.69 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(4) จัดหาอุปกรณ์ วัสดุเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอต่อให้ใช้งาน	4.94 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(5) พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการทำงานและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(6) จัดหา/จัดให้มี/ฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้เพียงพอในการซ่อมแซมอุปกรณ์ได้บ้าง โดยเฉพาะซอฟต์แวร์ หรือการพัฒนาด้วยโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง e-learning	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(7) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(8) มีการกำกับติดตาม ทบทวน ปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาให้ทันสมัย และปลอดภัยอยู่เสมอ	4.75 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(9) มีการรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล ปรับปรุง และ บูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ ก่อนทำการจัดเก็บ ให้มีความถูกต้องเพื่อประโยชน์ในการวัดผล ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา	4.83 มากที่สุด	4.84 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.89 มากที่สุด	4.87 มากที่สุด
ภาพรวม	4.81 มากที่สุด	4.82 มากที่สุด	4.87 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.86 มากที่สุด
4.3) การดำเนินการด้านการวิจัยและการพัฒนา	4.00 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด	4.19 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(1) สถานศึกษากำหนดให้มีการทำโครงการวิจัยที่ตอบ โจทย์การแก้ปัญหา หรือการพัฒนาสถานศึกษา ร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 หนึ่งเรื่อง	4.69 มากที่สุด	4.44 มาก	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(2) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ของการ วิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.69 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(3) ให้ความรู้ หรือเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้รับ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย	4.69 มากที่สุด	4.44 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด
(4) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และนำการวิจัย เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู	4.69 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(5) ควรมีการมอบหมาย/กำหนดให้มีบุคลากร รับผิดชอบด้านงานวิจัยเป็นการเฉพาะ	4.69 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด
(6) ส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการ เรียนรู้อให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความคุ้นเคยและสามารถใช้กระบวนการวิจัยใน การพัฒนางานต่อไป	4.56 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด
(7) ติดตามผลงานวิจัยนั้นและนำมาปรับใช้กับ กรณีศึกษาอื่น ๆ	4.75 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	5.00 มากที่สุด	4.75 มากที่สุด

ประเด็น	ผลการประเมินเฉลี่ย / ความหมาย				
	เหมาะสม (propriety)	เป็นไปได้ (feasibility)	สอดคล้อง (congruity)	เป็นประโยชน์ (utility)	พร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
(8) ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามควบคุมและบริหารจัดการตามแผนการปฏิบัติงานและการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา	4.75 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.94 มากที่สุด	4.88 มากที่สุด	4.81 มากที่สุด
(9) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษามีการสะท้อนคิด (Reflection) หรือการกระทำ AAR (After Action Review) เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากเสร็จสิ้นจากการปฏิบัติงาน	4.60 มากที่สุด	4.69 มากที่สุด	4.82 มากที่สุด	4.92 มากที่สุด	4.85 มากที่สุด
ภาพรวม	4.67 มากที่สุด	4.65 มากที่สุด	4.90 มากที่สุด	4.92 มากที่สุด	4.84 มากที่สุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	เพ็ญนภา แก้วเขียว
วัน เดือน ปี เกิด	9 กุมภาพันธ์ 2512
สถานที่เกิด	บุรีรัมย์
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2534 การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาการวัดผลการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2541 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการวัดผลการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2562 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	118/9 ถนนกาญจนาภิเษก แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร 10240